

מערכות

ירחון המגן וא"ש-הצבא העברי

ערה"ש-תשמ"ז
ספטמבר-1955

צ"ה

תוכן העניינים

2	ציונים-לשכה לאנשי צה"ל
4	רשומים מתרגיל "כרמל"
5	אלוף י. רבין — במערכה — בשולי תמרוני תשמ"ו
	<u>במערכות חיל-רגלים :</u>
9	מיוזר א. מידלדורף
22	גני-בריגי פ. פריטשה — מסוגיות חיל-הרגלים של-זמננו
	חיל-הרגלים של מחר — היום
	<u>בתחום הדין והמשפט בצבא :</u>
26	אלוף-משנה י. זוהר
34	מפקד חטיבה
37	א. אלטשולר — מה חידש חוק השיפוט הצבאי — תשמ"ו
	לבעיית האימונים במילואים
	טוראי במילואים כותב למפקדו
	<u>בנתיבי אה"ד :</u>
41	"סוף סוף שיעור אחד מוצלח"
52	רב-סרן י. נסיהו
53	סרן ג. ברשי
56	רב-סרן של"ג
59	סגן-אלוף י. דיבון — מה הקמ"ן והערכת המודיעין
	כיצד נאמן "חיילים מאומנים"
	מיומנו של מפקד
	הערכת הניכים
	<u>כלי-קרב :</u>
63	נשק גדודי נגד-טנקי
67	<u>במת מערכות :</u>
	הכשרת מפקדים בקורס מ"פים — סרן י. מויאל / כיצד מכשירים
	מפקדים לתפקידים במילואים — סא"ל א. אלירז / על אף היגיון — /
	"טוראי זאת דרגה?" — אל"מ נ. שדמי / "שופטים מקצועיים ובלתי
	מקצועיים בביה"ד הצבאי" — רס"ן י. אשל / הורקאר — סג"מ י. יצחקי
	שלוש השגות בעקבות "טיפוח הלוחם הרגלי"
73	אלוף-משנה י. נאמן
74	סגן-אלוף י. הרפז
75	סגן ש. גפני
79	אלוף-משנה י. ואלאך — תשובה
	<u>קלע ופגע :</u>
81	סגן-אלוף א. אריאל
	רמת קליעה טובה לרובאי
87	<u>חידושי נשק ומכניקה :</u>
88	<u>צרור ידיעות מן המזרח התיכון :</u>

"מערכות"

בית ההוצאה של צבא הגנה לישראל
המערכת: שדרות ירושלים 94, י"א

דפוס "יפת", תל-אביב

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

הופיע :

ספר לאישיהצבא — לאזרח המדינה — לבנייהנעורים

קרבנות תש"ח

כ"ג פרשות קרב במלחמת-הקוממיות

תיאורים של מעשי-קרב בולטים ביותר במלחמת הקוממיות, והיאבכויות שהיו גורליות לגבי תוצאות המלחמה ועתיד הישוב והמדינה. מדברות מהם גבורת-העמידה וההעזה ונשמעים מתוכם הדי השקולים החמורים וההחלטות הנחרצות — שנתקבלו והוגשמו.

בפרשות קרב אלו משתקפת המציאות כפי שהיתה, בטרם הספיקה להתכסות שכבת, «זכרונות-משנה» ורשמי המכט-השני.

ספר רב-ענין, לכל אלה, אשר הדי מלחמת-הקוממיות מהדהדים בלבם ; ולקח חיוני בר-קיימא לאיש-צבא.

360 עמוד בפורמט גדול.

כ"55 מפות ותרשימים — כ"100 תמונות.

לאנשי צבא ומנויי «מערכות» — הנחה.

תחת מכבש הדפוס :

צבא ובטחון

מאת

שר הבטחון דוד בן-גוריון

אסטרטגיה של גישה עקיפה

לקח קרבנות בדברי-הימים

מאת

קפי ב. לידל-הרט

חוף האויב לפנינו

מאת

מפקד-כנף ג. גיכסון

שנה טובה
בנק יל. פויכטונגו בע"מ

תשי"ז
תשי"ז
תשי"ז
זו השנה
הרביעית

שחברת "הסנה" מעניקה לנאמני רעיון ביטוח החיים המעורב תוספת מיוחדת - לכל פוליסה שהגיעה לגמר תקופתה או בכל מקרה של מות המבוטח.

"הסנה" היא החברה היחידה בארץ הנותנת מענק זה.

ה ס נ ה

חברת הביטוח הגדולה בישראל

שנה טובה
לכל מבוטחינו
תשי"ז

בונה שיכונים חדשים לעולה
עוסקת בניהול ובהחזקת 80.000
דירות לעולים
מפתחת ומשפרת את השיכונים
הקיימים
מאפשרת לדייר לרכוש את
דירתו בתנאים נוחים

עמידר

החברה הלאומית
לשכון עולים בישראל בע"מ

מי ומה בחוברת

ציונים לקורא

כי בתמרונים הנערכים מדי שנה טמון צד רציני מאוד של תכונה לקראת מבהנים, ושל התאמנות מקפת, ולא רק צד ה"משחק", המתבלט אולי ביותר לעיני האוכלוסייה המסתכלת — זאת ידענו כל השנים האלו. אורח ה"תרגיל החד-צדדי המבוקר" — כפי שקוים הלכה למעשה השנה בעוצבות ה"מתמרנות", מבליט ביתר-שאת את הבחינה הזאת שבתמרונים תשט"ו. סוג-סוג של תמרונים ותרגילים-טקטיים — ודרכו המיוחדת, וברכתו האופיינית-לו. ואם גם יתעצב אל לבו ילד או נער על שאין נשמעים השנה הדי ההתמודדות הגדולה שבין ה"כחולים" ל"ירוקים" — לא יגרע משום כך חלקה של ההתאמנות המציאותית של עוצבות צה"ל לקראת תפקידן. מספר רשמים וציונים בעקבות אורח-התרגול החדש, והערכות ראשונות להישגי אותם תרגילי-עוצבות אשר כבר נערכו השנה, כלולים בדבריו של אלוף י. רבין, הניתנים בעמודים הפותחים של חוברת זו («במערכה», עמ' 5).

עצם מומדיה של פרשת-קרב כזו של «העמידה בבית הקרן הקיימת», המתארת את המעשה-הרב של מחלקה מבודדת (תחילה — של הפלמ"ח, אח"כ — של חטיבת-«גבעתי») בצומת-הדרכים החיוני של בית-דגון — מכבידים על הפרסום הרצוף של חלקיו בחוברות-ירחון הבאות בורא-חרו. בחוברת צ"ד «גולה» הפרשה 17 עמוד «טבין ותקלין». מאון חוברת צ"ה גדוש מכדי שיוכל לשאת בדומה-לו. המשכה של הפרשה אשר עוררה, כמוכן, ענין לא רק אצל יוצאי חטיבת «גבעתי» ונאמניה, כי אם גם אצל רבים, הרוצים לספוג מעט מאירת ה"מים ההם" שבראשית 1948 ובפתח מלחמת הקוממיות, יבוא באחת החוברות הקרובות של «מערכות».

מהו המשותף בין המושגים «ילדים» מזה ו«חיל-הרגלים» מזה? לכאורה — מושגה השאלה, אלא ששם — משותף הנו, «ילד» (או אף «ינוקא») — זהו פירוש שורשה של המלה «אינפנטריה», המציינת את חיל-הרגלים ברוב לשונות אומות-העולם. ואכן, כאותו ילד-אנוש, המצריך שנים ארוכות לגידולו וטיפוח רב לחינוכו והכשרתו לחיים — כך גם החייל-הרגלי, על אף כל האשליות והטעויות הנפוצות בנידון זה, זקוק לתקופת «צמיחה» ארוכה ולטיפוח רב... על כן לא-יפלא כי גם ה«מעגל» המוקדש לחיל-הרגלים, משבא תורו להנתן ב«מערכות» בשורת «מעגלי-החלוחות» — מצריך היקף רחב מאוד, ותקיעת יתדות בתחומים שהנם רחוקים לכאורה. שני המאמרים שב«מעגל» זה בחוברת הנוכחית — מקורותיהם רחוקים, אך עניניהם קרובים למדי אף לחוג דאגותיו של חילנו-הרגלי.

בעית חיל הרגלים החד-ישי היה שמו של מאמר ממקור גרמני בחוברת פ"ה, אשר

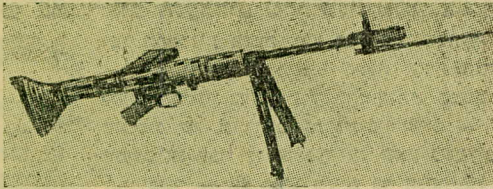

לגביו נכתב אז, בין השאר, ב"מי ומה בחוברת": «על אף הורות הנפשית הבלתי-נמנעת הנוצרת מאליה משהנך נגיש לעיין בנסיונם והרהוריהם של אלה (וזאת על אף העמדה השלילית החריפה של בעית הסקירה להנהגה הצבאית הנאצית), אין לותר על המאלף אשר ניתן להפיק מתוך עיון זה. יש בו, אמנם, במאמר זה, כמה וכמה דברים השנויים במחלוקת (הדבר עוד יצוין להלן) אך אין להמנע מביקרת נסיונם של אותו חיל אשר יריביו כינוהו «חיל הרגלים, כליל-האימון שבאירופה» — מבלי לצמצם ע"י כך גם את אופקנו המקצועי-הצבאי שלנו. כמה מציוני העובדות וההנחות שבמאמר, משתקפים בכתיבים צבאיים שבפינות עולם שונות, מאמריקה ועד לרוסיה.»

אותו מאמר, שנלקח מעתון-קצינים שווייצרי — בלתי-חתום היה. אולם «הסגנון הוא האדם» (וסגנון-המחשבה — בכלל זה). נעלה מכל ספק כי בעל המאמר המאלף הנ"ל הוא אותו מייש-היהימור בצבא הגרמני (ובסגל מטוהר-הכללי) א. מיילנדרף, שהוא גם מחברה של הסקירה «מסוגיות חיל-הרגלים בן זמננו» שב«מעגל חיל-הרגלים» בחוברת זו, (עמ' 9), והדברים המצוטטים-לעיל כוחם יפה אף לגבי סקירתו זו.

מ' ומה בחוברת

לפני ציוניו של סיכום שביצרו מוסמך אחד, ההגדרה הנהוגה בגרמנית לגבי סוגי

נשק־הפרט הרגילים בעלי יסוד אבטומטי־הנה: רובה חצי־אבטומטי (בגרמנית „רובה בעל טעינה־עצמית“) — יורה אש בודדת בלבד. רובה־סער (זהו כינויו המדויק בגרמנית) — לפי בחירה, בודדת או צרורות. כדוגמה לסוג הראשון מוזכר הכלי הגרמני, בעל מחסנית בת 10 תרמילים ומופעל־גז, אשר כונה תחילה „רובה 1943“ ואח־כ —

„קרבין 1944“ — (את תצלומו ימצא הקורא בעמ' 10). כדוגמאות גרמניות של „רובה־סער“ ניתנים: „תת־מקלע 1944“ (ראה תצלום בעמ' 13) — וכן מקלע הצנחנים בעל הכונת (וסגולות־דיק) המותאמת הן לצליפה והן לאש־אבטומטית. משקלו כ־4 ק"ג בלבד, וניתן להפעילו בנוחיות מן המותן, כ־רובה סער“ מובהק, אך שיטת קירורו מאפשרת שימוש בו גם כבמקלע־קל. ניתן לשער כי ההערות שבסקירת א. מילדורף הנוגעות לרובה־הסער הגרמני — מתיחסות ברובן אל כלי זה. והרי תצלומו, על הדורגל ה„מקלע“ שלו, ועל כידונו ה„רובי“.

גנ-בריו. ק. פריטצ'ה הוא (על אף שמו הגרמני) קצין אמריקאי הנושא בתפקיד

אחראי: סגן־המפקד של „בית־הספר לחיל־הרגלים“ של צבא ארה״ב. הקורא יבחין על־נקלה כי סקירתו לא רק משקפת את נטיון עבודתו של אותו בית־ספר ענקי, אלא אף כתובה מנקודת־מבטו המפורשת. אין בכך, כמובן, כדי לגרוע מערכה הכללית; כי על־כן, הרי אותו בייס — הוא המשמש מכשיר לפילוס נתיבים חדשים בשביל חיל־הרגלים האמריקאי, ויתכן כי ניתן לומר עליו: „אשר אומר כיום ביה״ס לרגלים — תשמעהו מחר מפי חיל־הרגלים האמריקאי כולו“. אלא שכמובן, כל הבא לדבר על ה„מחר“ — עלול הסחר עצמו לבוא ולתקן במקצת את תחזיתו. מכל מקום, כיום מן־הראוי לעמוד על תחזיתם של אלה.

מן הזמניות — אל הקבע. 7 שנים ומעלה שירתה את צבא־ההגנה־לישראל בנאמנות.

אם כי במעט אנחה וחריקה, איתה חוקת־שיפוט אשר עובדה בשעתה על־מנת שתשמש את צרכיו ומסיבותיו של „ארגון ההגנה בארץ ישראל“ — ובקום צה״ל, ובהיותה התעודה המסוכמת היחידה שהיתה או יבידנו בתחום השיפוט הצבאי, הוכרזה היא לחוקת־השיפוט הזמנית. עתה בא „חוק השיפוט הצבאי, תש״ו—1955“, מעובד לפרטי־פרטיו ומאושר על ידי הכנסת — ואתו קם בנין־הקבע של דינים ודין בצבא־ההגנה־לישראל.

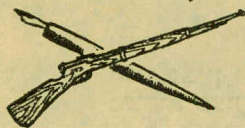
החוק החדש יגע בכל איש הצבא, ובתוך זה כמובן גם הטוראי והטירון — אך בראש־וראשונה בחבר המפקדים (שעליהם חובת השמירה עליו, וקיומו־בפועל ביחידותיהם, כמעט בכל יום מימי־המעשה שלהם במסגרת הצבאית); ובקרוב אף תתחיל סידרת הבחינות לקצינים בדרגות מסוימות, בידיעת החוק החדש. יש להעריך את יומתו של אלוף־משנה זוהר (פרקליט צבאי ראשי) אשר בא עתה להקדים את הסברת החוק להנהגתו־בפועל. במאמרו שבהוברת זאת (עמוד 25) הוא מנסה להצביע על כל המיוחד והמחדש אשר החוק מכיל, הן מבחינת עצם התקנות שבו והן מבחינת הסדרים והנהול.

„דברי טוראים אל מפקדים“ — יתכן ויש בכך משום חידוש; אך מצויים בחיל-

המילואים של צבא־ההגנה־לישראל לא־מעטים אשר ותק שירות הגנתי וצבאי לוחם מאחריהם, ולא־מעטים אשר מחשבות בראשם, ורצון נאמן בלבם, לסייע בטיפוח כוחנו הצבאי. עיקרי הדברים ב„מכתב הטוראי אל מפקדו“ (עמ' 35) הם בגדר תביעה לשכלול דרכי הכשרת החייל, ומשאלה לנוהג כזה מצד המפקד ביחידתו ובחיליה אשר יהוק קשרם אליו ורצונם להעלות את רמת היחידה. אופיינית המשאלה ליתר ריאליזם ומציאותיות בתרגילי־קרב. ונראה כי דעת ה„טוראי“ בנידון כך היא כדעתם של מפקדים רבים. הכותב נמנה בשעתו על לוחמי העיר־העתיקה בירושלים, ומצוי מפרי־עטו תיאור מקיף ורבי־ענין למהלך ההאבקות בתוך העיר העתיקה בחודשי ההתמודדות הבלתי־שווה.

מ' ומה בחוברת

סוף-סוף שיעור אחד מוצלח — (עמוד 41) — כונתו פחות לשיעור שהיה מאשר

לשיעורים — ונקוה, רביס-מאוד — אשר יהיו. כי על-כן, כל כונתה של סדרת מאמרים זו הנה, כמובן, לתקנת דרכי ההדרכה בצה"ל ולשיפור הרמה המתודית של מדריכים ומפקדים. לפי ההדים שבאו בעקבות המאמרים הקודמים, ניתן להתרשם כי אמנם צפויה לסדרה זו השפעה כואה. המערכת מניחה כי במידה שתגענה אליה גם שאלות ובקשות-הסברים — יוכלו הפונים לזכות במבוקשם זה, "ישר מן המעיין".

היכן נגמרת האינפורמציה, ומתחיל הניתוח הטקטי? שאלה זו מוצגת (בעמ' 52)

בפי "קמ"ן גדודי", על נסיון מגעו הראשון עם מפקדו — ונסיוגו-הוא להציג לפני קבוצת-הסיוור הגדודית את הידיעות אשר השיג ואת השיקולים אשר שקל. והרקע הוא: "האם על הקמ"ן להיות מפקד-גדוד קטן?"

רבים היויכחים בצכאות העולם על הגדרת עקרונות-המלחמה ועל מספרם. יש

המרבים בהם — עד כדי תריסר; יש המעמידים אותם על המספר-הקדוש, שבע; ויש השואפים לרכוז ולהפחיתם, עד כדי שלושה בלבד (דרך אגב, בין אלה האחרונים היה גם אורד וינגייט). בתחום אחר לגמרי — זה של אמצעים ודרכים ל"הערת חניכים" (שמה של הרשימה המופיעה בעמ' 59) מבקש סא"ל י. דיבון גם כן את הצמצום, משבעה — לשלושה: — את צמצומו של מספר דרגות-הערכה העשויות להנתן לחניך עם סיימו קורס צבאי. כמובן, שאין זו אלא הנקודה הסכנית העיקרית שברשימתו; וההנמקה לדעותיו — רחבה הרבה יותר. מאמר זה הנו תגובה על מאמרו של רבי-סרן נדעון רוטשילד על אותו נושא: צמצו שנתפרסם ב"מערכות" (חוב' פ"ט צ').

כפות-המאזנים שבהתמודדות הבלתי-נפסקת בין ה"שריון" לבין ה"תותח" עולות-

ויורדות תכופות וחליפות — בשעתו, לגבי אניות השריון, וכיום — לגבי רכבי-השריון היבשתי. מה יהיה "יחסיהכוחות" בין השניים ברגע בו עשויה תהיה להתלקח התנגשות מזוינת בין מדינות אלו או אחרות — זהו נושא להתענינות דרוכה של מטות-כלליים, של מומחי נשק וטכניקה ואף של ואף של הקהלה-הער והעיתונות. לפי העתונות נראה כי במשלוח החימוש האחרון (לעת-עתה...) אל צבא עיראק נכלל "תותח גדודי נגד-טנקי חדש אדיר-כוח". והכוונה ודאי — לתותח הבריטי הנגד-טנקי המכונה BAT (שפירושו "עטלף" אך גם קיצור המלה "בטליון", דהיינו "גדוד" — כרמו להיותו הנשק הנגד-טנקי הגדודי). בחוברת זו, במדור "כלי הקרב", ניתנת סקירה על כלי זה (עמ' 63). מן הראוי להזכיר כי התותח הנגד-טנקי החדש של הצבא השביצרי — פחות אמנם במקצת מהנ"ל בקוטרו, אך מיוסד גם הוא על עקרון המונה ביסודו של הכלי הבריטי. התותחיים הנגד-טנקיים השביצריים מסוג חדש מצאו להם בזמן האחרון מהלכים בידעות שבעתונות על שוקה-חימוש הבינלאומי.

המתיישבים הבוריים במרחבי טראנסוואל השוממה, לנוכח שבמי-זולו העצומים,

נהגו לומר: "אין אנו יכולים לבדו אנשים, כי מעטים אנו מדי; ואין אנו יכולים לבדו כדורים, כי אויבינו מרובים מדי". כזה, בערך — הנו אף הרקע לדבריו של סא"ל א. אריאל "רמת-קליעה טובה לרובאי", ע' 81, וזו דרך מחשבתו: — המטוח חשוב וחינוני הנו, אך לא הוא התכלית. התכלית הנה כושר-יריה בקרב, ואת זה אין להשיג מבלי להרגיש את תרגילי-היריות בשדה. כן מקדיש בעל-המאמר תשומת-לב רבה לשאלה כיצד לקיים רמת-קליעה הגונה משהושגה — ומבחין כאן הבחנות בין הנדרש ובין האפשרי ביחידות סדירות — מזה, וביחידות מילואים — מזה.

ואלה אנשי־צה"ל אשר צוינו לשבח

הנני לציין לשבח את ק/120093 סמל גיבלי יצחק — חי"ר, אשר נפל כשכני, כשהוא פצוע קשה, לאחר שיחידתו נתקלה ביחידות הלגיון הערבי.

משה דיין, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

להלן תיאור המעשה:

בתאריך 28.6.54 נתקלה יחידת צה"ל עליה נמנה סמל גיבלי יצחק ביחידות הלגיון הערבי. תוך חילופי יריות נפצע סמל גיבלי פצעים קשים אך למרות זאת המשיך לפעול באומץ לב ובהעזה. הוא דרש מחבריו להשאירו במקום ולא לפנותו על־מנת שלא יפגעו הם. הוא עצמו נפל בשבי. התנהגותו של סמל גיבלי בפעולה, לאחר הפצו ובשבי היתה למופת.

*

הנני לציין לשבח את 352092 טורי ארדימי אסתר, — חיל האוויר, אשר גלתה אומץ לב בלתי רגיל, בהגישה עזרה לצוות מטוס, אשר נתרסק בעת נחיתה.

משה דיין, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

להלן תיאור המעשה:

בהיותה חובשת תורנית, חשה טורי ארדימי אסתר באמבולנס למקום התאונה של מטוס, שהתרסק בעת נחיתה. האמבולנס שקע בבוץ ונשאר תקוע. מבלי לאבד זמן קפצה והגיעה במהירות למטוס וללא התחשבות בלהבות ובהתפוצצויות הבלתי פוסקות של תחמושת המטוס, הגישה עזרה ראשונה לפצוע אחד, התירה את הטייס, שהיה קשור למקומו ברצועות בטחון, וגררה אותו מהמטוס. שניות ספורות לאחר מכן התלקחו מיכלי הדלק של המטוס. — במעשה זה הצילה את חי הטייס.

*

הנני לציין לשבח את 245797 סג"מ רדיין עמי — חי"ר, על שנהג באומץ לב והציל חי אנשים בשעה שעלה על מארב אויב.

משה דיין, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

להלן תיאור המעשה:

גייס בו נסעו הנ"ל, נהג ר"ב אורחים עלה על מארב אויב. אש האויב פגעה בנהג שנפצע בידו והגייס נעצר. הנ"ל קפץ מהגייס עם מקלע בידו, תפס עמדה וניהל חילופי יריות במשך 3 שעות עם האויב שמנה 5 ערבים, עד שהגיעה תגבורת וחלצה אותם.

*

הנני לציין לשבח את 245829 סג"מ סוכטנברג עוזי על גילוי אומץ לב ומנהיגות מעולה תחת אש האויב.

משה דיין, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

להלן תיאור המעשה:

א. בעת הפריצה למחנה האויב, אשר לתוכו ברחו כוחותיו לאחר שנתקו את המגע, הסתער סג"מ עוזי סוכטנברג בראש יחידתו ובמסגרת שאר הכוחות על מחנה האויב. הוא בצע את משימתו למרות שנפצע. לאחר כיבוש חלק אחד של המחנה, הופנה בראש יחידתו ובמסגרת שאר הכוחות נגד חלקו השני של המחנה וטהר אותו במהירות ובהחלטיות, כולל טהור שטח שהוקצה ליחידת משנה שניה. למרות פציעתו גילה יזמה ומנהיגות מעולה גם בארגון אבטחת המחנה הנכבש לצורך פיצוץ.

ב. סג"מ סוכטנברג עוזי המשיך לפקד על כיתתו גם בעת הנסיגה וביצע את המשימות המוטלות עליו למופת.

ע"י ראש המטה הכללי בשנות תשט"ו

הנני לציין לשבח את ק/41022 סרן סעדיה אלקיים ז"ל, על גבורה ורוח
מנהיגות למופת בקרב.

משה דיין, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

להלן תיאור המעשה:

סרן סעדיה אלקיים, שפקד על חלק מהכוחות בקרב עזה, סרן בראש חיליו, כבש מחנה צבאי מצרי מוגן
והמשיך בראש החוליה הפורצת למחנה שני. התנגדות האויב היתה נמרצת וסרן אלקיים הסתער והתקדם בראש
אנשיו, גלוי לאש האויב, עד נפלו.
התנהגותו הנועזת בקרב והסתערותו ללא חת, הדביקה ברוחה את חיליו, אשר המשיכו בקרב, התגברו על
האויב וכבשו את המחנה.

*

הנני לציין לשבח את: ק/30260 סא"ל אשר לוי, ק/96791 רס"ג עמנואל שקד,
ק/193258 סגן אהרן לובלינר, ק/281401 סגן יגאל תלמי, ק/289059 סג"מ יורם
ליפסקי, סמל דב שמחוני, על גילויי דבקות למשימה, שקבלוה על
עצמם בהתנדבות, לנוכח קשיים יוצאים מגדר הרגיל.

משה דיין, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

הנ"ל התנדבו למשימה מסוכנת וקשה. התמידו בביצוע המשימה, על אף תקלות וקשיים פזיים החורגים מגדר
הרגיל, וסיימו בהצלחה.

*

הנני לציין לשבח את ק/544504 סגן הניג שלמה — חיל האויר, אשר תוך
כדי גילוי כשרון טיסה בולט וקור רוח למופת הנחית בהצלחה מטוס, אשר
ארעה בו תקלה טכנית, שכתוצאה ממנה נתקלקל לחלוטין הגה הגובה
של המטוס.

משה דיין, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

להלן תיאור המעשה:

בעת סיסת אימונים שגרית במטוס קרב הרגיש לפתע סגן הניג, כי אין לו יותר שליטה על הגה הגובה של
המטוס. סגן הניג התקשר עם מגדל פיקוח וקבל הוראה שלא להסס ולצנח, אלא אם כן הוא מעריך שיוכל
לנחות בעזרת המנוע ומאזני המטוס בלבד.

הנ"ל בילה באויר 25 דקות נוספות לשם פיתוח הטכניקה הדרושה להנחתת המטוס המקולקל. כתוצאה מקור
רוחו ושליטתו במטוס, למרות שברור היה לו, כי צפויה סכנה לחייו, הצליח לבסוף לנחות, ובזאת הציל את
המטוס.

*

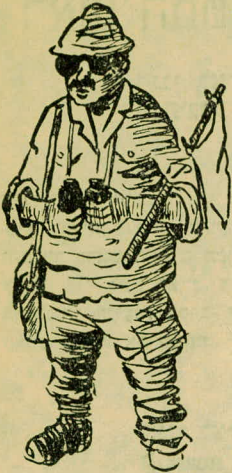
הנני לציין לשבח את ק/1665 סרן אהרן יואלי — חיל האויר, על ביצוע
פעולה קרבית ביעילות וזריזות מופתית.

משה דיין, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

להלן תיאור המעשה:

בתאריך 1.9.55, כשהשיגו מטוסי האויב את גבול המדינה, הונק סרן אהרן יואלי עם ברוגו עלי-מנת להניסם.
כשהדביק את מטוסי האויב פעל ביעילות וזריזות מופתית ובעוד ברוגו מחסה עליו — תקף את מטוסי האויב
הפילים בזה אחר זה.

רשומים מתרגינ כרמ"ל

השיפוט עמד על הגובה

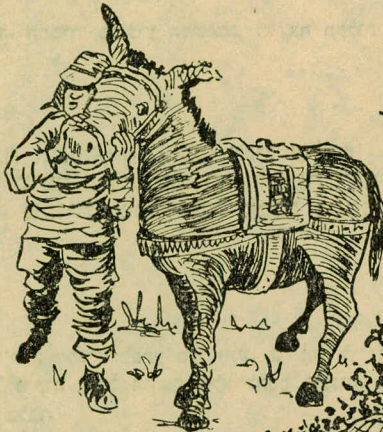
תורגל פנוי פצועים

האפסנאות דאגה לכוכם...

הפעם זה דפק!...

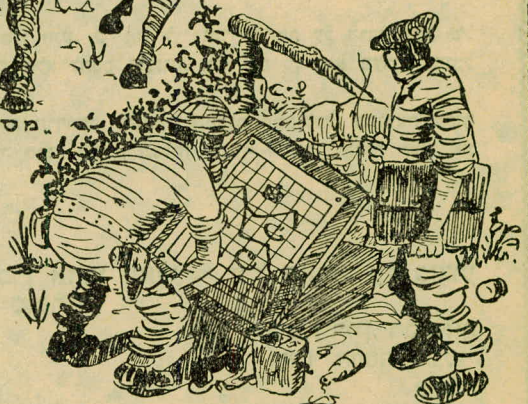
מסמר התרגיב

התחפרות
עד עומק עמידה...

קהל המבקרים בהנה

המפקדים השקיעו מחשבה...

הנני

תרגיל חד-צדדי של הצייר — — —

במערכה

בשולי תמרוני תשט"ו

(שילוב קטעים מדברי אלוף י. רבין בשיחת ספקדים)

התאמנותן של יחידות צה"ל בתמרוני שנת תשט"ו פותחת דף חדש בדרכי התרגול של עוצבות (הגייסות והמפקדות גם-יחד) — תרגיל חד-צדדי מבוקר. דרך זו לתרגול יחידות ועוצבות טעונה הסבר מפורט, אשר לא יתכן במסגרת שיחה ומתן-רשמים*, אולם אפשר כבר לציין את הרושם הכללי מן הנסיונות הראשונים בה, שנערכו השנה. רושם זה הנו חיובי; ויש להניח כי תרגיל חד-צדדי מבוקר יתקבל כאחת מצורות-היסוד לתרגול יחידות ועוצבות בצה"ל. כמוכן, יהיה צורך במספר תיקונים ובשכלולים רבים — ונסיון השנה הזאת יאפשר לבחון את הטעון תיקון ולהנהיג את השינויים הדרושים.

*

נמצא כי התרגיל המבוקר מאפשר יותר מהתמרון הדו-צדדי את השגת המטרות בתחום אימון מכוון ותכליתי של גייסות בנושאים ומשימות שסומנו-מראש. כמוכן שהשגת תכלית זו עולה לעתים במאמץ מסוים למנהלת-התרגיל, שעליה ליצור את התנאים אשר יוליכו, «כמאליהן», את היחידות אל המקומות הרצויים ויעמידו אותן במצבים הנדרשים, בהם אפשר יהיה להיווכח במידת יכולתם של הגייסות והמפקדות לעמוד במשימה מאתו סוג שנכלל מראש בתכנון התרגיל. ה«טכניקה» של תכנון כזה, אשר יתאים לאפשרויות התרגיל, ושל הכונה כזאת ע"י מנהלת התרגיל, שתהלום את תכליות התכנון הנ"ל — ודאי שזקוקה עוד לשכלול מסוים, הן במוסדות המתכננים את התרגילים והן במנהלות-התרגילים. שכלול זה יבוא ללא-ספק עם הצטברות הנסיון בתחום חדש זה. ויש להניח כי הדבר יורגש בתרגילי השנה הבאה, ואולי אף בתרגילים המסיימים של שנה זאת.

*

אם-כי יתכן שבמסגרת תרגיל מבוקר חד-צדדי ניתן יותר לאמן את הגייסות, על יחידות-המשנה שלהן, מכפי שזה נתאפשר בתמרונים הדו-צדדיים בשנים שמאחורינו — מצויות מגבלות לאימון כזה אף בתרגילים מן הסוג החדש (חדש — לגבי צה"ל) שבהם הוחל השנה. על אחדות

* באחת החוברות הקרובות של «מערכות» עומדת להופיע הצגתה המפורטת של שיטת תרגול זו. — המערי.

ממגבלות אלו יהיה קשה להתגבר, ואת האימון בשטחים אלה יהיה הכרח לקיים במסגרות של אימון-יחידות רגיל. אחת הדוגמאות לכך הוא ענין כיבוש-בפועל של היעד, והקרב על היעד. לעומת זאת, לגבי כמה שטחי-אימון עשוי תרגיל חד-צדדי להיות בגדר התבחן-המסיים, לאימון הראשוני והמכין, אשר נעשה בשטחים אלה במהלך האימונים הרגילים. ברור מאליו הוא, כי מסע-טקטי (כולל מסע-לילה), בחינת כושר-המאמץ-והסיבולת, חדירה דרך אזורי-מכשולים, התחפרות חפוזה בשדה, התקנת מוצבים וכל הדרוש בשביל רשת הפיקוד והשליטה, הכשרת דרכים, ועוד שורה של שטחי אימון ומשימות — יהלמו בתכלית את אפשרויותיו של תרגיל חד-צדדי ואת מטרותיו.

*

ניתן לומר כי תרגול העוצבה בתור שכזה הוא המהווה, אולי, את עיקר הלקח והתועלת שבתרגילים מן הסוג האמור. כאן נבחן נוהל-הקרב, כפי שהוא מקיים ע"י מפקדת העוצבה ומתגשם ע"י הדרגים הכפופים לה; מתבררת מידת יעילותן של התזוזות, והתנאים הדרושים בשביל ביצוען; מודגמת, הן לעוצבה עצמה ויחידותיה והן לאלה העוקבים אחרי הופעתה בתרגיל, יכולתה בביצוע שלבי הכינוס, ההערכות, התכנון-למבצעים, וניהול הקרב.

*

משגה הוא להרבות מדי בהצגת "נושאים לבחינה" בתרגיל שכזה. מספר הנושאים העומדים להבחן צריך להיות מצומצם ביותר — ואולי, וביחוד כשהמדובר הוא בחטיבות-מילואים, יתכן אפילו תרגיל שאין בו, לכאורה, נושא-לבחינה כלל; כי על-כן, בעצם, אותם נושאים שמפרטים אותם בשעת קביעת המסגרת והתכנית לתרגיל, הנם יותר בגדר נקודות-מוקד לתרגול, מאשר סוגיות המוצגות לבחינה על-מנת שצה"ל יסיק מכך מסקנות לגבי אורחי-פעולתן. אולם בכל תרגיל ותרגיל נבחרים ממילא, אף כשלא צוין הדבר ברשימת הנושאים-לבחינה, הגופים המתורגלים, בין שאלה הם יחידות-הגייסות גופן, ובין אם אלו הן המפקדות. במקרים כאלה יתכן אולי לומר כי הנושא המובלט בתרגיל "נבחן" בו לא כ"כ לגופו-הוא כאשר מבחינת האפשרות להגשימו, בהתחשב ברמת היכולת של העוצבות כפי-שהן.

שונה, כמובן, המצב לגבי יחידות סדירות, שאת תרגיליהן ניתן לקיים הרבה יותר במסגרת "תנאי מעבדה", לבדיקת הכדאיות והתכליתיות של דרכי-פעולה מסוימים ל"גופם".

*

התרשמות מעודדת היא נכונות-המאמץ וכושר-המאמץ של הגייסות (ויש להדגיש במיוחד — של גייסות-המילואים) אשר תורגלו עד כה השנה. בתנאים אובייקטיביים ותנאי האקלים הנתונים, היו הישגי-המסע וההתמדה של החיילים למעלה ממה שניתן היה להעריך מראש לפי "אומדן ממוצע". דבר זה, כמובן, מחייב ביתר-שאת לתכנן ככה את התרגילים לעתיד, שאפשר יהיה להפיק את התועלת המכסימלית מרמת-נכונות זו. כמובן שהכונה כאן יותר להישגים בתפעול הטקטי של גייסות מאשר ל"הישגי-סבילות" בתור שכאלה. עם זאת, יתכן מאוד שהארכת משך-התרגיל האפקטיבי ביום או יומיים (במידה שהדבר ניתן במסגרת אפשרויותינו, שהנה מוגבלת בתנאים שלנו, וביחוד בחטיבות המילואים) היתה נותנת בכך הזדמנות לבדיקה מציאותית יותר של "אורך-הנשימה" של הגייסות והמפקדות גם-יחד. הדבר היה מצריך, למשל, התנסות

בסידורים מעשיים לבעית קצינים מבצעים במטות, באשר להתחלפות, תורניות וכיו"ב, אל מעבר למספר הימים המצומצם בו מסוגל אדם להתמיד ולפעול תוך "חטיפת" רגע־שינה ספורים בלבד.

אכן, אם גם רצוי הדבר, אין הוא בגדר גזירה לגבי מידת־כדאיותו של תרגיל, אשר נתגלה ככדאי אף בתחומי־הזמן בהם נערך עד כה.

*

בשביל אחדים מהענפים והשירותים שבצה"ל, אך גם בשביל מפקדי היחידות ה"כלליות" — עשוי התרגיל, באם יוקפד בניהולו, ובדרישות מקצועיות, לשמש המבחן המציאותי־פחות־ארוכות היחיד־כמעט המתאפשר להם בימי שלום בשטח־הפעולה המיוחדים־להם. כך, למשל, הדבר לגבי צדדים אחדים שבעבודת השירות־הרפואי, וביחוד מציאותי לגבי שירות זה המבחן בנוגע לפינוי פצועים, טלטלתם, וריכוזם. אכן, מבלי שמפקד היחידה ה"נפגעת" יהיה עצמו שותף מתמיד ופעיל בענינים אלה לאנשי השירות־הרפואי, לא תושג לא אורת־המציאות ולא הרמה הרצויה של ביצוע משימה זו.

וכאן, כמובן, מגיעים אנו אל בעית התובלה בתרגיל, והשימוש בה. ככל שהשימוש בתובלה יהיה מותנה אצל המפקד במניעים ושיקולים "תמרוניים", הנובעים מרצונו להוכיח הישג מכסימלי של יחידתו בניהול "קרב" ובביצוע משימות־טקטיות — תהיה מציאותית פחות דאגתו לפצועים, (כל זמן שהנם "פצועים" במרכאות), ועם זאת ירד ערכו האובייקטיבי של המבחן בתרגול. דבר זה חל, כמובן, גם על כמה וכמה שטחים וגילויים אחרים בתרגילים החד־צדדיים, כפי שראינום עד כה (אם־כי במידה פחותה אולי מבתמרונים דו־צדדיים) — ואחד התפקידים הקרובים הוא השתחררות המפקדים מחרדת־יתר זו להישג תמרוני־גרדא, והגברת ההשגחה עליהם ועל היחידות, במגמה להגשמה מציאותית של הנדרש מיחידה העומדת בפני מבצע נתון — "כאילו היה זה קרב ממש".

במערכות חיל-רגלים

במעגל הראשון של "במערכות חיל-הרגלים" הוצגו סוגיות יסוד בהכשרת החייל הרגלי — טיפושו של הלוחם, ודרכי הכשרת המפקד הנמוך (במאמריהם של אלוף/מ י. ואלוף/ס אלוף מ. פילבסקי). חימושו וכלי הנשק מהיום, כידוע, את היסוד האחר באורגניזם של חיל-הרגלים. אכן, בשביל להבין כיאות צד זה במהותו המתפתחת, והמסתגלת לתנאי התקופות השונות, של חיל-הרגלים, כחילהמסד שבכל צבא, מן ההכרח לרכוש מושג מה על מהלך התפתחותו הכללית של חיל-הרגלים בדור הצבאי האחרון, ומגמות התפתחותו לקראת העתיד הקרוב. רק לאחר זאת אפשר יהיה לשקוע בסוגיות כלי הנשק הקונקרטיים שבסוגי חימושו המסתעף של רגלי בן-ימינו, ובפרשות הכשרה, האימון — והחינוך — המותגות בתעודתו הכללית של חיל-הרגלים ובתכונותיהם ותביעותיהם של אותם כלי הנשק אשר בלעדיהם אינו יכול עוד, כיום, למלא בפועל את תעודתו.

במקום התחלה "מימי בראשית" ינתנו ב"מעגל" שבחוברת זו שני מאמרים המציגים עניינים ושאלות הקשורים קשר מהודק בצרכי היום הזה. האחד, פרייטטו של קצין גרמני לשעבר, סוקר את התמורות והלבטים של חיל רגלים חדיש בתקופת מלחמת-העולם (ובמסגרת מסיבות-שלום ומלחמות "מקומיות" — בשנים שלאחריה) על רקע קונקרטי של צבא מסוים אחד — במקרה זה הצבא הגרמני. המחבר מנסה להסיק את המסקנות לגבי הנדרש בשביל תקנת בעיותיו הקיימות של חיל-הרגלים ולשיפור כוחו הלוחם, בתנאיה של מלחמה כפי שנתגלתה לנו בדורות-התפתחות אחרון זה, וביחוד בשלבי המאוחרים יותר. המאמר השני, מאת גנרל ומאמן אמריקאי, מנתח בראש-ראשונה את המסקנות האחרונות מלקח מלחמת קוריאה, מצד אחד, ואת הצפוי לחיל-הרגלים והעולל להדרש ממנו במסגרת מלחמה בה יצטרך להביא בחשבון גם את אפשרות הפעלתם של כלי-נשק אטומיים. הוא משרטט קוים מסוימים לדמותו המציאותית של "חיל-הרגלים של המחר" שאת התכונה לקראתו מנסים לעצב בכתלי מרכזי האימון ובתי הספר של צבא ארצות-הברית.

בצירופם מסמנים שני המאמרים "פרוודור" מחשבה מסוים: — מן ההווה, המושתת על נסיונות האתמול-הקרוב, אל התחזית, הגישושים המעשיים וחיפוש-הדרך לקראת עיצוב דמותו של חיל-הרגלים ליום המחר.

התנאים האובייקטיביים בהם פועלים הצבאות הגדולים שבעולם — שונים תכלית-שינוי מאלה של צבאנו אנו. אולם מפתיע הדבר עד כמה מגמות-התפתחות מרכזיות אחדות, בכוחות לוחמים של זמננו זה, מסתמנות לאורכו של נתיב מכוון משותף: והצעדים, השינויים והתיקונים אשר במקום אחד הם נובעים מדאגה בלתי-אמצעית לאפשרויותיה של לחמה אטומית נרמזים במקום אחר כתוצאה מיחסי כוחות נתונים, מגורמי מרחק — זמן — צפיפות — קצב תנועה, או מציויים אסטרטגיים ואופרטיביים מיוחדים לאותו עם ולאותו צבא. על כל פנים, עם כל השוני הרב והעצום בתנאים — מפתיע הוא הלקח המציאותי והמעשי אשר ניתן להפיקו אף לגבי מדינות לא גדולות מתורת-הצבא המתפתחת של ענקי-עולם. יתכן כי יותר מאשר בכל ענף צבאי אחר, אמורים דברים אלה דוקא בחיל-הרגלים.

מסוגיות חיל-הרגלים של-זמנו

א. מהותו ותפקידו של חיל הרגלים

זרק מצד ה"חובה" שבמאזנו. הסתכלות על כל מפת-מצב שהיא מחזית-המזרח הגרמנית מתקופת מלחמת העולם השנייה עשויה להוכיח כי בנקודות-המוקד של מערכות-הגנה רבות, ובנקודות-הכובד של מערכות פריצה מרובות, עמדו בראש וראשונה דיביזיות הרגלים. רגלו של החייל-הרגלי היא שדרכה על כל שטח, שעליו צריך היה להשתלט. רק החייל הרגלי, ולא איש זולתו, יכול היה "להשתלט" על שטח ולהחזיק בו. בעובדה זו, על כל פנים במשך-הזמן שניתן לראותו — לא ישנו דבר לא פצצת-האטום ולא הנפלאים ואף לא חידושים אחרים. בקשר לכך כדאי להזכיר את אימרתו של צ'רצ'יל: "כל עוד אין צעדינו של חיל-הרגלים הגרמני מהדהדים מעל למקלטיה הנגד-מטוסיים של לונדון — עוד לא אבדה אנגליה!".

אכן, יש הכרח במספר גורמים חדשים בשביל לעורר לחיים חדשים את החייל הרגלי, אשר כבר נמצאו שסתמו עליו את הגולל.

1. גורם התנועה: — מינוע מלא של כל עוצבות הרגלים והטסתן בדרך האויר מדי קום הצורך בכך.
2. ציוד הגייסות-הרגליים בשריון ובארטילרית-סער: — אל תוטל עוד על חיל-הרגלים משימת התקפה או משימת הגנה במקום העשוי להכריע במערכה בלי שיהיו לחיל-הרגלים שריון, טנקים או תותחי סער, מספיקים משלו.
3. פתרון בעית ההגנה הנגד-טנקית והנגד-מטוסיית. כל עוד רוח ההמצאות מוסיפה ומציאה ללא-הרף טנקים ומטוסים חדשים ומשוכללים יותר ויותר, לא תפתרנה בעיות הגנה אלו פתרון מלא. אולם מן ההכרח שיעמדו לרשות חיל-הרגלים אמ-צעיה-התנגדות כה חדישים, שיהיה בהם כדי לאפשר עמידה תקיפה בפני אויב משורין רב עצמה, ולפחות בפני חיל-אוייר עוין, הנהנה ממצב של שוויון.

בתנאי ששלוש הנחות-מוקדמות אלה תבואנה על תיקונן, אזי יוכל חיל הרגלים, תוך אבידות שניתן לשאת בהן, למלא גם בעתיד את תפקידו הראשי המקורי:

"חיל הרגלים הוא החיל העיקרי. כל החילות האחרים מסייעים לו".

משפט-פותח זה מתוך התקנון הגרמני לשעבר "ניהול חיל-הרגלים ולחמתו", מינואר 1940, ליהו את חיל הרגלים הגרמני במסעיה-המלחמה שלו ב-צרפת וברוסיה. בסתירה מתמיהה למשפט-יסוד זה עומדת העובדה, כי בספרות הצבאית שלאחר המלחמה תופס חיל-הרגלים מקום שאך בקושי תבחין בו העין, הגם שאצל שתי המעצמות היבשתיות הגדולות שפעלו במלחמת העולם השנייה, רוסיה וגרמניה, היוו עוד ב-1945 — דיביזיות-הרגלים (בגרמניה) או דיביזיות-הקלעים (ברוסיה) כ-80% מעוצבות ה-שדה.

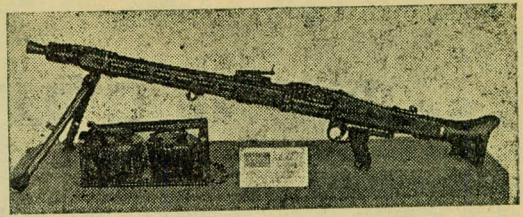
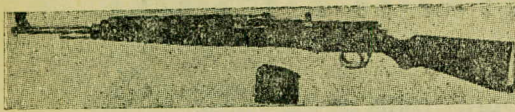
האם חדל חיל-הרגלים למלא את התפקיד של הכרעה במערכות? או האם עודנו בגדר חיל עיקרי? בראשית מלחמת העולם הראשונה קיימים היו שלושה חילות עיקריים: חיל-הרגלים, חיל-תותחנים, חיל-פרשים.

במלחמת-העולם השנייה נתגלו ללא-ספק גייסות השריון, אשר עלו והתפתחו מתוך חיל הפרשים, וחיל-האויר, בתור החילות החדשים אשר להם היכרעה במערכות. חיל-הרגלים, הנעזר בעגלות רתומות לסוסים, בעל מהירות-מסע של 3 עד 4 ק"מ לשעה, הנטול הגנה מספקת בפני שריון ואויריה, הפך לקרבנם של הישגי-שיא אלה של הטכניקה: — הטנק והמטוס.

מספרי האבידות במלחמת העולם השנייה מוכיחים באכזריות, כי חיל-הרגלים נשא במעמסה היעיקרית של הקרבות. כך למשל סבלה פלוגת-רגלים ברנדנבורגית אחת, בתקופה מיוני 1941 עד ליוני 1944, 1500 אבידות בהרוגים ובפצועים. פירוש הדבר כי בפלוגה שמנתה לערך 100 "לוחמים" היה "משך חייו" הממוצע של הרגלי חודשיים וחצי. יש לשער כי לא היתה לך פלוגת טנקים, יחידת חיל-אוייר או יחידה ארטילרית שהיו בה, ולו בקירוב, אבידות גבוהות כל כך.

ברם את ערכו של חיל מסוים אין לראות אך

מימי: MG 42 — המקלע הגרמני מסוף מלחמת העולם השני.
למטה: רובה גרמני חצי-אבטומטי, דוגמת 19(43).
(קרבין 1944)

חימוש וציוד

בשנת 1903 יוצר בשיצריה הרובה החצי-אבטומטי (טומטי) הראשון, בשנת 1923 — הרובה האבטומטי בשלמותו (הראשון).

בגרמניה היו בשנות העשרים די קציני-רגלים בעלי תפישות מתקדמות, אשר לא שכחו את לקח מלחמת העולם הראשונה ואף שקדו על המשך פיתוחו. כך היה ברגימנט-רגלים ברנדנבורגי נודע ועתיר-מסורת קצין אשר כבר ב־1926 עשה נפשות לרעיון טכניקה חדישה בהחלט של קרב-מקרוב, וביחוד לרעיון הנהגת התת-מקלע כנשקם העיקרי של הקלעים. אולם כל חידוש טכני מצריך תקופה מסוימת עד שיזכה להכרה. הודיינותה המהירה של גרמניה דרשה גם היקף נרחב של תפוקת כלי-נשק בסדרות-ייצור גדולות. תמורה כה יסודית שפירושה היה הוצאתם מן השימוש של רובי-98, נפלה קרבן לדרישה זו.

אותו קצין התפטר אז — גם בשל חילוקי-דעות בעניינים אחרים, יצא לחוץ-לארץ, ופעל לאחר-מכן כמפלט דרכים חדשות בשטח צבאי אחר.

וכך יצא חיל הרגלים הגרמני ב־1939 כשהוא חמוש ברובה אשר הוכנס לשימוש בשנת 1898 „על סמך נסיון מסעי המלחמה של 1864, 1866 ו־1870—1871“.

רק נחמה פורתא היא כי לא לרוסיה ואף לא לאמריקה המתקדמת לא היה בראשית המלחמה רובה טוב מזה. אף „רובה-הסער“ הגרמני לא הגיע אחר-כך בעוד מועד בקנה מידה המוני לרשות הגייסות. הנהגתו השתתתה בגלל תחמושתו המיוחדת, אשר הכבידה ביותר על הייצור ועל התספוקת.

המקלע MG-42 נתן בידי הצבא הגרמני את המקלע הטוב ביותר מבין מקלעי כל הצבאות.

בסוף המלחמה עוד שוכלל מקלע זה שכלול נוסף ניכר:

במקום 11 ק"ג — שקל 6.5 ק"ג בלבד.

במקום 25 יריות לשניה, ירה 40 יריות לשניה.

לא רק לרתק את חזיתו הראשית של האויב, כי אם אף לתקפה ולהבקיעה. יחד עם זאת יהיה אזי מסוגל להגן בהצלחה בקרב-ההגנה על גורות רחבות, לעתים אף על כאלו „שנמתחו“ יתר על המידה. במידה שחיל-רגלים יבצע תפקידים כאלה, הרי יהיה לא רק חיל-ראשי כי אם אף חיל המכריע במערכה. אכן, כל זה בהסתייגות שבעידן הטנק והמטוס חיל-הרגלים איננו עוד החיל העיקרי ה"יחיד ומלכת" שדה המערכה בכללותו — אך בכל זאת הוא נשאר בגדר „המלכה“ של שדה-המערכה שלו. מתפקידם של העיונים הבאים הוא לבחון את כל ההנחות המוקדמות הדרושות לכך.

חיל הרגלים הגרמני במלחמת העולם השנייה אין ספק כי מבין שתי מעצמות חיל-הרגלים הגדולות במלחמת העולם השנייה — רוסיה וגרמניה — היה הצבא הגרמני, הן בראשית המלחמה והן בסופה, בעל חיל-רגלים שניחן בעצמה לוחמת רבה יותר. וזה בהסתייגות לגבי ענייני-אימון-וחימוש חשובים אחדים שבהם עלה חיל הרגלים הרוסי, ביחוד בראשית המלחמה, על חיל הרגלים הגרמני. עניינים אלה היו:

(א) אימון: קרב-לילה; לחימה ביער ובביצות; צלפות; בניית עמדות; לחמת-חורף.

(ב) חימוש: ציוד בתת-מקלעים; ציוד במרגמות. אולם לעומת אלה היה לגרמנים בראשית המלחמה, יתרון רב ביותר בשטחים הבאים: התקפה, אימון המש"קים, שיתוף פעולה בין-חילי; ציוד במקלעים.

במהלך המלחמה למדו שני היריבים זה מזה ודמו האחד לשני. להלן נבחון האם מיצה הצד ה"גרמני את כל האמצעים למען הבטיח לחיל-הרגלים שלו מידה גבוהה ביותר של עצמה לוחמת.

(¹) רובה חצי-אבטומטי: — יורה אש בודדת בלי שצריך לדרוך אותו מחדש.

(²) רובה אבטומטי בשלמותו: יורה אש בודדת או צורות מבלי שהרובה ידרוך אותו מחדש מדי פעם.

(³) דהיינו — הרובה מדוגמת 1898.

ניכר היה במלחמת-העולם השנייה, במיוחד, רישומם של שני הגורמים הבאים:
ראשית, המתנדבים, דהיינו בדרך-כלל הטובים שבחיילי-השירות, היו פונים ברובם הגדול אל גיי-סות-השירות, הצי, חיל-האוויר, וה"ס.ס.החמוש"; ו-שנית, בשעת מיון התוספת שבאה מן הגיוס היו בהכרח מתחשבים בדרישותיהם של זרועות-לוחמות לספק להן כוח-אדם בעל הכשרה-קודמת במיוחד. חיל-הרגלים, על צרכיו המספריים הגדולים, לא תמיד יכול היה איפוא, — על אף ההכרה בחשיבותו והכונות הטובות ביותר — לקבל את התוספת ה-מעולה שהיתה דרושה לו.

אימון

ספק האם היה צבא מבין צבאות המעצמות שהשתתפו במלחמה האחרונה, אשר עשה כה רבות למען האימון כפי שנעשה הדבר בגרמניה. נקודת-המוצא שימשה לו רמת-האימון הגבוהה של "הצבא בן 100.000 האישי". למרות גידולו המהיר מדי השיג חיל הרגלים, ל-1939, רמת-אימון, אשר — פרט לחולשות, שכבר הוזכרו, בלחמת-יער, בקרב-לילה ובסוגיות דומות אחדות — ניתן להגדירה כטובה בהחלט.

בעקבות כוונת מלחמת-הבזק של היטלר ופקודותיו בהתאם לכך, סבלו כל מחלקות המטה הכללי של הצבא ו"משרד-הצבא הכללי", שעסקו בהדרכה ובאימון, קיצוצים כאלה מיד עם פרוץ המלחמה,

(1) הציון ל"רייכסוואר" של שנות 1920—1935 אשר עצמתי הוגבלה לפי חוזה ורסיל ל-100.000 איש בלבד, אולם כולו היה מורכב מחיילים וסמלים מתנדבי-שירות-ארוך, בעלי הכשרה מעולה ביותר, אשר היו אח"כ את "שלד" הסמלים והקצונה הנמוכה של הצבא הגרמני המתרחב.
(2) כינוי שהיה נקוט אז לציון המוסד אשר שרד מ"מיניסטריון המלחמה" הגרמני אחרי תיקונו של היטלר.

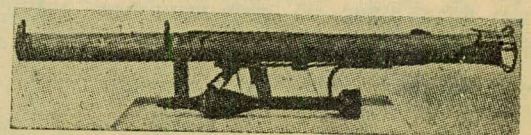
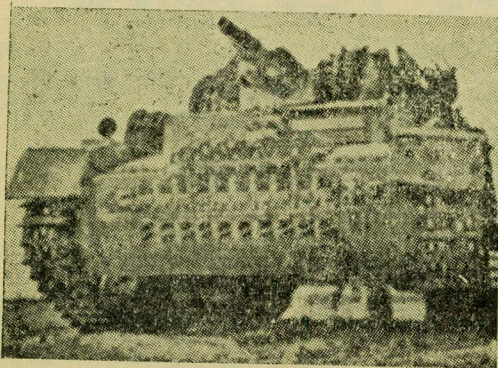
בשלהי המלחמה היו בידי גרמניה שלושה כלים לדוגמה, של מקלע חדש, (שציונו היה: "MG-42V" או "MG-45"), במצב הכשיר לשימוש שדה ומוכן לייצור בסדראות, אשר נפלו במצב שלם ותקין, בי-יחד עם ממצאים, בידי הרוסים.

הסיבה למספרם הבלתי מספיק של תותחי-הסער אשר הוכיחו את עצמם כיעילים במידה יוצאת מן הכלל, נעוצה מעבר לתחום-השפעתו של הצבא. גם לרשות גייסות השריון לא עמד מספר טנקים מספיק, ולו בקירוב, התקפות-הנגד של חיל-הרגלים הגרמני, שנערכו עם סוף המלחמה בלי תותחי-סער במספר מתאים, נדונו מראש לכשלון.

הפרשה המעציבה ביותר, אולי, של חיל-הרגלים הגרמני היתה בעית ההגנה הנ"ט. החל ב"כלי-הנקישה בשריון הטנק", זה הכינוי האירוני המר בו היו מציינים את התותח בן 3,7 ס"מ, ודרך התותח הנ"ט בן 5 ס"מ, ולאחר מכן התותח הנ"ט בן 7,5 ס"מ (שניהם גרורי רכב-מנוע) השתרע נתיב-היסורים של חיל-הרגלים, משנתקל בטנק הרוסי T-34. אין למצוא הסבר לשאלה מדוע מאז הופעתו הראשונה של ה-T-34, באבגוסט 1941 — ועד לאפריל 1945, משך זמן של שלוש שנים וחצי, לא הומצא כל אמצעי נ"ט יעיל-באמת, שאפשר היה, מבחינה ארגונית, להעמידו לרשותו האורגנית של חיל-הרגלים. בתקופת הזמן המקבילה הומצאו והוב-או לחזית טנקים כה מעולים כמו ה"נמר" ("Tiger"), ה"ברדלס" ("Panther"), אולם "ארובת התנור" (כפי שכינו את "קנה הרקטות הנגד-טנקי" — מעין "בזוקה" גרמנית) לא היתה אלא בגדר תחליף חירום בלבד.

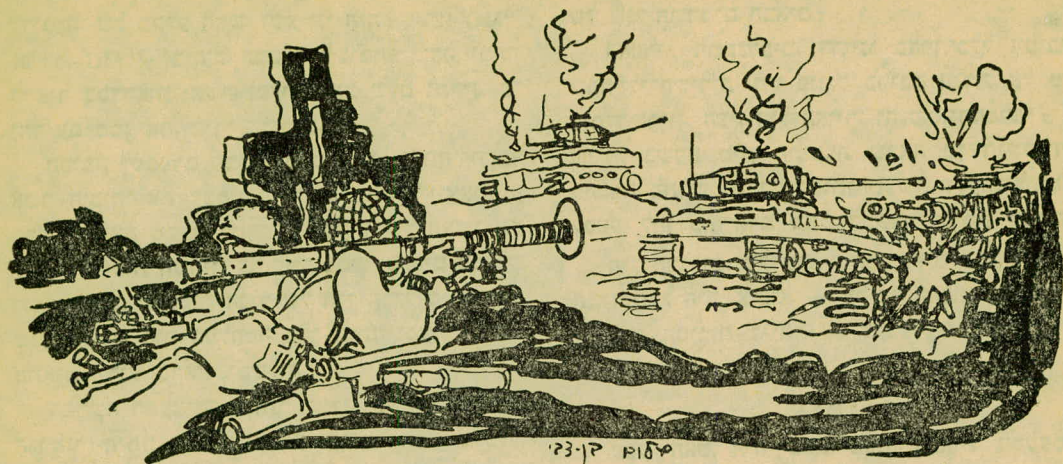
הרכב כוח האדם

במתן אנשי התחלופת ליחידות-הצבא השונות,

זה מול זה: טנק אדיר — ונשק נ"ט קצר-טוח שמאל: "הנמר" — רב-העצמה בטנקים הגרמניים במלחמת-העולם השנייה.

למטה: "קנה נגד-שריון 1943" הגרמני (קוטר, כבר אז — כשל "בזוקה-רבתי" האמריקאית שנודעה ב-1954 בקוריאה, — 3.5 אינץ').

185 ק-23

לאחר בואם, היחידים ששרדו והייבים היו לשאת בעול כולו.

גייסות השדה הכירו עובדה זו בהיקפה המלא. והם נקטו באמצעי-נגד, במסגרת תכניות וסידורים שנשאו שמות כגון: „התאמנות בתוך העמדות“, „ריענון קצר-מועד של רגימנט-גרנדירים בשטח הקרוב לחזית“, „אסכולות-קרב דיביזיוניות במסגרת גדודי מילואי-השדה“ וכו'. אולם, לנוכח מצב-הקרב בות המתוח-תמיד שבחזית המזרח, נשארו צעדים אלה בגדר אמצעי-עזר טובים אך בלתי מספיקים. כך נתגלגלו הדברים עד כי החל מ-1942, לא הספיקה עוד — במידה גוברת והולכת — רמת-האימון לשמש איזון לעדיפותו המספרית של היריב.

חיל הרגלים הרוסי

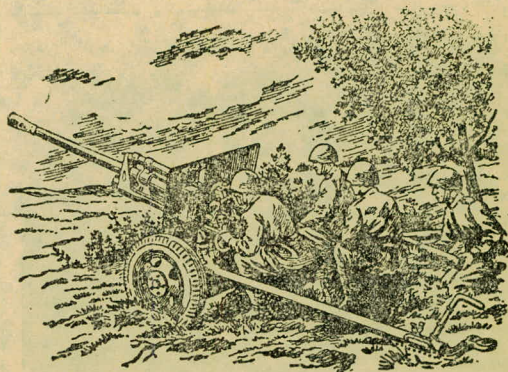
בין התכונות האופיניות של אורח-הלחימה של חיל-הרגלים הרוסי ניתן לקבוע כולית את אלה: „חיל-הרגלים הוא החיל המכריע ביותר“. (מתוך תקנון „הקרב החדש בכללו“, פברואר 1952).

בהתאם למשפטי-מצית זה, המובא מתוך תקנון שאיננו של חיל-הרגלים, נראה כי הצבא הסוביטי מקדיש תשומת-לב מיוחדת להגברת עצמתו הלוחמת של חיל הרגלים שלו. הדבר מצא את התגלמותו בחימוש המחודש והמשופר, לעומת זה של שנת 1945, אשר הונהג עתה, וכן במבנה חדיש יותר של חיל-הרגלים באשר לחלוקת-המשנה שבתוכו. הגדוד-הרובאי ב-1952, חמוש ובנוי במידת ה-

ידוע בצורה הבאה:

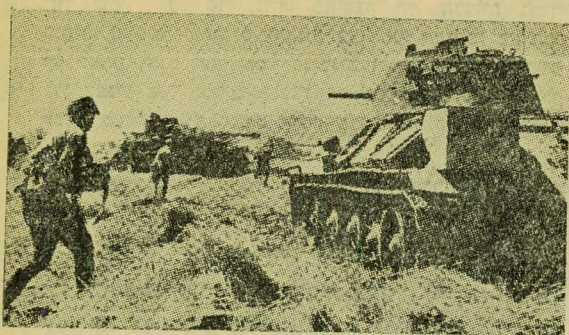
3 פלוגות-רובאיות, כל אחת בת 118 איש — ס"ה 354

אשר כמוהם כחיסולן. רק ב-1943 שונה מצב-דברים זה. אולם רישומו המעשי של השינוי לגבי הגייסות בא מאוחר מדי. במהלך המלחמה נתדלדל מקור התחלופת כל כך, עד שבגלל האבידות הרבות ב-חזית, לא נותרה אפשרות להתאמנות מספקת ואף לא למתן השלמות מספיקות לעוצבות שבשדה. בגדודי מילואי-התחלופת הרגליים, למשל, היה ה-רובאי הפרט מתאמן לקראת הצטרפותו לפלוגה רובאית במשך ששה שבועות בלבד, ומאלה נועדו שבועיים להכנות ליציאה לחזית. עקב כך ירדה במידה מבהילה רמת האימון של המילואים שהגיעו לחזית וכתוצאה ישירה מכך ירדה גם רמתן של עוצבות הרגלים בכללן. בגלל האבידות הרבות היו מילואי תחלופת אלה נשארים, תוך שבועות אחדים

תוחת שדה ונ"ט רוסי 7,62 ס"מ

טנק T 34 ורגלים רוסיים. ברקע—שריון גרמני פגוע.

„משנתקלו בטנק הרוסי T 34 נדונו לכשלון התקפות הנגד של הרגלים הגרמנים.

פתיחת ההתקפה זריזה ותכליתית כאשר תהיה — הרי היכולת להסתגל, במהלך ההתקפה, לנתונים בלתי-צפויים, תהיה ודאי גם כעמיד מוגבלת ע"י הגורמים הבאים:

— הרמה האינטלקטואלית הכללית של המון החיילים.

— הציות העבדוטי-במקצת של הקצין והמש"ק, דבר המוציא לרוב מכלל אפשרות אורח-פעולה עצמאי בשדה-הקרב.

— עקרון הברירה המקובל בצבא האדום, ה"מעדיף את „טיפוס השור“ על זה האינטלקטואלי יותר.

— העדר הכשרה מספקת לקרב-החילות-המשולב-בים: דבר זה אין ללמדו באורח סכימטי או „ל-צוותו“ על המפקד.

ה הג נ ה

על אף כל העדפה הניתנת בתקנונים של הצבא האדום להתקפה, הרי אורח-הלחימה המתאים ביותר למנטליות הרוסית היא ההגנה. הוכחה לאיזה אמות ממש הגיעו הרוסים בשטח זה ישמש המבצע „ציט-דלה“ („מצודת עיר“): עומקה הרב של רשת ההגנה בקשת-החזית שמצפון ומדרום לעיר קורסק, ב-1943 (ששה קוי חפירות, זה מאחרי זה, בעומק כולל של 6 ק"מ), ה„אהרג-ולא-אטוש“ העקשני של כל אדם יחיד בשוחתו, האבקות המרה על כל קטע מהעמדה — גרמו לכך שאף דיביזיות התקפה גרמניות, שהיו כליל השלמות בציודן, תהדפנה בשטפן, ברוב אבי-דות וללא הישג.

תקנון-הקרב של חיל הרגלים הרוסי משנת 1942

קובע בפירוט:

„בל יחשוש חיל-הרגלים מפני כיתור; עליו לדעת להילחם

חייל. לכל פלוגה — 8 מקלעים-קלים, 24 תת-מקלעים, 64 רובים אבטומטיים, 22 אקדחים.

1 פלוגת מרגמות — 51 חייל (7 מרגמות 12,2 ס"מ (!?)

12 תת-מקלעים, 22 רובים, 12 אקדחים.

1 פלוגת מקלעים — 47 חייל (9 מקלעים-בינוניים, 20 תת-מקלעים, 12 רובים, 15 אקדחים).

1 מחלקת תותחים נ"ט — 20 חייל (2 תותחים בני 7,6 ס"מ, 12 תת-מקלעים, 6 אקדחים).

1 מחלקת רובים-פורצי-שריון — 17 חייל (9 רובי-שריון, 6 תת-מקלעים, 7 רובים, 6 אקדחים).

1 מטה — 83 חייל (3 מקלעים-קלים, 20 תת-מקלעים, 30 רובים, 30 אקדחים).

ביחד: 572 איש, מהם 46 קצינים.

הבולט ביותר מכל אלה הוא:

— מספרם הרב של תת-מקלעים ושל רובים-אבטומטיים.

— קוטרן הגדול של המרגמות.

— העדר כל נשק כבד בתוך הפלוגה-הרובאית, ולעומת זאת שתי פלוגות נשק-כבד בתוך הגדוד.

— המספר הרב של קצינים, הן באופן מוחלט והן באופן יחסי, לעומת המספר המועט עד להפתיע של בד"א.

— החימוש החזק יחסית למספר האנשים הכולל.

ה ת ק פ ה

במהלך „מסע-המזרח“, הרי לאחר התקפת חיל-רגלים רוסי שלא הצליחה, היתה חזרת ובאה לרוב התקפה הדומה לקודמתה. בעקבות ההתקפה הראשונה, שנהדפה, היו באות תוך זמן קצר ביותר, התקפה שנייה, שלישית, רביעית וחמישית. סיבת הדבר היתה, שהמפקדים הרוסיים הוחזקו תמיד אחראיים אישית לכל כשלונו, ובעקבות כך שאפו, בכל נסיבות שהן, לדוח במהרה ככל האפשר על הצלחת ההתקפה, שנצטוו לערכה.

קשה להניח כי חיל-הרגלים יוכל אף היום לפ-עול שלא לפי הסכימה הכלולה בפקודה. תהיה

(1) הביטוי הגרמני המקובל למסע-המלחמה בוירת רוסיה.

MP 44 הגרמני — נשק-פרט אבטומטי, בעל כדור בקוטר-

תקין. למטה: המחסנית ל-30 כדור, ובצדה — היחס בין

הכדור 7,92 של הרובה הרגיל לכדור המיוחד, בעל אותו

קליבר, בשביל הכלי שבתמונה.

אך ורק לפי פקודת המפקד הגבוה ביותר. הפריצה חייבת להתבצע תוך סדר גמור ובשום אופן לא בפלגות קטנות.

נוסף על כך מגלה חיל-הרגלים הרוסי רמת-אימון גבוהה ביחוד בשטחים הבאים: התחפרות והסוואה, הגנת ישובים, והתקפות-לילה.

כתוך מעגל התגוננות (הגנה היקפית) ולפרוץ מתוך הכיתור תוך שמירה על סדר מלא. בהימצא חיל הרגלים בתוך כיתור, חייבים המפקדים להחזיק בעוז את ההנהגה בידיהם. יש לארגן הגנה חזקה לכל הכיוונים ולנקוט בכל האמצעים כדי למנוע בעד האויב מלפצל את מעגל-המכותרים הכללי לכמה מעגלי-כיתור קטנים יותר. פריצה מן הכיתור תבוצע

ב. אורח הלחימה העתיד-לבוא של חיל-הרגלים.

לשנות באופן מכריע את אורח הלחימה של חיל-הרגלים. לרוב נלחם הוא באויב "תוך כדי חיכוך ב"מדי" ממש של האויב (דרך אגב, מצב דברים שיש בו, על כל פנים לעת-עתה, משום הגנה בפני נשק אטומי ורקטות ארוכות-טווח). אולם גידול עצום חל במספרם ובמהירות-הירי של כלי-הנשק הפועלים בשדה-הקרב של חיל-הרגלים. גדוד-רגלים יכול כ-

הערות כלליות

השלב האחרון של הקרבות במזרח (1943—1945) עמד בסימן הפרש כה משוען של שני הצדדים בעצמת חיל-הרגלים, הארטיילריה, השריון וחיל-האוויר, שלא כל לקח המופק מהם יכול לשמש כבסיס לאורח-הלחימה העתיד-לבוא של חיל-הרגלים. הגייסות אז לא היו עוד, לרוב, מאומנים בתכלית השלמות וכן לא היו מצוידים ומונהגים בתכלית היכולת.

לעומת זאת מסקנות לקחם של המעצמות המנצח-חות המערביות בתחום חיל הרגלים, עקול על נקלה להוליך למסקנות-שוא. נצחונותיהם באו להם כמעט אך ורק בשלב-מלחמה שבו היו העוצבות הגרמניות כבר "מעוכות-למדי" או — בדומה לרגימנט ה-רגלים שהוצב "בנקודת הכובד" של חזית הפלישה מצפון לסט-לו, ולו גזרה ש-24 ק"מ רחבה — כשהיה עליהן ללחום בכברות חזית ש"מותח"י-מדי ותוך נחיתות חסרת-תקוה בצידו. היפלא איפוא כי מנסיונותיו אלה הסיק המערב, כי אורח-הלחימה של חיל-הרגלים לעתיד לבוא יתנהל לפי כללי-היסוד של "פעולה משטרית"?

כבסיס לעיונים דלהלן מוטב לקחת בחשבון, בצד נסיונותיהם של הגרמנים, בראש וראשונה את תפיסתיה של המעצמה ה"רגלית" הגדולה האחרת ש- במלחמת העולם השנייה — רוסיה, שבמידה שהן ידועות היום, צוינו להלן.

התקפה

גם בעתיד תשאר ההתקפה צורת הקרב החזקה יותר. שיקולים פסיכולוגיים ומעשיים גורמים שהיא תהווה את נקודת-הכובד בשביל הפיקוד והאימון. צבא ללא רוח-התקפה משול ל"אביר ללא חרב". חיל-רגלים היודע לתקוף — אנשיו יחזיקו מעמד כראוי, לאחר אימון מתאים, גם בהגנה.

אמצעי-קרב חדשים כפעולה מוגברת של כלי-נשק מחייבים שינויים בטקטיקה. אין לך צורת קרב המחייבת שינויים כה רציניים באורח הלחימה כמו ההתקפה. נסיון המלחמה מלמד כי פרט לראדאר ונפלים — לא נתגלו אמצעי-לחימה שיש בהם כדי

"החיל הרגלי — לא יהיה "חמור-משא"

עמוס-לעיפה".

ניכל כלל לדרוש כיום מחיל-הרגלים עריכת התקפה. מהי דעתו של הסקטיקאי על המצב החדש. שנוצר ע"י ההתפתחות הטכנית? להלכה, עשויות לנבוע ממנו שלוש אפשרויות של התקפה ע"י חיל-רגלים:

"הפעולה המשטרתית"

לפני ראשית ההתקפה מנתצים מטוסים, שריון, ארטילרית-סער, ארטילריה, מרגמות וכו' בריכוז אש כבד ביותר, את עמדת האויב לכל עומקה וב-רוחב מספיק. חיל-הרגלים נע בעקבות "מסך-אש מתגלגל" זה ועובר, במשחק סירוגין אשר תכופות ימשך ימים תמימים, מגורה לגורה, ומטהר את שטח הקרב משרידי האויב המסוגלים אולי עדיין להלחם, או תופס, לעתים אף ללא קרב, את יעדי ההתקפה שנצטוה עליהם. ודאי שזוהי שיטת הלחימה האידית-אלית. אולם מול אויב חזק מבחינה מספרית, קנאי ונכון להתנגדות נמרצת, אין שיטה זו באה בחשבון, על כל פנים — בראשיתה של מלחמה).

"ההתקפה, נוסח הסתננות"

אם אין עומדים לרשות התוקף די כלי נשק מסייעים בשביל לערוך התקפה בדרך של יצירת "נקודת כובד", ומוטל עליו לרתק את האויב בחזית רחבה, להטעותו בנוגע לכוננת התוקף או ליצור את עמדת-המוצא בשביל התקפת-הבקעה שתבוא מאוחר יותר — כי אז לעתים קרובות "ההתקפה המסתננת" היא בגדר האמצעי האידיאלי. רובאים בודדים, או צמדי רובאים, מתקדמים בזהירות, בזינוקים קצרים, תוך הפסקות של מספר דקות — עד אשר תוך שעות רבות, ואולי אף ימים, יספיקו יחידות ועוצבות שלמות להתגנב עד אל שטחו של האויב. ה-חיפוי קודם כאן לשדה-היריה. לילה וערפל, שטחים קשי-עבירות, שלג וכו' הם בגדר תנאים מסייעים לאורח פעולה זה. הוא דורש סיבולת רבה, זמן ממו-

יום, ע"י כ-50 מקלעיו ו-500 רוביו האבטומטיים להשיג להלכה נפח אש של כ-5000 יריות לשניה, לעומת 1000 היריות של גדוד רגלים משנת 1945. בשל הציד המוגבר במרגמות, העלאת מכסת התחמושת המובלת עם הגייסות, והגדלת הקוטר, — ניתן לשער כי כוח-אשם של כלי-הנשק הכבדים של ה-גדוד יגדל פי ששה, בערך, עליה זאת של כוח-האש של הרגלים הנה בראש וראשונה לטובת המתגונן, שיסוד-הקרב-המיוחד לו הוא האש. התוקף, לעומת זאת, חייב לשלוט בגורם התנועה. אינו אפשרויות פותחת הטכניקה, בשטח זה, לעומת שנת 1945?

(1) מינוע: — הרגלי יוסע אל שדה-הקרב, ויוכל להתחיל בהתקפה בהיותו רענן ונפוש.

(2) שריון: — לא תיערך עוד התקפת רגלים ללא סיוע מספיק של טנקים או ארטילרית-סער. האפשרויות החדשות של ייצור-טנקים מאפשרות זאת.

(3) החימוש והציד האישיים: — שדה-הקרב ה-חדש דורש חייל-רגלי החמוש באופן קל והנלחם "אורח-חיידים". בל יהיה עוד החייל הרגלי "חמור-משא" העמוס ציוד יתר-על-המידה והמתעייף עד מהרה מבחינה גופנית — ושאו אין ביכולתו לפעול כאיש-מקצוע מעולה. אסור כי איש מאנשי הפלוגה הרובאית ישא על עצמו למעלה מ-10 ק"ג חימוש, ציוד ולבוש, לעומת 30 הק"ג שנשאו לפני-כן — וזאת על אף גידולו העצום של כוח האש!

אפודות-הניילון שכה הוכיחו את עצמן בקוריאה, עשויות לשחרר את הרגלי התוקף מהרגשת היותו מחוסר-הגנה לנוכח אש-המתגוננים ולהוריד ממשית את שער האבידות שלו).

(4) תספוקת תחמושת ופינוי הפצועים: — כלי-רכב זחליים, בעלי שריון קל והמסוגלים לנוע בכל שטח שהוא, מספקים תחמושת-רגלים עד אל קר-ההתקפה הקדומי ביותר, במידה ואין הוא נתון לתצפית אויב, ובדרכם חזרה לוקחים עמם פצועים. שני הגורמים גם יחד הנם בעלי חשיבות פסיכית-לוגית ומעשית רבה.

קיומם של ארבעה סעיפים אלה הנו תביעה מוחלטת של חיל-הרגלים בן-זמננו ובלעדיהם לא

(1) הכונה לאפודות הניילון לצרכי הגנת גוף הלוחם, אשר נתגלו כיעילות למדי, אלא שקשה יהיה להשלים בין משקלו לבין תביעותיו של בעל המאמר לגבי תחום המכסימום לכובד ציודו של הרגלי.

(2) ספק הוא אם התיאור שניתן מודהה עם התמונה המקובלת שמאחורי הביטוי "פעולה משטרתית", ולו אף של חיל-משלוח צבאי.

שך וכן גייסות שהוכשרו הכשרה מעולה ביותר. ההיקף המצומצם של תוצאותיה שניתנות לניצול אופרטיבי, מטביעות עליה את הגושפנקא של אורח-פעולה הצפוי אמנם להצלחה, ואעפ"כ — בעיקר כאמצעי בהודמנויות-חירום.

ההתקפה, "נוסח הסתערות"

התקפות-הבקעה נגד אויב המוכן-להגנה נוהלו ע"י עוצבות-הרגלים הגרמניות במלחמת העולם השנייה כמעט אך ורק כדלהלן:

הערכות-הכח בתוך החפירות שנתהוו בשעת קרב-בות-ההתנגדות האחרונים ומאחריהן, לרוב במרחק של כמה מאות מטרים מהיריב. הטיווח של ארטי-לרית-התגבורת וכו' היה נעשה כך שלא יבחינו בו, כשהוא מחולק על משך ימים אחדים לפני פתיחת ההתקפה. זמן קצר לפני היציאה להתקפה — לרוב בדמדומי השחר — היתה ניתכת מכת-אש מכל קני-היריה בבת אחת ולמשך 30—15 דקות, כש-נקודת הכובד שלה היא על חפירתו הקדמית של האויב. מיד לאחר זאת יצא חיל-הרגלים להתקפה, ועליו לדחור עד לעמקן של עמדות האויב. אורח פעולה זה הוכיח את יעילותו ב-1941 וכן עדיין גם ב-1942. להלן יעשה נסיון להתאים אורח-פעולה זה למסיבות של היום.

ערך מכריע נודע לשני הגורמים הבאים:

לנוכח החימוש ופעולת האש הנוכחיים של המתגונן, איננה מספיקה עוד היום, ברוב המקרים, האש-המכינה, בצורת מכת-אש קצרה. כמינימום מוכרחים היום לראות כמויות-תחמושת שתהיינה גדולות פי-שתיים לעומת אלה שנורו ע"י הארטילריה הרוסית ליד ראש-הגשר של באראנוב), למשל. מעניין כי אותן כמויות של הרוסים התאימו בדיוק לכתוב בתקנוני הארטי-לריה הגרמנית באותה תקופה. מטרתן של כמויות הארטילריה היא ליצור תנאים-מוקדמים נוחים לקרב-המגע של הרגלים. אולם אין לצפות לניתוח גמור של מערכי האויב, שהיה מאפשר מאוחר יותר מעבר אל פעולה משטרית.

רק במקרים נדירים אפשרי יהיה, בתנאי קרב הנוכחיים, להדביר את נשק המגן של האויב, עד שחיל-הרגלים יוכל לבצע בהצלחה את תנועת-ההתקרבות שלו באזור הנתון לאש חב-קרת של האויב, היינו, מטר 1000 מטר ממנו ועד

(1) אחד מראשי הגשר הראשיים על הנהר ויסלה, ב- מסע החורף של ראשית 1945.

אל מרחק-ההסתערות (200 עד 300 מ' מהאויב). משום כך, גם בתנאי זמננו, למען תוכלנה התקפות הרגלים להצליח בהתקפות למרחקים ארוכים, כיום, בינוניים או קצרים, נודע ערך מכריע להתקפת-לילה. הוא הדין לגבי השימוש בערפל מלאכותי, בצפיפות אשר תוכל לקיים תנאי-לילה בגורת-התקפה שרוחבה לפחות 30 ק"מ ועומקה 5 ק"מ למשך שעות מספר.

אפשר להסיק מכאן את "נוהל-התקפת-הסער" דלקמן:

ביום שלפני ההתקפה שיתוק מרחיק-לכת של ארטילרית האויב והשמדת מתקני-ההגנה הקדום מניים החשובים ביותר, ע"י אש-הכנה מרוכזת ביותר מכל כלי-הנשק.

בליל ההתקפה: הבאת חיל-הרגלים עד אל מרחק-ההסתערות תחת המחפה של חשכה ושל אש-הכנה שתמשך ללא הפסקה. עריכת הכוחות, התחפרות.

עם דמדומי השחר: פריצת הרגלים קדימה בזינוקים רצופים, במידת האפשר ללא מתן אש — כדי להגיע במהירות הרבה ביותר שמרשים הלב והריאות — עד אל עמדת-המוצא להסתערות ולעבור אל הפריצה פנימה ללא-שהיות, תוך מתן אש מכל המקלעים ורובי-הסער.

מובן-מאליו כי אין נוהל זה בבחינת תרופה לכל, וכן אין הוא ניתן לשימוש סכימטי, ולא לשימוש בכל מצב שהוא. תכופות ינקטו את "התקפת-הסער" ואת "התקפת ההסתננות" חליפות — ולעתים קרובות אף צירוף של שתיהן, תוך חילופי מקום, ול-סירוגין. שני אורח-הפעולה תוארו לעיל בנפרד, כדי להבליט יותר את השוני שביניהם.

בשעת לחימה דרך אזור-העומק של מערך האויב יהיה על חיל-הרגלים להעריך צרות ועמוקות. תכופות יאלצו בשעת הלחימה דרך אזור העומק להזיז את הפלוגות קדימה פלוגה פלוגה, בזו אחר זו, תוך ריכוז ביד אחת של כל כלי הנשק המסייעים אשר בגדוד. בצד החתירה המתמדת של הרובאים, נודע בשלב זה ערך מכריע לתותח-הסער ולמרגמות.

מתוך ההנחות שתוארו לעיל ניתן ללמוד על התקפה הנערכת ישר מתוך תנועת-מסע, ללא היעדר כוח מוקדמת, נגד אויב שאינו מוכן להגנה — כמובן, תוך התאמה הגיונית לתנאיה של התקפה כזו. לאחר הבקעה מוצלחת בשעת התקפה נגד אגפו וערפו של האויב בקרב נגד אויב מכותר וכדומה, אפשר יהיה גם כיום, (ישר מתוך מסע) — לערוך התקפה כזו —

לפחות, ובמידת האפשר — משלושה ("שק-אש").
כלל זה חל גם על אש ההגנה הנ"ט.

נקודות-משטן נלחמות עד האדם האחרון, אנשי
קני-התנגדות, לפי פקודה ובהתאם להכנה מראש,
מתחמקים — לנוכח התקפה ע"י כוח-אויב עדיף,
ובמקרים יוצאים מן הכלל גם מפני אש-השמדה
מבוקרת של האויב. בעת התחמקות זו יש ללכוד
את האויב לתוך "מלכודת-אש".

את האויב שפרץ אל-תוך נקודות-המשען ואל-
ביניהן יש להשמיד — עוד בטרם יוכל להכות
שורש ולהתארגן להגנה — באמצעות מכות-נגד
המופעלות אבטומטית והמבוצעות ע"י העתודות ה-
מקומיות, שיש לחזקן במידת-האפשר בתותחי-סער,
ובאמצעות אש מרוכזת מכל כלי-הנשק, את טנקי-
האויב שהבקיעו דרך המערך יש להשמיד ב"ציד-
טנקים" חפשי.

ג. מסקנות

במספרם ובקוטרם. הוא הדין — בהגנה; הרובאים
מרוכזים בנקודות-משען כיתיות, מחלקתיות ותכו-
פות גם פלוגתיות, במערך הגנה היקפי, בעמדות
מדרון עורפי או בעמדות מוסתרות, מחוץ לתחום
ראיתו ופעולת אש-המבוקרת של האויב, כשהם
ממתינים להסתערותו האחרונה של האויב, ששורר-
תיו דוללו ע"י קרב-האש של כלי-הנשק המסיעים.
למען אפשר לפלוגת-רובאים לבצע את התפקי-
דים הללו בהתקפה ובהגנה יש לספק לה את כל

וביחוד ע"י חיל-רגלים הממונע-בשלמות, צורת-
התקפה זו היתה גם בעבר הצד החזק של חיל-
הרגלים הגרמני. פיקוד גמיש, רמת-אימון גבוהה,
ורוח-תוקפנית עדיפה — אלה חשובים כאן במיוחד.

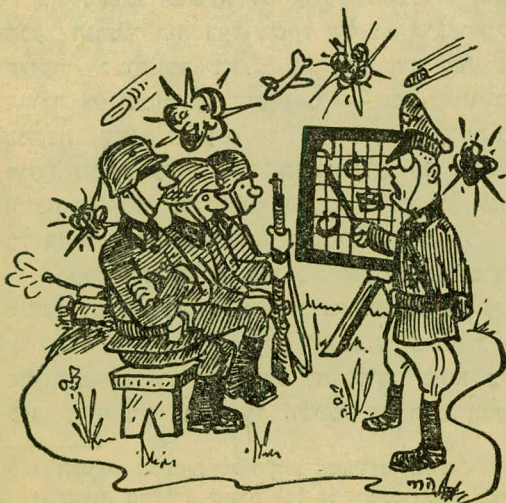
הגנה

הלחימה בתוך עמדת-ההגנה חייבת להתנהל כך
שהתקפת האויב תשבר במידת האפשר לפני נקו-
דו-המשען הקדמיות או ביניהן, אך לכל המאוחר
— בקרב על נקודות-המשען הנמצאות בעומק, אך
לפני עמדות הארטילריה. לשם כך הכרחי שאפשר
יהיה לכסות באש מבוקרת, ביום ובלילה וללא
פערים, את כל השטח שלפני עמדות-ההגנה ובתוכן.
האש מתוך נקודות-המשען וקני-ההתנגדות ה-
שכנים חייבת להיות חופפת אהדדי באופן כזה, ש-
בתקפו נקודת-משען יספוג האויב אש משני כיוונים

חימוש ומבנה היחידות

לגבי מבנהו של רגימנט רובאים ממונע במס-
גרת דיביזיה רגלית מסתבר, כי החלוקה לשלושה
גדודים וליחידות-רגימנטיות תצדיק את עצמה גם
בעתיד. בהפעלתו יוגבר הרגימנט, בהתאם למצב,
ע"י טנקים, תותחי-סער, משחיתי טנקים, ואנשי-
הנדסה — הניתנים לו ע"י הדיביזיה. הכללתם של
יסודות אלה אורגנית ברגימנט היתה סותרת את
רעיון "נקודת-הכובד" והיתה גורמת גם לתקלות
גדולות באימונים.

לעומת זאת, יש עתה הכרח בשינויים יסודיים
בתוך הגדוד-הרובאי. פלוגת-הרובאים מהוה, כבעבר,
את הגרעין של הרגימנט-הרובאי. על כן, המבנה
שלה חייב לשמש כנקודת-המוצא. באורח-הלחימה
העתיד לבוא יתרכז תפקידה: בהתקפה — לגבור
על גילויי ההתנגדות האחרונים של האויב, ובהגנה
— לשבור את הסתערותו האחרונה. על כן לא בא
עוד בחשבון בשביל הפלוגה הרובאית קרב-האש
שהיה נהוג קודם בשעת ההתקפה — מטוח ארוך,
בינוני, ולרוב אף מטוח קצר, ותחתיו תבוא ה-
"התגנבות" ללא-אש וללא-קול, כדרך הציידים, ב-
מידת האפשר בלילה, בתוך ערפל (מלאכותי) או
באמצעות "התקרבות מודרנת אגב התחפרות", ה-
מבוצעת בהסתר, שלבים-שלבים, וכיו"ב. כל זאת —
בחיפוי כלי-נשק מסיעים שיוגברו במידה עצומה

ביט"פ בחזית

הדרוש וליטול ממנה את מה שאינה צריכה. פלוגת הרובאים מורכבת מסך-הכל מסוים של לוחמים-פרטים, דהיינו, אותם אנשים המסוגלים ללחום ב-עזרת כלי-נשק אחד או אמצעי-לחימה אחד, כלומר ללא עזרתו של הוולת. היא, הפלוגה, הנה "יחידה" במובנה האמיתי ביותר של המלה — בניגוד לגדוד, שהוא גוף העורך קרב בכלי-נשק-משולבים. בשים לב לתפקידיה החדשים של פלוגת-הרובאים לא יהיה זה נכון להעשירה בנשק כבד, כגון מרגמות, מקלעים בינוניים וכיו"ב, כדי להגביר בדרך זו את כושר-הקרב שלה. יש להחזיר-ולכונן את מפקדי הפלוגות ואת מפקדי-המחלקות אל תפקידיהם המקוריים — להיות "מנהיגים בהסתערות" (או "מנהיגים בהגנה"). במסיבות הלחימה של ימינו שוב אין מפקד-פלוגה יכול, בעת ובעונה אחת, למשוך את מחלקותיו קדימה להתקפה, וגם להביא לידי הפעלה את כלי-הנשק הכבדים. כן יש לזכור כי מהירותה של יחידה, הן במסע-התקרבות והן בהתקפה, שוה תמיד לזו של חלקה האיטי ביותר. קרב ההגנה החדיש מחייב שליטה מרוכזת ביותר על כלי-הנשק המסיעים, דבר המתאפשר עתה הודות לצידודו של כל כלי-נשק כבד במכשיר של אלחוטי-דיבור.

יהיה זה לטובתה של פלוגת הרובאים עצמה שיטלו ממנה את כל כלי-הנשק הכבדים. מה אם כן יש לתת לה?

רובה-הסער הוא שהפך לנשק-היסוד של הרגלים. יתרונותיו טמונים לא רק בקצב-הירי המהיר שלו (חמש עד שמונה יריות לשניה) כי אם גם בהיעלם תנועות-הטעינה הבודניות (המגלות את הירורה ל-יריב) ובאפשרות שלא לגרוע עין מהמטרה. רובה הסער הגרמני היה בעל משקל של 4.2 ק"ג ודיוק קליעו, בטווח עד ל-300 מ', היה שוה לזה של הרובה 98 ובטווח עד ל-600 מ' — נפל ממנו רק במקצת. (עצמת-הלוועי) שלו, 197 מ"מ/ק"ג, עלתה ב-מידה ניכרת על זה של התת-מקלע, 98 מ"מ/ק"ג (רובה 98—350 מ"מ/ק"ג) יהיה בה די בהחלט לגבי כל המטרות החיות הבלתי משוריינות.

המקלע התפתח עד כדי כך, שאדם אחד בלבד מסוגל לשרתו. בעוד שמשקלו של המקלע 42 עלה עדיין על 10 ק"ג, ושל מקלע (V) 42 על 6.5 ק"ג — הרי משקלם של המקלעים החדשים, שהוא כ-5 ק"ג, עולה רק במעט על משקלו של רובה-הסער

הגרמני. מעתה מוטל על הטכניקה להביא את שני כלי-הנשק, המקלע ורובה-הסער, לכך, שיוכלו להסתפק בסוגת-חמושת אחד. ההבדל למעשה, איננו עוד רב. הבעיה לגבי רובה-הסער היא: כיצד, למרות משקלו בן 4 ק"ג לכל היותר, להגביר את עצמת-לועו ולאכסן בתוכו 250 מ"מ/ק"ג. ולגבי המקלע — כיצד, בצירוף עם עצמת-לוע שוה, להבטיח קצב של 40 יריות לשניה ופעולה ללא מעצורים. משקלו של התחמיש האחד (איננו עוד כה מכריע, היות וחיל-הרגלים הנו ממונע ובאמצעות כלי-רכב וחליים משוריינים אפשר לספק לו את התחמושת עד אל הקו הקדמי.

מתעוררת שאלה למה, בכלל, יש צורך במקלעים? ואמנם, רבים הם קציני חזית מנוסים שראו כבר ב-1945 במקלע נשק המתחיל להתישן, ללא ספק אין הוא עוד כלי-נשק הראשי של פלוגת-הרובאים, אולם בצורתו הנוכחית, כשהופחת משקלו, נודעים לו עדיין שלושה יתרונות מכריעים על פני רובה-הסער:

— מקלען אחד מסוגל להטיל על האויב, בפרק זמן שוה, מספר קליעים השווה לזה שמסוגלים להטיל חמישה רובאי-סער.

— יש לשער כי קצב הירי הגדול תהיה לו השפעה נפשית רבה.

— את המקלע ניתן להציב בנקל הצבת-קבע על חצובה לצורך הירי בלילה ובערפל.

באיזה מספר ובאיזה יחס-גומלין צריכים להמצא רובי-הסער והמקלעים בפלוגה הרובאית? — פלוגה בעלת כושר-הסתערות זקוקה לשלוש מחלקות בנות שלוש כיתות-סער, בכל כיתה חמישה עד שבעה חיילים, ולכל מחלקה מתוספת כיתת-מקלעים אחת בת שני מקלעים. בהגנה יהיה תכליתי להוסיף לכל כיתת-סער עוד מקלע אחד בתור "ציוד משלים". לתשומת-לב מיוחדת ראויה בעית הצלפים. אין לך כמעט עוד בעיה "רגלית" אחת, בה סותרים נסיונות-המלחמה זה את זה באופן כה בולט. מצד אחד נשמעת הדרישה למחלקת-צלפים קבועה אחת לכל פלוגה, או לפחות אחת לכל גדוד. מצד שני טוענים כי סיכויי-ההצלחה הרב ביותר מובטח ל-צמד-צלפים. ההצעה דלהלן תהיה נסיון לספק את כל הדרישות. יש להבחין בין הצלף "החובב" לבין הצלף "המקצועי". הראשון (מוטב, אם אפשר, שיהיו שנים כאלה בכל כיתה) מקבל על רובה-הסער שלו כונת טלסקופית בעלת עצמת-הגדלה פי ארבעה, אך בכל השאר הנהו רובאי-סער רגיל. אולם יתרון לו

(1) האנרגיה הקינטית של הקליע בצאתו מן הלוע.

(2) דהיינו, התחמיש שיצלח לכל כלי הנשק הקלים האב-טומטים של חיל הרגלים.

לראות את הפלוגה כניתנת להפעלה, אף לאחר ש היא תמנה, מחמת אבידות, 90—80 איש בלבד. סוג הנשק הכבד המכריע שבתוך הגדוד הרובאי הוא המרגמה. ואילו המקלע הבינוני אינו מצדיק עוד בפעולתו את ההוצאה הרבה בכוח-אדם ובחומר שהוא מחייב.

בעת שהונהגה המרגמה, בתקופה שלפני מלחמת העולם השנייה, בארגון חיל הרגלים — שימשה כ„נשק-נקודת-הכובד“ של מפקד הפלוגה הרובאית. מהבחינה האורגנית היו שש המרגמות שייכות ל-פלוגת המקלעים, אולם לשעת הקרב היו מעמידים אותן, בדרך כלל, תחת פיקודה של הפלוגה הרובאית או שהיו מטילים עליהן, כיתה-כיתה, את שיתוף-הפעולה עם הפלוגות הרובאיות. המרגמות היו אז בגדר „בנות חורגות“ לנוכח ה„דיבוק“ השליט בכל, של שלטון המקלעים הבינוניים המכוננים לאש בלתי ישירה. אי-האמון כלפי כלי-נשק חדש זה, ואמצעי-כיוון ומודיעין בלתי-מספיקים, אשר הכבידו על ניהול-אש מרוכז, הם שגרמו לכך, המלחמה שמה קץ, אחת ולתמיד, לדעות קדומות אלה. אך אף כי בשלהי המלחמה שימשה כבר מרגמת 80 המ"מ כ-מרגמת-היסוד, בתורת כלי-נשק מעולה — לא מוצו עדיין מלוא האפשרויות הטמונות בה, את התפתחות העתידה של כלי-נשק-כבד זה, שהוא בעל ערך מכריע בשביל הגדוד הרובאי, יש לכוון בכיוונים הבאים: תספוקת-תחמושת; משקל הפצצה; אמצעי-קשר-למרחק; אש היקפית.

הפצצה בת 3 ק"ג למרגמת 80 המ"מ וכן אפילו פצצת 6 הק"ג, אינן הולמות עוד את הדרישות החדשות. קובעת כאן לא רק העובדה כי הגדוד הרובאי הרוסי, למשל, משתמש אך ורק במרגמות בנות 122 מ"מ, כי אם הדרישה לפעולה מוחצת בשדה-הקרב החדש, אשר במידה מרחיקה-לכת ב-יותר פורק לתאים-תאים קטנים המרוחקים זה-מזה, וכן לעתים, — תוך שימוש במרעום-השהיה — בלחימה נגד ביצורי-שדה קלים. רק פצצה בת 10—12 ק"ג המצוידת במרעום-הקשה — או מרעום השהיה — או במרעום-קרבה) היא ההולמת את דרישות הזמן הנוכחי. הדרישה הישנה כי נשק זה יהיה ניתן לנשיאה, בהיותו מפורק לשלושה מעמ-סים אישיים, למרחק של קילומטרים — עודנה בתוקף ומשקלו הכולל אינו יכול, איפוא, לעלות על 60 ק"ג. הניתן ל„ויתור“ הוא ביחס לטוח-הירי — 3000 מ' בתנאי פיזור מספיקים.

את שאלת הקוטר יש להשאיר למתכנן הכלי,

— התאמות נוספת בצלפות. כל זמן שאין פעולת-צלפות אפשרית, נושא הוא את הכונת הטלסקופית בתוך נרתיק ונלחם בתור רובאי-סער. בשעת הצורך מפעילו מפקד-הכיתה או מפקד המחלקה כצלף — או כצלף יחיד או במידת-האפשר בצמוד לעוד אחד. הצלף „המקצועי“ (אם אפשר שנים בכל מה-לקה, או ששה בכיתה מפקדת הפלוגה) מקבל רובה מיוחד בעל מהירות-לוע של למעלה מ-1000 מ' לשנייה, וכונת טלסקופית המגדילה פי ששה ובעלת עצמת-אור רבה, בתוך אזור-הקרב של הפלוגה זכאי הוא ל„צייד הפשעי“. חימושו המיוחד של „הצלף המקצועי“ שתצרוכת התחמושת שלו הנה מועטת יחסית, אינה גורמת מעמסה כלשהי לגבי תעשית-נשק-צייד בעלת יכולת.

באם דורשים המצב ותנאי השטח הפעלתה של מחלקת צלפים, אזי אין כל מכשול גם בפני שימוש באורח-הפעלה זה — כי לרשותה של הפלוגה עצמה עומדים 24 צלפים (18 „חובבים“ ו-6 „מקצועיים“). שאלת ההגנה הנ"ט של חיל-הרגלים לא נפתרה במשך חמש שנותיה של מלחמת העולם השנייה. גם כיום לא אמרה עדיין הטכניקה את מלתה האחרונה. התפתחותם של רימון הרובה ושל ה„בווקה“ וכן של תותחים-קלים, הבנויים על יסוד אירתיעה, צעדה צעדים גדולים קדימה, אולם בל נתעלם בשל כך מן העובדה כי כלי-נשק הגנתיים אלה בשביל חיל-הרגלים אינם אלא אמצעי-עזר בדומה לאקדה ב-מערכת הכלים בשביל קרב-מגע. הדבר אשר לו זקוק חיל-הרגלים באמת הוא נשק ניט פעיל ובעל כושר-פגיעה שיהא בכוחו להחזיק את המוך-הטנקים של האויב במרחק של 1000 מ' מחיל-הרגלים המתגונן. מהותה של משימה זו גורמת ש„צייד-טנקים“ אלה יהיו חיל או חיל-משנה בפני עצמו. דיונים מפורטים יותר בשאלה זו חורגים ממסגרתו של מאמר זה.

עצמתה הכוללת של הפלוגה הרובאית על שלוש מחלקותיה, שלכל אחת מהן 3 כיתות-סער וכיתת מקלעים אחת, כולל כיתות המטה של המחלקה ושל הפלוגה (על הצלפים ואנשי הלחימה הנגד-טנקית מטוח קרוב) היא כ-120 איש; יש להטעים כי הודות לצידודה הרב בנשק אבטומטי מותר יהיה

(1) המונח הגרמני TRUPP המתורגם כאן „כיתה“ — פירושו במקרה זה 2 מרגמות.

(2) דהיינו — המופעלים בסוג אש אשר הלם, בראש וראשונה, את מסלול תעופתן התלול של המרגמות דוקא.

(3) המופעל אבטומטית עם הגיע הפצצה עד אל מרחק מינימום מסוים מפני הקרקע.

הגם שתכליתית תהיה מרגמה בת 100 מ"מ לעומת
זו של 120 המ"מ הנהוגה בפלוגת המרגמות-
הכבדות הרגימנטית.

נדרש שכלול בקשר לאש ההיקפית — לבל
יצטרכו בכל פעם להזיז את לוח-הבסיס, ולירות
מספר יריות כדי להקנות לו ישיבת-קבע במצבו
החדש. הנובע מכאן, כי כלי-נשק חדש זה יוקק
לתספוקת תחמושת ולציוד באמצעי קשר-למרחק,
שהיו שונים מאלה שהיו נדרשים עד כה: אספקת-
תחמושת ממונעת עד אל עמדות האש וכן קשר
אלחוטי-דיבור לכל מרגמה, הן ממנה אל המחלקה
והן אל קציני-התצפית-הקדמי.

חלוקת-המשנה התכליתית של פלוגת-מרגמות
תהיה — שלוש מחלקות בנות ארבע מרגמות כל
אחת. כיחידת-אש תשמש המחלקה, ובמקרים יוצאים
מן הכלל — הפלוגה או הכיתה (שתי מרגמות).

ה א י מ ו ן

במלחמת העולם השניה היו מאמנים את החייל
הרגלי הגרמני במשך ששה שבועות. ניתוח לקחי-
המלחמה העלה כי בימי שלום זקוק חייל-רגלי בן-
זמננו לששה חודשים של אימון הפרט. לכך מצטרפים
עוד כשלושה חודשי אימון-הכיתה, המחלקה, וה-
פלוגה, וכן — במשך שלושה חודשים אלה, ובמידה
מוגברת לאחרים, עוד שלושה חודשי אימון במסגרת
הגדוד והרגימנט. בתום ששת החודשים הראשונים
קשיר כבר החייל הפרט להפעלה בשדה במסגרת
יחידה מלוכדת (בשל היותה מוצקת-סגל ומנוסת-
שדה) אם כי אימון-הפרט, אשר עליו יש לשים את
הדגש — צריך שיחזור עליו ויעמיקוהו משך כל
זמן השירות כולו.

האימרה שכוחה יפה תמיד — „במלחמה מנצח
רק הדבר הפשוט“ — כוחה יפה במיוחד בשטח
האימון. וכך הוא הדבר הן לגבי חיל-הרגלים בכללו
והן לגבי הלוחם-הפרט. אין להכריח את המפקדים
בחיל-הרגלים שבצד האימון ה„רגלי“ גרידא יקדישו
את תשומת-לבם וכוח-עבודתם גם לחיילות ולסוגי-
שירות מיוחדים, אשר עליהם נמנים למשל תותחי-
סער, חיילי-הנדסה, קשרים וכיו"ב. נסיון המלחמה
מלמד, כי פעילות זו אינה מצליחה אפילו להגביר
את כושרם של מפקדים אלה בניהול קרב-החיילות-
המשולבים וכן לא בפיקוד על יחידותיהם הם. דבר
זה משיגים באופן טוב ויסודי בהרבה באמצעות
קורסים חוזרים ונשנים בקביעות, בשביל מפקדי
גדודים ורגימנטים ניתן להשיג רמת אימון גבוהה
הרבה יותר, בהוצאת זמן וכסף פחותה, באם משח-

ררים את הרגימנטים הרגליים בתקופת האימונים
שבזמן שלום, מעומס ה„יחידות הבלתי רגליות“ —
ובאם מצרפים את חילות הסיוע אל הרגימנטים ה-
נ"ל רק עם התחלת האימון העוצבתי (דהיינו,
במסגרת הרגימנט בכללו, או למעלה מזה). אולם
כדי למנוע חד-צדדיות יש לדרוש כי כל מפקד
רגלים, ממפקד-מחלקה ומעלה, יסופח לפחות ל-
שלושה חודשים אל גייסות-תותחי-סער (או חיל-
השריון) ולמשך-זמן דומה אל הארטילריה, וכי יוכיח
בבחינות כי אכן מסוגל הוא לפקד על יחידה שנת-
דרג באותם חילות; הוא הדין, בהיפוכו של דבר,
לגבי אנשי הארטילריה והשריון.

יש גם לשים קץ להתמחות-המקצועית היתרה
של החייל היחיד. כל חייל וחיל חייב כיום לדעת
לטפל בכל כלי-הנשק היסודיים: רובה-סער, מקלע,
רימוני-יד ונשק-ללחימה-מקרוב נגד-טנקית. גם אם-
צעני הקשר (פרט למכשירים הבנויים על עבודה
במפתח מורס — דהיינו, למעשה, הטלפון ואלחוט-
הדיבור) הם כיום כה פשוטים ומספר המכשירים
כה מרובה, שכל אחד מוכרח ללמוד להשתמש בהם.
לא רבים איפוא האנשים שנותרו עוד לאחר זה
ברגימנט-הרובאים, שאפשר לכנותם „מומחים למק-
צוע מסוים“: צייד-טנקים ופלסים-חבלנים.

ועתה — מהם איפוא הדברים שכל אדם ברגי-
מנט-רובאים חייב ללמוד?

1. לנוע בשטח, ביום ובלילה, „כמו צייד“ מבלי
שיבחינו בו, לסייר, לאבטח, להתחפר ולהסתוות.
2. לדעת בכל מצב לנצל את הטבע לעזרתו הוא
ולהשגת מטרתו.
3. לנוע ולהוסיף ולנוע — הן לפני הקרב, והן ב-
קרב עצמו — עד אל קצה גבול יכולתם של
הלב, הריאות והרגלים. על אף כל המינוע הרי
רגליו של החייל-הרגלי הן גם כיום בבחינת
נשק חשוב.
4. לדעת לטפל אף „כשהוא ישן“ בכל כלי-נשק-
היסודי, ולהפעילם במקום וברגע הנכון נגד ה-
מטרה הנכונה.

כיצד והיכן ילמד כל אלה?

חצרה-הקסרקטין היא הערובה הבטוחה ביותר ל-
נחשלות באימון. בה יש להשתמש רק בתור מגרש-
מסדרים-וספורט. הרגלי החדש מוכרח להתאמן ב-
אותו המקום שבו יהיה עליו אי-פעם להלחם: —
בחיק-הטבע, מקום בו יכיר את משמעות האור והצל,
הלילה והערפל, הרוח ומוגז-האוויר וילמד לנצלם.
אימון הקרב — הוא האימון העיקרי. כלי-נשק ו-

.. סיכום

ההכרה כי גם בעתיד יהיה חיל הרגלים עמוד-התוך בבנינו של צבא וכי תוך שילוב מהודק עם החילות האחרים ישתתף בהשגת ההכרעה בשדה-הקרב — הכרה זו היא שצריכה להיות הקובעת בטיפוחו.

שלוש דרישות עולות, בראש וראשונה, לגבי ה-סוגיה ששמה "חיל-הרגלים של המחר": — בחירת כוח-אדם מעולה ביותר והעדפה בחימוש החומרי הנז' בבחינת הכרח מוחלט לגבי הרגלים דוקא.

— אימון יסודי, המשקף את מציאות-המלחמה, שמטרתו המחייבת היא: לחסוך דם.

— חינוך רב-דרישות וקשה-חיסון — ורוח מת-קדמת — ששרשיו נעוצים במסורתו הבודקה של חיל-הרגלים ונובעים מ"רוח הפרשים" שקמה ל-תחיה בעקבות המינוע.

לקחי מלחמת-העולם דורשים במפגיע את מי-לואן של התביעות הגדולות הללו בנוגע להרכב-כוח-אדם של חיל-הרגלים, אימונו, וציודו בימי שלום.

ולגבי הפעלתו — רשאים אנו בצדק לומר שוב: פשוט ואמיץ בליל ועם שחר, בלתי נבנע לסופה ולסער. חיל-הרגלים שאינו מרבה בקשות הוא לך משצן ועזר.

מטוה, הוראה וספורט, שייכים לאימוני-שזר. תפ-קידו של האימון הפורמלי הוא רק להקנות אותה צורה חיצונית שהנה הכרחית להופעתם הן של היחידה והן של היחיד בציבור ובפניו.

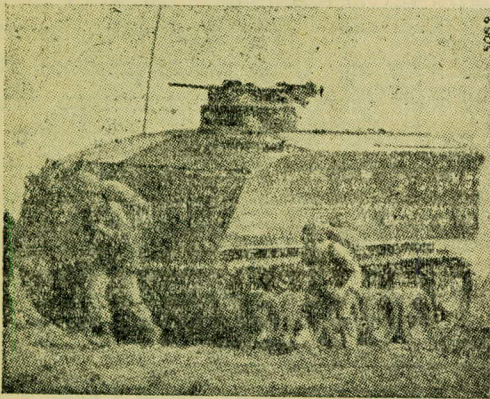
על האימון-הכולל להיות צמוד אל מציאות ה-מלחמה: — החייל שרוי מתחת למטר קליעים מכל סוגי כלי-נשק של צדך אתה; הוא רובץ בתוך שוחה כשטנקים עוברים מעל לראשו; הוא צפוי להפגעות המפקד ואבדנו; לשהיה משך ימים אחדים בתוך עמדה, — כל אלה וכיוצא באלה חייבים להפוך הרגל. אין לאמן מבלי לציין אויב! בהתחלה יספיק: "הגבעה — 300 — ישר לפניך — תפוסה ע"י האויב!".

יש למחוק מתוך אימון-הנשק כל תיאוריה מיו-תרת. כלי-הנשק החדשים הגם כמעט לגמרי חפ-שיים ממעצורים. כיצד נראה מקלע או רובה-סער מבפנים — דבר זה הוא מענינו של הרגלי רק במקום השני. קודם כל עליו ללמוד להחזיק את נשקו נקי וללמוד לירות בו.

אין לחסוך באמצעים למטרות-אימון. תחמושת ללא הגבלה בשביל הרובאי הפרט, סרטי הדרכה, "מסלולים" לקרב גוף-אל-גוף וללחמה-ביער. דמאי-טנקים עם מכשירי-אלחוט מותקנים בתוכם, וכיו"ב — הנה אך מקצתן של דרישות האימון החדש.

חיל הרגלים של מחר - היום

מסיע גייסות-משורין האמריקאי — M 75, המכונה בפי החיילים „המציל“.

לפיכך מצריכות רבות מן הבעיות הנלמדות עתה ב„בית-הספר לחיל-רגלים“, פתרונות המבוססים הן על תנאים „אטומיים“ והן על תנאים „בלתי-אטו-מיים“. על הניכוי בית-הספר לשקול את השפעת כלי-הנשק להשמדה-מוני על הטקטיקה, שעה שאלה נמצאים בשימוש כוחותינו, וכן — שעה שהם נמצאים בידי האויב.

הדוקטרינה שלנו התבססה, בהכרח, על ההנחה, כי לאויב היכולת להפעיל כלי-נשק אטומיים, ולכן היה עלינו לבקש, ולהנהיג, אמצעים שיתנו לנו הגנה מספקת אם אמנם יפעיל הלז כלי-נשק אלה. כן היה צורך לפתח שיטת-התקפה המנצלת כלי-נשק אטומיים. כל הדרישות האלה מוליכות אותנו לאורחי-פעולה חדשים, לדרכי-אימון חדשות, ול-קביעת דרישות חדשות לציווד. המטרה היא לאמן את חיל-הרגלים ללחום בתכליתיות הן במלחמה אטומית, והן בשאינה אטומית.

השינויים בדוקטרינה

השינויים החלים כתוצאה מכך במושגים טקטיים מתחלקים, באופן כללי, לשלושה סוגים: פיזור, ניידות ומחפה.

פיזור: מביא לידי דחיסות-גייסות פחותה וכתוצאתו — אין בפני האויב אלא מטרה „אטומית“ פחות

חיל-הרגלים של המחר עוד איננו אתנו כיום. אולם ב„בית-הספר לחיל-רגלים“ חושבים אנו על אודותיו תדיר, כדי לזרז את התקדמותנו כשאנו בוחנים רעיונות חדישים, מגבשים דוקטרינה חדשה או מנסים כלי-נשק חדשים. על בסיס נסיונו של חיל-הרגלים במלחמת-העולם השנייה ובקוריאה, פרונה עתה בית-הספר לחיל-הרגלים למשימה לסגל לעצמו את כלליה המורכבים של לחמה-אטומית. יודעים אנו כי אי-אפשר לזכות במאבקי העתיד במכשירים שנתישנו. חישראל של מכשירי מלחמה חדשים — כלי נשק, דוקטרינה, ואורחי-מעש — שנעשה בבתי הספר הצבאיים שלנו בימי שלום, הוא שסיע לזכות במלחמת העולם השנייה. ועל כן, כיום, אף שעה שצופים אנו לקראת העתיד, אין אנו זונחים את פרקי-הלקח המאלפים שמקורם בעבר.

התפתחותה של דוקטרינה

מלחמת קוריאה זימנה ל„בית-הספר לחיל-רגלים“ הזדמנות לבחון מחדש מסקנות מסוימות ממלחמת העולם, לאשרן, ובכמה מקרים — להכניס בהן שינויים. בחינה-מחדש זו סללה את הדרך לעבודת-המשך בענין הטקטיקה של מלחמה אטומית.

„בית-הספר לחיל-רגלים“ הניח, שכאשר יהיו כלי-הנשק האטומיים מרובים, יחסית, יהפכו גם הם לכלים „מקובלים“. בית-הספר החל בכך שקבע מהן הדרישות המוצגות לגבי כלי-נשק אטומיים לצורך שימוש טקטי על-ידי חיל-הרגלים. תחילה סברו, על יסוד הנתונים המצויים, כי כלי-נשק אטומיים טקטיים יהיו יקרים מכדי שימוש על-ידי כוחות הצבא. אולם „בית-הספר-לרגלים“ טען כי הלחמה בעתיד תעלה פחות, מבחינת כסף וחיי-אדם, אם ישובצו כלי-נשק אטומיים בתכניות סיוע-האש שלנו — ממש ככל כלי-נשק אחרים. התפתחות מדעית של הזמן-האחרון, שהפיקה שימוש יעיל יותר ב-חומר „בקיע“, חיזקה חיזוק-יתר את כוחה של טענה זו. כתוצאה יכול עתה חיל-הרגלים לצפות לכלי-נשק אטומיים לסיוע-גדודי.

בעל המאמר — משמש סגן-מפקד בית-הספר לחיל-הרגלים של צבא ארה"ב שב, מצודת-באנינג.

כדאית. יחידות-
 יסוד, (יש לשער
 שבגודל של גודל-
 מוגבר) תופרדנה
 ע"י רוחים גרובים
 — עד שתקראנה ל-
 מלא תפקיד הדורש
 ריכוז של יותר מ-
 אשר אחת מהן, ל-
 שם השגת בטיחות
 מכסימלית חייב ה-
 ריכוז להיות מהיר,
 ולהתבצע קרוב אל
 האויב ככל האפשר.
 ברור שכל האמור
 כאן מביא לידי שי-
 מת דגש חזק יותר
 על פעולות עצמ-
 איות ועצמאיות-
 למחצה של גודדים
 הפועלים בנפרד. כ-
 תוצאה — בא דגש
 מוגבר יותר על
 אמצעי-הקשר. נובע

„נועו אחרי“

ניידות: צבא-היבשה עוסק בשקידה רבה על
 פיתוחה ושיפורה של ניידות-באוויר, באמצעות ה-
 שימוש במטוסי תובלת-הסתערות, הליקופטרים ו-
 צנחנים. על-מנת שתוכל מחלקת פעולות-מוטסות
 של „בית-הספר-לרגלים“, לצעוד בד בבד אתו, מא-
 מנת זו עתה חניכים בכל בחינותיה של הטכניקה של
 צנחנות בסיסית ושל מקצוע המשלח, וכן — ב-
 תובלת-אוויר והצנחת-ציוד. קצינים ומש"קים-בכ-
 רים מודרכים עתה כיצד לבצע תזוזות-אוויר של
 יחידה, באמצעות הליקופטרים, במטוסי תובלת-
 הסתערות, ובסוגים רגילים יותר של מטוסי-תובלת.
 בחודשים האחרונים הוכנס שוב לתכנית-הלימוד-
 דים אימונם של „גששים“ להטסות באוויר. קורס זה
 מכוון בראש ובראשונה לאמן „גששים“ לפעולה ב-
 מבצעים שבהם יש צורך להשתמש במטוסי „אווירית
 הצבא“ במשולב עם גייסות-קרקע. החניכים לומ-
 דים את דרך הפעלתם של עזרים לניווט-מטוסים
 ולכינוס-גייסות שהוצנחו. עזרים אלה תכליתם לסייע
 להשגת דיוק בהטלת גייסות, ציוד ואספקה אל
 הקרקע, על-ידי הליקופטרים (או מטוסים קבועי-
 כנף), ביום או בלילה. לזכות קורס ה„גששים“ יש
 לזקוף את פיתוחם של עזרים חדשים ודרכי-פעולה
 חדשות לנחיתת לילה, וקורס זה הוא הקובע את
 הדרישות לעזרי ניווט וציוד-קשר.

המאמץ להשיג ניידות-באוויר אינו פוגע בניידות-
 על-פני-הקרקע. הצורך בניידות-קרקע רבה יותר
 הודגש שוב ושוב על ידי בית-הספר, הסבור כי צורך
 חשוב ביותר הוא — ההכרח שיש לחיל-הרגלים
 במסיעי-גייסות-משוריינים, אשר לא ישתייכו אור-
 גנית ליחידה, כי אם יבואו אליה מדי דרשה. חיל-
 הרגלים זקוק גם לרכב-תובלה וחילי לשימושים
 שונים, שיתפוס את מקום צי כלי-הרכב הקיים שלנו.
 כלי-התובלה אויריים ויבשתיים יהיו מטרות רצו-
 יות ומשתלמות-היטב לפעולות האויב. על כן חייב
 החיל-הרגלי להניח כי אפשר והרגלי-הנע-ברגל
 יהיה שוב אותו גורם הנע מהר מכל השאר בשדה-
 הקרב. דבר זה הניע את „בית-הספר לחיל-הרגלים“
 להמשיך במאמציו להקלת עומס המשא מעל החיל-
 הפרט, בד בבד עם בקשו להגדיל את עצמת-האש
 אשר יוכל לקיימה בתמידות.

אבטחה: למען הפנות את מידת פגיעותן של
 יחידות-רגלים להתקפה אוטומית, שמים אנו דגש
 מוגבר על תנועה ותמרון בלילה. מלמדים אנו כי
 פעולה-לאור-היום ופעולת-לילה אינם סוגים נפרדים
 של פעולות בפני עצמן, כי אם יש לראותן כפעולה

מכאן הצורך המוחלט כי חילי-הרגלים ידעו-ידוע
 את ציוד-הקשר שלהם וכיצד להפעילו.

עלינו לרכוז את תשומת-לבנו על שיפור אמצעי-
 הבטחון הקיימים, לתצפית ולהשגחה על הרוחים
 המוגדלים בין היחידות. העובדה כי מדגישים עתה
 יותר את ריכוז הכוחות והמאמץ במושגים של זמן,
 מאשר ריכוז כוח במושגים של מרחב, מעלה את
 הצורך בניידות רבה יותר. הגורמים הללו ועצם
 טבעו של הפיזור, מצריכים קצינים מיומנים: ה-
 מסוגלים לנקוט פעולה עצמאית.

(1) חרוציי-כולת (skilled).

(2) המונח „תובלת הסתערות“ נקוט כאן כאשר בליקוט
 הגייסות המוטסות“ בהוצ' „מערכות“ בשביל ציון מטוסי
 משא שנועדו להמראה, וביחוד לנחיתה, בשדות תעופה קט-
 נים וקצרים ככל האפשר, כפי שניתן למצאם בסמוך אל
 „ראש האוויר“ של גייסות שנחתו או הונחתו מהאוויר, וזאת —
 להבדיל מ„מטוסי סער“, שנועדו להתקפת גייסות או מטרות
 על-פני הקרקע.

(3) „אווירית הצבא“ בארה"ב הם המטוסים הקלים (ועתה
 — גם הליקופטרים) שאינם נמנים על חיל-האוויר, כראם
 שייכים במישורים לחיל-הצבא היבשתי והם פועלים בתפקידי
 סיור-קרב, תצפית מן האוויר (לעזרת הארטילריה, ועוד),
 קישור והטסת מפקדים, אספקה דחופה וכיו"ב. טייסיהם —
 קצינים וסמלים של כוחות היבשה, שאומנו במיוחד לכך.

אחידה המצריכה תכנון רצוף מצד מפקדים ומטו-
תיהם, כך שלא תיוצר הפסקה עם שחר, או עם
דמדומי-הערב.

דגש רב יותר הושם על התחפרות והסואה. ה-
הדרכה כוללת עתה את אמצעי-המגן שעל חייל לב-
קוט נגד השפעותיהן של התפוצצויות אטומיות.
מושם דגש גם על ההסגלה הפסיכולוגית, המקנה
לחייל-הפרט את היכולת לעמוד בפני טבעם המבעית
של כלי-נשק אטומיים.

הגנה ניידת: השינוי הגדול ביותר בשטח הדר-
כתנו הטקטית הוא — הרענון של דוקטרינת ההגנה
של חיל-הרגלים; כלי-הנשק האטומיים עשו ל-
מיושנת את התפישה המקובלת שלנו באשר להגנת-
עמדות: לעצור את האויב בפני קו-נתון מסוים.
ודאי שבתחילת מלחמה, וכן במשך זמן מה לאחר
זאת, לא יהיו לנו גייסות במספר מספיק לפרוס
יחידות זו בצד זו לאורך קו-רצוף יחיד, לו אפילו
היה הדבר רצוי מבחינה טקטית.

הנובע מכך הוא — הגנה ניידת, אורח של
הגנה-תוקפנית חדשה המופעלת ע"י יחידות נפרדות
בגודל-גודל של חילות משולבים, המתפרסות ב-
מערך-לעומק, כנקודות התנגדות — או בקבוצות-
קבוצות כאיי-התנגדות. עמדות אלו ממוקמות כך
שיכריחו את האויב לנוע לתוך "אזורי-הרג" שנקבעו
מראש, מקומות בהם יהפך למטרה גם לפי המושגים
של תקופת "הנשק מהסוג המקובל" ועל כן גם
למטרה אטומית משתלמת — או שיהפך פגיע יותר
להתקפת-נגד על ידי גודיניו הבלתי מרותקים אל
עמדות או תפקידים מסוימים.

הגנה זו הופכת למיושנת כמעט לגמרי את
ההגנה בכברת-חזית ההולמת את גודל העוצבה ה-
עמדתית הישנה מן הסוג ה"סגור" או ה"מכונס".
במקומה יש לנו עתה הגנה פתוחה, או "נוסח ספוג",
בה פעולות יחידות באורח בלתי-תלוי, מעבר לתחום
סיוע-האש-ההדדי, והכוללות בתוכן אף אמצעי-אש
שבעבר היו מרוכזים בידיה של עוצבה גבוהה יותר
ועתה מהווים הם חלק אורגני של חיל-הרגלים. אולם
על היחידות האלו להיות ניידות דֵּן, כדי להתרכז
להיותן כוח-מלוכד, למקרה והאויב יפעיל נגדן כוח
שיהא כוחו להתגבר על אחת מהן כשהיא לבדה.
התפישה של הגנה-ניידת כבר הביאה לדגש

מוגבר על חשיבות ההשגחה על הרוחים שבין ה-
יחידות ואבטחתם, וכן על השימוש בעמדות-דמה
ואמצעי-הטעיה אחרים. היא כבר העלתה את הצורך
בשיטות-חסימה יעילות יותר, אם בכוננתנו להכריח
את האויב להתרכז. היא גם מבליטה את הצורך
בשימוש טוב יותר בתובלה, כדי לאפשר לגייסות
להתרכז מהר לשם הנחתת התקפה בעת-ובעונה-
אחת. כן חשף דגש זה על ניידות את הצורך ל-
החזיק את הגייסות ברמה מעולה של כושר-גופני.
"בית-הספר לחיל-הרגלים" מצא כי טקטיקה אשר
הנה כרוכה בלחמה-אטומית מצריכה השגת מודיעין
מדויק במהירות גדולה יותר מבעבר. דבר זה נכון
משום שמטרות אטומיות תהיינה קשות יותר לאיכוך,
ומטבען תהיינה "חולפות" יותר. כן נתברר צורך רב
יותר באמצעי-הטעיה, נוסף להסואה, שהחייל הרגלי
צריך להתמחות בהם.

פעולת מטות. שינויים אלה בדוקטרינה יביאו
לצורך במאמצים גדולים יותר מצד המטות שבכל
הרמות. הפיזור הרב יותר של יחידות יכביד בהרבה
את פעולות התכנון, התיאום והפיקוח על פעולות-
סיוע לוגיסטיות, ההפעלה המנהלתית ועל אמצעי-
הבטחון. הריכוז במונחי זמן, ולאו דוקא במושגי
מרחב, יצריך דיוק נמרץ ביותר בתכניות תנועת-
הגייסות. תכופות יהיה על מטות לפעול בשני דרגים
או יותר. הפתרונות לבעיות אלו בתחום פעולת ה-
מטות, וכן לבעיות רבות אחרות, תופשים חלק נכבד
מזמנו של החניך המתקדם בבית-הספר.

אורח תיאום בדרכי-ההסתערות משופרים.
לא התעלמנו מפרקי-הלקח העיקריים שנלמדו
במשך מלחמת העולם השנייה ובזירת-קוריאה, ד-
היינו: הצורך בתיאום מתמיד של סיוע-האש, וה-
צורך לשפר את אופן ביצוע ההסתערות.

תיאום סיוע-האש: במשך מלחמת-העולם השנייה,
ובשלביה הראשונים של מלחמת-קוריאה, לא הגענו
לידי העתקת ריכוזי-עצמת-אש מוחצים ממטרה אל
מטרה באותה הצלחה אשר יכולתנו איפשרה. כדי
לתקן דבר זה דורש בית-הספר פתרון לתיאום
סיוע-האש ותכנונו, (בעיותי) הנוגעות לגדוד ול-
רגימנט.

ניהול ההסתערות: 100—150 המטרים האחר-
נים של ההתקפה — דהיינו שלב ההסתערות ה-
אחרונה — הם תמיד מלאכה בשביל חיל-הרגלים.
ניתוחי פעולות מראים כי הסתערויות שהתנהלו
באורח לא-נכון הן שהביאו לאחוז הגדול ביותר
של כשלונות בקרב. חקר מקיף של הבעיה שהתבסס

(1) על הקורא לזכור, כי כאן — כבהודמנויות קודמות
ומאוחרות יותר — מתכוון המחבר, בהשתמשו בכינוי "בע-
יות", לבעיות (משמיות, תרגיליים) אשר מציבים אותן לפני
החניכים לפתרון.

טנקים. חיל-הרגלים זקוק לניידות השריון, כוח-אש ופעולת-ההלם שלו, ממש כשם שהטנקאים זקוקים לאנשי-הרגלים לאבטחה עליהם. צורך זה הביא את בית-הספר ללמד את חניכיו כי טנקים — יש אמנם לרכוס לשם פעולת הלם, אך כרגיל צריכים הם להיות מסופחים לפלוגות רגלים תוקפות, תחת שיהיו מוחזקים בעתודה. בתוך שורות חיל-הרגלים אין עוד עוררים על הנחת-יסוד זו.

אם על חיל-הרגלים להשתמש בטנקים למטרות תמרון-התקפי בכל פעם שאפשר לעשות זאת, נובע מכאן כי על חיילי-הרגלים לדעת כיצד להפעיל את כלי-הנשק הנ"ט החדשים ורבי העצמה של הגדודים).

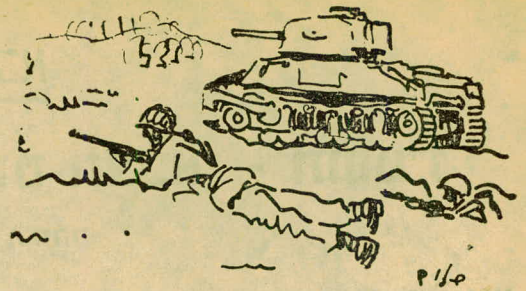
קלעות משופרת

יתכן והשינויים בדוקטרינה ובכלי-הנשק יגררו אחריהם את הצורך בשינויים בארגונו הקיים של גדודי-הרגלים, מתנהלים ניסויים ובחנים, ואלה יקבעו מה הם בדיוק ההקצעה והגיהוץ שעשויים להדרש, באם הצורך בהם יוכח. הלך המחשבה הנוכחי, על כל פנים, נוטה בכיוון אל גדוד שיהיה בו סיוע אורגני מספיק של ארטילריה, מהנדסים וטנקים, כדי היכולת ללחום עצמאית. על צות זה להיות מוכשר להכנס בקרב ברגל, מבלי "זנב" מופרז של מכוניות, או — במסיעי-גייסות, הליקופטרים או מטוסי תובלת-הסתערות. שיקולים אלה הכתיבו את קלות ציודו של צות כזה, כדי להפכו ברהובלה באויר.

קוריאה סיפקה לנו עדות מוחשית, כי היכולת לירות ברובה באורח מדויק הופכת במהירות ל-אמנות שאבדה לנו. כדי להחיות יכולת זו העלה בית-הספר במידה ניכרת את רמת-הקלעות הנדרשת, ומצא אמצעים תכליתיים יותר כיצד ללמד את הנושא. כל חניך שאינו מגיע לרמת ההישג הדרושה מקבל הדרכה נוספת, ועוסק בחופשת-סוף-השבוע שלו ביריה למטרה, עד שיגיע לאותה רמה רצויה. כדי להגביר את רוח-ההתחרות ואת העניין בנושא מוענקים אותות-קלע. קשה לזכות באלה, והזוכים בהם עונדים אותם בגאווה ניכרת.

* * *

בפעלו לפי קוים אלה מקוה בית-הספר להגיע לידי הצלחה. הרבה כבר נעשה, ועוד הרבה יעשה כדי לפתור את השאלות שטרם זכו לפתרון, ואת הבעיות שתתעוררנה עם בואם של כלי-נשק חדשים. בית-הספר יוסיף ליזום פעולה שתוליך לפיתוח ה-דוקטרינה, הטקטיקה והטכניקה הדרושות כדי להיכון לקראת כל האפשרויות — וכל סוג של מלחמה.

על סקירת דוגמאות היסטוריות, סמינרים מיוחדים וניסויים רבים, גילה צורך לנקוט שלושה אמצעים לשיפור טכניקת ההסתערות שלנו. ואלה הם:

1. "הדבקות" אל אש כוחותינו. דבר זה קשור ישירות בתיאום סיוע-האש. חיילי-הרגלים, משיכירו בדיוקו של נשק-הסיוע שלהם, ובמידה בה ניתן לסמוך עליו, יחלו להדבק¹ אל מסך-אשו, על-מנת לנצל את השפעתו המוחצת של זה על גייסות-הקרקע של האויב. "בית-הספר לחיל-הרגלים" מלמד עתה את חניכיו להסתער על האויב עוד קודם שתהיה לזה הודמנות להתאושש מהשפעת ההלם של האש המונחתת עליו.

הנחתת אש להסתערות. בית-הספר שם עתה את הדגש על נפח מוגבר של אש מדויקת המכוונת מכלי-נשק שטוחי-מסלול נגד עמדות התפוסות (או הנחשדות כתפוסות) על ידי האויב — למן הרגע בו מועתקת מהן אש הכלים-לסיוע-עקיף (תלולי-מסלול). פותחה שיטת ירי-רובה חדשה בשעת הסתערות — מתחת לזרוע — ואותה מלמדים עכשיו בבית-הספר.

השימוש בטנקים בהסתערות. ההכרה בערכם של הטנקים בהסתערות ראוי שנקרא לה "גילויי-מחדש". כל הניסויים שנערכו בבית-הספר מבהירים באופן מוחלט, כי מוטב לחיילי-הרגלים שלא להסתער לבדם, אלא אם אין כל אפשרות שטנקים ילוו אותם. לקח שנלמד מתנאי קרב בשטח כה בלתי-נוח כב-קוריאה, העלה "גילויים" רבים אחרים בתוך בית-הספר. לקח זה מאשר את הצורך בכך שיהיו מצויים טנקים במספר די גדול כדי ליצור צוותות רגלים

¹ הביטוי "להדבק אל" בא כאן למסור את מובנו של הביטוי באנגלית "lean into" ("להשען אל תוך") — המתאר הצמדות מהודקת מאוד אל האוויר, הנע בכיוון לאויב המוכה באש הנשק המסייע. איה-הנזקקות של הרגלי המתקדם מאזור מוכה מתנועע זה מעוררת אמנם בלבו את ההרגשה שמא יפגע על ידי נתזי האש המסיעת. אך היא הנותנת לו, למעשה, את הסיכוי היחיד בפני אש אויבת קטלנית על פני "מאה המטרים האחרונים" של ההסתערות.

² הקנה ללא-ירי בן 106 המ"מ המתקן על גיפ — 6 כלים כאלה צורפו עתה לפלוגת הנשק הכבד של כל גדוד רגלים אמריקאי.

מה חידש חוק השיפוט הצבאי - תשט"ו

סאה אלון/ים י. זוהר

(ב) מבנה המנגנון המשפטי הצבאי (כולל בתי-הדין הצבאיים למיניהם).

(ג) סדרי הדיון בבתי-הדין הצבאיים (החוק הפרוצדוראלי).

(ד) הוראות ביחס לדין משמעתי (החוקה הדיס-ציפלינארית).

כ"חוק פלילי צבאי" יש לראות את אותם ה-חלקים של החוק הכוללים הוראות ביחס לתחולת החוק, אחריות לעבירה, עונשים ועבירות. — הלא הם חלק א', חלק ב' וחלק ח' של החוק.

במבנה המנגנון המשפטי דן חלק ד' של החוק, המטפל בבעלי התפקידים המשפטיים השונים במסגרת הצבאית ובבתי-הדין הצבאיים למיניהם.

בסדרי הדיון דנים החלקים ה', ו' וי"ז של החוק, בהם כלולות ההוראות על ההליכים לפני המשפט (כגון: תלונה, מעצר, חיפוש, בדיקה וכו'), הליכי הדיון הרגילים והליכי הדיון המיוחדים (דיון מקוצר והליכים בפני בי"ד ימי ובי"ד שדה), הוראות ביחס לערעור, לאישור פסקי-דין, לביצוע העונש ולעיון בעונש על-ידי ועדה מיוחדת.

הוראות על הדין המשמעתי כלולות ב-חלק ג' של החוק, הקובע את סמכותם של קציני השיפוט למיניהם, ואת ההליכים והעונשים בדיון המשמעתי. בהמשך דברינו נדון בחידושים שבחוק, לפי החלוקה הנ"ל.

הכנסת השניה הספיקה, לפני שסיימה את מושבה האחרון, לקבל חוק שיפוט צבאי חדש, אשר יכנס לתוקפו ב-1.1.1956. ויקרא: "חוק השיפוט הצבאי, תשט"ו—1955".

הכנת החוק במסגרת הצבא ומשרד המשפטים נמשכה כשנה וחצי, וגם הועדה המיוחדת שמונתה על-ידי הכנסת לצורך חוק זה, דנה בו כשנה. אולם בגלל היקפו הכמותי הרב (החוק מכיל 546 סעיפים ותוספת, הכוללת 36 דוגמאות של כתבי אישום), וכן בגלל השינויים הרבים שהוכנסו בו, לא הספיקו ל"גהצו" במידה מספקת.

הכנסת קבעה תקופה של חצי שנה עד להכנסת החוק לתוקפו, וזה כדי לאפשר לכל הנוגעים בדבר ללמוד את הוראותיו ולהכין את כל התקנות, ה-פקודות, הטפסים וסידורים אחרים, הדרושים להפ-עלתו. על-כן, נראית לי תקופה זו כזמן מתאים להביא בפני כלל הקצונה בצה"ל את עיקר החידו-שים שבחוק החדש. קשה לבצע זאת במסגרת של מאמר, גם אם אנתר על כל הבעיות המשפטיות-טכניות, המעניינות בעיקר את המשפטאים. לכן אצטמצם במספר בעיות-יסוד, הנראות לי כבעלות חשיבות ממדרגה ראשונה ובעלות ענין כללי ביותר.

מבנה החוק

מבחינת תוכנו אפשר לראות את החוק, המכיל כאמור 546 סעיפים, כדן בארבעה נושאים עיקריים (וזה פרט להוראות מיוחדות, הוראות-מעבר וכו'): — (א) חוק פלילי צבאי (הנקרא בפי משפטאים "החוק המטריאלי").

"הכנסת השניה הספיקה, לפני שסיימה את מושבה האחרון, לקבל חוק שיפוט צבאי חדש, אשר יכנס לתוקפו ב-1.1.1956.

הכנסת קבעה תקופה של חצי שנה עד להכנסת החוק לתוקפו, וזה כדי לאפשר לכל הנוגעים בדבר ללמוד את הוראותיו ולהכין את כל הסידורים, הדרושים להפעלתו. כאן מביא הפרק-ליט הצבאי הראשי בפני כלל הקצונה בצה"ל את עיקר החידושים שבחוק החדש.

(א) היקף תחולת החוק.

באופן כללי אפשר לקבוע, שכדוגמת חוקת ה־ שיפוט תש"ח, גם החוק החדש חל על כל החיילים המשרתים שירות סדיר (בין כשירות־חובה ובין בשירות־קבע או בהתנדבות אחרת), על חיילי ה־ מילואים הנמצאים בשירות פעיל ועל העובדים ה־ אזרחיים המועסקים על־ידי הצבא. כן חלות אי־אלו הוראות של החוק גם על חיילי המילואים שאינם בשירות. אולם בפרטי התחולה קיימים שינויים ניכרים בין שני החוקים: —

(1) לגבי עובדים אזרחיים: —

מצד אחד מרחיב החוק, בסעיף 2(8), את תחולתו לא רק על עובדים אזרחיים הנמצאים במסגרת הצבא, אלא גם על העובדים במפעל המשרת את הצבא, ששר־הבטחון הכריז עליו כעל שירות צבאי לצורך חוק זה.

מצד שני קובע החוק שאין להביא, שלא בזמן לחימה, עובד אזרחי בצבא בפני בי"ד צבאי, אלא על מספר עבירות מצומצם הקבוע בחוק (למשל, מותר להביא עובד אזרחי לבי"ד צבאי על אלימות כלפי מפקד, אולם אין להביאו לדיון על נפקדות).

(2) לגבי חיילי־מילואים שלא בשירות: —

החוק קובע מספר סעיפים, עליהם אפשר להביא חיילי מילואים, שלא בשירות (החוק קורא לו „איש מילואים“) לדיון בפני בי"ד צבאי (למשל, על הפרת סודיות), וכן קובע הוא שתהיה זו עבירה לגבי איש מילואים אם עבר על תקנות, שיתקין שר־הבטחון, לפי סמכות שתנתן לו בחוק שירות בטחון, להטיל חובות על אנשי המילואים כשאינם בשירות.

לסעיף זה תהיה משמעות, באם ולאחר שהכנסת השלישית תתקן את חוק שירות בטחון ותכלול בו סמכות כזו של שר־הבטחון.

(ב) שפיטת חיילים על עבירות אזרחיות: —

לפי תקנה 97 של חוקת השיפוט אפשר היה לשפוט חייל על עבירה אזרחית, באם עבר אותה, במסגרת הצבא או עקב השתייכותו לצבא. הגבלה זאת, אם כי לכאורה ברורה, גרמה לפעמים בפרק־סיקה המשפטית לכך שכתבי־אישום נגד חיילים על עבירות אזרחיות, היו מתבטלים לאחר דיון ממושך בשתי ערכאות, לאחר שבית־הדין הצבאי העליון

קבע שהעבירה המיוחסת לנאשם לא נעברה במסגרת הצבא, ולכן אין לבי"ד צבאי סמכות לדון בה.

ככדי למנוע מבתי־דין צבאיים הטרדה פרוצדור־ראלית כזו, קבע החוק החדש שאפשר להביא חייל לדיון בפני בי"ד צבאי על כל עבירה, בין צבאית ובין אזרחית, ללא כל הגבלה. אולם השיפוט של בתי־דין צבאיים על עבירות אזרחיות של חיילים אינו בלעדי, אלא מקביל עם זה של בתי־המשפט האזרחיים. לכן מותר להביא מלכתחילה כל חייל, הנאשם בעבירה אזרחית, בין בפני בי"ד צבאי ובין בפני בית־משפט אזרחי, לפי בחירת התביעה. נוסף לכן מקנה החוק ליועץ המשפטי של הממשלה את הסמכות להוציא את דינו של כל חייל, הנאשם בעבירה אזרחית, ולהעבירה לדיון בפני בית־משפט אזרחי, אם הוא (היועץ המשפטי לממשלה) סבור שהעבירה נעברה שלא במסגרת הצבא או עקב השתייכותו של החייל לצבא. יחד עם הוראה זו בוטלה הסמכות, שהיתה נתונה עד עכשו בידי הצבא, להעביר את דינו של חייל מבית־משפט אזרחי לבית־דין צבאי.

לכן אי אפשר יהיה להבא לדרוש שחייל, אשר הוגש נגדו כתב־אישום על־ידי פרקליט המחוז (האזרחי) בפני בית־משפט אזרחי, יועבר דינו לבית־דין צבאי.

(ג) הגבלת האחריות הפלילית.

אחת מהוראות החוק (סעיף 20) קובעת, שאם חייל עשה מעשה כלי־שהוא כדי למנוע מרידה בצבא או כדי למנוע בשעת פעולה קרבית סרוב לקיים פקודה או אי־קיום פקודה הקשורה באותה פעולה, לא ייענש על כך, אם אי־אפשר היה למנוע זאת בדרך אחרת, ושבשעותיו זאת, לא עבר את המידה הדרושה לאותה המטרה.

מובנו של סעיף חשוב זה הוא, שאם, במסיבות המתוארות בו, מפקד כלי־שהוא השתמש בנשקו נגד החייל המתמרד או המסרב לקיים פקודה, ואף הרגו — לא יצא חייב בדינו, אם היה בדבר משום צורך צבאי.

ברור, שאין מפננתה של הוראה זו לעודד מפק־דים למעשים נמהרים, אולם אנו יכולים לתאר

אחד היסודות החשובים ביותר של ה־ שיפוט הצבאי בצה"ל הוא — שבאופן כללי דיני הראיות בשיפוט הצבאי הם אותם דיני הראיות המחייבים במדינה.

לעצמנו בקלות מצב בו יהיה מוכרח מפקד להשתמש בסמכות הרחבה הנובעת מהוראה זו.

(ד) סוגי עונשים.

החוק החדש מוסיף לרשימת העונשים המשמעי-תיים הקיימים את האתראה וריתוק לאניה. כן קובע החוק שכל העונשים המשמעתיים הם שוי דרגה, וקצין שיפוט או ביה"ד הצבאי יקבעו את חומרתם היחסית בכל מקרה ומקרה.

בוטלה ההוראה של חוקת השיפוט תש"ח. הי-קובעת שעונש מאסר יגרור אחריו אבטימית את שלילת הדרגה, אולם מותר יהיה לבי"ד צבאי בכל מקרה שהוא מטיל עונש מאסר, לקבוע שהנידון גם ירד מדרגתו, אם הוא יהיה סבור שמן הראוי לעשות כן.

עונש גרוש מהצבא (הגורר אחריו גם שלילת דרגה) מותר יהיה להטיל על חייל מדרגת סמל ומעלה. כאן כדאי לציין שלפי סעיף 20 של חוק שירות הקבע (גמלאות) תשי"ד—1954, מי שנידון על-ידי בי"ד צבאי לגרוש מן הצבא לא יהיה זכאי לקצבה. מי שנדון למחבוש (כנוי חדש למעצר מחנה מלא) או למאסר, מותר יהיה לבי"ד צבאי להטילים על תנאי.

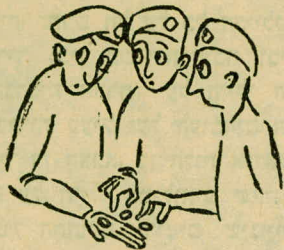
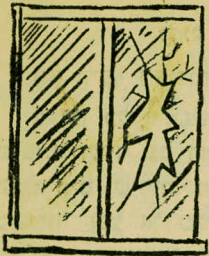
אין מסמכותו של בי"ד צבאי להטיל קנס העולה על 300 לירות, ואם הנאשם הוא חייל בשירות חובה — על 50 לירות, ואין מסמכותו לצוות על תשלום נזקים בסכום העולה על 500 לירות.

כן מותר לבי"ד צבאי לפסוק לנידון עד 3 חדשי מאסר למקרה שלא ישלם את הקנס (קצין שיפוט יכול להטיל יום מאסר במקום כל שתי לירות קנס, בתנאי שלא יעלה על תקופת מחבוש שמותר לו להטיל).

כאן גם מקום לציון, שלפי סעיף 534 של החוק, אפשר יהיה לחייב את כל החיילים המשתייכים לאיזו יחידה צבאית, אשר אחד מהם גרם במויד נזק למתקן כל שהוא של הצבא או לריהוטו, ואין שלטונות הצבא יודעים מי הוא גורם-הנזק, לפצות במשותף את אוצר המדינה על הנזק שנגרם, בתנאי שלא יחויב כל חייל בסכום העולה על 5 ל"י.

(ה) פירוט העבירות.

העבירות בחוק החדש הן הרבה יותר מפורטות מאשר בחוקת השיפוט (בחוק החדש מוקדשים לפירוט העבירות 89 סעיפים לעומת 34 סעיפים בחוקת השיפוט), לכן אין באפשרותי לפרט כאן

„תשלום קבוצי של נזקים...“

את כולן, ואסתפק רק במספר דוגמאות, הנראות לי כאופייניות ביותר: —

החוק החדש קובע כעבירה מיוחדת — זריעת בהלה על-ידי חיילים בין חבריהם או בציבור האזרחים (סעיפים 51, 52 של החוק).

כן נקבעה כעבירה מיוחדת נטישת משמורת, עם עונש חמור יותר אם נעברה על-ידי זקיף, ועם החמרה נוספת, אם נעברה נוכח האויב (סעיף 58). סעיף אחר של החוק (סעיף 131), קובע שחייל המתחזה כבעל דרגה וכבעל תפקיד שאינו שלו, יאשם בהתראות ויהיה צפוי לעונש.

החוק קובע 4 סוגי התנהגות שעליהם עלול חייל להיות מובא לדין והם (מן הכבד אל הקל): — התנהגות מבישה נוכח האויב, התנהגות פרועה, התנהגות מבישה והתנהגות שאינה הולמת. בסוג ההתנהגות האחרון יכול להיות מואשם רק חייל מדרגת סמל ומעלה ודינו על כך יהיה הורדה מדרגה.

החוק מפרט מספר עבירות טיסה, אשר מחוסר מקום לא אעמוד עליהם. בדרך כלל מאפיינת את החוק החדש החמרה בעונשי מכסימום הקבועים בי-צדי כל עבירה, בעיקר ביחס לעבירות לגבי רכוש הצבא (השמדת הרכוש, הוצאתו מרשות הצבא, שי-מוש בו שלא למטרות הצבא, או רשלנות בשמירתו). העבירות מתישנות תוך תקופות הקבועות בחוק, שהקצרה בהן היא שלוש שנים (לפי חוקת השיפוט תש"ח — שנה אחת).

מבנה המנגנון המשפטי הצבאי

(א) הפרקליטות הצבאית.

המוסד של פרקליטים צבאיים, שבראשם עומד הפרקליט הצבאי הראשי, אשר הוכנס לחוקת ה-

תכנס לתקפה ביום העצמאות ה-10, ה' אייר תשי"ח, שאז יקבלו כל השופטים הצבאיים המשפטיים מינויים חדשים). בכדי להדגיש, שהשופטים הצבאיים אינם תלויים גם בפרקליט הצבאי הראשי, מוסיף החוק, בסעיף 178 הנ"ל, האומר שהפרקליט הצבאי הראשי מפקח על השלטת המשפט בצבא — „למעט פיקוח על בתי-הדין הצבאיים והנהלתם“.

החוק קובע רמות של השכלה וותק מקצועי גבוהים לגבי השופטים המשפטיים בצבא, השונים בערך לרמות הנדרשות מאת השופטים האזרחיים. רק לגבי בעל התפקיד השיפוטי העליון בצבא — נשיא בתי-הדין הצבאי לערעורים, אין בחוק דרישה של השכלה משפטית. הטעם לדבר הוא, שבעל תפקיד זה חייב להיות קצין בעל ותק צבאי רב ובעל פרסטיגיה גבוהה בעיני הצבא, ואין הדואות שבשנים הקרובות אפשר יהיה להבטיח כי, נוסף לסגולות אלה, יהיה קצין כזה גם בעל השכלה משפטית.

לשם הדגשת חשיבותו ומעמדו הרם של נשיא ביה"ד הצבאי לערעורים, קובע החוק שהוא ימונה לתפקידו על-ידי נשיא המדינה לפי המלצת הרמטכ"ל שתובא לפניו על-ידי שר-הבטחון.

(א) בתי-דין צבאיים.

סעיף 183 של החוק מונה 5 סוגי בתי-דין שיהיו קיימים בצבא, מהם 3 קבועים (בתי-דין צבאי מחוזי, בי"ד צבאי מיוחד, וביה"ד הצבאי לערעורים), ושניים „מקריים“ (בי"ד צבאי ימי ובי"ד שדה).

(1) בתי-הדין הקבועים.

בי"ד צבאי מחוזי: הוא ביה"ד הצבאי הרגיל של ערכאה ראשונה. בפניו מובא כל חייל (פרט ל- קצין בדרגת ס/אלוף ומעלה), על כל עבירה (פרט לעבירה שעונש מות בצדה — שהיא, בחוק זה, רק בגידה בזמן לחימה) שעליה מותר לשפוט חייל בבי"ד צבאי.

ביה"ד הצבאי לערעורים — ישמש, כפי ששמו ראשונה ומובאים בפניו קצינים מדרגת ס/אלוף ומעלה, וכן חיילים הנאשמים כאמור בעבירה שעונש מות בצדה.

ביה"ד הצבאי לערעורים — ישמש, כפי ששמו מראה, כערכאת ערעור לגבי כל בתי-הדין הצבאיים של ערכאה ראשונה.

(2) בתי-דין בלתי קבועים.

בי"ד צבאי ימי: בהתאם לסעיף 206 של החוק, אם נמצא כלי שיט מחוץ למימי החופין של ישראל

שיפוט תש"ח באחד התיקונים הראשונים, נשאר גם בחוק החדש. הפרקליט הצבאי משמש יועצו המשפטי של מפקד המחוז השיפוטי (אלוף הפיקוד / מפקד חיל-אוויר / מפקד חיל-הים), והוא גורם מתאם ורמטכ"ל יתר בעלי תפקידים משפטיים במחוז. הגדרת תפקידיו של הפרקליט הצבאי מצאה את בטויה הקולע בסעיף 178 של החוק האומר, שהפרקליט הצבאי הראשי יפקח על השלטת המשפט בצבא ובמילוי תפקידיו יעזר בפרקליטים הצבאיים, בתובע הצבאי הראשי, בסניגור הצבאי הראשי ורשאר הקצינים המשפטיים.

הפרקליט הצבאי הראשי יתמנה על-ידי שר הבטחון עפ"י המלצת הרמטכ"ל. יתר בעלי תפקידים משפטיים בפרקליטות הצבאית ימונו על-ידי הרמטכ"ל לפי המלצת הפרקליט הצבאי הראשי.

החוק קובע דרישות של הכשרה וותק מקצועי (משפטי) מסוימים לגבי בעלי התפקידים המשפטיים העיקריים בצבא.

עם זאת יש להדגיש שאין לפי החוק הכרח כי תובע צבאי (פרט לתובע צבאי ראשי) יהיה דוקא אדם בעל הכשרה משפטית, והרמטכ"ל יכול למנות לפי המלצת הפרקליט הצבאי הראשי כתובע צבאי, גם קצין שאיננו בעל הכשרה משפטית.

(ב) שופטים צבאיים.

קיימים שני סוגי שופטים צבאיים: —

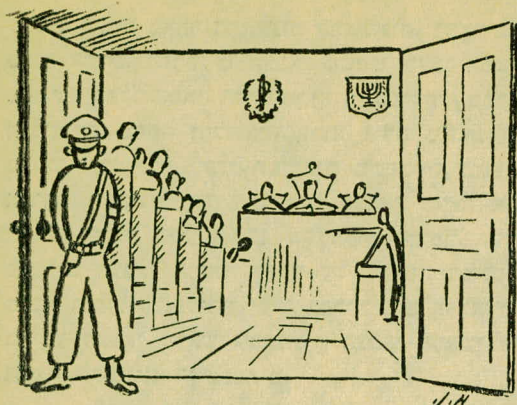
שופטים בעלי השכלה משפטית ושופטים מחוסרים אותה השכלה („הדיוטות“).

כאלו כן אלו, הנם בלתי תלויים בישיבם על כס המשפט.

סעיף 184 קובע את זה במפורש באמרו: — „בעניני שפיטה — אין על שופט צבאי מרות זולת מרותו של הדין, ואין הוא נתון למרות כל-שהיא של מפקדיו“.

בכדי לקבוע את אי-תלותם המוחלטת של השופטים הצבאיים המקצועיים, קובע החוק שהם יתמנו על-ידי הרמטכ"ל לפי המלצתו של נשיא ביה"ד הצבאי לערעורים⁽¹⁾, ולאחר תקופת נסיון של שנתיים אי אפשר יהיה להדיחם מתפקידם או להעבירם לתפקיד אחר, בלי הסכמתם, במשך תקופה של מספר שנים, כקבוע בחוק. (הוראה אחרונה זו

⁽¹⁾ שם חדש לביה"ד הצבאי העליון. הכנסת היתה סבורה שקיים רק בית-משפט עליון אחד במדינה, הוא בית-המשפט העליון האזרחי, ובכדי להדגיש את עליונותו, אין להשתמש בתואר „עליון“ לגבי כל בתי-דין אחר במדינה.

משפט לפני בית-דין צבאי יערך בדלתיים פתוחות...

החוקת הצבא או בהחוקתו של אותו חייל, לבדו או עם בת זוגו (ז. א. שאין האפשרות להוציא פקודת מעצר כנ"ל לגבי דירתם של הורי חייל רוק, הגר כרגיל אתם יחד).

בכדי למנוע ספק, קובע סעיף קטן (ד) של אותו סעיף, שההוראה הנ"ל באה להוסיף ולא לגרוע מסמכותו של מפקד, באשר הוא מפקד, לחפש אצל חייל מפקדיו או במקום שבפיקודו, על-מנת להבטיח קיום פקודה חוקית (למשל, חיפוש בכלי החיילים היוצאים לפעולה, בכדי להבטיח שלא יקחו אתם מסמכים או חפצים אחרים שלפי פקודה אסור לקחתם).

סעיף 256 (ב) של החוק קובע, בין השאר, ש"צצין בודק רשאי, לשם גלוי האמת, לקחת מכל עד את טביעת אצבעותיו או לצלמו.

הוראה זו, שנתקבלה לאחר ויכוח ער הן בוועדה והן במליאת הכנסת, באה לקבוע סופית שאין לראות בלקיחה של טביעת אצבעות פעולה, הבאה להשפיל את כבודו של האיש, ואין לכן הרשות בידי העד לסרב לביצועה.

(ב) פותביות המשפט.

לפי תקנה 110 של חוקת השיפוט היה כל משפט בבית-דין צבאי סגור לקהל הרחב, ורק חיילים בדרגת הנאשם או בדרגה גבוהה ממנו היו יכולים להיות נוכחים. כתוצאה מכך גם לא היתה קיימת אפשרות חוקית לפרסם בעתונות וברדיו דו"חות על משפטים צבאיים.

סעיף 324 של החוק החדש קובע בנקודה זו כלל הפוך באמרו: — "משפט לפני בית-דין צבאי יערך בדלתיים פתוחות". עם זאת קובע סעיף זה וכן סעיף 325, שלשם מניעת פגיעה בבטחון הד

ראל ומפקדו משוכנע כי כלי השיט לא ישוב למימי החופין של ישראל לפני תום 21 יום, והוא סבור שדחיית המשפט עלולה לגרום נזק חמור למשמעת בכלי-השיט, רשאי הוא להרכיב ולזמן בי"ד צבאי ימי של 3 חיילים, שלפחות אחד מהם הוא קצין.

בית-דין שדה: בתקופת לחימה, רשאית הממשלה, או במסיבות מיוחדות אף שר-הבטחון לבדו, לצוות כי יונהגו בבית-דין שדה בצבא או בכל חלק ממנו. הוראה זו יש להביא תוך שבועיים לאישור ועדת חוץ ובטחון של הכנסת.

כל עוד הוראה מסוג זה עומדת בתקפה, רשאי הרמטכ"ל להסמיך מפקדים מדרגת ר/סרן (במק"רים מיוחדים — אף מדרגת סרן) להרכיב בית-דין שדה בדרך כלל או למקרה מסוים. לבית-דין שדה כל הסמכויות הן של בי"ד צבאי מחוזי והן של בי"ד צבאי מיוחד, ויכול הוא לכן להטיל על כל נאשם כל עונש שימצא לנכון, כולל עונש מות (כמובן רק בתנאי שהנאשם הואשם על עבירה שעונש מות בצדה).

הנאשם יוכל לערער גם על פס"ד של בי"ד שדה, וזה לא רק בתקופה הקבועה בחוק, אלא גם כתום התקופה בה פועלים בבית-דין שדה. עם זאת קיימת הגבלה חשובה לגבי ערעורים מבית-דין של שדה והיא: — ביה"ד הצבאי לערעורים יוכל לזכות את הנאשם שנמצא חייב בבי"ד שדה או להחליף את סעיף העבירה בסעיף אחר קל יותר, אולם אם מצא את החיוב בדין על-ידי בית-דין שדה כמוצדק, לא יוכל להקל בעונש שהוטל על-ידי בית-דין שדה.

סדרי הדיון בבית-הדין הצבאיים.

החוק החדש הכניס חידושים רבים בסדרי הדיון בבית-הדין הצבאיים, אשר לא אוכל לעמוד עליהם כאן בגלל חוסר מקום, ואף אינני סבור שיש ענין רב בהם למי שאינם משפטנים. לכן אעמוד עוד רק על מספר מצומצם ביותר של חידושים, החשובים ביותר ובעלי ענין כללי.

(א) חיפושים וטביעת אצבעות.

סעיף 245 של החוק נותן סמכות לבי"ד צבאי ולקציני-שיפוט להוציא פקודת חיפוש כדוגמת סמ"כות הנתונה בידי שופט-שלום. סמכות זו מוגבלת ל"מקום צבאי", אשר מובנו בחוק, כל מתקן או מפעל של מדינה ששר-הבטחון קבעו כמקום צבאי, וכן דירתו של חייל, אם הדירה היא במקום שב-

בפניהם. אולם עיקר חשיבותו הוא לגבי ביה"ד לערעורים, שבשבילו משמש הפרטיכל הוכחה מכ-רעת ובלתי ניתנת לסתירה על כל מה שקרה בערכאה ראשונה.

לשם מניעת ענל העלול להגרם על-ידי שיבו-רים, טעויות או אי-דיוקים בפרטיכל (הערך לפע-מים קרובות על-ידי רשם מחוסר נסיון והבנה ב-תהליכים משפטיים), קבע החוק בסעיפים 388—389, את האפשרות של תיקון פרטיכל, בין לפני מתן פסה"ד ובין לאחר מתן גוה"ד, אם באה דרישה לכך מאחד הצדדים, ולצד השני ניתנה הזדמנות להשמיע דברו בנדון.

(ה) דיני ראיות.

אחד מהיסודות החשובים ביותר של השיפוט הצבאי בצה"ל הוא — שבאופן כללי דיני הראיות בשיפוט הצבאי הם אותם דיני הראיות המחייבים בדרך כלל במדינה. כך קבעה תקנה 164 של חוקת השיפוט תש"ח, וכך גם קובע סעיף 476 של החוק החדש.

„ביצוע מידי של העונש...“

מובנה של הוראה זו הוא, שלא יכול לקרות שאם נאשם מסויים מובא על אותה עבירה עצמה בפני בית-משפט אורחי, הוא ימצא זכאי, ואם יובא בפני בית-דין צבאי — ימצא חייב (או להיפך), כי בשני סוגי בתי-משפט גם יחד יש צורך באותם סוגי ראיות ובאותה מידה עצמה, כדי למצוא נאשם חייב בדינו. הוראה זו מגינה לחלוטין על כל נאשם בפני ביה"ד צבאי ומבטיחה לו ולכל הנוגעים במשפט צבאי, שבבית-דין צבאי יהיה משפט הוגן וצודק. עם זאת, כדי לעשות את הדיון בבית-דין צבאי מהיר יותר ופשוט נקבע בחוק, שמספר תעודות, שהוצאו על-ידי רשויות צבאיות מוסמכות (השלישות הראשית, המשטרה הצבאית וכו') תשמנה הוכחה לכאורה על תכנון, ז. א. תתקבלנה כנובעות כל עוד לא הוכיח הנאשם את ההיפך.

מדינה, במוסר הציבורי או במשמעת הצבא, אפשר בכל שלב של הדיון להחליט על עריכת המשפט כולו או חלקו בדלתיים סגורות. יש להניח שהוראה זו תמנע כל נזק, העלול להגרם על-ידי קיום משפט בדלתיים פתוחות. מצד שני אפשר יהיה, הן לתועלת הנאשם והן לשם קיום המגמה החינוכית שבניהול משפט פומבי, לפתוח את הדלתות של בית-הדין הצבאי בפני הקהל במספר ניכר של משפטים.

(ג) סניגורים אזרחיים.

כשניתן תוקף לחוקת השיפוט, היו כלולות בה תקנות 51 ו-52, הקובעות שהרמטכ"ל — לגבי ביה"ד העליון, ומפקד כל מחוז שיפוט לגבי בתי-הדין הצבאיים המחוזיים, ימנו מספר אנשים לשמש כסניגורים בפני אותם בתי-הדין. תוך אחד התיקור-נים של חוקת השיפוט, בוטלו שתי התקנות הנ"ל ובמקומם הוחקה תקנה 53 האומרת: „נאשם יהיה רשאי לבחור לעצמו כסניגור כל חייל או כל אדם המוסמך לעסוק במקצוע עריכת-דין“.

מצב דברים זה, לפיו יכול היה בכל משפט צבאי, אפילו אם כרוך בו גילוי סודות צבאיים מ-מדרגה ראשונה, להופיע כסניגור כל חייל וכל מי שרשום ברשימת עוה"ד בישראל, ואיש לא יכול היה למנוע את הדבר, וכן לא לפגוע בזכותו כ-סניגור לעיין ולהעתיק את כל העדויות ואת כל המסמכים הנמצאים בתיק — היה מצב בלתי מש-ביע רצון מנקודת השקפה בטחונית.

לכן קבע סעיף 316 של החוק, שרק אותם עורכי-הדין אשר אושרו על-ידי ועדה מיוחדת יהיו רשאים לשמש סניגורים בבתי-הדין הצבאיים. (חברי הועדה המיוחדת יהיו: — שופט של בית-המשפט העליון של המדינה, היועץ המשפטי של הממשלה, הפרקליט הצבאי הראשי, ושני עורכי-דין שייבחרו על-ידי הסתדרות עוה"ד). הרמטכ"ל רשאי לבקש מהועדה את ביטול האישור שניתן על-ידה. בחר הנאשם לעצמו כסניגור חייל, והיה ביה"ד סבור כי הדיון לפניו עלול להביא לגלוי סודות צבאיים, לא יוכל לשמש חייל זה כסניגור, אלא אם אושר על-ידי ביה"ד.

(ד) תיקון פרטיכל.

אין כלל להפריז בחשיבותו של פרטיכל לגבי דיון משפטי: עליו מסתמך בית-הדין בבואו לגזור את הדין, בפרט אם הדיון נמשך זמן רב והשופטים אינם יכולים לאצור בזכרונם את כל מה שנאמר

לא יכול לקרות שאם נאשם מסויים מובא על אותה עכירה עצמה בפני בית משפט אזרחי, הוא ימצא זכאי, ואם יובא בפני בית דין צבאי — ימצא חייב (או להיפך), כי בשני סוגי כתי-משפט יש צורך באותם סוגי ראיות ובאותה מידה עצמה, כדי למצוא נאשם חייב בדנינו.

ביה"ד הצבאי העליון היה חל שלא באשמתו. לכן קבע החוק החדש בשטח זה הוראות הרבה יותר ליברליות, והן: —

(1) אפשר להגיש ערעור גם במברק (סעיף 420).
(2) את כתב הערעור אפשר להגיש הן לביה"ד הצבאי לערעורים, הן לנשיא ביה"ד שבפניו נידון הנאשם, הן למפקד המקום שבו נתון הנאשם במשמורת והן לאדם אחר שנקבע בפקודות הצבא כמוסמך לקבל ערעורים (סעיף 421).

(3) הוגש הערעור לאחר שעבר המועד להגשתו, ונוכח נשיא ביה"ד לערעורים, כי האיחור נגרם בגלל סיבות שלא היתה לנאשם שליטה עליהן או אם הוא סבור שהיה צידוק אחר לאיחור — רשאי הוא להאריך את מועד הערעור. יש להניח שלאור הוראות אלו לא יקרה יותר שערעורו של הנאשם לא יישמע בגלל סיבות בלתי תלויות בו.

(ח) אישור גזר-הדין.

בהתאם להוראות חוקת השיפוט תש"ח, כל פס"ד של ביה"ד צבאי, בין מחוזי ובין עליון, טעון אישורו של מפקד המחוז השיפוטי. הזמן להגשת ערעור נקבע כ-15 יום מהיום בו תודע לנידון החלטתו של מפקד המחוז. כתוצאה מהוראה זו, במקרה של ערעור, מובא כל פס"ד לאישור פעמיים: —

פעם בפני אלוף הפיקוד לגבי פס"ד של ביה"ד הצבאי המחוזי, ופעם שניה בפני הרמטכ"ל — לגבי פס"ד של ביה"ד הצבאי העליון. יתרה מזאת — ביה"ד הצבאי העליון לא דן בפסה"ד כפי שניתן ע"י ביה"ד הצבאי המחוזי, אלא כפי שאושר על-ידי אלוף הפיקוד. נובע מכך שלפעמים קרובות נמתחה בקורת על-ידי ביה"ד העליון על פעולתו של אלוף הפיקוד, אשר הקל בעונשו של הנאשם. כדי למנוע תוצאה מזיקה זו למשמעת בצבא ופעולה מיותרת של אישור כפול, נקבע בחוק החדש שלאישור יובא רק גזר-דין (במקרה של זכוי הרי ממילא אין לרשות המאשרת אפשרות של שינוי פסה"ד) לאחר שפסה"ד נעשה סופי ואין עליו יותר ערעור. הנה

הוראות מסוג זה הוכנסו גם תוך התיקונים של חוקת השיפוט תש"ח, אולם מספרם בחוק החדש הוא רב יותר ורשימתם היא מלאה ושיטתית יותר.

אגב, החוק כולל גם הוראה שהתעודות הנ"ל תשמשה הוכחה לכאורה לא רק בפני בתי-דין צבאיים, אלא גם לפני כל בית-משפט או בית-דין אחר במדינה. בצורה כזאת ישמר העקרון על אחי-דות דיני ראיות במלואו.

(ו) ביצוע מידי של העונש.

כדי שהעונש שהוטל על העבריין יהיה לו אפקט מלא לגביו ולגבי הסביבה (היחידה) ממנה יצא, יש צורך שיבוצע מיד ולא ישתהה שבועות או אף חדשים רבים עד לשמיעת הערעור.

בחוקת השיפוט מצאה בעיה זו פתרון חלקי בלבד, כי לפי תקנה 156 א' אין לבצע פסק-דין אלא לאחר שנעשה סופי. עם זאת היתה קיימת האפשרות בידי ביה"ד לצוות שנאשם שנגזר עליו מאסר, ייעצר מיד לאחר הקראת פסה"ד. מאחר ותנאי-מעצר ותנאי-מאסר שונים הם במידה רבה, הרי, גם כשהשתמש ביה"ד לפי סמכותו הנ"ל לפי תקנה 156 א', היה למעשה, לפעמים קרובות, הנידון למאסר מרצה את רוב עונשו בתנאי מעצר. לשם מניעת תקלה זו, והגדלת האפקט של העונש שהוטל, קובע סעיף 489 של החוק, כי פסק-דין המטיל עונש מאסר, מחבוש או ריתוק למחנה או לאניה יבוצע מיד לאחר קריאתו.

(ז) תקופה להגשת הערעור.

לפי תקנה 23 של חוקת השיפוט, תהיה זכות ערעור על כל פס"ד של ביה"ד מחוזי לביה"ד העליון במשך 15 יום מהיום בו תודע לנידון החלטתו של מפקד המחוז בנוגע לפסה"ד. הוראה זו, אשר קבעה באופן חד משמעתי ונוקשה ביותר, כי את הערעור יש להגיש עד 15 יום, ואין לאף אחד הסמכות להאריך תקופה זו, היתה מעמידה את כל הנוגעים בדבר, ובעיקר את ביה"ד הצבאי העליון, במצב בלתי נוח ביותר, ואת הנאשם — בהרגשת קיפוח, כשהאיחור בהגשת הערעור או בהעברתו ל-

אומר, גזר-דין בערכאה ראשונה יובא לאישור אלוף הפיקוד רק לאחר תום תקופת הערעור — כשלא הוגש ערעור. באם הוגש ערעור, יבוא פסק-דינו של בית-הדין הערעורים, אשר יאשר את גזר-דין כמות שהוא או יקל בענישו של הנידון.

(ט) ועדה לעיון בעונש.

החוק החדש משאיר בתקפו את העיון בעונש על-ידי ועדה מיוחדת לכך, ואם כי מגבילו לעונש מאסר בלבד, הרי גם מרחיבו לכל תקופות מאסר (לפי חוקת השיפוט — לא יכלה ועדה לעיון בעונש לטפל בעונש החמור מ-5 שנות מאסר).

הדיון בפני הועדה יהיה מקיף ומדוקדק יותר, מאחר והחוק מטיל על הועדה את החובה לשמוע את האסיר וכן לקבל חוות-דעת של קצין סעד ושל רופא, לפני כל החלטה.

הועדה הפסיקה להיות ועדה מיעצת לרמטכ"ל וקבלה סמכות עצמית, הוא אומר, שהחלטתה מחייבת מיום קבלתה, ללא צורך בכל אישור נוסף.

(י) דיון מקוצר.

בתקופה בה יונהגו בתי-דין שדה וכן אם החליט על כך שר-הבטחון לרגל מבצעים צבאיים, מותר יהיה לדון בבתי-דין צבאיים בדיון מקוצר.

ההוראות על דיון מקוצר אינן באות לפגוע באף אחת מהוראות החוק, שכונתן להבטיח משפט צודק והגנה מלאה לנאשם. המגמה היחידה של ההוראות על הדיון המקוצר היא לעשות את התהליך המשפטי מהיר ככל האפשר. לכן בדיון מקוצר מותר לקצר אי-אלו תקופות שנקבעו בחוק, להגביל את הזמן לסיכומים של התובע והסניגור, לדרוש את תמצית העדויות (במקום רישום העדות במלואה), וכן אין חובה למנות מתרגם אם ביה"ד יכול להבטיח בדרך אחרת שבעלי הדין וביה"ד יבינו כל מה שמדובר במהלך הדיון (סעיף 412).

דיון משמעותי.

לדין משמעותי מוקדש חלק ג' (סעיפים 136—176) של החוק. החוק מגביל את הדין המשמעותי לקצינים עד דרגת ס/אלוף, וכן אי אפשר יהיה להביא לדין משמעותי שופטים משפטאיים בבתי-דין צבאיים, תהיה דרגתם מה שתהיה.

אפשר להביא לדין משמעותי חייל על כל עבירה צבאית שהעונש בצדה אינו עולה על 3 שנות מאסר, אם לא עברו שלוש שנים מיום ביצוע העבירה. חייל שהועמד לדין משמעותי בפני קצין שיפוט בכיר שלא עפ"י בקשתו, רשאי לבקש (כמו עד

עכשיו) שהתלונה תועבר לבי"ד צבאי, אולם ראש המחוז השיפוטי רשאי, לאחר קבלת חוות-דעתו של פרקליט צבאי להורות, שעל אף בקשה זו, התלונה תידון בדיון משמעותי על-ידי מפקדו של הקצין ש-הורה על ההעברה. לא ביקש החייל מלכתחילה העברת דינו לבי"ד צבאי, לא יוכל לערער על הפסק בפני בי"ד כל-שהוא, אולם מותר לו להגיש ערעור לפני קצין שיפוט בכיר הממונה על מטיל העונש.

לא חלו בחוק החדש שינויים מהותיים רבים לגבי היקף העונשין, שמותר לקצין שיפוט זוטר ולקצין שיפוט בכיר להטיל בדין משמעותי, אולם ניתנה האפשרות להטיל עונש מחבוש גם על תנאי (סעיף 156).

החוק נותן סמכות לפרקליט הצבאי הראשי ל-בטל כל פסק שניתן בדיון משמעותי במקרה ודיון זה התנהל באופן הפוגע בסדרי הדין, או אם מתגלים בו אחד הפגמים הקבועים בחוק (סעיף 168).

אחד החידושים החשובים שבחוק היא הוראת סעיף 171 ב', האומרת ש"אין רואים פסק בדין משמעותי כמעשה בי"ד לגבי בי"ד צבאי או כל בית-משפט אחר".

לכן קיימת אפשרות להביא חייל לדין בפני בית-דין צבאי על עבירה שנידון עליה כבר בדין משמעותי, אולם דרושה לכך הוראה בכתב של ראש המחוז השיפוטי, שתינתן לאחר קבלת חוות-דעת של פרקליט צבאי.

כתוצאה מהאמור לא יהיה לדין משמעותי מעמד של תהליך משפטי מלא, וקצין שיפוט לא יתנה מחסינות השמורה לשופטים. יתרה מזאת, סעיף 71 של החוק קובע שקצין שיפוט אשר הרג מסמכותו, לא רק שפסקו בטל, אלא אפשר להעמידו על כך לדין והעונש הצפוי לו הוא מאסר עד 4 שנים.

סיכום.

השתדלתי, עד כמה שהדבר ניתן להעשות במצע הצר של מאמר, להדגיש ולהבליט את השינויים העיקריים שבחוק השיפוט הצבאי החדש. אם נשוה את היקפו של החוק עם גודלו של מאמר זה, הרי נגיע מיד למסקנה שאין קריאת המאמר יכולה לבוא במקום לימוד החוק עצמו. אולם במידה והצלחתי על-ידי הבלטת הנקודות העיקריות להקל על אלה שירצו או יצטרכו ללמוד את החוק, הרי השגתי אשר נתכונתי לו.

לבעית האימונים במילואים

ומטוחים באימון התלת-חדשי (בן שלושת ימים), וכן להקציב בכל תקופת אימונים מרוכזת פרק זמן מתאים לחזרות.

השיטה היעילה ביותר לאימון-חוזר היא מבחנים (בעיקר בנשק) ותרגול נוסף. תכניות האימונים (ל-אימון-חוזר) צריכות להיות גמישות וניתנות ל-התאמה לרמת הידיעות של הטוראים, בהתאם לשי-קולם של מפקדי-היחידות.

שלב זה (אימון-הפרט) אין בו עדיין כדי להכשיר את הטוראי לפעול במסגרת יחידתו, כי עדיין לא למד לפעול תוך שיתוף פעולה עם חבריו ולא הבין כיצד פועלת יחידה בצורות הקרב השונות. לשם כך עלינו לאמנו במסגרת יחידתית, וכאן מתעוררת השאלה: במסגרת איזו יחידה? הרי פרק הזמן שלרשותנו לא יאפשר לנו לאמנו באופן שיטתי באימון הכיתה, מחלקה, גדוד ועוצבה, דבר שהוא לכל הדעות, רצוי גם לגבי טוראי-המילואים.

המסקנה היא כי עלינו לאמנם במסגרת היחידה הקטנה ביותר — היא הכיתה. כאן יכיר כל טוראי את הנשק הכיתתי (המקלע) וילמד לפעול בו במס-גרת הכיתה.

אך אימון זה עדיין אינו מספיק. לדעתי, האימון המינימלי הדרוש והניתן לביצוע הוא האימון במס-גרת המחלקה.

אימון הכיתה אינו מקנה לטוראי את הידיעה כיצד עליו לקיים שיתוף-פעולה עם יחידה שכנה ולפעול תוך חיפוי של כלי נשק תלולי-מסלול. ה-מחלקה היא היחידה הטקטית הקטנה ביותר המתפ-צלת ליחידות-משנה, בעלת נשק תלולי-מסלול ומ-אידך המרחק בזמן פעולה בין יחידות-המשנה שלה קטן יחסית. הכרחי, לכן, כי כל טוראי יכיר את צורת תפעול המחלקה וידע למלא תפקידים שונים במסגרתה. כן רצוי כי ילמד גם להפעיל את הנשק המחלקתי.

האימון במסגרת יחידה גדולה יותר — פלוגה וכו' — הוא רצוי אך אינו הכרחי. האימון במסגרת המחלקה מקנה כבר לטוראי את היכולת לפעול במסגרת פלוגתית או גדודית. לגביו אין כל שוני בין אלה.

נשאר עוד פרשת-לימוד הדרושה לטוראי והיא

נסיון רב נרכש בשנים המועטות בו קיים חיל-המילואים בצה"ל. לאחר נסיונות וחיפושי-דרך רבים, מושגו הישגים רבים בשטחי הארגון והכוננות, וה-אימונים נעשו תכליתיים ויעילים יותר. אך למרות שמסתמנת כבר כעין "שיטה בדוקה" בכל הקשור בטיפול ובאימון יחידות-המילואים, הרי יש צורך ללבן כמה מבעיות האימונים של אנשי-המילואים. אעמוד הפעם על בעיות האימונים ביחידות ה-חי"ר.

אין אפשרות ברשימה אחת לדלות את הבעיה שהיא מקיפה ביותר, וכונתי לדון במספר בעיות בלבד ובאופן תמציתי. אחלק את הנושא לשניים: לאימון הטוראים ולאימון המפקדים.

אימון הטוראים

הבעיות הן: כיצד נאמן את הטוראי על-מנת שיהיה מוכן בכל עת לפעול במסגרת יחידתו? מהו מינימום האימון הדרוש לכל טוראי, בהתחשב בזמן המוגבל העומד לרשותנו? האם השתתפות בתרגיל גדודי (או במסגרת גדולה יותר) הנו הכרח להשגת המטרה או אפשר להסתפק בכך שגאמן את הטוראי באימון-הפרט, בנשק ובשדאות בלבד?

הצגתי את הבעיה בצורה כזו כי זכורה לי הנטייה בעבר להרבות בתרגילים במסגרת גדודית ועוצבתית, בטרם עברו הטוראים את כל שלבי האימון המוקדמים. מאידך נשמעות גם דעות קיצו-ניות הפוכות, האומרות כי אין צורך לאמן את ה-טוראי במסגרת יחידתית ואת המטרה נשיג באם כל טוראי יעבור באופן יסודי את אימון-הפרט ובאם נקפיד לשמור על רמה זו ע"י חזרות בכל תקופת-אימונים.

לדעתי, הננו כבר בעלי נסיון מספיק כדי לסכם בעיה זו: אין ספק כי אימון הפרט בנשק ובשדאות הנו שלב הכרחי להכשרת כל טוראי (כולל אנשי השירותים) ובלעדיו לא תתכן הפעלת יחידה כלשהי, ואין לדלג על שלב זה ואין לתתו באופן חלקי.

בתנאינו, כשליחידות המילואים הוצבו עולים חדשים ואנשים אשר לא שירתו בצה"ל, יש לאמנם תחילה במסגרת נפרדות באימון-הפרט, ורק לאחר זאת לשבצם ליחידתם.

על רמת אימון-הפרט יש לשמור ע"י חזרות

לפעול בסיוע הנשק הגדודי. אם נסכם את פרק האימון המחלקתי בתרגיל אש מחלקתי או פלוגתי, תוך סיוע הנשק הגדודי, — הרי שנשיג את מבוקש שנו זה.

ברור כי לא נוכל להביא את הטוראי לדרגת-אימון זו אלא לאחר תקופת-אימון אחדות. ועוד: חייבים אנו להביא את כל יחידות-המילואים ל"מכנה משותף", כלומר להקפיד על אימון שיטתי עד גמר אימון המחלקה.

מאז ואילך עלינו לשמור על רמת אימון זו ש-אליה הגיעו האנשים. תכניות האימונים ליחידות שהגיעו לשלב זה צריכות להיות מותאמות לשמירת הרמה ועליהן לכלול תרגילים נוספים, כגון תרגילים דו-צדדיים במסגרת מחלקתית ופלוגתית. לאחר ש-קיבל הטוראי את האימון המחלקתי הריהו מוכשר להשתתף גם בתרגילים עוצבתיים ובתמרונים.

אימון המפקדים

הבעיה העיקרית הניצבת לפנינו בתחום זה היא הזמן המועט העומד לרשות האימונים לעומת ה-צרכים. חוק שירות הבטחון הגדיל אמנם את תקופת שירותם של המפקדים ביחס לטוראים, אך גם משך זמן זה אינו מספיק כדי להכשיר מפקדים חדשים וכדי להשלים את ידיעותיהם של המפקדים הקיימים. בלי התנדבות מפקדים לשירות ממושך יותר מאשר קבוע בחוק שירות-הבטחון, קשה להגיע ל-הישגים רבים, ובעיקר לגבי קצינים. ניתן לציין בסיפוק רב כי בקרב המפקדים ניכרת התנדבות בקנה-מידה רחב, והודות לכך הושגו הישגים ניכרים ורמת המפקדים נמצאת במעלה.

הבעיות באימון המפקדים הן: הכשרת מפקדים חדשים (מ"כים, סמלים וקצי-נים);

השתלמות המפקדים ו"עדכונם";

תרגול המפקדות.

הכשרת מפקדים: בעיה זו חריפה כיום פחות מכפי שהיתה עם הקמת יחידות-המילואים. קליטת העליה רבת המימדים וקליטת משוחררי צה"ל (מש-תתפי מלחמת העצמאות ששימשו בתפקידי-שירות) לתוך יחידות החי"ר חייבו הכשרה מהירה של סגל

פיקודי הולם. כן היה צורך להשלים את הידיעות של המפקדים שהיו חסרים לפני-כן את הידיעות ה-דרושות. היתה זו הזדמנות להכשיר מפקדים טובים מבין החיילים בעלי הנסיון הקרבי במלחמת העצ-מאות, הזדמנות אשר, לצערנו, לא נוצלה במידה מספקת. כי עם הרכבת היחידות החדשות, חסרה תחילה ההיכרות המספקת בין המפקדים לחייליהם, וקשה היה להסתמך על ילקוטי-השירות, באשר ל-רגל הביצוע המהיר וה"הסיטוני" של הרישום ל-מילואים עם השחרור הכללי רבו בהם השיבושים ואי-הדיוקים.

מאז הוסמכו קצינים רבים, שהתנדבו לשרת שירות נוסף בביה"ס לקצינים. בתחום זה הושגו תוצאות טובות, הודות למיון המעומדים ולמבחנים, שהיו יסודיים ויעילים.

אך לא כן היה לגבי הכשרת המש"קים בהיקף רחב. זאת לא ניתן להשתית על התנדבות. כאן פנינו לאימון ב"שלבים", כי הרי אי אפשר להכשיר מ"כ, סמל (לאחר שהיה מ"כ) או ממלא תפקיד אחר במשך קורס הנמשך 37 יום.

נוסף לאימון ב"שלבים" (בעיקר למ"כים) היה צורך להתאים קורסים רבים למשך זמן השירות של איש-המילואים. מכאן צורך בהשתלמויות נוספות לאחר הקורסים.

למרות שכיום פגה חריפות הבעיה, כי מגיעה תגבורת רצינית של מפקדים מאומנים מבין ה-משוחררים משירות-החובה, נראה כי בעית הכשרת מפקדים חדשים, גם אם בהיקף מצומצם יותר, תישאר בעינה לרגל נשירה טבעית הנובעת משנוי סוג בריאות, העברה ליחידות אחרות לרגל גיל גבוה וכו'. יש, איפוא, להמשיך ולדלות מתוך היחידות חיילים נוספים בעלי נסיון קרבי המתאי-מים לתפקיד פיקוד, ולשלחם לקורסים.

עדכון המפקדים והשתלמותם: גם פה יש להגיע ל"מכנה משותף". כל מפקד בכל דרגה שהיא חייב לקבל את מנת הידיעות היסודית כפי שמהייב תפ-קידו. מפקדים אלה יש לשלוח לקורסים ולהשתל-מויות, ולא להעסיקם בתפקידי הדרכה בתקופת

-
- כיצד נאמן את הטוראי על-מנת שיהיה מוכן בכל עת לפעול במסגרת יחידתו?
 - מהו מינימום האימון הדרוש לכל טוראי, כהתחשב בזמן המוגבל העומד לרשותנו?
 - האם השתתפות בתרגיל גדודי הנו הכרחי, או נסתפק באימון הפרט כנשק ובשדאות?
- מפקד חטיבת מילואים מנחה, על יסוד נסיונו, להשיב על שאלות אלו.
-

האימונים השנתית. נכונות המפקדים להתנדבות מסייעת לנו בכך במידה רבה.

בעיה זו אינה קשה ביותר, כי אינה מקיפה מספר גדול של מפקדים. אך ההשתלמות הנוספת והעדכון היא בעיה קשה ביותר. נדרש מהמפקדים להדריך ולפקד על יחידותיהם בתקופת האימון היחידתי, והמפקד נמצא "נותן" ולא "מקבל". נמצא כי לתקופת האימון מקדיש המפקד את כל תקופת שירותו, ואף יותר מזה.

ונשאלת השאלה, מתי ימצא הזמן הדרוש כדי להשלים את ידיעותיהם של המפקדים עצמם?

הפתרון הנראה לי הוא קיצור משך זמן אימונם של הטוראים ככל האפשר, ואף יצירת תקופת "שמיטה" לטוראים מפעם לפעם, שבהן ישתלמו המפקדים. נוסף לכך יש לקיים בכל יחידה עתודות של מפקדים על-מנת שתהיה אפשרות להוציא מפקדים להשתלמויות, אף בתקופת האימון היחידתי. כדי להפיק את מכלימם התועלת מהאימון צריכות ההשתלמויות להערך במסגרת מרכזית. תפקיד הסגל הסדיר של יחידות המילואים הוא להעביר כל חומר נוסף הדרוש למפקדים כדי למלא את תפקידם, לד-

אוג לפגישות מפקדים מדי פעם, פגישות בהן ימסרו, בין היתר, חידושים שונים, שנויי נוהל ובעיקר בהן "יעדכו" את המפקדים העוסקים בענייני מנהלה ושירותים. במידת האפשר רצוי להמציא למפקדים חומר בכתב, ולדאוג לכך שמפקדי המילואים יהיו "בתוך העניינים" בכל עת.

הנקודות בהן נגעתי דנו ברכישת הידיעות הי-דרושות למפקדים. אך אין בהן עדיין לפתור את בעיית הכוננות והיכולת לתפעול יחידות.

מפקדי יחידות מדרגת מ"פ ומעלה, וכן קציני מפקדות גדודים ועוצבות, חייבים בתרגול נוסף לפחות אחת לשנה. הדבר ניתן לביצוע באמצעים מ-צומצמים וגם בזמן קצר. מפקדי הגדודים על מ-פקדותיהם חייבים בתרגול-מפקדות עם מפקדי דות המשנה שלהם, וכן מפקדות העוצבות עם מפקדי יחידות-המשנה שלהן. לא תמיד מאפשרים האמצעים והזמן את התרגול בשטח. אך גם תרגול על גבי מפה, בתוך המחנה, יוסיף בהרבה לכוננות המפק-דים. לאחר הכנה מדוקדקת אפשר לתרגל מפקדת גדוד באופן יעיל אף במשך 24 שעות.

תנאי אחד יעיל אף במשך 24 שעות. על הסגל הסדיר להכין את התרגול כראוי, ולדא בקרה.

מיומנו של מפקד / סוף מעמ 58

אם האויב החוצה את השטח יתקרב לציר-תנועתו של המארב הנייד או לא, ואם בעת הציתו את ציר המארב הנייד ימצא המארב בנקודה קרובה אליו או לא. לעומת זאת מן הראוי להעיר כי רדיוס התצפית של אדם שוכב עולה בלילה על זה של אדם עומד; ולא-כלישכן אם השוכב יגביד את יעילות תצפיתו על ידי מתיחת קו מוקשיתאורה אשר יאריך את גורת-שליטתו.

בסיכום — נראה כי בדרך כלל יש להעדיף את המארב הנייד על הנייד. במידה ויש חשש לערנותם של החיילים אפשר להקים את אנשיו פעם או שתיים במשך הלילה לשם החלפת עמדה. כן נראה שהמארב עצמו יהיה יעיל יותר אם המשתתפים בו יצוידו בלבוש ובציוד מתאימים; אם יונחו מוקשיתאורה או מכשולים אחרים אשר יאלצו את האויב לגלות את עצמו; אם יקוימו משמרות גדולים יותר של ערים ושל ישנים. בעת תכנון המארבים כדאי להביא בחשבון את "השעות המסוכנות". על סמך הכרת השטח, ידיעת אופי האויב וסוגו ועל סמך בחינות מטרות האויב — לא קשה להעריך פחות או יותר מה הן השעות בהן ירבו הסיכויים למעבר האויב בגורת המארבים, וניתן לרכז דוקא בשעות אלו את עיקר הערנות.

עוברים הם בקטע המסוכן מבחינתם, ואילו אם המדובר באויב המחפש דוקא את כוחותינו — הרי שכאן יהיו להם סיכויי ההתקלות גדולים יותר. אך במקרה זה יהיו סיכויי של האויב לזכות בהצלחה טובים — באשר הוא הבודד את השעה ומקום-התדירה, בעוד כוחותינו חייבים לסגור קו ארוך ביותר מבלי שתהיה בידם האפשרות להתרכז בנקודה מסוימת במיוחד.

ב) באשר לבעיית כיסוי-השטח — נראה כי חשבון ה-סיכויים, לפיו גדולים יותר סיכויי מארב נייד, העובר יותר שטח, לגלות את האויב, חשבון מוטעה הוא. אמנם מארב נייד החייב לכסות גורה, נניח בת קילומטר, בשטח בו אין צירי תנועה ברורים, מצבו עלוב למדי, ממש כמצבו של אדם החייב למצוא סיכה בערמה של שחת. בפרט אם נקח בחשבון שבלילה חשוך אינו מצליח לכסות יותר מאשר 50—100 מטר לכל עבר. אך גם המארב הנייד נמצא בעת ובשעה אחת רק בנקודה אחת בלבד. ומאותה נקודה אין הוא יכול לראות, באותו זמן, יותר מאשר יראה מארב נייד הנמצא בשטח. יוצא אפוא, כי אם יש סיכוי נוסף כלשהו להתקלותו של המארב הנייד באויב אין זה אלא סיכוי קלוש ביותר, המתנה במול. כלומר: הסיכוי המתנה בכך

טוראי מלואים כותב למפקדו...

סאח
א. אלטשולר

תרגיל את חייליך ללכת, לירות ברובה או במקלע, תחשל את גופם—אך תכשיל את רצונם, תרכיש להם ידיעות רופפות ומעטות, וסופך שתתלונן כי "האנשיים אינם שוים מאומה" ו"עם אנשים כאלה אי אפשר לעשות מאומה". אבל כשלוך כזה יזקף לך חובתך. מפקד אחר, שגישתו שונה, אם הוא יקח אותה פלוגה תחת פיקודו, וידע לעורר את נכונותם של האנשים וילהיבם, הם יתאמנו וידעו את אשר למדו, והוא יתרשם ממנה בדיוק להיפך ממך. גישתך היא הקובעת את הצלחתך.

אם מפקד חדש אתה בפלוגה, דע כי האנשים רוצים להכירך, לתהות על קנקנך. אל תאחר להציג את עצמך לפניהם. הם יזכרו לך זאת לטובה. אחר כך שוחח אתם על קריאתם לשירות, שכן צריכים הם לעכל נושא זה, ועל האימונים דבר לבסוף.

כשתדבר על קריאתם לשירות, תלה את הקולר בגורם האמתי, האובייקטיבי. העמד את החייל בפני המציאות הישראלית, ומקומו במציאות זו כחייל-מילואים באימוניו. הסבר לחייליך את ההכרח שבי קריאתם לשירות, ובקריאתך אתה, ואת המאמץ הדרוש מהם וממך, ותוך כדי כך הצג את עצמך כמפקד התובע מאמץ רציני מהם, אבל יחד עם זה חפץ להקל עליהם ככל האפשר.

הסבר לחייליך וחזור ושנן להם, שבסכנת הקרבות עלולה פלוגה מן הגדוד, או עלול הגדוד כולו, להקרא לפתע לערוך התקפת-נגד על האויב, ועל כל חייל להיות מוכן להקרא בכל רגע, על-כן ישתדל להתאמן במסירות ובתחושת קרב, כדי שההגבה והפעילות הטכניות תיעשינה באופן אבטומטי; וברגע שדבורים יזמזמו סמוך לאזניו, לא ישכח לפתע את הפרטים הקטנים—העלולים להצילו ממות או לגרום לו אסון.

מנקודת מבטו, איש המילואים הריהו אזרח שצו הקריאה לשרות פעיל במילואים הפריע לו באורח בלתי צפוי בשגרת חייו, בעסקיו, בחיק משפחתו, בטרדותיו הקטנות ובחופש האישי שלו. לאחר קבלו את צו הקריאה יש בלבו של איש המילואים על אותו נעלם הקרוי "צבא", ולעתים, בטרם בואו למחנה, הריהו מנסה בכל הדרכים הנראות בעיניו להיפטר מן החובה.

אתה, מפקד הפלוגה, המקבל את פני פקודיך, מוצא לפניך פלוגת אנשים מתלוננים המבקשים אובייקט לפרוק עליו כל מה שבלבם. הרגשתם זו היא המכשול העיקרי בדרכך, כמפקד האחראי ל-אימונם ולהשגיהם, והיא עלולה להכשילך, שכן עליך, מפקד הפלוגה, לאמן אותם, להקנות להם ידיעות תיאורטיות וטכניות וכזושר התמצאות רב.

אם נחפו אתה להכניסם למסגרת הצבאית, למשטר האימונים והמשמעת, בלי שתדאג תחילה לפרוק את המתח הנפשי שהם מביאים אתם, כמעט ודאי הוא כי תיכשל. ראיתי מפקד פלוגה שנכשל משום שנהג כך. האנשים ינסו להערים עליך בכל הדרכים; הם יתחללו, הם ישמעו את פקודותיך אך ימלאו אחריהן בקצב של צב. הם יעשו עצמם כאינם מבינים, או שבאמת לא יאזינו ועל-כן לא יבינו.

חיל-האוויר מגייס חיילים לקורס טיסה רק אם הם רוקים וטרם מלאו להם 24 שנים, השמת לבך מהי הסיבה לכך? משום שהלימודים הקשים של הטייסים מצריכים נכונות נפשית רבה לקליטת הדחומר.

גם בפלוגתך, כבכל פלוגה שהיא—נכונות נפשית היא תנאי לקליטה טובה של חומר האימונים והשעורים. הן עליך ליצור בקרב חייליך את הנכונות הנפשית ללמוד ולהתאמן, שאם לא כן,

מאוד!" גם אם לא יאמרו החיילים כן בפייהם, בלבם הם יענו לך כן באותו רגע, והם יהיו מרוצים. הם נוטים לראות בך את "המשפּשֶׁף" שאינו יודע רחמים. אך הם יראו אותך באור אחר אם יחד עם הודעה בדבר אימונים תודיע להם על תכנית המנוחה ובידור שישנה. בנפשם תטשטש תמונת "המפקד שרק יודע לדפוק את החיילים" ותתמוג בתמונת המפקד הדואג שחייליו יוכלו גם לנוח ולהתבדר. תשתרש בהם ההרגשה שאתה מפקד החושב עליהם, ולזה ממש הם מצפים. אמור להם זאת, אתה עצמך. הם רוצים לשמוע מפיך אתה גם את "הגזירות". שכן, בלבם פנימה קיימת הערצת הסמכות, ואל תשאיר את המלאכה הזאת תמיד לרס"פ שלך.

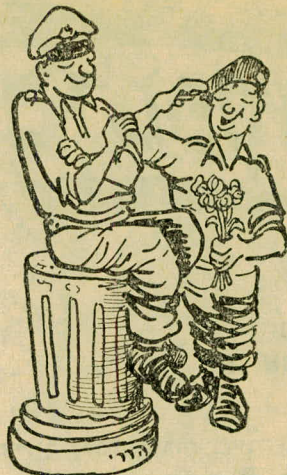
הכרתי פעם מפקד פלוגה שלא נהג להודיע לי אנשיו כל הודעה, ואף כי דאג למנוחתם, לא אמר להם זאת אף פעם אחת. במוח האנשים נשא מפקדם דמות של מי שנועד להכביד עליהם, עד כי סירבו אפילו לערוך מסיבה בהשתתפותו.

אבל אם הצלחת וחייליך רואים בך מפקד המגלה יחס אבהי, אל תניח להם בשום פנים לנצל יחס זה לרעה. העניש! אל תהסס להעניש. ואל תדחה את המשפט ליום האחרון. קבע למשפט תאריך קרוב, ופרסם את פסק הדין. אתה תזכה להערכה נוספת והיחס לאימונים ירצין.

קרה שמפקד הפלוגה שלי זיכה פעם חייל שהכה את הסמל לאחר שהסמל הרגיוו יום יום, והאנשים היו מרוצים. במשפט אחר זיכה המפקד חייל שהעדיף לישון במקום לשמור עלינו בשדה, לא רחוק ממקום שמתסננים הרגו בו לפני כן שני אזרחים, ואנשי הפלוגה כעסו כעס רב. הם קיוו שחברם ה־חייל ייאסר לפחות לשבוע ימים, אף־על־פי שהם ידעו כי האיש בעל־משפחה הנו.

אבל חלילה וחס אם תעניש אדם על פגיעה בקפריסות האנוכיות של רב"ט צעיר, המעמיד את אישיותו כנושא המשמעת ומחפש עבירות אצל פקדיו כדי "להוכיח" שהוא הנו המפקד.

הכרתי מפקד כיתה צעיר, בחור חסון, אמיץ, נמרץ וחייל מצוי, אבל הוא היה מפקד גרוע, מפני שהרגיו את האנשים בחפשו שגיאות גם כאשר לא היו. כשכיתתו הלכה בטור היה מפנה מפעם לפעם את ראשו לאחור, ואף פעם לא החזירו בלי שנוף באחד מאנשיו, אם בצדק או שלא בצדק. לבסוף הסתננו אנשים מכיתתו בכל הדרכים לכיתות אחרות. הקפד במיוחד על התנהגותו של הרס"פ שלך. יודע אני מספר מקרים בגדוד בו שירתי שאיני

"כבוד ואהבה למפקדים..."

הוסף ואמור להם: "זכרו את הדבר, בחורים, ו־כשתאמנו, התאמנו היטב. כשתתפסו עמדות בשטח, התחפרו עמוק באדמה ואל תבלטו. כשתלכו, הקפידו לכפול את רצועת הרובה ולא תדרכו על הרצועה ותכשלו*." אם אינכם יודעים לסדר את החגור, בקשו ממפקדכם שיעזור לכם, כדי שנוח יהיה לכם ב־הליכתכם. כשתירו, אל תירו באויר, אלא התרגלו לכוך, פן תשכחו לכוך בקרב אמתי. הקפידו לנקות את רוביכם מוקדם ככל האפשר אחרי היריה, וקל יהיה לכם לנקותם. נתתי למפקדים שלכם הוראה שידריכו אתכם ולא ירטנו עליכם אם תשגו בתרגילי לים. אני בטוח שהם יעשו כן. הקלו על עצמכם ועל מפקדיכם. בצעו את התרגיל היטב כבר בפעם הרא־שונה ולא תצטרכו לחזור ולרוץ פעמיים אותה דרך. אמוניכם יהיו קשים, אבל אדאג שתנחו אחר־כך, ובכל קושי שיוצר אשתדל לעזור לכם."

אחרי דברים כאלה מובטח לך שאתה לא תשמש אותו אוביקט שעליו יפרקו חייליך את מטענם, ו־האמונים בפלוגתך יבוצעו כהלכה.

רוצה אתה להוציאם לסידרה של אמונים קשים? עשה זאת ללא היסוס, אבל אמור להם, דרך משל: ראו, בחורים, אתם יוצאים עכשיו לאמונים קשים במשך חמישה ימים, אבל אחר־כך תקבלו חצי יום מנוחה. בחצי היום השני תקבלו שיעור בנשק ובלילה נערוך קומויץ. יפה?

התשובה האבטומטית־כמעט תהיה, כמובן: "יפה

* אותי לא הדריך בכך שום מפקד, אבל אחר שדרכתני על רצועת הרובה בעת שהשתתחתי ארצה, וכמעט והתגלגלתי בעת שהוצרכתני לקום ולהמשיך מהסתערות, הקפדתי לכפול את רצועת הרובה מיד.

הסגנון והטון קובעים את הרוח. יכולים להונוע אנשים באימונים קשים ומונעים ביותר, אבל אם אתם, המפקדים, תשמשו דוגמה אישית נאה, ולו רק לפעמים תשבו אתם מעט, תשוחחו מעט, תאכלו לפעמים בשרה, בחברתם, תדאגו להם למכונית להסיעם לחופשה, — מבטיח אני לכם — הם יאהבו אתכם, ילכו אחרים, ותאמנו בחשק, אתם עצמכם תיחנו יותר מהאנשים ותיחנו מתפקידכם לשרת ארבעים יום במילואים. צריך רק לזכור שאיננו "מספר" בלבד, ושאינו נמצאים כאן גם בשם נשותינו וילדינו.

אנשיך כי אתה מחבר את פקודותיך בהתאם לכוחם. (מלבד זה, היודע אתה כמה בטחון נוסכת בלב אנשיך הופעתך בשעת האימונים?) בפלוגה בה שרתתי, כמעט אף פעם אחת לא חבשו הרב"טים קסדות בשעת האימונים. לרוב גם לא חגרו חגור, והאנשים כולם רטנו כאשר נזפו המפקדים. הרגשת האנשים היתה שונה אילו חגרו גם הרב"טים חגור וחבשו קסדה, ולו בחלק מהתרגילים בלבד. טוראים רגילים לא יבינו מה קשה תפקיד המפקד, והמפקד חייב לעשות ז'סטה זאת אם רצונו כי תורתו תיקלט בייעילות.

אל תשכח לדאוג לאנשיך בכל פעולה פלוגתית, גם אם אינה נושאת אופי צבאי גרידא. כשהמחלקה שלי יצאה לחופשה של 24 שעות, הובטחה לנו מכונית שתסיענו עד תחנת-הרכבת, אך המכונית לא נשלחה. שעה וחצי חכינו ליד שער המחנה לטרמפ, את הרכבת אחרנו. אנשים רבים אמרו אז: "כשר נוסעים לחופש לא יכולים לדאוג שתהיה מכונית, אבל כשנחזור למחנה, תראו שתהיה כבר מכונית", והם צדקו. כאשר המחלקה חזרה, חנו מכוניות ב-תחנת הרכבת ואספו את כל השבים. אנשי המחלקה האשימו את מפקד הפלוגה בהזנחתם. אמנם, ביום שהמחלקה יצאה לחופשה היו קשיים בתחבורה, אבל מפקד הפלוגה שתק ולא אמר להם דבר על כך. אין לי ספק בכך שהמפקד לא היה משמש נושא למרירותם, אילו סיפר להם על הקשיים שהיו באותו יום, ומגלה במספר מלים את רצונו הטוב ואת צערו, למשל, אילו אמר: "בחורים, לצערי לא הצלחתי להסדיר לכם מכונית. השתדלתי אבל לא הצלחתי. אני מבין כמה קשה יהיה לכם להגיע הביתה, אבל חבל לכם להתעכב כאן. רדו לכביש והשתדלו להשיג טרמפ. אני מאחל לכם בילוי נעים".

אם כך אתה נוהג באנשיך וברוח זו דבקים גם מפקדי המחלקות, הסמלים, מפקדי הכתות ו...גם הרס"פ שלך, או אז תוכל לצפות להישגים נאים ואף להשיגם.

יכול להגדירם אחרת מאשר השתוללות או שרירות לב של רס"פים. למשל: פלוגה אחת עברה באחד הלילות למאהל חדש. למחרת הוערו האנשים מ-שנתם בשעה 06.30. למעלה משעה שהו באפס מעשה, כשלתע הכרזו הרס"פ: "כולם לאכול. יש לכם רבע שעה. כבר מאוחר". החלה מרוצה נעדרת סדר. בעוד מחצית האנשים אוכלים, פקד הרס"פ על הסמל התורן: "קח את האנשים. כבר מאוחר". ולאנשים קרא: "מה אתם יושבים? מהר, נו. מי זה שם עוד מחכה? אני אתן לכם שמירה שבוע שלם!" ועוד תוספת ביטויים שלא נועדו לדפוס.

בעוד האנשים מסתדרים, הופיע מפקד המחלקה וקרא: "המס-כפים אלי. סמל תורן, אמור לאנשים שהם יכולים לשבת".

במשך למעלה מ-20 דקה קיבלו מפקדי הכיתות הסבר על התרגיל העומד להתבצע, כשאנשי המחלקה יושבים בינתיים מרוגזים וממתנינים באפס מעשה.

אלו הירחר הרס"פ — אשר זמנם של האנשים מסור בידו — כמה נזק הוא מסב להצלחת התרגיל, ודאי שהיה מתאם את חלוקת הזמן אחרת; אבל הוא העדיף להפגין את כוח שליטתו.

בפלוגה אחרת, במאהל, קרה שהרס"פ נגש פעם אל אחד האנשים, שחולצתו היתה קרועה, וצרח לעומתו: "למה לא החלפת בגדים?" אך במאהל זה לא נמצא כל אפסנאי וכל ציוד להחלפה!

אל תשכח אף פעם שהפקודים רוצים לראות את מפקדם נושא בעול הפקודות שהוא עצמו חיבר, ואם אתה, במקרה, מפקד השולח את אנשיו ל-אימונים, אבל בעצמך משתתף באימונים רק לעתים רחוקות מאוד — מוכן אני להתערב שאינך אהוד על אנשיך. אירע לי פעם שמפקד פלוגה אליה נקלעתי שכב וקרא ספרי-רומן לעינינו כל היום ולא התבייש. הפלוגה, לכל דרגותיה, שנאה אותו.

צא אתם יחד, ולו רק לפעמים. אז ישוכנעו

לעולם לעליונות מספרית. יתכן, אמנם, שחלק מ-
חיילינו היום אין לו נסיון פעולות כפי שהיה לחייל
ממוצע במלחמת הקוממיות. ובכן, מהי הדרך? ל-
שים שלושה חיילים במקום אחד? אוילי לחשוב כך.
ליעל את הפיקוד, ואת החייל להפוך לרובוט
ממושמש? זה מסוכן.

הדרך היא להכשיר סגל פיקוד מוכשר ויחד עם
זה להעלות את רמת החייל, הן ע"י הכשרתו הפיסית
והטכנית והן ע"י שנעמיק בו את הבנת תפקידיו
ונטע בו רוח רמה.

זה"ל שולח את המפקדים לקורסים. המפקדים
מתאמנים ומודרכים לפני בוא הפקודים ליחידות,
והפקודים באים, מתאמנים ומקבלים הדרכה והס-
ברה. לכאורה הכל תקין. ובכל זאת, בעת שירותי
הפעם במילואים נוצרה, בסופם של האימונים, פלוגה
ממורמרת. ופלוגה ממורמרת אינה שוה הרבה.

יש ללמוד מן השגיאות. נדמה לי כי זה"ל
מכשיר את מפקדיו מן הבחינה הצבאית בלבד.
ורצוי שמפקדים, ובמיוחד מפקדים צעירים, יודרכו
בכמה עקרונות פסיכולוגיים הנדרשים בהדרכת אנ-
שים ובהשפעה עליהם. אדם שהומלץ עליו לשמש
כמפקד, חייב להצטייד בידענות אלה, שיש בהן כדי
להעלות את הרוח בכל צבא. לא סגי בהדרכה, צריך
שהמפקדים יוכשרו גם בדבר יחסם אל פקודיהם.

משמעת המבוססת על שבירת האדם האורח ו-
הקמת החייל על חורבותיו — אינה מתאימה לרוח זה"ל
ועקרונותיו בכלל ועל אחת כמה וכמה שהיא פסולה
לגבי חיל-המילואים, שחייליו הם אזרחים רוב ימות
השנה, ומשך המצאם במחנה-הצבא הוא ימים לא-
רבים בשנה, ודרך מחשבתם אינה זהה עם זו של
המשמעת הצבאית. טוב ששיטה פסולה זו אינה
קיימת בצה"ל. אבל לעתים נדמה לך כי דבר זה
לא הוסבר דיו לכל קצין צעיר, או לכל רב"ט צעיר.

הסגנון והטון קובעים את הרוח. יכולים להוגיע
אנשים באימונים קשים ומיגיעים ביותר, אבל אם
אתם, המפקדים, תשמשו דוגמה אישית נאה, ולו
רק לפעמים תשבו אתם מעט, תשוחחו מעט, תאכלו
לפעמים בשדה, בחברתם, תדאגו להם למכונית
להסיעם לחופשה, — מבטיח אני לכם: — הם יאהבו
אתכם, ילכו אחריכם, יתאמנו בחשק, אתם עצמכם
תיהנו יותר מהאנשים ותיהנו מתפקידכם לשרת
ארבעים יום במילואים. רק זכרו שאין אנו "מקסר"
בלבד, ושאלו נמצאים כאן גם בשם נשותינו וילדינו.

אנשיך מגלים ענין ורצון טוב בלימוד התורה
הצבאית, אבל אין ספק שהם מרבים לשגות בזמן
הראשון ושוגים גם אחר-כך ומתקשים לעתים. מה
אתה נוהג אז לעשות? לצרות באזניהם? ללעוג
להם או לחרפם?

זוכרני, באחד התרגילים "תפסנו עמדות במש-
ל"ט. על ההר שאליו טיפסנו מצאנו עמדות אבן
מוגבהות מהקרקע. איש מאתנו לא חשב לטרוח
ולהתחפר. לא הרבינו לחשוב ונכנסנו אל העמדות
המוכנות. עבר על פנינו קצין שרוחו תמיד טובה
עליו וחייד, "אתם מוכנים להכנס לעמדה כשאני
מרכיץ באבנים שבשפתה ב"עוזי"? — שאל והוסיף:
"אתם צריכים להכנס עמוק באדמה. כמו חפרפרת".
הבנו את שגיאתנו וקיבלנו דבריו בלב שלם. האם
היינו מגיבים כך אילו הגיב דוגמת קצין אחר —
"איזה עמדות מחורבנות אתם תופסים? טמבלים
שכמותכם. קחו מהר את-הפירה והתחפרו, או שאני
אדפוק אתכם". חבל שלא נערכה אצלנו "בחינת
העמדות" באש חיה, או אז לא היינו מתעצלים.
יפה עשה אותו מפקד מחלקה ששילב בתרגילינו
אש-חיה. אצלו נוהרנו! הקפדנו על הליכה נכונה
במבנים, ובעת הסתערות השתדלנו שהשורה תהיה
ישרה. היינו אפופים תחושת קרב בהריחנו את אבק
השריפה. לא הצטעצענו בנשקנו, וברגע ששמענו את
היריה הראשונה, שמשמעותה "האויב פתח עליך
באש", היתה תגובתנו הנפשית: "הרביץ בו. תן לו!"
היינו נוהגים לצעוק.

אך לרוב היה האויב שעליו הסתערנו, כביכול,
פשוט נחמד. הוא ברח תמיד אחרי היריה הראשונה.
האויב שלנו היה טוב-לב כל-כך שלא חפץ אף פעם
להטריחנו ולא לצנו להלחם נגדו. די היה לו בכך
שנשתעשע בהסתערות. הוא סייע בידינו להפטר מן
התרגיל המעיף ע"י שנמלט על גפשו.

משום כך, מודאג אני מה יקרה כשהמחלקה
תתקל לראשונה באויב עקשן ותוקפני? אדרבא,
נתרגל את החייל באימונים למחשבה שהאויב מתנגד,
אך הוא עצמו יודע מה לעשות ברגעים כאלה. הוא
יודע גם להערים על האויב, והמחשבה על הער-
מה, עשויה לתרום הן לבטחונו העצמי של החייל
והן להמצאת רעיונות לחימה והתגוננות ברוכים.
אויבינו עולים עלינו במספרם פי כמה. עלינו
לבסס את כוחנו על עצמה איכותית, כי לא נגיע

„סוף־סוף שינוור אחד מוצלח“

המג"ד מתחיל

יגש אל השיעור שהוא־עצמו מכין (אף־על־פי שזהו השיעור הראשון שינתן לחניכים). לאחר זאת קרא בעיון את השיעור „הסתר מ־ראיה“. תוך־כדי קריאה ניסה המ"פ לחשוב מהו השטח שיתאים לביצוע ההדגמה שבתחילת השיעור ושיתאים גם לביצוע המשך השיעור, במסגרת ה־כיתות. עם הקריאה נתבררו לו כמה נקודות ראשו־ניות:

1. השיעור בא ללמד שני דברים עיקריים, והם:
 - א. היסודות שלפיהם בוחרים מקום להסתר;
 - ב. היסודות שלפיהם מתנהגים במקום ההסתר.
2. את ההדגמה כדאי לערוך בעזרת מדגימים ולא על־ידי מטרות־דמות. ישנם בשיעור זה לקח והישגים אשר לא ניתן להדגימם נכונה מבלי שהמדגים ינועו.
3. אין טעם לטלטל את כל המחלקות ל„שטח־אש“ רק כדי להוכיח ע"י יריות שחייל אשר נתגלה עלול להיהרג. ה„שכנוע“ הזה מופקפק במקצת כשחייבים לאמר לחניכים שהסתר אינו משמש מחסה־מאש (ושעל־כן עלול החייל להיהרג גם כשהוא נמצא בהסתר). מוטב לבחור בשטח קרוב למחנה — ובכך לחסוך בשעות־אימונים וברכב גם־יחד.

כססים המ"פ לקרוא את השיעור ולאחר ששקל כיצד מן־הראוי לבנותו ולמסרו — רשם לעצמו את המסגרת לשיעור כדי לתדרך לפיה את מפקד מח"לקה מס' 2 שעתיד להכינו. (עוד קודם־לכן קבע המ"פ למ"מ מועד בו ייפגשו לשם מתן תדריך זה והורה לו להתכונן לתדריך ע"י קריאת שיעור „הסתר מראיה“ בחוברת „אימון הפרט בשדאות“. כן הורה המ"פ למ"מ ל„שרייך“ את הזמן שאחר קבלת התדריך, כיון שאו יצאו יחד לשדה לחפש מקום מתאים לשיעור).

מפקד פלוגה ד' יצא ממשרד המג"ד והלך ל־משרד הפלוגה. הוא ישב אל שולחנו לקח את החוברת הירוקה של „אימון הפרט בשדאות“ ועיין בחמשת השיעורים הראשונים של „שדאות הפרט“. פלוגת הטירונים שעליה פיקד המ"פ מתקרבת לאימון הפרט בשדאות. המג"ד קרא למ"פ אליו ודן אתו על אופן הדרכתם של שיעורים אלה בהתאם לתכנית האימונים. השיעור הראשון ב„שדאות ה־פרט“ — אמר המג"ד — הוא „הצגת התכלית“ לכלל נושא־אימון של „שדאות הפרט“. ארבעת השיעורים הבאים — „הסתר מראיה“, „הדגמה של הסוואה“, „הסוואה והיכוון־לקרב יום“ ו„מחסות מאש“ — הם שיעורים של הסתר ומחסה. המג"ד הסביר שכדאי לתכנן את הכנתם ומסירתם של המשיה שיעורים אלה יחד — בעיקר כששלוש המחלקות של הפלוגה תבצענה אותם תרגילים. באופן זה יהיה קל יותר לחלק את העבודה בין קציני הפלוגה ויהיה קל יותר לחלק את שטח־האימונים. המג"ד עמד על־כך ששיעור „הצגת התכלית“ ושיעור „הדגמה של הסוואה“ ינתנו במסגרת הפלוגה, ככתוב בחוברת „אימון הפרט בשדאות“. המג"ד הוסיף ואמר ש־לדעתו צריך לתת את שלב „הצגת התכלית“ בשיעור „מחסות מאש“ במסגרת מחלקתית, אולם השאיר דבר זה לשיקול דעתו של מ"פ ד'.

המ"פ החליט כי:

- א. את שיעור „הצגת התכלית“ יכין הוא־עצמו, את שיעור „הדגמה של הסוואה“ יכין הסמ"פ, את שלושת השיעורים האחרים יכינו המ"מים.
- ב. קודם־כל יכין מסגרת־לשיעור לאותם שיעורים שצריכים להכין המ"מים והסמ"פ — כדי שיוכלו לעבוד במקביל — ורק אחר־כך

המ"פ דוחף

משסים המ"פ לכתוב את המסגרת לשיעור המ-
שיך לחשוב על מקום מתאים לתת בו את השיעור
הסתר מראיה. הוא נזכר כי לא־הרחק מן המחנה
קיים שטח גבעי — חלקו נטוע, חלקו שלף וחלקו
בור — אשר נראה היה לו כי יתאים לצרכי שיעור
זה. הוא החליט לבדוק שטח זה. המ"פ הופיע במועד
שנקבע, המ"פ מסר לו את התדריך להכנת השיעור,
כשהמ"מ רושמו לפניו כ"מסגרת לשיעור". נתקיים
ביניהם דיון קצר — וכתוצאה ממנו הוכנסו כמה
תיקונים במסגרת לשיעור.

עתה הסביר המ"פ למ"מ מה צריכים להיות
שלבי עבודתו בהכנת השיעור:

א. יציאה לשטח (יחד עם המ"פ), קביעת המקום
להדגמה במסגרת המחלקה, קביעת כל ההדגמות
הדרושות להצגת הלקח וההישג הנדרשים, קבי-
עת מסלולי הכיתות להמשך השיעור, שרטוט
מרשמים להדגמה ולמסלולים.

ב. כתיבת מערך־השיעור במחנה ומסירתו להעתקה
במכונת־כתיבה.

ג. הבאת מערך־השיעור לדיון עם המ"פ ושני ה-
מ"מים האחרים בפלוגה. תיקון מערך־השיעור
בעקבות הדיון ומסירתו להכפלה בסטנסיל.

ד. הכנת ההדגמה בעזרת המ"כים של המחלקה.

ה. הצגת ההדגמה בפני המ"מים והמ"כים של ה-
פלוגה.

ו. הסברה למ"כים של המחלקות האחרות על תפ-
קידיהם בהדגמה.

ז. סיור עם המ"כים לאורך מסלולי הכיתות.

ח. מתן תדריך למ"כים לקראת מסירת השיעור
על־ידם.

המ"פ מסר למ"מ על השטח שעליו חשב. המ"מ
גם הוא הכיר את המקום והסכים שכדאי לבדוק.
המ"פ לקח מפות 1:20000 של הסביבה והשניים יצאו
לבדוק את השטח. אליהם הצטרף אחד המ"כים
ממחלקה מס' 2.

לאחר ששרוטטו בשטח במשך כשעה באו המ"פ
והמ"מ לכלל דעה כי שטח ה"ח" אשר יוצרים ה-
מחצבה, הפרדס ושדה־השלף מתאים לביצוע ההדג-
מה במסגרת המחלקה: יש בו מקום להסתיר את
המדגימים ויש בו מקום להציב את המחלקה הצופה
בהדגמה. ואילו השטח שממערב לו — שטח השלף
והגבעות — מתאים למתן השלבים של לימוד ותר-
גול השיעור במסגרת הכיתות. לאחר זאת חזר מ"פ
ד' למחנה והשניים האחרים נשארו בשדה כדי להמ-

שיך בהכנת השיעור. הם קבעו היכן בערך יוצב
כל מדגים ומדגים, בהתאם ללקח אשר יש להפיק
מהדגמתו, ושרטטו מרשם של שטח ההדגמה. משסימו
את טיפולם בהדגמה החלו לעבור בשדה השלף כדי
לקבוע מסלול נפרד לכל כיתה וכיתה לצורך המשך
השיעור.

לאחר שקבעו את המסלולים שרטטו מרשם של
השטח והסיפו לו את המסלולים השונים. לבסוף
חזרו למחנה.

לפי בקשתו של המ"מ הזמינו המ"פ למשרדו
לאחר ארוחת הערב. המ"מ מסר למ"פ כי נתקל
בקושי מסוים: כדי להדגים את הלקחים וההישגים
הנדרשים לשיעור זה יש צורך ב־15 הדגמות שניתן
לבצען ע"י 6 מדגימים. ארבעה מהמדגימים יהיו
המ"כים של המחלקה והסמל המחלקתי. חסריים,
איפוא, שני מדגימים. המ"מ יודע כי המ"פ מתנגד
לכך שחייל ישתתף בביצוע ענין אשר עדיין אין
הוא מבינו. אולם — סים המ"מ את דבריו —
כנראה שהפעם לא נוכל להמנע מזאת.

המ"פ שמח להזדמנות. הוא היה מפקד פלוגה
רובאית. דעתו היתה שכל אדם בפלוגה צריך להיות
קודם־כל רובאי. על כן שמח שניתנה לו הזדמנות
להעסיק קצת את ה"ג'ובניקים" שבפלוגה בתפקידי
חיילים. הוא קבע:

"הרס"פ והמוחנאי ישתתפו אף הם בהדגמה. הם
ישתתפו בהדגמות של כל שלוש המחלקות. הרס"פ
יקבל תפקיד נכבד: הוא יהיה אחראי למדגימים
ועליו יהיה להציבם במקומותיהם, לודא שכל אחד
ואחד מהם ידע מה הוא מדגים ומה הם הסימנים
להפעלתו. ברור?"

המ"מ מושך בעול

המ"מ ישב על מיטתו וכתב את מערך־השיעור.
כבסיס לכתיבתו שימשה לו המסגרת לשיעור שקיבל
מן המ"פ. תוך־כדי כתיבה נזכר שהמלאכה יותר
קלה מכפי שהיה סבור תחילה. כשהמסגרת לשיעור
מונחת לפניו — ולאחר שעיכל את מטרת השיעור,
הלקח וההישג הנדרשים ושלבי השיעור — לא
היתה עבודתו עכשיו מורכבת ביותר. הוא נעזר
במידה לא־גדולה של דמיון, ראה בעיני־רוחו איך
ימסר כל שלב לחניכים בשדה — והעלה זאת על
הנייר.

כעבור יומיים, כפי שנקבע מראש, זימן אליו
מפקד פלוגה ד' את הסמ"פ ואת שלושת המ"מים
כדי לדון במערך־השיעור. כל אחד מהנוכחים החזיק
בידו העתק של מערך־שיעור (משרד הגדוד העתיק

2. מ"מ 2 יס"ר יחד עם מ"מים 1 ו-3 במסלולי הכיתות — 1600.
 3. מ"מ 2, עם "צות המדגימים", יערוך הדגמה לכל המפקדים של מחלקות 1 ו-3 — 1730.
 4. מ"מ 2 יסביר למ"כים ממחלקות 1 ו-3 את תפקידיהם בהדגמה ויתרגלם, בעזרת המ"כים של מחלקה 2 — 1800.
 5. מ"מים 1, 2, ו-3 יסיירו כל-אחד עם שלושה מ"כים במסלולי הכיתות (מ"מ 1 — מסלול כיתה 1; מ"מ 2 — מסלול כיתה 2; מ"מ 3 — מסלול כיתה 3) — 1900.
 6. מ"מ 2 יפגש עם המ"כים של שלוש המחלקות וישלים את התדריך לקראת נתינת השיעור על-ידם — 2100.
- מפקד מחלקה מס' 2 הכניס למערך-השיעור אותם תיקונים שהוחלט עליהם בדיון ומסר את החומר למשרד הגדוד להעתקתו על סטנסיל. לאחר שהועתק מערך-השיעור קיבלו המ"מ שוב לקריאה תיקן כמה טעויות-דפוס שחלו בו והחזירו למשרד להכפלה.
- זוה מערך-השיעור כפי שקיבלו המ"מ, בסטנסיל:

במכונת-הכתיבה את הדפים שמסר המ"מ). איש-איש העיר את הערותיו, מ"מ 2 השיב להערות והמ"פ סיכם והחליט. למפקד מחלקה מס' 2 נדמה היה כאילו "רוכבים עליו קשות". אולם, למעשה, היה מערך-השיעור שהכין טוב למדי. לאחר הדיון מסר מ"מ מס' 2 לוח-זמנים להכנות לשיעור (תוך התחשבות ב"מערכת השיעורים" של הפלוגה). אחד המ"מים שאל מתי יוליך מפקד מחלקה מס' 2 את שני המ"מים האחרים לאורך מסלולי הכיתות. מ"מ 2 אמר שזה יעשה יחד עם סיור המ"כים לאורך המסלולים. המ"פ התנגד. הוא אמר: "כל אחד מהמ"מים צריך להכיר את המסלולים של שלוש הכיתות ואילו כל מ"מ צריך להכיר רק מסלול אחד. מסלול כיתתו. על-כן לא יתכן שהסיוור יעשה בצותא. יש לקבוע סיור המסלולים עם המ"מים לחוד, אחר-כך יתחלקו המ"מים במסלולים. כל מ"מ יקח שלושה מ"כים (אחד מכל מחלקה) ויסביר לכ"א את המסלול של כיתתו."

לבסוף נקבע לוח-הזמנים כדלקמן:

1. מ"מ 2 יכין הדגמה עם המשקים של המחלקה, הרס"פ והמחסנאי — יום ב' לפני ארוחת הבוקר (מד"ס יקח את המחלקה להתעמלות בוקר).

מערך-שיעור לשעור מס' 2

1. נושא-האימון: אימון הפרט בשדאות.
2. נושא-השיעור: הסתר מראה.
3. המטרה: ללמד את החייל לנצל את העצמים הקיימים בשטח כדי להסתתר מתצפית האויב.
4. הלקח וההישג הנדרשים
 - א. הבנת ערכו של ההסתר.
 - ב. ידיעת היסודות של בחירת מקום להסתר:
 - (1) עצם קטן שאינו בולט — מסתיר; עצם גדול ובולט — מגלה.
 - (2) רקע כהה מסתיר, רקע בהיר מגלה.
 - (3) רקע השמים מגלה.
 - (4) מקום מוצל נותן הסתר, מקום מואר גורם לגילוי.
 - ג. ידיעת היסודות של התנהגות במקום ההסתר:
 - (1) הצל של המסתתר אסור שיפול מחוץ לשטח המוסתר.
 - (2) כל חלקי הגוף והציוד חייבים להיות מוסתרים.
 - (3) כשאפשר — הסתכל דרך ההסתר ולא מעליו.
 - (4) כשאפשר לצפות מעל ההסתר — צפה מהצד.
 - (5) כשהכרחי לצפות מעל ההסתר — בחר מקום שאין בו קיום ישרים.
 - (6) תנועה במקום המוסתר — מגלה.
5. משך-השיעור: 4 שעות.
6. המקום: סביבת קרית-שואל, ע"י המחצבה (הרצליה 1:20000, נ"צ מרכזית 13151707).
7. קבוצת-החניכים
 - א. הסברת מטרת השיעור וההדגמה — במסגרת המחלקה.

- ב. לימוד, תרגול וסיכום — במסגרת הכיתות.
 8. אופני ההדרכה
 א. דרכי ההדרכה — שלב 3 ע"י הדגמה והסברה; שאר השיעור ע"י תרגילים והסברות.
 ב. הוראות שונות —
 (1) השיעור מבוצע במסגרת היחידה אולם יש ללמד בו כל חייל כפרט.
 (2) אין להניח לחיילים להפוך שיעור זה לשיעור בהסוואה.
 9. אמצעי עזר להדרכה
 א. חומר עיון למדריך — חוברת "אימון הפרט בשדאות" עמ' 14—9.
 ב. חומר עיון לחניכים — אין.
 ג. מדריכים עוזרים — 1 סמל מחלקת, 3 מ"כים, 2 אנשים מסגל הפלוגה.
 ד. ציוד ועזרי אימון — משרוקית למ"מ ולכל אחד מהמ"כים, 1 דגל כחול, 1 דגל לבן.
 ה. מפות — אין.
 10. סידורי ארגון
 א. תלבושת וציוד לחניכים — תלבושת עבודה, ערך חגור קרבי, נשק אישי.
 ב. רכב — אין.
 ג. הכנת ההדגמה בשדה ע"י המ"מ והמ"כים תיעשה לפני השיעור. הסמל יוביל את המחלקה לשדה.
 11. סידורי בטחון: בדיקת הנשק —
 א. לפני היציאה לשיעור,
 ב. עם סיום השיעור.
 12. נספחים
 א. טבלת הדגמות (העתק למ"מ ולכל אחד מהמדגימים).
 ב. מרשם ההדגמה (העתק למ"מ ולכל אחד מהמדגימים).
 ג. מרשם מסלול התרגילים לכיתות (העתק למ"מ ולכל מ"כ).

שלב-שיעור

30 דקות	6. חייל בוחר מקום הסתר לעצמו	1. מסדר בקורת (לפני תחילת השיעור) 10 דקות
" 30	7. קבוצה מגלה קבוצה	2. תנועה לשטח 10 דקות
" 30	8. תרגול בתפיסת הסתר לפקודות המ"כ	3. הסברת מטרת השיעור והדגמה " 40
" 10	9. סיכום	4. ביקור המחלקה במקומות הסתר " 15
" 15	10. תנועה למחנה ומסדר בקורת	5. חייל בוחר מקום הסתר לחייל " 20
200 דקות	ס"ה	

גוף-המערך

הזמן בדקות	הערות	פירוט השלב ואופני-הדרכתו	השלב
10	לפני תחילת השיעור.	סמל המחלקה יערוך את המסדר.	1. מסדר בקורת
10		סמל המחלקה יוביל את המחלקה לשטח.	2. תנועה לשטח
40		א. הסברת מטרת השיעור. "מטרת השיעור זה היא ללמד אתכם איך לנצל את העצמים הקיימים בשטח כדי להסתתר מתצפית האויב". ב. הדגמה. המ"מ יסביר וידגים באמצעות המדריכים העוזרים. (1) העצמים הקטנים ביותר שבשדה — עשויים לשמש הסתר. המ"מ מפנה את המחלקה לקבוצת הדגמות 1, 2, 3, 4. הוא מודיע לחיילים כי בשטח הקרוב, משני צדי הוואדי, מסתתרים כמה "חיילי-אויב" אשר על חיילי-המחלקה לגלותם.	3. הסברת מטרת השיעור והדגמה
	הסימון למדגימים — במש" רוקית. הסימון לפעולה — בדגלים. "התגלה" — דגל כחול. "הסתתר" — דגל לבן. "טעות. אני אומר שנית" — דגל כחול ולבן.		

הזמן בדקות	הערות	פירוט השלב ואופן ההדרכתו	השלב
	<p>הדגמה מס' 1.</p> <p>מדגים א', הדגמה מס' 2 — נקודה יקו.</p> <p>מדגים ב', הדגמה מס' 3 — קו נקודה יקו ונקודה יקו.</p> <p>מדגים ג', הדגמה מס' 4 — קו יקו ונקודה יקו.</p>	<p>(א) המ"מ שואל: "מה הם העצמים שאתם חושבים כי מאחוריהם עלולים להסתתר חיילי האויב?" יש להניח שרוב החיילים יצביעו לעבר הדקל. או עצ"מים בולטים אחרים.</p> <p>המ"מ אינו מסכם אלא מתחיל להפעיל את המדגימים לפי הסדר. הוא מסמן לכל מדגים להתגלות ולהסתתר שנית:</p> <p>(ב) הסתר מאחורי קפ"ק רקע.</p> <p>(ג) הסתר מאחורי קבוצת קוצים.</p> <p>(ד) הסתר בפאת שדה יקמה.</p> <p>המ"מ מסכם את קבוצת ההדגמות. הוא מסביר לחיילים כי עצמים בולטים מושכים את העין, עליכן אין להשתמש בהם כבהסתתר. המקומות הטובים להסתתר הם דוקא העצמים הקטנים אשר אינם בולטים לעין.</p>	<p>3. (המשך)</p>
	<p>מדגים ד', הדגמה מס' 5 — קו יקו ונקודה יקו.</p> <p>מדגים ה', הדגמה מס' 6 — קו יקו.</p> <p>מדגים ו', הדגמה מס' 7 — קו יקו ונקודה יקו.</p>	<p>(2) הרקע עשוי להסתיר ועלול לגלות.</p> <p>המ"מ מפנה את המחלקה לקבוצת הדגמות 5, 6, 7. הוא מודיע לחיילים שבתוך המחצבה מסתתרים כמה "חיילי אויב" אשר על חיילי המחלקה לגלותם:</p> <p>(א) רקע השמים מגלה. לאחר שנתגלה המדגים ע"י חלק מהחיילים מסמן לו המ"מ להתגלות לכל. המ"מ מסמן לו להסתתר שנית. הוא מסתתר קצת יותר נמוך ונעשה הרבה פחות בולט.</p> <p>(ב) רקע בהיר מגלה. לאחר שנתגלה המדגים ע"י חלק מחיילי המחלקה מסמן לו המ"מ להתגלות לכל. המ"מ מסמן לו להסתתר שנית. הוא זו מעט, לרקע כהה יותר, ונעשה הרבה פחות בולט.</p> <p>(ג) רקע כהה מסתיר. לאחר שהמדגים לא התגלה מסמן לו המ"מ להתגלות ואח"כ להסתתר שנית. המ"מ מסכם את קבוצת ההדגמות.</p>	
	<p>מדגים ג', הדגמה מס' 8 — קו יקו ונקודה יקו.</p>	<p>(3) צל מסתיר ואור מגלה. המ"מ מפנה את המחלקה לכיוון הדגמה 8. הוא מודיע לחיילים כי "חיילי אויב" אחד מסתתר בטוח של כ-200 מטרים בכיוון פיתול הוואדי ועל חיילי המחלקה לגלותו.</p> <p>לפי סימן המ"מ יוצא המדגים לאט לאט מן הצל ומתגלה. לסימן נוסף חוזר לצל.</p> <p>המ"מ מסכם את ההדגמה.</p>	
	<p>מדגים א', הדגמה מס' 9 — נקודה יקו. המדגים ישכב כי שצידו הימני מופנה למחלקה והמימיה שלו בולטת מתוך ההסתר. וכן יבלטו מעל ה"ה הסתר גם אחוריו.</p>	<p>(4) התנהגות במקום ההסתר. המ"מ מפנה את המחלקה לקבוצת הדגמות 9, 10. הוא מוסר לחיילים שמעבר לאודי מסתתרים כמה "חיילי אויב" אשר על חיילי המחלקה לגלותם:</p> <p>(א) כל חלקי הגוף והציוד חייבים להיות מוסתרים. לאחר שנתגלה המדגים ע"י חלק מחיילי המחלקה מסמן לו המ"מ להתגלות לכל. המ"מ מסמן לו להסתתר שנית. הפעם הוא מסתיר גם את חלקי הגוף והציוד שהיו גלויים קודם — ונעלם.</p>	

הזמן בדקות	הערות	פירוט השלב ואופן ההדרכתו	השלב
	<p>מדגים ב', הדגמה מס' 10 — קורנקודה-נקודה. הסימן ל' תנועה — כסימן "התגלה".</p>	<p>(ב) תנועת המסתתר עלולה לגלותו. המ"מ מציין את מקום הסתרתו של המדגים והמחלקה אינה מצליחה לגלותו. המ"מ מסמן לו לגוע. הוא נע ומתגלה. המ"מ מסכם את קבוצת ההדגמות.</p>	<p>3. (המשך)</p>
	<p>מדגים ד', הדגמה מס' 11 — קורנקודה-נקודה. מדגים ו', הדגמה מס' 12 — קורנקודה-נקודה. מדגים ז', הדגמה מס' 13 — קורנקודה-נקודה. מדגים ח', הדגמה מס' 14 — קורנקודה-נקודה.</p>	<p>(5) תצפית המסתתר עלולה לגלותו אם לא יצפה כראוי. המ"מ מפנה את המחלקה לקבוצת הדגמות 11, 12, 13, 14. הוא מודיע לחיילים כי בשולי הפרס ובצד שמאל של המחצבה מסתתרים כמה "חיילי-אויב" אשר צופים לעבר המחלקה. על חיילי-המחלקה לגלותם: (א) תצפית מעל להסתר מגלה. (ב) תצפית מעל לעצם בעל קו ישר מגלה. משנתגלו מדגמים מס' 11 ו-12 ע"י חלק מהחיילים יסמן להם המ"מ להתגלות לכל. אחר יסמן להם לחזור למצבם הקודם, להישאר במצב זה 2 דקות ולהעלים. (ג) תצפית מצד ההסתר — אינה מגלה. משלא נתגלה מדגים מס' 13 — מסמן לו המדריך להתגלות. הוא מתגלה לדקה ונעלם שוב. (ד) תצפית דרך ההסתר — אינה מגלה. משלא נתגלה מדגים מס' 14 — מסמן לו המ"מ להתגלות. הוא מתגלה לדקה ונעלם שוב. המ"מ מסכם את קבוצת ההדגמות.</p>	
	<p>מדגים ג', הדגמה מס' 15 — קורנקודה-נקודה. הסימן לתנועה — חזרה על סימן ההדגמה 3 פעמים רצוף פז.</p>	<p>(6) צל גופן אסור שיפול מחוץ להסתר (או לצל הר הסתר). המ"מ מפנה את החיילים לכיוון הדגמה מס' 15. הוא מוסר להם שמעבר לו,אדי, בכיוון לעיקול, מס' חתר "חיילי-אויב" אשר עליהם לגלותו. אם אין החיילים מגלים את צל-המדגים על המ"מ לסמן לו שיגוע כדי שצילו ימשוך יותר תשומת לב. משנתגלה המדגים ע"י חלק מהחיילים יסמן לו המ"מ להתגלות לכל. אח"כ יסמן לו להסתתר שנית, באופן שצילו לא יצא מתחום בית-הבאר. המ"מ מסכם את ההדגמה.</p>	
<p>15</p>	<p>יש לאפשר לכמה חיילים ל' שכב במקומות ההסתר.</p>	<p>א. המ"מ מוביל את המחלקה אל מקומות ההסתר של המדגמים. החיילים צופים אל המדגמים תוך-כדי הת-קדמותם. (1) המחלקה מתקדמת לעבר הדגמות 5, 6, 7. המ"מ מנתח ומסביר את הרקע כהסתר. (2) המחלקה מתקדמת לעבר הדגמות 2, 3, 4. המ"מ מנתח ומסביר את תכונותיהם של העצמים הקטנים כהסתר.</p>	<p>4. ביקור המחלקה במקומות ההסתר וסיכום ההדגמה</p>

הזמן בדקות	הערות	פירוט השלב ואופן־הדרכתו	השלב
		<p>(3) המחלקה מתקדמת לעבר הדגמה 15. המ"מ מנתח ומסביר את ערכו של הצל כהסתר (רקע) ואת הסכנה שבהתגלות ע"י צל המסתתר.</p> <p>ב. המ"מ מסכם את כל ההדגמות. המ"מ מסביר להיילים כי מה שהם ראו לא היה אלא הדגמה. העיקר הוא — שהם עצמם ידעו לבצע זאת. כן מסביר המ"מ כי ה" מחלקה הסתכלה על המסתתרים כפי שהיה מסתכל עליהם האויב. דבר זה חשוב, כי תמיד חייב המסתתר לחשוב כיצד תיראה הסתרתו בעיני האויב.</p>	4. (המשך)
20		<p>א. פיצול המחלקה לכיתות. המ"מ יפקח על ביצוע המשך השיעור ע"י המ"כים.</p> <p>ב. (1) המ"כ יחלק את הכיתה לשתי קבוצות. (2) כל חייל מקבוצה מס' 2 בוחר מקום הסתר לחייל מקבוצה מס' 1 לאורך קטע א' של מסלול הכיתה. (3) קבוצה מס' 2 חוזרת אל המ"כ. (4) המ"כ מתקדם עם קבוצה מס' 2, מנתח את פעולת ההסתרה, משבח או מתקן.</p> <p>ג. הקבוצות מתחלפות: חיילי קבוצה מס' 1 בוחרים מקומות הסתר לחיילי קבוצה מס' 2. ההמשך כנ"ל.</p> <p>ד. כל קבוצה תסתיר שוב את הקבוצה השניה.</p>	5. חייל בוחר מקום הסתר לחייל
30	נספח ב', קטע ב' של מסלול הכיתה.	<p>א. (1) המ"כ נע בראש הכיתה, עוצר ומודיע: „האויב משמאל («מימין» וכד'), הסתרו!" (2) כל אחד מהחיילים בוחר לעצמו הסתר בסביבתו הקרובה ומסתתר. (3) לפקודת המ"כ כל חייל מניח את כובע־הפלדה שלו במקום ההסתר וחוזר אל המ"כ (חוץ מחייל אחד שנקבע מראש כי ישאר במקומו). (4) המ"כ מתרחק עם הכיתה לטווח 30—40 מטרים ומנתח את ביצוע ההסתר ע"י החייל. (5) לשריקת המ"כ חוזר החייל המסתתר אל המ"כ וחייל אחר תופס אותו מקום שבחר בו מקודם (לפי כובע־הפלדה שהשאיר שם). (6) המ"כ ממשיך בניתוח תפיסת ההסתר ע"י כל אחד ואחד מחיילי הכיתה.</p> <p>ב. (1) החיילים חוזרים על אותו תרגיל שבוצע קודם־לכן, בחלק אחר של קטע ב'. (2) הפעם מנתח המ"כ את הסתרתם של 2—3 חיילים בלבד.</p> <p>ג. (1) החיילים חוזרים על אותו תרגיל, אלא שהפעם עומד לרשותם זמן של 30 שניות בלבד לבחירת ההסתר ולהסתרתו. (2) המ"כ מנתח פעולת כל אחד ואחד מהחיילים.</p> <p>ד. (1) החיילים חוזרים על אותו תרגיל בהגבלת זמן (30 שניות). (2) המ"כ מנתח את פעולתם של 2—3 חיילים בלבד.</p>	6. חייל בוחר מקום הסתר לעצמו

הזמן בדקות	הערות	פירוט השלב ואופן-הדרכתו	השלב
30	נספח ב'. קטע ג' של מסלול הכיתה. הסימן להפסקת ה' צעידה ינתן במשרוקית.	א. (1) המ"כ מציב את שתי הקבוצות שנקבעו מקודם בשתי שורות כשהאחת גבה אל השנייה. (2) לפקודתו צועדות הקבוצות ומתרחקות זו מזו עד ל-100 מטרים. (3) חיילי קבוצה מס' 2 מסתתרים בעוד שקבוצה מס' 1 ממשיכה לעמוד כשגבה אל קבוצה מס' 2. (4) משסיימו חיילי קבוצה מס' 2 את הסתתרותם מפנה המ"כ את קבוצה מס' 1 אליהם. המ"כ וקבוצה מס' 1 מתקדמים לעבר קבוצה מס' 2 במגמה לגלות את המסתתרים. כל חייל שנתגלה פוקד עליו המגלה לקום, תוך ציון מדויק של מקום הימצאו. (במידה שמתקרבים ומכירים את החיילים, ניתן לקרוא ב' שמותיהם). בהגיע המ"כ עם קבוצה מס' 1 עד לטוח 30 מ' מהמסתתרים יספור את העומדים (שנתגלו) מקבוצה מס' 2. מספר העומדים יהיה את מספר הנקודות לרעת הקבוצה. אם לא נתגלו כולם עד אז — ימשיך המ"כ להתקדם עם קבוצה מס' 1 עד שיתגלו כל החיילים מקבוצה מס' 2.	7. קבוצה מגלה קבוצה
		ב. הכיתה חוזרת על אותו תרגיל כשחיילי קבוצה מס' 1 מסתתרים וקבוצה מס' 2 מגלה.	
		ג. (1) הכיתה חוזרת על אותו תרגיל כשחיילי קבוצה מס' 2 מסתתרים וקבוצה מס' 1 מגלה. (2) הפעם ניתנות רק 30 שניות לחיילי קבוצה מס' 2 להסתתר (מהפסקת הצעידה ועד להפנית קבוצה מס' 1 לאחור).	הסימנים ינתנו במשרוקית.
	ד. הכיתה חוזרת על אותו תרגיל בהגבלת זמן כשחיילי קבוצה מס' 1 מסתתרים וקבוצה מס' 2 מגלה.		
30	נספח ב'. קטע ד' של מסלול הכיתה.	א. (1) המ"כ צועד בראש הכיתה המתקדמת בטור. (2) המ"כ פוקד "האויב מימין! הסתתר". החיילים תופי' סים הסתר לגבי צד ימין. (3) המ"כ עובר בין החיילים ומשבח את אלה שהסי' תתרו טוב ומתקן את פעולתם של אלה שבתרו מקום רע להסתיר, או שתפסו הסתר באופן גרוע.	8. תרגול בתפיסת הסתר לפקודת המ"כ
		ב. המ"כ חוזר על התרגיל לכל אורך קטע ד' ומשנה את הפקודות: "האויב משמאל", "לפנים", "מאחור".	
10	הסיכום יערך בקצה קטע ד' של מסלול הכיתה, מתחת לעץ. החיילים יפתחו את חגורם, יסירו את כובעי' הפלדה.	א. המ"כ משיב לשאלות החיילים. ב. המ"כ שואל את החיילים: "פתחו עליך באש, היכן תסתתרו? שם, מאחורי קפל-קרקע או כאן, מאחורי השיח?" ג. המדריך מסכם את התשובות של החניכים לשאלה זו ואת השיעור כולו: "אסתתר מאחורי קפל-קרקע כיון שהוא יעצור את	9. סיכום

הזמן בדקות	הערות	פירוט השלב ואופן-הדרכתו	השלב
		<p>קליעי האויב בעוד שהשיח לא יעצור את קליעי האויב. „מה למדנו היום? כדי שיפגע בי האויב הוא חייב לכוון אלי את רובהו. כדי לכוון אלי הוא צריך, קודם-כל, לראות אותי. היום למדנו כיצד למנוע בעד האויב מלראות אותנו ע"י כך שנסתתר.”</p> <p>„בשיעור הבא נלמד איך למנוע את אש האויב מלפגוע בנו, ע"י כך שנתפוס מחסה מאחורי עצמים שעוצרים כדורים.”</p>	
15		<p>כל מ"כ יוביל את כיתתו למחנה, יערוך לה מסדר בקורת וישחררה.</p>	<p>10. תנועה למחנה ומסדר בקורת</p>

ראה נספחים א', ב', ג' בעמודים 50—51.

המ"כ והטוראי נשכרים

היטב — מוסרים אותו היטב. אני מצדי יכול להוסיף שעשית עבודה יפה.”

„אני לא אשם.” — אמר מ"מ 2 — „המ"פ רכב

עלי עד שיצא עשן. אני מתאר לעצמי שגם השיעור שאתה מכין, הסואה והיכוון-לקרב יום, יהיה לא פחות מוצלח.”

„אם זה תלוי ברכיבת המ"פ — אין ספק שאצ-ליח. הוא כבר התחיל לרכב.”

מפקד מחלקה מס' 2 המשיך בהכנת השיעור (ובעיקר ההדגמה) לפי לוח-זמנים שסוכם. ההדגמה הוכנה, המ"מים והמ"כים של המחלקות האחרות הוכנו אף-הם. ביום ד' נמסר השיעור במחלקה מס' 1. בערב פגש מפקד מחלקה מס' 1 את מ"מ 2 ואמר לו: „זה היה מאה-אחוז. הייתי בסיכום השיעור בכיתה מס' 3 ושמעתי את אחד החיילים אומר: סוף-סוף נתנו לנו שיעור אחד מוצלח. אחד המ"כים אמר לי: באמת רואים שכאשר מכינים שיעור

בודד, המדריך, לעשות את האימוץ מעניין ומרתק או דל ומושעמם. מגמתך צריכה להיות לעורר את התענינותו של החניך כדי-כך שימצא עצמו חייל מאומן בטרם יהוש מה קרה לו. (מתוך חוברת הדרכה)

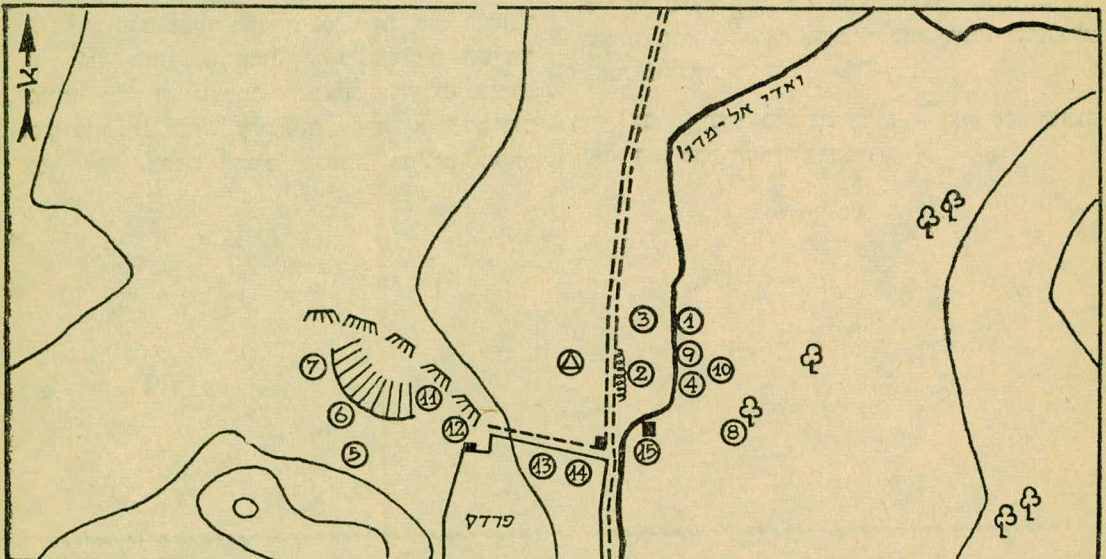
אימון הפרט בשדאות
שיעור מס' 2 (הסתר מראה)

הערות	תיאור ההדגמה	מס' והדגמה	סימנו	זמדים
הפניית צד ימין לצופים ר הבלטת האחוריים והמימיה.	הסתר מאחורי קפל-קרקע. הסתרת כל חלקי הגוף והציווד.	2 9	קורנקודה	א.
הסימן לתנועה — כסימן "התגלה".	הסתר מאחורי קבוצת-קוצים. תנועת המסתתר עלולה לגלותו.	3 10	קורנקודה-נקודה	ב.
הסימן לתנועה — חורה על סימן ההדגמה 3 פעמים.	הסתר בפאת שדה-קמה. צל מסתיר ואור מגלה. צל גופך אסור שיפול מחוץ להסתר.	4 8 15	קורנקודה	ג.
	רקע השמים מגלה. תצפית מעל להסתר — מגלה. תצפית מצד ההסתר — אינה מגלה.	5 11 13	קורנקודה-נקודה	ד.
	רקע מהיר מגלה. תצפית דרך ההסתר — אינה מגלה.	6 14	קורקו	ה.
	רקע כהה מסתיר. תצפית מעל לעצם בעל קו ישר — מגלה.	7 12	קורנקודה-נקודה	ו.

מפוז ב'

אימון הפרט בשדאות
ברשם להדגמה

למפוז-שיעור מס' 2

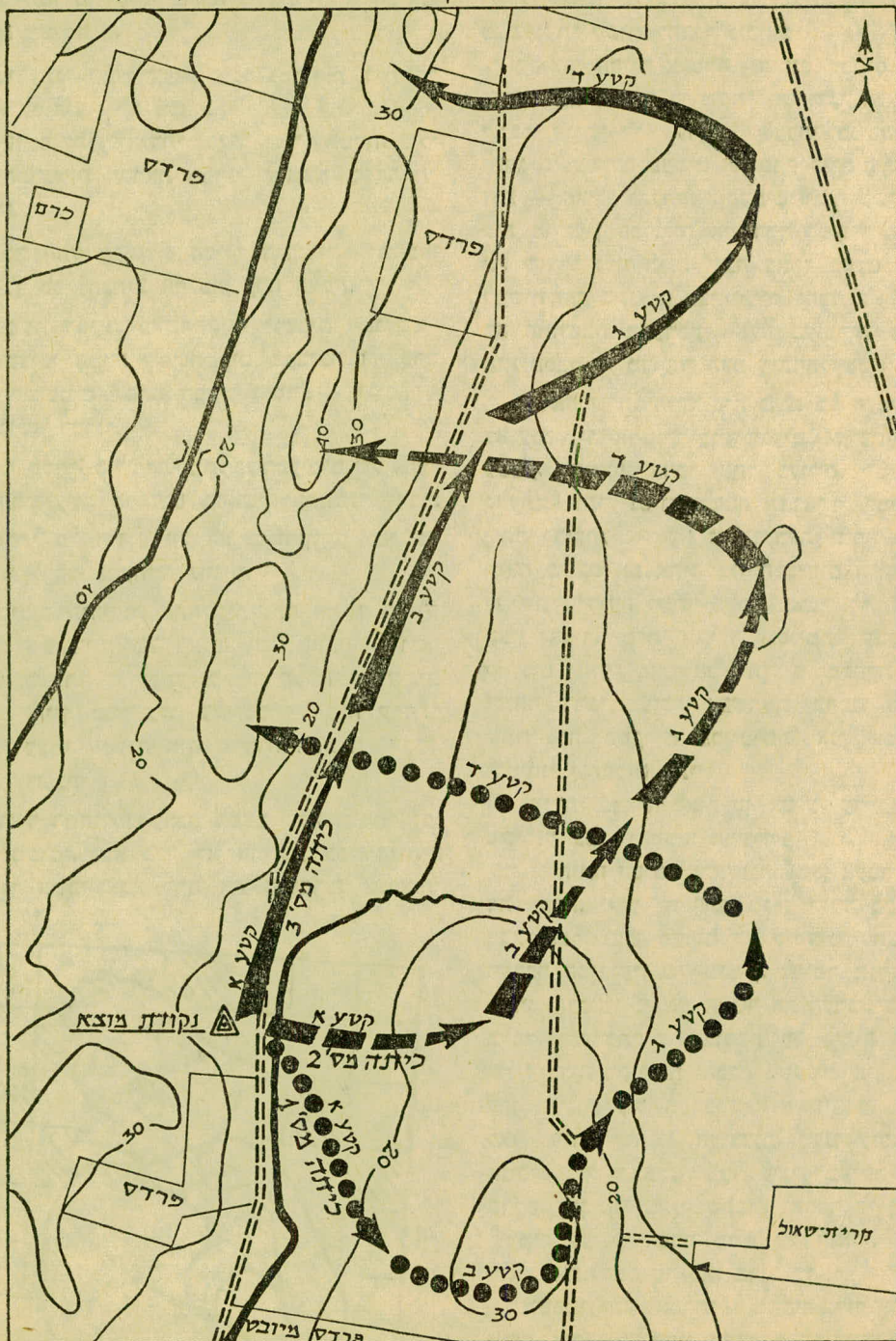

מקרא

7 הסתר על רקע כהה	8 הסתר בצל	9 הסותר כל חלקי הגוף והציווד	10 תנועה בגולה את המסתתר	11 תצפית מעל להסתר	12 תצפית מעל לקו ישר	13 תצפית מצד ההסתר	14 תצפית דרך ההסתר	15 צל המסתתר גופל מחוץ להסתר	16 קפל קרקע	17 מחצבה	18 מקום המחלקה	19 עצם בולט כהסתר	20 הסתר מאחורי קפל-קרקע	21 הסתר מאחורי קוצים	22 הסתר בקמה	23 הסתר על רקע השמים	24 הסתר על רקע בהיר

נספח ג'
לבערך שיעור מספר 2

אימון בסדאות
גרשם לאימון הכיתות

הקמ"ן והערכת המודיעין

ושקל לעצמו כל עובדה ועובדה. אודה ולא אבוש כי נפגעת קשות, והדבר ניכר בי.

קבוצת הסיוור נגמרה וחזרנו לבסיס. בדרכנו חזרה ראה המג"ד כי משהו מטרידני ושאל: "מה לך?" עניתי לו: "ראה! למדתי במשך זמן רב ותרגלתי עשרות פעמים את פרק הניתוח של "עוב" דות — האויב והקרקע". פעמים רבות עשיתי הערת כות מודיעין הכוללות את דרך הפעולה האפשרית של האויב וכוחותינו. והנה באתי בפעם הראשונה לעשות זאת בתנאים מציאותיים, והכל כלא היה. אתה לא התחשבת בהערכת, אלא בעובדות כפי שהן. אנא הסבר לי מדוע? האם דיברתי שטויות?"

כנראה שלמג"ד לא היה נעים כל העסק כי הוא לא ענה מיד. אך אחר כמה רגעים של שתיקה אמר: "שמע, ידידי! אדבר אתך גלויות. למי משנינו לדעתך יותר נסיון בשטח הצבאי? למי לדעתך יותר ידיעות ביריעה זו הנקראת תורת הלחימה? תודה כי גם אם אהיה בין המג"דים הגרועים הרי לי יותר ידיעה ויותר נסיון מאשר לך. אתה הנך קצין צעיר, מ"מ תקופה מסוימת, עברת קורס קמ"נים, וזהו. האם הכשרתך זו מספקת להעריך ולנתח דרכי פעולה אפשריות ברמת הגדוד, או יותר מזה, במקרים מסוימים? אני אומר: לא! ובטוחני שתסכים אתי."

נענעתי בראשי לאות הן, אם כי עדיין לא הייתי משוכנע בכך. והמג"ד המשיך:

"זו היתה הסיבה הראשונה, וכאן אספר לך עוב" דה אחרת. ידוע לך שגם מג"ד לומד בקורסים ו-בבתי-ספר, ובכך מעולם לא לימדוני להשתמש ב-הערכת המודיעין של הקמ"ן. להיפך, תמיד הדגישו וחזרו והדגישו כי אני אעשה את הערכת-המצב, אני בלבד, והערכתי זו מבוססת על ניתוח המשמעות של עובדות מסוימות והסקת מסקנות. אין אני דורש להן, ואינני זקוק להערכות, אלא לעובדות בלבד. וגם כאן, ידידי, לא כל העובדות. ישנן עובדות אשר אנוכי יכול לראותן במו עיני, בעיקר עובדות-קרקע. אין אני צריך שתבוא ותספר לי כי הגבעה שממול לעיני יושבת ממש על הואדי. גם אנוכי רואה זאת. האם עד כאן ברור לך?"

חשבתי רגע ואמרתי: "הענין ברור. אך אם כן, מדוע עסקתי כה רבות בהערכת-המודיעין?" המג"ד ענה: "זו קושייה שגם אני שואלה. אמנם

לפני זמן מה קרני מקרה מעציב אשר הביאני לכתיבת רשימה זו.

אנכי הנני קמ"ן צעיר אשר גמר את בית ה-אולפנא למודיעין לא מכבר. כאשר חזרתי ליחידתי נפלתי ישר לתמרון, כולי רטט והתרגשות לקראת מבחני הראשון בשדה ה-מודיעין.

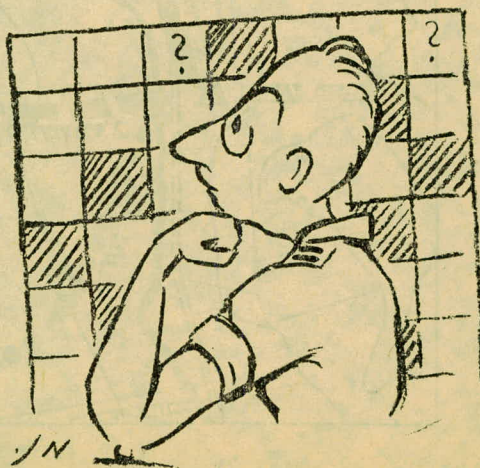
הדבר החל בקבוצת הסיוור הגדודית. עד כאן הכל הלך לפי הכתוב אך כאן קרה האסון.

בקבוצת הסיוור, כאשר לידי יושבים המג"ד ו-חברי קציני המטה המשתתפים בקבוצה זו (פרט כמובן לשופטים), פתח המג"ד ואמר: — "יום ה' קמ"ן וישא דברו."

אנכי קמתי, כולי חשיבות, כשהסעיפים של "הערכת המודיעין" מרצדים בראשי והתחלתי לדבר. מסרתי כל הידוע על האויב והקרקע כפי ש-הצלחתי ללקט ממקורות שונים.

ולסיכום הידיעות התחלתי לנתח את דרכי ה-פעולה האפשריות של האויב ושל כוחותינו. וכאן כנראה נכשלתי. כי לפתע נעץ בי המג"ד זוג עינים תמהות וחיוך מוזר עלה על שפתיו. "מה קרה?" שאלתי עצמי. ומענה אין. ברעדה המשכתי דברי, סיימתי וישבתי.

המג"ד התחיל בהערכת המצב שלו, ושמתי לבי לדבר משונה. הוא כלל לא התחשב בכל הניתוח שהצגתי אנוכי אלא לקח את העובדות שמסרתי

לומד הערכת מודיעין, המג"ד — הערכת מצב. ולא חד הוא.

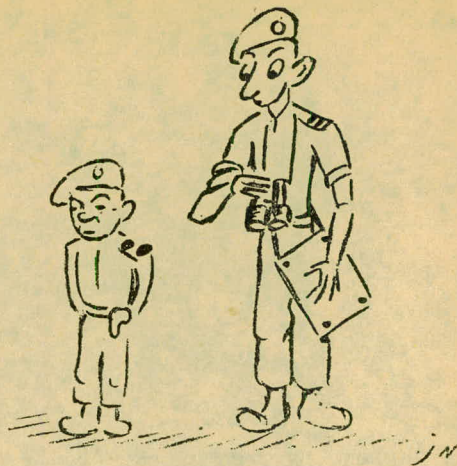
ברור מכאן, שהקמ"ן, עם היותו בחור מוכשר ומ"מ טוב, אין לו הכלים הדרושים לתחרות עם המג"ד בהערכת מצב.

נכון אמר המג"ד. הקמ"ן צריך לדעת לחשוב. אין הוא צריך להיות רק מגיש עובדות. אך עליו לדעת כי כל זמן שלא נתבקש לתת הערכה, אין זה מתפקידו לתת אותה.

מקרה זה, שבטוחני כי קרה לרבים מחברי בגדודים, מחייב מחשבה.

האם מחנכים אנו את הקמ"ן הטוב או מטפחים אשליות? האם לא כדאי יותר להכשיר קמ"ן היודע על בוריה את מלאכת איסוף הידיעות ואשר יעתיר על מפקדו ידיעות רבות, נכונות, מדויקות ובזמן, מאשר להכשיר קמ"ן הסבור שהוא שולט בהערכות — והתוצאה היא שהוא נכשל בשניהם.

לדעתי הקמ"ן בדרג של הגדוד והחטיבה חייב לקבל הכשרה באיסוף ידיעות בלבד ולעסוק רק בכך, מתוך שליטה מלאה בהפעלת גורמי האיסוף אשר לרשותו. ואם יעשה זאת כדרוש — דינו. מורי ומדריכי, מה דעתכם?

„להפכו למג"ד קטן...“

ברור שיש הכרח שהקמ"ן גם הוא יחשוב, אך אין להפכו למג"ד קטן.”

*

זוהי, רבותי, תמצית השיחה ביני ובין המג"ד. ושיחה זו אומרת דרשני. ברור מכאן שהקמ"ן והמג"ד — כל אחד מהם לומד דבר אחר: — הקמ"ן

כיצד נאמן „חיילים מאומנים“

ביחידה שהגיעה לאימון הפלוגה והגדוד — ז"א לביצוע תרגילים במסגרות אלה — אל תתעורר הבעיה של „כיצד להוסיף ולאמן את החיילים שהם כבר מאומנים“.

על שלושה דברים עומד אימונו של החייל:

- א. על רמת הכרתו.
- ב. על רמת כושרו הגופני.
- ג. על יכולתו לפעול נכונה הן כפרט והן כאיש צות במצבי־קרב שונים.

אך בטרם נדון באימון המתקדם של החייל ב־רצוני לעמוד על שתי נקודות החשובות לביורר הענין.

א. דמותו של המפקד.

אישיותו של המפקד והתנהגותו, הם הקובעים בראש ובראשונה את דמותו, נכונותו וכושרו הקרבי של החייל. הכרת מהותו של צה"ל, מסירות ורגש

אינני מתכוון להתפלמס ולבקר את מאמרו הנ"ל של רב־סרן אשל, אשר, לדעתי, אינו עונה על השאלה שהוא עצמו הציבה לפניו. הריני לאמר את דעתי בנושא זה. דומני, כי הכותב ניסה בדבריו להסביר כיצד להעסיק חיילים שהגיעו לרמת־אימון נים מסוימת, אבל לא נתן את דעתו על העיקר. ראשית דבר, אין חייל מאומן. אמנם, נוטים לקיבוע שחייל שעבר אימון המחלקה והפלוגה הינו חייל מאומן. אולם, לא מספר התרגילים או משך שעות האימון קובעים את עובדת היותו מאומן או בלתי־מאומן. נכון הוא שיש בדברים אלה משום בסיס להערכה, אולם תהא זו טעות גסה לעשותם מודד מדויק לקביעת כושרו הקרבי של החייל.

בעקבות מאמרו של ר/סרן אשל
שהתפרסם בחוברת „מערכות“ צ"ג

„כדי להוציא מן החייל את המכסימום...”

החובה בהם הערובה לבטחוננו ולעתידנו. ואין זו מליצה. כל מפקד בצה"ל, ממפקד חוליה ומעלה חייב לזכור בכל עת:

1. האומה סומכת עליו. היא הפקידה בידו את התפקיד הנעלה, הקשה ורב-האחריות של הכשרת בניה לקרב וניהוגם, אף אלי מות, לפי שיקוליו הוא.
2. החייל הנתון לפיקודו הוא חבר לנשק, אח למשימה משותפת ולגורל אחד, הוא רע בקרב ובידו להשיג את ההכרעה. אי לכך, הוא חייב לראות את מלאכתו כמלאכת-קודש ולחתור תמיד ובעקשנות לקראת המשימה האחת: עיצוב דמות לוחם מושלם, איתן בנפשו וחזק בגופו, חייל מאומן ואיש-שדה מובהק.

שני אלה חייבים להיות נר לרגליו של המפקד ולאורם עליו ללכת. עליו לזכור תדיר כי כל מה שהוא עושה — אין בו די, וכי הלילה לו לחסוך מאמץ ומסירות במילוי תפקידו. מפקד אשר אינו סובר כך, ואינו פועל בהתאם לכך, חוטא חטא כבד, מועל בתפקידו ובאימון חיילי האומה, ומתוך כך אף מסלף את דמות צה"ל בעיני פיקודיו.

ב. הטירונות והאימון הראשוני.

1. פיתוח ההכרה — מהוה עקרון הדרכה ראשון במעלה. הלך מחשבתו של האורח לפני גיוסו וב-תקופת טירונותו הראשונה, משפיעים על גישתו ויחסו אל צה"ל ואל תפקידו כחייל. המגויס החדש רואה במפקדו הישיר את צה"ל כולה, וכן הוא רואה בו את התגלמות הדרישות לזכויותיו וחובותיו שלו (של הטירון) לעם ולמדינה. הטירון משוכנע שכפי שמתנהג המ"כ, שעמו הוא בא במגע, כך מתנהג גם הסמל, הרב-סמל, הקצין ויתר דרגות הפיקוד. עובדה היא שחייל שאינו מרוצה ממפקדו הישיר, רוטן מיד על צה"ל, על שר הבטחון ועל המדינה כולה.

לדאבוני, רבים עדיין המפקדים היוצרים אצל הטירון מרירות והרגשת הבדלי אינטרסים, כביכול, בין המפקד והחייל בצבא. גדול יותר הוא מספרם של המפקדים הנמוכים, שהם כשלעצמם מתנהגים כשורה, אבל אינם מדריכים את הטירון בקו ה-מחשבה הנכון. (אגב, לדעתי נובעת תקלה זו מפאת העדר הדרכה והכונה מתאימות מצד המפקדים ה-ממונים עליהם).

בד בבד עם שעורי הנשק, הת"ס והשדאות הראשוניים יש להתחיל להחדיר לחייל את ההבנה הנכונה על תפקידו וחובותיו כתוצאה מעצם היותו חייל, דהיינו: חינוך הכרתו. חינוך זה אין משיגים

ע"י הרצאות מליציות אלא בעיקר ע"י הדוגמה האישית של המפקד — שיחות חולין בהפסקות, יצירת הלך רוח, פיתוח מורל היחידה והערנות לגבי בעיות המדינה בכלל ובעיותיה הבטחוניות בפרט.

2. פיתוח כושרו הגופני של החייל חייב להתחיל עם גיוסו של החייל ולהתחיל עם שחרורו. היות החייל המאומן או לא-תלוי הרבה בהכשרתו הגופנית, ז"א — כושרו לבצע בתנאי מאמץ פיזי את תפקידו כחייל וכלוחם. ואין דרך לרכוש כושר גופני מפותח אלא בעבודה מתמדת ושיטתית. גם משמגיעים ל-הישגים בתחום זה גורמת הזנחתם לאבוד ההישגים הללו במהירות רבה. לכן, כאשר אמרתי תחילה, אין לראות "חייל מאומן" כמושג קיים ועומד, אלא אם הוא מוסיף להמצא בתוך מערכת אימונים.

3. יכולת פעולה נכונה. כל פעולותיו של החייל באימון מתקדם ובקרב, מבוססים על אימון הפרט ביצוע תפקידי הפרט, נכון וטוב, כרוך במאמי ובאי-נוחיות רבים ביותר. על כן יש לתת לחייל מכסימום מנוחה ונוחיות לאחר האימון, למען אפשר יהיה לדרוש ממנו את מכסימום המאמץ בזמן אימונו לחזור ולתרגל שנית ושלישית אותו הדבר עצמו ממש — משמעו לשלול מהחייל את הרצון להתאמץ ולהשלים מראש עם תרגיל מבוצע ברשלנות. הקור: במאמרו של רב-סרן אשל את תלונתו של מפקד מחלקה אחד המתקשה לאמן חיילים, בנושא אמו שכבר הופיע פעם בתכנית האמונים, ברי לו כ מצויה שגיאה גסה בתכנית-האימון של אותה יחידו ודאי שאו לא יצליח „לטעת בחייל את ההרגשה כ שינון פעולה אחת, חוזר ושנן, לא תעורר אצו מחשבת טחינה ללא גבול“.

באימונים המתקדמים יתאמן החייל בביצוע משי-
מות קרב כפרט (כפי שלמד באימון החייל העצמאי),
בחוליה וכן במסגרות גדולות יותר. וזה תוך שילוב
של בעיות תנועה ממושכת, חדירה, שהיה מעבר
לקוי האויב ואפשר אולי אף להגיע לאימון בתפ-
קידים מיוחדים, כגון: נחיתה וצניחה. את התרגי-
לים יש לערוך בנריאציות שונות, ולהכניס שינויים
בנתוני האויב תוך ביצוע המשימה. ברור לי שמפקד
בעל יזמה וכושר המצאה לעולם לא יספיק לו משך
שירות החובה של החייל לאימונו המושלם עד כדי
היותו חייל מאומן ממש.

באימון מתקדם כזה לא ימצא כלל מקום לעריכת
מבנה-שיעור כפי שהוסבר ע"י רב-סרן אשל שהוא
מוטעה, לדעתי, גם מבחינה טכנית, ועל תוכנו כבר
דובר לעיל. אני מציע להשאיר את "הדיונים"
לקורסים גבוהים בצה"ל ולא לעשות מחיילים —
גנרלים. שיעור לחייל אינו צריך בשום אופן לשאת
"אופי של דיונים ותרגילי חזרה".

חשיבות רבה ביותר נודעת בשלב-אימון זה ל-
התנהגותו והשתלבותו של המפקד בביצוע-האימון.
ראשית, יפסיק להדריך ויתחיל לפקד (הרוצים ל-
המשיך ולהקפיד על ביצוע אמון הפרט יוציאו
מדריך-עוזר). שנית, גם הוא חייב להיות "קרבי",
להופיע לעיני חייליו ולהתנהג כדרוש בתנאי-קרב,
ועליו לשאת במאמץ הזה למרות תפקידו הרבים
הנוספים. ולבסוף, עליו ליצור אצל החיילים הלך-
רוח מתאים ונכונות נפשית על מנת לזכות ולהצליח
במשימה.

הפתרון הוא לערוך תרגילים מתרגילים שונים
תוך הקפדה על ביצוע נכון של אימון-הפרט. אם
ההקפדה הזו תיעשה מעתה בדרך-אגב לא תתעורר
אצלו הרגשת "הטחינה ללא גבול".

אימון החייל לפעול נכונה בכל מצב ממצבי
הקרב המשתנים בא לרמוז לך שלעולם אינך חייב
לחזור על אותו תרגיל ועל אותו נתון פעמים:
הדבר יסייע לגבש חייל בעל-תושיה, איש שדה,
ומפעיל נכונה את הנשק, ויחדיר בו ענין ורצון
להתאמן.

* * *

ועתה אחזור לשאלה: כיצד לאמן חייל מאומן?
ראשית יש להמשיך ולהוסיף בטיפוח הכרתו והכ-
שרתו הגופנית כפי שנאמר לעיל. באימונו בנשק
ובשדה יש להקפיד על שני נתונים יסודיים:

א. לתת לחייל תחושה של תנאי-קרב מציאותיים
עד למכסימום (אפילו בתרגילים חד-צדדיים).

ב. להטיל על כל חייל משימות. האימון חייב
לשאת אופי של ביצוע פעולות-קרב עם נתוני אויב,
ולא "תרגילים" סתם. העברת החומר תכלול את כל
שלבי נוהל-הקרב, מסירת פקודות-המבצע, הביצוע
והדיווח. סבורני, כי הקניית תורת-הלחימה באמצעות
משחק ותחרויות היא אמנם דרך מעניינת ומושכת —
אך מסיחה את דעתו של החייל מעיקר מטרת ה-
אימון.

„לעשות מחיילים גנרלים...“

מיומנו של מפקד

עצבים כשהנך עובר ממש מתחת לחטמו של האויב ובכל רגע מצפה לרעה שתפתח — מאריך גיטא. אך בכל הפעילות הזו מלאו תפקיד מרכזי — המפקדים, החל במ"כ וכלה במפקד הגבוה ביותר שבשטח. ומסתבר גם שאין חייל בא בטענות שעה שהוא מבין את המשימה המוטלת עליו, ובעיקר כשידוע לו שמפקדיו דואגים לו, מובילים אותו ואינם עובדים פחות ממנו. מיום ליום יכולת לחוש כיצד הולכת מתהדקת אחנת הלוחמים ביחידה. מעייני הגדוד כולו, של כל אנשיו, כאילו התרכזו במאמץ העיקרי "האקטואלי" — היינו, ביחידה זו או אחרת אשר ביצעה באותה עת את המשימה המרכזית. כל אחד מוכן היה לסייע ולעזור, ובמיוחד, אולי, אנשיהשירותים והחיילות של הגדוד אשר ליוו את הלוחמים על כל שעל. החיילים בקו הקדמי ידעו להעריך זאת. ואמר אחד מהם: "אמנם אנחנו עובדים כאן כמו כלבים, אבל תראה איזה ארוחות דוחפים לנו, ואיזה תוספת מזון מצליחים לארגן לנו. אכן, טוב לדעת שמאחור באמת דואגים לנו".

עם זאת לא הכל היה כפי שצריך היה להיות.

*

ארגון המבנה הצבאי מחייב פיקוח ובקורת מלמעלה על הנעשה בכל שטח ושטח ובכל יחידה ויחידת-משנה. אולם רע יהיה הדבר אם את הפיקוח יבצע רק דרג הפיקוח הגבוה. אדרבה, כל מ"כ, כל סמל וכל קצין חייבים לדאוג, לפקח ולבקר את מעשי אנשיהם. כי הם, ורק הם יכולים לעקוב אחר כל הבעיות וכל הצרכים ובמשך כל הזמן. ואילו אצלנו — שוב הטביע חותמו אחד הליקויים הנצחיים — העדר העירנות הדרושה בדרג המפקדים הנמוך לצרכי החייל.

הגדוד היה מפוזר ומפוצל. במקרים רבים נמצאו כיתות ומחלקות עצמאיות לחלוטין ומרוחקות מיחידת האם שלהן. מפקדת הגדוד ואפילו מפקדת הפלוגה, לא תמיד היו מסוגלים לרדת ולפקח באופן סדיר למטה. באופן טבעי נתעוררו צרכים ובעיות רבות בכל מקום ומקום. תפקידו של המפקד המקומי היה לגלות את הצרכים, לתבוע ולחפש פתרון לבעיות. והנה בשטח זה נכשלו רבים — הגם שכמעט תמיד לא היה קושי רב למצוא פתרון מידי לבעיה לאחר שעמדו עליה.

המפקדים רואים את עיקר תפקידם בהדרכה ובניהוג הטקטי. הדאגה המנהלתית רחוקה מהם. הם אינם רגילים לעסוק בכך. הם לא למדו זאת בקורסים ושגרה קבועה אשר תודא זאת מאליה אינה רווחת עדיין בקרבנו.

זה לא כבר סיימנו תקופה של פעילות בקו. המשימה שהוטלה על הגדוד היתה הגנתית — לתפוש מערך הגנה במגמה למנוע חדירת כוחות עוינים (הבאים במגמת שוד, הברחה, הבלה או רצח) לתוך שטחינו.

תוך כדי התעסקות עצמה לא היתה השהות לנתח וללבן את הבעיות שנתקלנו בהן, אך עתה — משחזרנו לבסיס הקבע והתארגנו שוב — ניסינו למצוא את אשר עשינו ולהפיק את מלוא הלקח. שכן למעשה היה זה המבחן הראשון בו העמדה יחידתנו.

יחידה סדירה כיום היא בבחינת בית-ספר; קולטת מתחור של טירונים, מעבירה אותו קורס מסוים, ומשלחת אותו הלאה להשתלמות נוספת במקומות אחרים (או הבייתה) עם סיום ה"לימודים". נוכל לומר כי המשימה הוטלה עלינו "באמצע הקורס". כלומר: נכנסנו לפעילות שבנתיב התר-גולים היינו מגיעים אליה מבחינת כוונות היחידה רק לאחר מספר חדשים של אימונים מרוכזים ושיטתיים. על החייל הפרט הוטלו משימות אשר התאימו בדרך-כלל לרמת האימון בה נמצאו. אך דוקא המפקדה עצמה ושורת ממלאי תפקידים, בעיקר בדרג המשרת והמסייע, נמצאו בלתי מוכנים.

כמעט כל קציני המטה שבגדוד היו חדשים, חסרי ניסיון בתפקידים — ובלתי מתורגלים בעבודה כזאת. זאת ועוד. נכנסנו אל תוך המשימה בשעה שפשוט חסר לנו מספר ניכר של קצינים. הם שהו או מחוץ ליחידה מי בקורס זה ומי באחר — מנצלים את תקופת החורף להשתלמויות מקצועיות, קודם שירוכזו כל המאמץ האימוני הקיץ. על אף זאת בוצעו המשימות ללא תקלה רצינית. כיום, עם סיום הפעילות, הגענו לתרגול-עבודה מסודרים פחות או יותר. ובודאי שלמדנו יותר מפעילות זו משהיינו לומדים מהרבה תרגילי מפקדות או אף תרגילים עם גייסות. אם כי יש לציין כי קשה היה להדריך את אנשי המפקדה במקביל לביצוע העבודה השוטפת.

*

תוך כדי פעילות היו הרבה הזדמנויות בהן העמדו חיילים ומפקדים במבחן. נתבררה שוב אמת נושנה: אין חיילים רעים. יש מפקדים טובים ומפקדים לא טובים. כשהמפקד מתנהג כהלכה, משמש דוגמה אישית, עומד בראש אנשיו ומובילם קדימה — אין כל בעיות עם החייל. שכן במקרה זה — החייל ממושמע, מבצע את המוטל עליו, ובהרבה מקרים אף עושה הרבה מעל לחובתו.

העבודה היתה קשה ומעייפת. שורה ארוכה של מארבים כמעט מדי לילה בלילה — מחד-גיטא, וסיוורים מורטר

„אמנם אנחנו עובדים כאן כמו כלבים, אבל תראה איזה ארוחות דוחפים לנו, ואיזה תוספת מזון מצליחים לארגן לנו. אכן, טוב לדעת שמאחור באמת דואגים לנו.“

אך עלינו לזכור שדוקא הדברים הפעוטים, כגון: קבלת הדין, בומן, החלפת בגדים, סידורים למקלחת חמה, דיסה לארוחת-הבוקר, קיום ארוחת-לילה, — הם הקובעים במידה רבה את הרגשתו של החייל.

מה שחסר — זו מערכת ההתראה. המפקד חייב לדאוג לאנשיו, ולצלצל מיד בפעמון האזעקה אם משהו אינו כשורה. עליו להיות עצמאי יותר, פחות כרוך אחר סינוור ה"אמא" (במקרה זה מפקד-הפלוגה או המג"ד).

שליחת תגבורת. מפני זה גם לא הרגישו המפקדים את חשיבותו הגדולה של הדיווח המדויק.

עם-זאת ניצלנו אותם מקרים שנתגלו כדי לנסוך אור אור על הבעיה. הדגשנו כי "אין להסתכל בקנקן אלא במה שיש בו". ומובטחני שאותו מ"פ שנתפש ב"קלקלתו" לא ישוב לשגות, לאחר שנתחור לו היטב מה הנוק שיכול היה להגרם לפלוגתו, לו צריכה היתה השלמת התחמושת להדחף רק על סמך דיווחו הוא.

*

אחת מבעיות היסוד בכל מנהלה צבאית היא, כיצד תפעל מערכת האספקה — בשיטת "הדחיפה" או בשיטה "המשיכה". כלומר: האם הדרג הגבוה יותר ידחוף את האפסנה לדרג הנמוך יותר, או שדרג זה ימשוך בעצמו את הדרוש לו מלמעלה. גודל חי"ר חייב לשלב את שתי השיטות גם יחד. מנהלת הגדוד חייבת "למשוך" את אספקתה (כמעט בכל הנושאים) מלמעלה. אך באותה שעה חייבת היא לדחוף את הכל למטה — לפלוגות. מצב זה אינו מעורר בעיות מיוחדות שעה שהגדוד יושב במרכזו. במקרה כזה ניתן להפעיל את שיטת ה"משיכה" גם לגבי דרגים נמוכים יותר, שעה שכל פלוגה חייבת למשוך את הציוד הדרוש לה מהאפסנאות הגדודית. ואילו האמצעים המנהלתיים-הגדודיים (וכמובן, ה"עיקר הוא הרכב) יכולים להתפנות בעיקר למשיכה מן החוץ. לעומת-זאת מעורר המצב הנ"ל בעיות בשעה שהגדוד נמצא בשדה, ומפוזר לפלוגותיו — כי דוקא אז אין אפשרות להמשיך במשיכה ע"י הפלוגות, ואפסנאות הגדוד חייבת להוריד הכל למטה. הרבה יותר פשוט, יותר נוח, ויותר קל היה לו המשכו הפלוגות למשוך. אולם שתי מגבלות (לדבר: א) מפקדת-פלוגה אינה מותאמת בסגל ובאמצעים העומדים לרשותה למשוך כהלכה, וגם לו התאימה לא רצוי שתעשה זאת, כי ע"י כך עלול המאמץ העיקרי של הפלוגה להיות מופנה מן הנושא המבצעי לנושא המנהלתי. ב) הניצול היעיל ותחסונו ביותר של אמצעי הגדוד הוא בדחיפה למטה.

— הן ניצול יעיל של הספקים שבגדוד והן ניצול הרכב. גם בענין זה יש להדגיש פעם נוספת את חשיבותו של הדיווח המנהלתי השוטף והמדויק. לא אחת קרה שפלוגה התרשלה ולא דייקה במצבת אנשיה ובמיוחד במספר המסופי חים אליה מן החוץ — טעות שהתבטאה מיד בדחיפת פחות מוון או פחות בגוד עבודה. לא זו בלבד. עם כל תווה — מיד התעוררו סיבוכים. יש לציין, כי ברוב המקרים עמדה מנהלת הגדוד במבחן. נראה שההישג העיקרי שלנו היתה העובדה כי בכל הסלטולים הרבים שעברו על הגדוד, על פלוגותיו ועל מחלקותיו — לא היה כמעט מקרה בו נאלצנו לצרוך (וכמובן גם לאכול) מנות-שדה, כיון שברוב המקרים היה המוון הטרי והמבושל מוכן ומסופק בעתו.

*

תקלה אחת חזרה ונשנתה: יחידה או כוח שנמצאו תחת פיקוד פלוגה אחרת נמצאו מקופחים במקרים רבים. האשמה בענין זה היתה הדדית — הן של הפלוגות הנוגעות בדבר והן של מנהלת הגדוד. שכן — אף כי ההגדרה "תחת פיקוד" מחייבת כפיפות בכלל, ללא יוצא מן הכלל, הרי דוקא בתוך הגדוד, כשהעבירו מחלקה, כיתה או בודדים מפלוגה זו לאחרת — ניסתה אפסנאות הגדוד להמשיך ולדחוף להם את צרכיהם דרך מפקדות הפלוגות המקוריות, בעיקר לשם

ניתן להשוות את תפקידו של המפקד הזוטא, כמתריע על בעיות המנהלה — לתפקידו כמקור איסוף מודיעיני. אין צורך לדבר על ערכו המודיעיני העצום של דיווח מדויק ומהיר על כל המתרחש בשטח. שום מחלקת מודיעין אינה יכולה להתפצל במידה כזו שתוכל להוריד מאנשיה לכל מוצב ומוצב וליצור בכוחותיה בלבד את רשת התצפיות והמודיעין. המקור העיקרי ישאר תמיד החייל השרוי לפניו בשטח. וכאן, כמובן, שוב נופלת המשימה על המ"כ. בנקודה זו יש הרבה לשפר: המפקד רגיל בדרך כלל למצות את כל הידוע, ולנסות להשיג את מכסימום האני-פורמציה לצורך פעולת יחידתו הוא. מאידך-גיסא — אין הוא דואג ומתעניין באותן הידיעות אשר הן, לכאורה, גסולות כל ערך בעבורו, הגם שהן מעניינות ביותר את הדרגים שמעליו או את היחידות שמימינו ומשמאלו.

כדי להקדים רפואה למכה, צירפנו מיד עם ראשית הפעור לות משי"סיירים לכל פלוגה. משי"ק זה ריכז את עבודת המודיעין בפלוגה, והיה אחראי לאיסוף-הידיעות ולהעברתן. פרט לעבודתו החשובה כשלעצמה, הרי עצם נוכחותו בפלוגה שימשה גורם מדרבן ומעורר חשוב. גם בשעה שלא היה נוכח אישית במוצב זה או אחר, הרי הביקור היומיומי שלו בכל מוצב ובכל נקודה, הפנה את תשומת-הלב לבעיה.

*

טרחנו ועמלנו הרבה עד שהשגנו דיווח יומי בזמן בהתאם לפקודות הקבע. המדובר הוא בקבלת הדו"חים ה"מנהלתיים" — כמו: דו"ח המג"ת (מצבה, נפגעים, תגבורת) דו"ח השצ"ל (שינוי ציוד לחימה) או דו"ח צריכת-מנות-שדה.

לאחר "נדנד" בלתי פוסק, ולאחר התערבות כל הדרגים והפעלת כל אמצעי הלחץ האפשריים, החלו הדו"חים לזרום באופן מסודר — מן הפלוגה אל הגדוד, ממפקדה עיקרית למפקדה עורפית, ומן הגדוד לדרג הגבוה יותר.

לכאורה, התנהל הכל כשורה, עד שביום אחד — למחרת הוצאה ניכרת של תחמושת באחת הפלוגות — נבדקו דו"חים אלה גם לתכנם. איראו התברר כי לא היה זכר להוצאת התחמושת בדו"ח, וכי לא דו"ח גם על נפגעים שהיו.

בבירור שנערך הסתבר דבר פשוט: על-מנת לצאת-ידי חובה הוטלה משימת הדיווח על הפקידים הפלוגתיים. המ"פ לא עקבו כלל אחר המדווח. יתר-על-כן, הם כלל לא תפשו את החשיבות שבדו"חים אלה, וראו בהם יותר משום "משחק בירוקרטי" מסובך אשר אין להם ברירה אלא להשלים עמו. למולנו לא היתה "מלחמתנו" מסובכת. לא היתה צריכה גדולה של תחמושת ולא היו נפגעים רבים: צריכת-התחמושת היתה כה קטנה עד כי כוסתה על-ידי דחיפת ההשלמה השגרתית לפלוגות ומספר הנפגעים היה כזה שלא חייב

גזריות רשמית (שלא להגיע לרובוביה ואבדן ציוד). במיוחד נפגעו מכך אנשי הפלוגה המסייעת, הסיירים והקשרים. נוצר מצב מגוחך במקצת: מצד אחד לא היו לה לפלוגה המסייעת ולפלוגת המפקדה האמצעים המנהלתיים (בעיקר רכב) שאיפשר להן לדאוג לכל פזורה, ואילו הפלוגה המארכת לא היתה דואגת להם (כמובן, פרט למוון), כי לא קיבלה את התוספת הדרושה בעבור המסופחים אליה. נוהל זה היה נוגד להנחיות, אך בעקב המסיבות — העדר ההתראה מלמעלה — נתגלה מאוחר מדי, ובשלב שלא היתה לנו כבר שהות לשנותו.

*

תוך כדי הפעילות האחרונה נתקלנו בבעיה שאף אינה חדשה לגבינו, פתרון טרם נמצא לה. עם פיצול מפקדת הגדוד למפקדה עיקרית ולמפקדה ערפית (ובעיקר כשהשתיים רחוקות בשטח אחת מן השניה) נקבע מסקן פלוגת המפקדה כמנהל המפקדה הערפית וקצין המבצעים למנהל המפקדה העיקרית. אך בעוד שלרשות הראשון עמד הסגל הקבוע של פלוגתו (רס"פ, סמלאפסנאי וכ"ו) לא עמד לרשות הקמב"ץ מי שייסיע לו. בלט חסרונם של שני פונקציונרים — רס"פ אפסנאי — שבלעדיהם לא ניתן היה לפעול. (לכל השאר נמצא פתרון במסגרת מחלקת המודיעין). בדרך-כלל נעשתה אימפרוביזציה של הרגע האחרון ע"י הקצאת סמל זה או אחר המצוי "תפשי" אותה שעה, אך ככל אימפרוביזציה — לא היה בה משום פתרון מלא. שכן, גם אם נניח שאת תפקידי הרס"פ יכול היה סמל זה או אחר למלא איך שהוא (ועיקר התפקיד כאן הוא ביצוע הבטחת המפקדה), הרי אין סמל (ועל-אחת-כמה) זכמה כשאינו סמל אפסנאי) יכול להשיג תלט על הבעיות המנהליות השונות של המפקדה העיקרית בשדה, ובמיוחד לקראת היציאה לשדה. אמנם אין זה תפקיד מלא, אך מישו הרי חייב למלאו.

כאמור, פתרון לא מצאנו — פרט, אולי, לקביעתה, בלידת ברידה, של הרס"פ. כאחראי להקמת המפקדה העיקרית, ולפיקוח על עבודתה. לא היה זה אלא בחינת פתרון חלקי בלבד, ועורר בעיות אחרות בצדו.

*

הנושא המרכזי של עבודתנו היה חסימת קו הגבול בפני חדירת מסתננים בודדים או חוליות למטרות שוה, הברחה או חבלה. כיוון שיצאנו מתוך הנחה שעד כמה שלא נקיים הבטחה יעילה, אין כל אפשרות מעשית להצליח ליצור סגירה הרמטית.

התחבטנו בלי הרף ושאלנו את עצמנו מה הערך המעשי של מארב, לא כל שכן אם אותו מארב מבוצע ע"י יחידה היוצאת במשך תקופה די ממושכת מדי לילה בלילה. אין זה סוד, שלאחר שניים או שלושה לילות מגיעים האנשים למצב של חוסר עירנות, אדישות והעדר דריכות. החיילים עייפים, ועם הכניסה לעמדת המארב, נרדמים הם בזה אחר זה כש"הער" התורן מצליח בקושי להתחזק את עיניו פקוחות. המחסור בצידוד מתאים — על-מנת לשכב שעות ארוכות במארב בלילה קר, ובאזור טחוב או אף רטוב — אף הוא מוסיף קשיים. שכן כדי להתחמם נאלצו החיילים לשאת שמיות או מעליות-חורף כבדות, שמלבד הכבדות על כושר פעולתו ועל זריזות תנועתו של החייל — היו גורם נוסף מיישן ומרדים.

לאור העובדות הנ"ל — ואף ללא קשר אתן — התעורר ויכוח עקרוני — באם לפעול בשיטת "המארב-הנייד", או שמא מוטב לנקוט בשיטת "המארב-הנייד". חסידי "המארב-הנייד" חיזקו את "חסידותם" בנימוקים הבאים:

(א) עירנות. "המארב-הנייד", פירושו פטרול הסורק שטח מסוים שהוקצה לו, והופך מדי פעם, בקטע זה או אחר של גורתו, להיות נייד. יתרונו בעובדה שההליכה, מדי פעם, מעירה את החיילים, דורכת את חושיהם, ומבטיחה שאנשי המארב לא ירדמו גם באותם שלבים בהם הם שוכבים והופך כים ל"מארב-נייד".

(ב) כיסוי שטח. יש שטחים — כגון: שטח הררי או שטח מכוסה במכשולים — אשר המבנה הטופוגרפי שלהם מחייב ומכתוב מספר צירי מעבר ברורים, ומכאן שהנו מאפשר גם הצבתו של מארב נייד במקומות המתאימים. לא כן הדבר לגבי שטח מישורי וחשוף. בשטח כזה, אין למעשה נקודות תורפה מיוחדות, וכל מי שחפץ לעבור בשטח, יוכל לעשות זאת כמעט בכל מקום ומקום. יוצא איפוא, שסיכויי של המארב להתקל באויב, נמצאים ביחס ישר ליחס של השטח הנשלט ע"י המארב אל סה"כ שטח הגורה שבאחר ריותו. כלומר: חבל להניח את המארב בנקודה אחת, ומוטב להטיל עליו את המשימה של התלפת מקומו מפעם לפעם, כך שיכסה פחות או יותר, את כל הגורה.

(ג) סיכויי התקלות. מארב נייד העובר תוך כדי דרכו את כל גורת אחריותו יש לו הרבה יותר סיכויים להתקל באויב מאשר למארב נייד השולט על קטע מצומצם ביותר של השטח, גם ללא קשר עם אופיו של שטח מיוחד. לעומת נימוקים אלה היו כמובן טענות שכנגד — טענו תיהם של חסידי המארב הנייד, אשר משקלן נכבד לא פחות. (א) באשר לשאלת הערנות — אין ספק שבמידה וצריך לשלוח יחידה במשך תקופה ניכרת למארבים, לילה אחר לילה, תיפגם ערנות החיילים במידה רבה, וספק רב אם היה ערך מעשי למארב כזה. הפתרון הוא (אם רק ניתן הדבר) לאפשר, אחת לכל 3-4 לילות, לילה אחד של מנוחה והפוגה.

כך או כך — רצוי בכל מקרה להגדיל את מספר החיילים שבמארב על-מנת לאפשר ליותר חיילים לישון — מחד-גיטא, ולהבטיח שלפחות שלושה חיילים יישאו בערנות בעת ובעונה אחת — מאידך-גיטא. מספר זה של חיילים ערים מבטיח אפשרות של פתיחה באש בעצמה ניכרת עוד לפני שכל שאר אנשי המארב הספיקו להתעורר. כן מבטיח מספר כזה של שומרים שהם עצמם לא ירדמו.

פרט לבחינה זו של הערנות במארב, הרי קיימת גם בחינה אחרת — המצב שבו יש יותר סיכויים לאנשי המארב להבחין באויב. אין כל ספק שסיכויי המארב לגלות את האויב, לפני שהאויב מגלה אותו, הם גדולים פי כמה בהיותו נייד מאשר בהיותו נייד. שכן סיכויי ההתגלות של אנשי מארב, דרוכים וללא זיע, שאינם מתבלטים בשטח, קטנים פי כמה מאנשי הפטרול המתנועעים ומרעישים. בענין זה יש השפעה גם ל"סוגי האויב" השונים: אם אלה מס' תננים המעוניינים להמנע מכל מגע — הרי כמעט ואין סיכוי למארב נייד להתקל בהם באשר הם מכירים היטב את השטח, נעים בהירות וחיבים להשמר רק תקופת זמן קצרה בה (סוף בעמוד 36)

הערכת חניכיים *

פרושו — נכשל; ציון זה אומר כי החניך לא רכש את הידיעות וההכשרה הנחוצות למקצוע שלקראתו מכשיר אותו קורס מסוים. יתר הציונים, שהם מעל ל"קור-האפס", פירושם שהחניך רכש את הידיעות וההכשרה לתפקיד שלקראתו מכשיר אותו הקורס. אולם המידה בה השיג זאת — שונה הנה; ואנו מחלקים את המידות השונות של רמת-ההכשרה, לפי סולם-עולה, לכמה דרגות.

בכדי שהתמונה תהיה ציורית ומוחשית יותר — הבה ונדגימנה.

בקבוצה של שבעה מסיימים קורס לקצינים ש-נתקבלו כתגבורת לגדוד, נמצא אחד שנכשל ואינו ראוי להיות מ"מ, וששה אחרים שאחד טוב מהשני, אולם כולם כשרים לפקד על מחלקה. לי, כמג"ד, דרושים עתה 6 מפקדי מחלקות — וברור כי בשלב ראשון, אמסור לכל אחד מהם מחלקה ואתבונן בעבודתו אתה. אם כך — מה הועילו כל הציונים? האם שונה הדבר לגבי קורסים צבאיים אחרים: — קורס מ"כים, מפקדי נשק-מסייע, משגיבים-טכניים, נהגים, מכונאים, טכאים וכו'? הן בכל אחד מהם חוזרת אותה תמונה ותכונה משותפת.

הקורס הצבאי מקנה לחניך כללי-ידיעות והכשרה-מעשית כדי להכשירו לקראת מקצוע צבאי מסוים. הערכת המדריכים בגמר הקורס קובעת, בראש-וראשונה, האם החניך רכש את הכשרתו שלמענה נשלח או לאו. במקום השני מופיע השיקול באיזו אמת-מידה להגדיר את רמת הכשרתו.

דעתי היא, שהערכת המדריכים צריכה להצטמ-צם בטאלה הראשונה בלבד: — האם נמצא החניך מעל ל"קור-האפס", ז. א. כי האיש כשר למקצועו, או מתחת ל"קור-האפס" — שאין הוא כשר למקצועו. באם נרצה להדר יותר ונרצה להיות "צודקים" — לגבי מאמץ החניך, כשרונו ויכולתו הלימודית — כי אז אפשר לחלק את אלה ש"מעל-לקו" בחלוקת-משנה לשתי קבוצות; על ידי כך נקבל שלושה ציונים, והם:

א. נכשל = אינו כשר לתפקיד.
ב. עבר = זקוק למסיבות ולתנאים תקינים לביצוע התפקיד.

ג. עבר טוב = מסוגל לבצע תפקידו בכל המסיבות ובכל התנאים.

כל מפקד השולח את אחד מפקודיו לקורס צבאי, או מקבל בוגר קורס כזה, רוצה לקבל תשובה על שאלתו: — מה יודע בוגר הקורס לאחר שאומן תקו-פה מסוימת במסגרת בית-ספר צבאי? כלומר: מהי כשירותו הנוכחית של בוגר הקורס? וזאת — על-מנת שידע איזה תפקיד יטיל עליו במסגרת היחידה.

בהחלטתו על שיובוץ הבוגר יתחשב המפקד ב-גורמים הבאים:

- א. תעודת הגמר של הקורס.
- ב. הצבה על-ידי המפקדה הממונה של בוגר הקורס לתפקיד מוגדר.
- ג. התרשמותו של המפקד מן האיש.
- ד. תוצאות עבודתו של בוגר הקורס ביחידה לאחר תקופת נסיון.

רשימתו של רב-סרן ג. רוטשילד עוסקת ב-הערכת-חניכים, הערכה שמוצאת את בטויה בתעודה, שהוא רואה אותה כאמצעי היחיד למשבץ בוגר הקורס. איני מקבל הנחה זו, ויש לי כמה השגות לעצם הבעיה שהוא הציג.

הערכת חניכים הנה בעיה קשה ומורכבת, וגבון הדבר יש לשיש לשקוד ולמצוא את פתרונה, אם אשתמש באותה שיחה דמיונית שהשתמש בה רס"ן רוטשילד להצגת הענין בפתיחה לרשימתו (והיא נראית לי לא כלי-כך דמיונית), הרי מסקנתי היא, שרשימי הבעיה נעוצים במערכת הגדולה של סולם-הציונים, שבעה מספרם, שבסיומם כל קורס מנסים המדריכים לשבץ את החניכים לתוכה, כל חניך — לשלב המתאים לו לפי הערכתם. אם אין זה קל למדריך, או לבוחן, לשבץ כל חניך לשלב מסוים בסולם הציונים, הרי קשה עוד יותר לחניך להסכים למקום שהוקצה לו בסולם ה"ל".

נשאל-נא את עצמנו האם סולם-ציונים כזה דרוש בכלל, והאם הוא משרת את אותה מטרה שהצבתי בתחילת רשימתי — והיא זהה עם המטרה שהציבה רס"ן רוטשילד. משבעת הציונים שהזכרתי לעיל, רק אחד הוא ברור וחד-משמעי, והוא הציון "ג", —

(* ראה "מערכות" חוב' פ"ו — "לבעיות הערכת חניכים" — רב-סרן ג. רוטשילד.

הערכת החניכים בקורסים לשתי קבוצות בלבד, כפי שהצעתי לעיל: — ל"נכשלים" ול"עוברים", המתחל-קים בחלוקת-משנה ל"עוברים" ול"עוברים טוב" — נוכל להעריך בנקל את הגורמים שיתנו לנו מפתח שלפיו נקבע את המידה שהשיג כל חניך כפרט במטרות הקורס המסוים.

באם נבדוק את הדרך בה מכשיר הקורס את החניך, נראה את החלוקה הבאה:

- א. הקניית ידיעות-יסוד.
 - ב. ניצול תיאורטי של ידיעות-היסוד.
 - ג. תרגול מעשי בביצוע — הלכה-למעשה.
- למותר לציין שזו חלוקה כללית, הניתנת לפירוק נוסף לגורמים וגורמי-משנה; אולם גם באלה די בשביל לקבוע את דרכי ההערכה לגבי תוצאות הקורס.

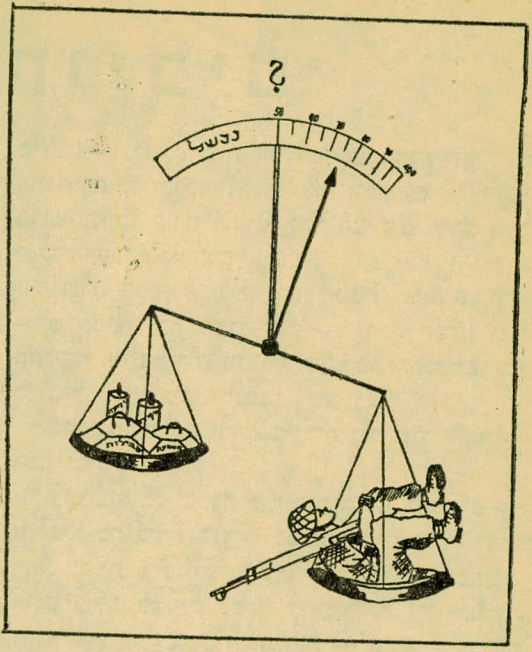
לדעתי, שורש הבעיה נעוץ בעצם הרצון "להע-ריך" ולא, פשוט, לקבוע את כשירות החניך, בוגר-הקורס. ה"הערכה" יכולה להיות קרובה פחות או יותר למציאות, הן לחיוב והן לשלילה. אולם אין היא עשויה להשיב תשובה לשאלה שאותה אנו מעוני-ינים לדעת, ללא סנטימנטים — האם החניך הוכשר למקצוע או לא? ויש לחפש את הדרך הנכונה ל-קביעת עובדה זו.

הדרך היחידה לכך היא זו שבה יוכיח החניך, בפני המוסמכים לכך, כי אכן, רכש את הידיעות ויודע הוא להשתמש בהן, להלכה ולמעשה.

הדרכים המקובלות של "מעקבים", "הערכות" ו"נדמה-לי-שהחניך-מתאים" (או "לא-מתאים") — הן דרכים שליליות החוטאות כלפי מטרת הקורס, וחוטאות כלפי החניכים שלגבם נענת הדין (הן לשלילה והן לחיוב) ע"י ציונים בלתי-מציאותיים. כדרכים לקביעת עובדת-הכשרתו של חניך נראים ל:

א. בחניס אוביקטיביים, בכתב או בע"פ, שבאמצע-עותם תבחן ידיעתו של החניך בחומר הנלמד על ידי הצגת שאלה, ובקבוצת תשובות בצדה, שמהן חייב הנבחן לציין את התשובה הנכונה. שאלות אלו יכולות להקיף את מרבית החומר הנלמד בכל נושא ונושא, ותשובות אפשריות רבות, כשאחת או שתיים מהן נכונות. מבחן זה מחייב את החניך לשיקול מדויק וידיעה נכונה, הניתנים כאן לקביעה אוביקטיבית.

ב. מבחני-ביצוע מעשיים, הן טכניים והן טקטיים — בהתאם לאופי הקורס.

עבר או נכשל

שלושת הציונים הללו זינס לסכם את תוצאות מאמצים של מדריכי הקורס בהקניית הידיעות והכ-שרת החניך; וזינס בשביל להנחות את הבא לשבץ אותו חניך לתפקידו לאחר הקורס. עלינו לזכור כי כלל הקורסים בצבא הנם מסוג הקורס המכשיר הראשוני הנותנים לחניך את היסודות הדרושים בש-ביל להתחיל בעבודה במקצוע המסוים. אין איש מניח שהידיעות שרכש החניך בקורס — די בהן בכדי שאותו בוגר-קורס יוכל לבצע מיד את העבודה ביעילות המכסימלית הדרושה — דבר אשר ניתן להשיגו רק ע"י עבודה ממושכת, המביאה לידי התמחות והתפתחות במקצוע.

אם מקבלים אנו הנחה זו (שאין דבר הסותר אותה), עלינו להסיק מיד את המסקנה — כי ה-תעודה, כגורם המשקף את יכולת האיש ואת הת-אמתו, ערכה קיים רק בפרק-הזמן הסמוך לסיום הקורס בלבד, ולאחר תקופה מסוימת אין התעודה נאמנת עוד להעיד על כך. בינתיים רכש בוגר-הקורס נסיון והתמחות נוסף על אותו יסוד שהקורס הקנה לו. משל למה הדבר דומה? — כאילו התיחסנו אל עץ נושא-פרי אותו יחס שנהגנו אל שתיל כך-יומו.

באם נקבל את הנחת-היסוד, שיש לצמצם את

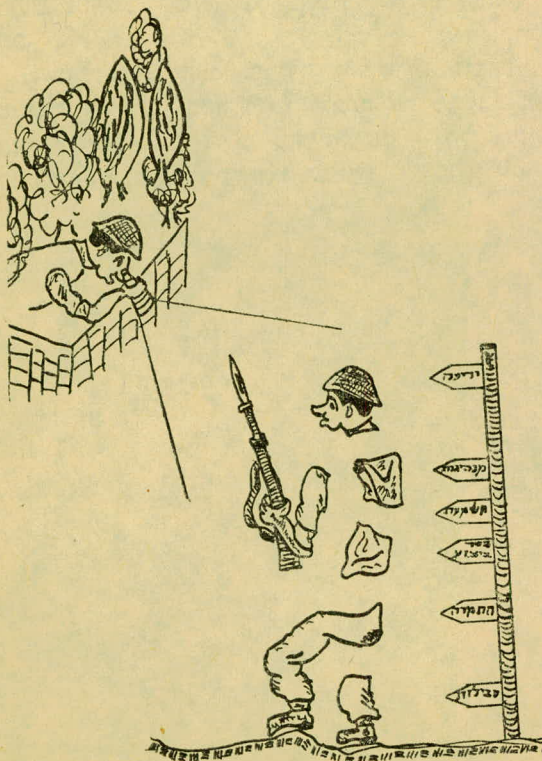
בצירוף הכרתו של הנבחן באוביקטיביות הבוחן —
 יפיגו ויבטלו את המתיחות והעצבנות, ויצמצמו את
 השפעתן עד למינימום.

מאידך גיסא, שיטת ה"מעקב" המוצעת ע"י רס"ן
 רוטשילד, הנה אמצעי הרסני לגבי יכולת הלימוד
 והריכוז של החניך, ובגללה נדמה לו במשך כל זמן
 הקורס כי חש הוא בעיניהם של המדריכים, הבול-
 שות אחריו בגלוי ובנסתר.

זאת אף זאת: — שיטת ה"מעקב" וההערכה סות-
 מת, לעתים קרובות, מראש את פיות החניכים, והם
 נמנעים מהבעת דעה חפשית, והיא מטה אותם מ-
 לכתחילה ממחשבה הבקרתית לגבי כל מה שהמדריך
 מוציא מפיו; ואף בהביעם את דעותיהם, הריהם
 רוצים, בראש-זראשונה, להביע דעה שתשא חן בעיני
 המדריך.

אביא להלן כמה עובדות מאלפות, המוכיחות
 הוכחה נמרצת את כשלון שיטת ה"מעקב":

1. לבסיס מסוים הגיעו כתגבורת 6 מדריכים,
 ולהכנתם נקבע מדריך ותיק ומנוסה שקבע בעבר
 הערכות לגבי עשרות חניכים, במספר רב של מח-

הערכה לפי שיטת המעקב

ג. בחינת-סיכום בסוף הקורס, בכתב — שתאפשר
 לחניך להוכיח את בקיאותו בחומר שנלמד במשך
 הקורסים.

את הבחנים מסוג א' וב' דלעיל יש לחלק,
 ולערכם במשך כל מהלך הקורס, עם סיומו של כל
 פרק בנושא הנלמד.

בחני הסיכום (ג) ניתן לביצוע בכל קורס —
 הן קורס טכני, והן קורס טקטי — בתנאים שיתנו
 לחניך את האפשרות להוכיח את כל ידיעתו והכש-
 רתו, תשובתו, או תשובותיו, לשאלות שתוצגנה
 בפניו — נכונותה נקבעת אוביקטיבית לגבי הבוחן,
 ואינה ניתנת לשיקול שרירותי ביחס למידת דיוקה
 (או קרבתה לתשובה המוסכמת-מראש). השאלה
 שתוצע לנבחן יכולה להתיחס לעובדה מסוימת,
 משמעות העובדה, הערכה לגבי מסקנות מעו-
 בדות, הערכת פעולות שבוצעו, וכו'. את השאלות
 הללו ניתן להתאים לכל נושא, הן עיוני והן מעשי.
 לאחר שהגענו לענין זה של בחנים בהם מוכיח
 החניך (או אינו מוכיח) את ידיעתו — בשארית
 פתוחה עדיין השאלה: כיצד נסכם את תוצאות
 הבוחן?

האם לנקוט ב-7 הציונים, או מספיק הדירוג בן
 שלושת הציונים?

באם אהיה עקבי — ברור שאמליץ על הדירוג
 בן שלושה ציונים, וקביעה-מראש של הרמה הנד-
 רשת, למשל:

פחות מ-60% של תשובות נכונות = גכשל

80%—60% של תשובות נכונות = עבר

100%—80% של תשובות נכונות = עבר טוב.

השאלה, כיצד לטכס את הציונים נפתרת על
 נקלה, כפי שכבר ציינתי בנוי הקורס נושאים עיק-
 ריים ומקצועות-משנה, המהווים את כלל-ההכשרה
 שהקורס מקנה, ומספר נושאי-לואי, ברור, איפוא,
 שהנושאים העיקריים, שבאין שליטה בהם אסור
 לקבוע את כשירותו של החניך למקצוע, הם הקוב-
 עים, עלי-כן, החניך שעמד בבחנים במקצועות ה-
 עיקריים — עמד ממילא בבחינה, אך אם לא השיג
 את המינימום הנדרש באלה — הרי שנכשל.

בשיטה כזו, תימנע מתיחות החניכים ועצבנותם
 בבחינות, הנוצרות כיום בעיקר בגלל 7 האפשרויות-
 הציונים, שהנבחן עומד בפניהם. שני דרגים ברורים
 באלה, לשבט או לחסד — "עובר" או "נכשל" —
 כתוספת נוהג קבוע לחזור מדי-פעם על בחנים,

לסיכום:

- (א) תעודת-הגמר של החניך בקורס חייבת לציין האם החניך "הוכשר" או "לא הוכשר" לתפקיד שהקורס מכשיר לקראתו.
- (ב) יש להתיחס לתעודה כאל מסמך הקשור לתאריך גמר הקורס בלבד, ואין להביאה כגורם הצמוד קבע-לאיש בכל שלבי התקדמותו הבאים.
- (ג) את ההחלטה על הכשרתו, או אי-הכשרתו, של בוגר-קורס יש לבסס על תוצאות בחינות אוב-יקטיביות.
- (ד) כל שיטות המעקב למיניהן הן שליליות, והפ-עלתן מהוה גורם שלילי במהלך הלימוד בקורס, ואין לקיימן.
- (ה) אין להתיחס לחניך בקורס כאל כלי מכני, בעל כך וכך סגולות ואפשרויות, שע"י תוספת מספר גלגלים וברגים אפשר להוסיף לו עוד סגולות נדרשות אחדות.
- אין לשכוח כי החניך מתפתח מעצמו, ובעצמו, בראש-וראשונה — כשהקורס, קרי, המדריכים — עוז-רים להתפתחותו ומכוונים אותה. אבל בשום פנים ואופן אין המדריכים מסוגלים לקבוע סופית את ערכו ויכולתו. יש לתת לחניך — שהוא קודם-כל אדם, העשוי להתפתח גם לאחר הקורס, — את האפשרות והתנאים להוכיח במהלך שירותו למה הוא מסוגל.

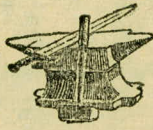
זורים. לאחר חדשים של הכנה ותרגול "העריך" אותו מדריך את כושרם של המדריכים לפי סולם מסוים שקבע: ראשון, שני, וכו'. לאחר שהמדריכים הללו החלו בעבודה, באה המציאות והפכה על פיו את כל אותו סולם נפלא שקבע המדריך הלז. נמצא כי הערכתו היתה קרובה-למציאות רק לגבי אותם המדריכים שהופיעו אצלו בחלק האמצעי של הרשי-מה, ואילו לא הראשונים שב"סולם" שלו, ולא האחרונים שבו, לא אימתו את הערכתו.

2. בקורס טקטי מסוים, הועבר חניך, באמצע הקורס, מצות אחד למשנהו. בין הערכתו של מדריך הצות הראשון לבין זו של מדריך הצות השני נתגלה מרחק רב ביותר.

3. קצין, שהיה פעם מפקודי, פנה אלי כשהגיע זמנו לצאת לקורס מתקדם, בשאלה: — "כיצד עלי לנהוג בקורס? האם להשתתף בויכוח, ואף ל-התנגד לדעה שמביע המדריך, אם היא נראית לי כמוטעית? מה טוב יותר — לבקש הזדמנות להביע דעה, או לחכות עד שיפנו אלי בשאלה?"

4. בקורס מסוים נגזר גורלם של חניכים לפי שיטת המעקב. בכדי שהמעקב יהיה מלא ומדויק, הוקצו לתפקידי המעקב שני קצינים, שזו כל עבודת-תם.

ושואל אני: האם באיירה זו, שהיא תוצאה משיטת המעקב, אפשר ללמד ולפתח את מחשבתו העצמית של החניך? כי מהו העיקר — הלעטת התורה — או עיכולה על ידי החניך?

נשק גדודי נגד-טנקי

הפגנים חלולי-המטען הוכנסו לראשונה לשימוש בהגנה נגד-טנקית בסחציה השניה של מלחמת-העולם השנייה, אך השימוש בהם נצטמצם בכלי-נשק קלים, המופעלים מהמתותן או מהכתף — דוגמת ה"בווקה" האמריקאית או ה"פיאט" הבריטי. אף כי כלי-נשק אלה היו רבי-עוצמה, היו מחוסרי דיוק, ולא התאימו אלא ללחמה מקרוב, בקרקע מבוותרת או במיצרים. מאז נוצרו, בעיקר ע"י האמריקניים, דגמים משוכ-ללים, שהביאו לתוצאות נאות במלחמת קוראה. על אף זאת, מורגש בתנאי הורה האירופיים הצורך בנשק חדש נוסף, שיהא מדויק יותר ובעל טוח ארוך יותר. התותח הבריטי החדש חסר-הרתיעה עונה על צורך זה ונראה כי הוא רב-העוצמה בכל הכלים שנוצרו א-י-עם לשיגור קליעים שכוח מחצם נובע מהתהוות אנרגיה כימית. הירי בקנה ללא-רתע זה מבוצע מעל רכוב קליגלגלים.

מעלתם העיקרית של הקליעים הפועלים באנרגיה כימית, יתכן והנה טמונה בעובדה שהנם שומרים על מלוא-יעילותם בכל טוח שהוא, בניגוד לקליעים רבי-המהירות שכוח פגיעתם קטן מעבר לשעור-טוח מסוים. לעומת זאת קל יותר לזכות בפגיעה במטרה באמצעות הקליע רבי-המהירות, היות ומסלול-התעופה שלו — היינו, העקומה שהוא מטוה אותה במרחב — הנו שטוח, יחסית. אם הציב התותחן את גרירת-ההגבהה של תותחו לטוח של 800 מטר, למשל, שעה שלמעשה נמצא טנק האיב במרחק 900 מטר ממנו, — עדיין יוכל לפגוע במטרה, באשר הפגו ממשיך לעוף בקו ישר כמעט. בכלי-נשק ללא-רתע, הופכת בהכרח מהירות הקליע לקטנה ב"הרבה ועקב זאת גם זווית-הנחיתה שלו על המטרה לחדה יותר וכתוצאה מכך, אין זוכים לפגיעה במטרה אלא כש-מחשבים את המרחק במדויק.

ההגנה הנגד-טנקית של חיל-הרגלים הבריטי תהיה מוש-תת בקרוב אך ורק על כלי נשק היורים תחמושת הפועלת באנרגיה כימית. במחלקת רגלים תפס כבר הרימון בעל המטען החלול המכונה "אנרגה", הגורה מרובה השירות המקובל, את מקום הפצצה "הנדבכת" שהשתמשו בה ב"מלחמת-העולם השניה. לפלוגה הוכנס מטיל-הרקטות בעל 89 המ"מ — המהווה את השלב האחרון שבפיתוחה של הבווקה — במקומו של הפיאט. בדרך הגדווי עומד התותח ללא-רתע החדש לרשת את מקומו של תותח ה-77 המ"מ (בן 17 הליטראות).

עתידם של התותחים מהירי-הירי מוטל בספק. יתכן ויוסיפו זמן מה להשתמש בהם כתותחים גרוי-רכב וכתות-חי-טנקים. הטנק הבריטי בעל המימדים הבינוניים הנמצא

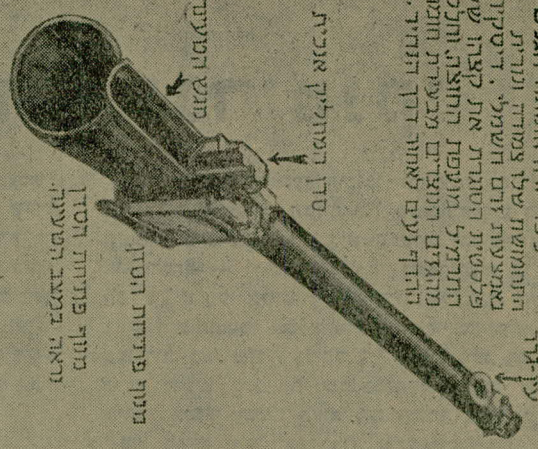
מאז תום מלחמת-העולם השניה, מנסים כל הצבאות שבעולם לשכלל תותח נגד-טנקי המיועד לחיל-הרגלים, שיהיה באמת ראוי לתפקידו — דהיינו תותח בעצמתו תספיק כדי עמידה בפני הטנקים החדשים הכבדים ויחד עם זאת, שיהיה משקלו קל עד כדי שתאפשר טלטלתו בנקל באזורים הקד-מיים של זירת הקרב. הצבא הבריטי סבור כי מעתה ואילך, יעמוד לרשותו כלי-יריה שיהיה מחונן בשתי התכונות הנ"ל. כלי זה נמצא כבר בייצור והחל בסיפוקו ליחידות שלהן נועד.

התותח הבריטי החדש הנו כלי ללא-רתע. פרוש הדבר הוא, ששעה שיורים בו, מתאזנת תנועתו קדימה באמצעות פליטת גזים לאחור, דרך מפלט שהותקן במיוחד למטרה זו. העדרם של המנגנונים הרגילים שנועדו לבלימת הרתיעה — כגון בולמי-זעזוע, קפיצים-מחזירים וכו' — איפשר הקלה ניכרת במשקל הכלי. התותח החדש הנו קל פי כמה ונוח לטלטלה הרבה יותר מאשר התותח בן 77 המ"מ שבו מצויידיים עתה גדודי הצבא הבריטי.

לתותח 77 מ"מ קנה ארוך וגם נתיב רתיעה ארוך. זהו תותח מהירי-הירי הפועל בכוח האנרגיה המיכנית אשר לו, בפלטו קליעי-זעזוע, במהירות ובכוח שיש בהם כדי לאפשר לקליע לתדור את שרינו של טנק, (ברי כי כוח התאוצה וההלם של קליע מעין זה קטן בה במידה שגול הטוח עד למטרה). רוב התותחים הנגד-טנקיים היו מיוצרים במשך מלחמת העולם השניה על פי העקרון הנ"ל. בתחילה היו זעירי-מימדים וקלים, כפי שהיו גם מטרותיהם. אך, בה במידה שהטנקים הפכו לבעלי מימדים גדולים יותר, קם גם ההכרח להגביר את מהירות-הלוע של כלי-הנשק הנגד-טנקיים ולהגדיל את משקל קליעיהם. זוהי דרך התפתחות שהביאה, בזה אחר זה, להחלפת תותח ההוציקיס בן 25 המ"מ, שהש-תמשו בו בשנת 1939, בתותח בן 39 מ"מ, לאחר מכן בתותח בן 57 מ"מ ולבסוף בתותח ה-77 מ"מ.

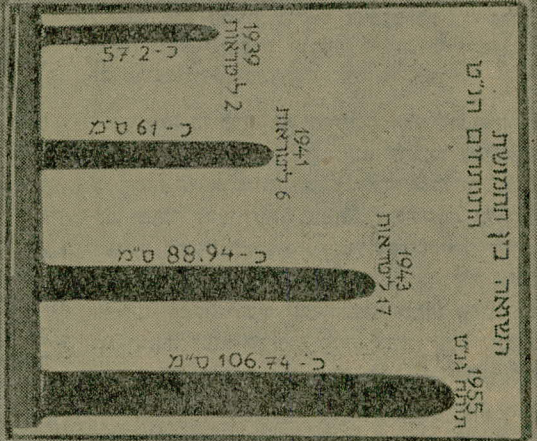
תהליך זה מן הנמנע היה להתמיד בו לאין קץ. לאחר המלחמה, הוסיפו להגדיל את מימדי הטנקים, אך אותה שעה הגיעו כבר התותחים הנגד-טנקיים שבשימוש חיל-הרגלים לשיאם, ונתגלה כי מן הנמנע יהיה להוסיף תוספת כלשהי במשקלם ובקליבר שלהם. מאידך ניתן היה לראות כיצד נפתח שדה אפשרויות חדש, ע"י השימוש בקליעים בעלי מטען חלול, הפועלים בראש וראשונה בכוח האנרגיה הכימית הנוצרת עם התפוצץ המטען ולאז דוקא בכוח התאוצה וההלם שבהם. פועלתם של הקליעים בעלי המטען החלול נוצרת ע"י פיצוץו של מטען הומר-הנפץ אשר בפגו חרוטי מרגע בו הולם הקליע בטנק. התפוצצות המטען מכוננת בצורת סילון הבוקע את השריון והמזרמים גזולים וגזים בוערים לתוך הטנק פנימה.

כיצד יורה החומר הגלם
 החומות שלו צמודות ונוטות
 במסעות עם השמל, דיסקיות
 פלסטיות חמורת את קצרו של
 התחילת תעופת החומר והנח
 מתחילים התנאים מביעים חומל-
 הדף נעים לאחור דרך החומר.

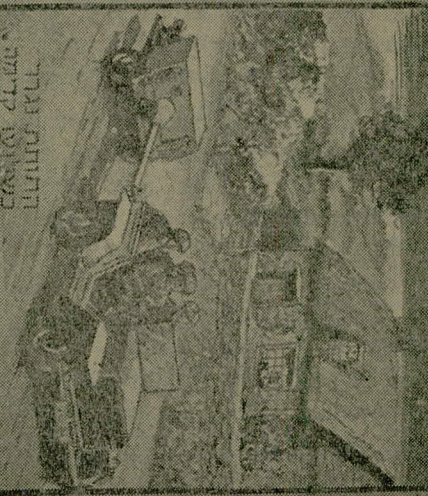
מנוף פירות הסדן
 מנוף פירות הסדן
 נראה במצב המפעיע.

השגחה בן חומות
 חומותים ה"ש
 1955
 תחילת גלם

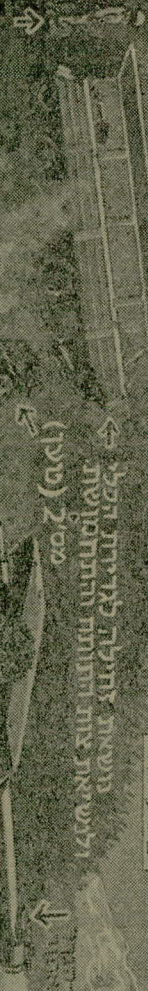
החומר הגלם הנדון פניו החדש
 בפעולה

מקשה היגל של החומר החדש הנדון עובר
 מאפס, בשבת האזור, אסטרטגיה לפרס

החומר הגלם
 כשנכנס קדמה

מטרה חלילה לרקוד הכלי
 ולשאת את החומר החומות
 מט' 2 (מט')

מט' 3 (מט')
 מט' 4 (מט')
 מט' 5 (מט')
 מט' 6 (מט')

מנומעת 4 43 18

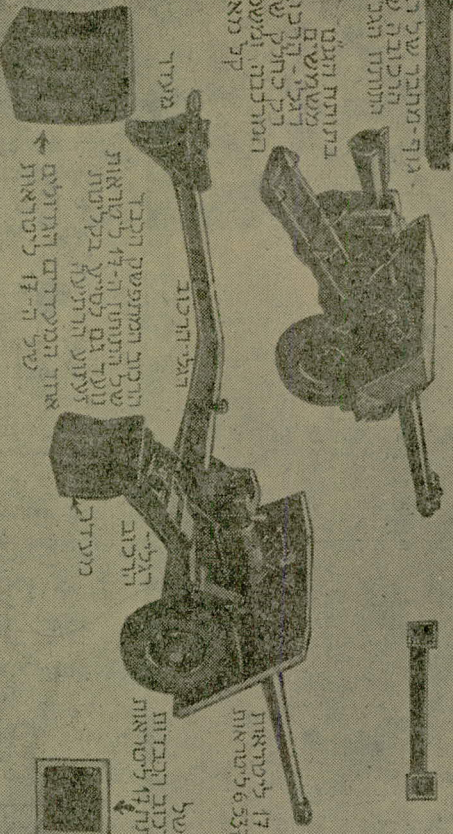

דקליבר המדל של התותחים הרוסי
 התותח רוג'א 1905
 התותח רוג'א 1904
 התותח רוג'א 1903
 2 ליטריות

המדידת המג'אט אטו
 מצד מעגלים

גוף-מתכבד של רוג'א
 מכוננת של
 התותח המג'אט

בקרבת העג'אט
 ומג'אט
 רק בתחום של
 המכוננת ומשקל
 קל נמדד

מג'אט
 רוג'א ומתקנת הרכב
 של התותח ה-17 ליטריות
 נעל גם למדידת בקליפת
 לעיניו הרוסיים
 אחד המכוננות הרוסיים
 של ה-17 ליטריות

וגל-הרכיב
 רוג'א
 מעגלי
 רוג'א ורכיב רג'אט
 של התותח ה-17 ליטריות
 ומן של
 רוג'א ורכיב רג'אט
 של התותח ה-17 ליטריות
 משקל 653 ליטריות

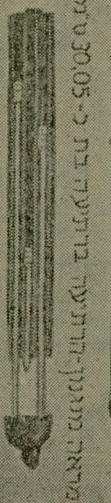
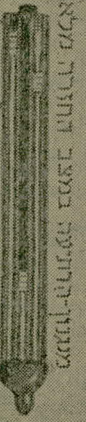
המדידת המג'אט אטו כ-188 ליטריות

המדידת המג'אט אטו כ-114 ס"מ

כדור איון אורך בעמקו הרוסיים המודרני של
 המדידת המג'אט אטו כ-30.05 ליטריות

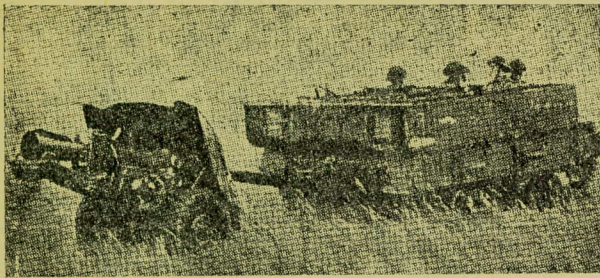

התותח המג'אט אטו המכוננת "פאטי"

הרוסיים חופשיים לזוג התוצה ודרך התוצה וכן דרך קנה התותח. משקל התותח פתוח מ-1000 ק"ג. עיצור מתקלחת מנוברת אליו מעל ללולאה כדי לאפשר את גזירתו כשהלוע מופנה קדימה, ולאפשר בכך את המסתובלת-לפועלה במהירות רבה בכל האפשר. תכונה נוספת של המג'אט היא צלילתו הנמרזת, המסייעת להסתיר בעקלות, אך כן ניתן לגרום בקלות על ידי כלירבב קל לזנוח לו נושאת וחילוף סוג "מנוברת" להטעת התותח הפלגה וההתמחושה. הקליבר של התותח ואורכו של המג'אט מראים בהירות כמה גולה מאז תחילת מלחמת ה-20 עצמת-המדינה של הנשי המג'אט אטו הראשי של הרוסיים.

ציון סמכות
 קוטרו של התותח בן 17 המ"ט אטו — 77 מ"מ. וזו 75 מ"מ.

הוצג לראשונה לפני הצבא הרוסי במסגרת הראה המלכותי האחרון לניו-זילנד. לתותח קליבר בן 120 מ"מ (4.7 אינץ'). הוא ללא רתם, הואיל וחלק מהגזים לסדרו ומעליו כנגד החבטה האחורית של הכלי בעת היריה הודחה לכך שאין לו רתמה, קל התותח במבנהו הרבה יותר מהמקלים הרגילים בעלי קליבר ומחירות-לוע קטורבים לשליו. מנגנון-היריעה המורכב מגלגלים המסליל שמו, וגלגל-המחזור המסליל אותו חזים ואשר זעזוע-היריה שלהם נובע חלקית ברגלי רכוב כבדות ובמעגלים המנועים בארמה. יש לו תחמוש צמוד — כלומר שומעילי וקליפו מחוברים זה לזה — הנורה באמצעות רום חשמלי. בעת היריה מוצפת החוצה ויסקית פלאסטיק, המטרת את קצוה האחורי של התרומל המנוע

עתה בשירות — ה"צנטוריון" — חמוש בתותח של 83 מ"מ (בן 20 הליטרא). לטנק זה צריח גדול מאוד, המקנה לתותח את השטח הדרוש לרתיצתו, משקלו הכולל של הטנק הוא קרוב ל-50 טון, דבר שעורר בעיות שונות במלחמת קוריאה.

בנאום שנישא לא מזמן בבית הנבחרים הבריטי רמו מיניסטר המלחמה על הכנסתו לשימוש של טנק בעל מימדים גדולים ביותר, לדבריו, "קרוב לודאי שטנק זה הוא הטנק בעל העצמה הגדולה ביותר בעולם". אולם, מן הראוי לציין, כי המיניסטר הוסיף גם את ההערה הבאה: "לכשמיגיעים למימדים מעין אלה, נדמה גם כי מגיעים לקצה גבול פיתוחו של הטנק". אך מי יוכל לקבוע זאת בבטחה? יתכן כי יצליחו ה"טנקים להגביר את כושר נידוחם, מבלי שיאבדו מאומה מעצמת אישם — ביצאם בעקבות חיל הרגלים ובסגלם לעצמם טיפוס זה או אחר של תותח ללא רתע.

(לפי סקירה, ממקור בריטי, בהשקפה הציבאית, עתון הקצינים של העוצבות דוברות הצרפתית בצבא שביצריה).

⁽¹⁾ בינתיים כבר נתפרסם דבר הטנק החדש ברבים. ראה ב"מערכות" חוברת צ"ג בענין ה"Conqueror" הבריטי (במדור "חידושי נשק וטכניקה").

למעלה — העטף, גרור ע"י "קמברידג'".
למטה — מנגנון הברייח ומפלט הגזים.

התותח הגרודי הנגד-טנקי

הבריטי החדש — שמשקלו המועטי יחסית (כשליש משקלו של תותח נגד-טנקי תקין) מאפשר לסטלו בוריות (למשל, לצורך העברה מעמדה לעמדה, על-מנת להטעות את אש-הטנקים האויבת); ואילו מימדיו המצומצמים (3,87 מ' אורכו, 1,14—1,22 מ' גובהו במצביההצבה השונים, 1,59 מ' רוחבו) מקילים, בראש-ראשונה, על הסתרתו והטאתו, במהירות ובתכליתיות.

צותו של התותח מונה 5 אנשים:

סמל-מפקד, התופס עמדה מקצת מן-הצה, כדי שהעשן והאבק של הירי לא יסתירו את שדה-צפיתו; מס' 1 — כון ויורה; מס' 2 — טען; מס' 3 — המעביר את פקודות מפקד-התותח והוראותיו; הנהג, ביכולתו של צות יה לסטל את התותח טלסלתי למרחקים מוגבלים.

גמאת מערכות

אגרות קוראים

הכוח העברי העליון בהתחלתו נקוק לכההרת משלהות,
לגיבון הצעות, להקשת ארכים.
„גמאת-מערכות“ נלעבה עמאקס לההעת הרהוריו
והיפוליו של קול הקוראים ואנשי-האגן. מעל גמאתו זו
יולת הקורא הער, החורף גמאות הכוח והמילוי משימותיו,
להגיב על אולגים אתהרכים, לערער על הנחות מקובלות
ולהיות יזם להצעות מחשבות ומתקנות.

הכשרת מפקדים בקורס מפיים

מחכים לו מיד עם בואו לפקד על פלוגה. וכאן
המקום להעיר, כי אף-על-פי שלהלכה קיימת זהות
בין תפקידיו של המ"פ בימי שלום לאלו של ימי
מלחמה — הרי למעשה נקודות-הדגש וכיווני ה-
מאמץ שונים בתכלית.

בתקופת שלום הופך הצבא לבית-ספר בשביל
השנתונים העוברים בו את תקופת אימוניהם. חלק
נכבד מתקציב הצבא מוצא על אימון שנתונים אלה,
ויהיה זה עול אם נמסור את אנשי השנתונים לידי
מפקדים שלא עשינו די להכשרתם לתפקידם זה.
מה הם, אם כן, תפקידיו של מ"פ בעתות שלום?
אימונים — מפקד הפלוגה חייב להיות מסוגל
לתת אישית שעורים ליחידות-המשנה שלו, ולתת
תדריכים למ"כים ולמ"מים. הוא חייב להכיר את
הנוהלים של הזמנת שטחי-אימונים והוראות-הבט-
חון, ואת שיטות הפיקוח והדיווח.

אפסנאות — על מפקד הפלוגה להכיר את דרכי
העבודה האפסנאיים של הפלוגה והגדוד, כדי שיוכל
לנצל את הציוד הגדודי, כדי שיהיה ביכולתו לערוך
בקורת באפסנאות שלו וכדי שידע לטפל במקרים
של אבדן-ציוד.

טעם — היות ומפקד הפלוגה הוא גם קצין-
הסעד של אנשיו, עליו להתמצא בנוהלים של הגשת
בקשות וערעורים, כדי שיוכל להגן על זכויות חייליו
ומשפחותיהם.

חינוך — על מפקד הפלוגה להיות מסוגל (או
מוכן) להכין ערבי-הסברה ולנהלם.

כל צבא חדיש פועל בהתאם לתכנון, אשר נקבע
ע"י מטה-הראשי ומתבסס על ניתוני-מודיעין. מ-
תפקידי התכנון לקבוע את ההישגים אליהם חייבות
היחידות השונות לשאוף להגיע. תכנון טוב נבחן
ככושרו לקבוע מה עיקר ומה טפל — ואת סדר
העדיפויות בעיקר עצמו. לא יפלא, לכן, אם בבואי
לבחון פרט מסוים בתכנון קורס, מציג אני לעצמי
את השאלה: — האם הדרך שנקבעה לצורך השגת
זמטרה — דהיינו, תכנית קורס — נקבעה בהתאם
לכלל הידוע: „תחלה — הדברים אשר המפקד
זוכרח לדעתם, אח"כ — את אשר הוא צריך לדעת,
לבסוף — אשר רצוי כי ידע“. האם השכילו ה-
אתכננים לנצל להשגת העיקר, את הזמן והאמצעים
שעמדו לרשותם?

בדברי אנסה לגעת בבעית הכנת מפקדים, ובמ-
יוחד מפקדי פלוגות, כפי שהיא משתקפת באספק-
ריה של קורס מפיים.

קודם שנדון בבעיה זו עלינו להזכיר לעצמנו,
שמספר לא-מבוטל של קצינים המגיעים לקורס
זה, באו לשלב זה בדרכם הצבאית בלי שהתנסו
קיבלו קודם-לכן הכשרה מתאימה בפיקוד או בהד-
יכה.

כדי לענות על השאלה, לקראת מה חייב קורס
זה להכין את חניכיו, עלינו קודם-כל להבהיר
לעצמנו מה הם תפקידיו של מפקד פלוגה היום;
נמלים אחרות: מה עליו לדעת, שעה שהוא מסיים
ת-הקורס ומתחיל ל„התלבש“ על התפקידים ה-

שיפוט — על מפקד הפלוגה לדעת מה הן סמ-
כויותיו המשפטיות, ולדעת לנהל ועדת-חקירה.

המכנינים אנו את מפקד הפלוגה לכל אלה?

לדאבוני, עלי להשיב על כך בשלילה. הנושאים
הנלמדים היום בקורס הם נושאי-לחימה מתקדמים,
שלכשעצמם הם חשובים, אלא שאין הם דוחקים
כרגע, ואין ספק שמקום לא יכירם "בראש-התור"
של התעסקויות מפקד הפלוגה דהיום, הם, אם אפשר
לאמר כך, משרתים את מפקד הפלוגה עצמו, ולא
את פלוגתו...

על כן ברור לכולנו כי טוב ונכון הדבר שהחניך

כיצד מכשירים מפקדים לתפקידם במילואים?

חומר זה מוכן, הוא נדון בפגישה עם מפקדי
המשנה, המג"דים, חומר מודפס, תכניות, מערכי-
וחוברות, מוכן בעבור המג"דים אשר נפגשים ענ
מ"פים ומ"מים שלהם, ועורכים אתם דיון ותדריך
ראשון, כל הקצינים שיצטרכו להדריך, מקבלים או
הספרות לביתם, ומתכוננים בעזרתה.

קריאות' תלת-יומיות או חד-יומיות, הנן השלג
הבא של הכנת מדריכים, שירותו של המפקד, הן
נמשך 40 יום, מאפשר הכנה מוקדמת למפקדי
בתקופת שירותם השנתי, לפני בוא הטוראים.
אילו נקלע כותב הרשימה ליחידה הנוהגת כפ
שתיארתי כאן — וכאלו הן רוב יחידות צה"ל —
לא היה משתמש ודאי במלה "פרטיזנית" — ול-
היה בא לטעון שהוטל עליו תפקיד הרכיגית
כביכול.

יתר על כן, הייתי מציע לכותב המכתב, לקרוא
את המבוא לרשימה "הכנת מערך שיעור לתרגיל"
(באותה חוברת מערכות צ"ג) כדי להיכח שמגמו
צה"ל אינה "העברת התינוק" למפקד הזוטרי, אלא
דוקא הטלת האחריות לביצוע על המפקדים הגבוהי
יותר, ואם במקרה בבסיס האימונים הנ"ל הדבר ל-
נעשה כך, הרי חבל, אך אין זו המדיניות של צה"ל
*

ועתה הערות להשוואה שיערך בעל-המכתב בי
קצין במילואים והקצין הסדיר.
אחרי שתיארתי את הדרך הנכונה להכנת מפקי
די-מילואים לאימונים, הרי טענתו לגבי ספרות ה'
הדרכה אינה במקומה, ומגוכח המשפט "הצבא אינו
מספק לו כל חומר".

טענתו שקצין-המילואים אינו מכיר את אנש

ברצוני להגיב על רשימת סגן יואכים זוננברי,
"השתלמות או רכישת נסיון פיקוד והדרכה לקצין
חי"ר במילואים". (מערכות, צ"ג — "במת מערכות"),
למרות שאיני חושב עצמי ל"בעל קולמוס שנון"
— כפי שכותב סגן י. ז. — אנסה להפריך את
טענותיו אשר הן לדעתי חסרות יסוד.

הצבא הסדיר הנו הגרעין המחזיק סביבו את
רובו של צה"ל, שהוא המילואים, ולו רצתה המדינה
— ואילו היה זה ביכולתה — הרי כל הקצינים
חייבים היו להיות סדירים. אך דבר זה אינו ניתן.
במסיבות אלו, הבה נראה, מהו המצב לאמתו.
א. סיפורו של סגן י. ז. על קריאתו לשירות
מילואים, ועל זה שהטילו עליו תפקיד של מפקד
קורס טירונים באופן פתאומי — מפתיעה, וזו גם
אינה הדרך שאני — כותב רשימה זו — הייתי
מטיל תפקיד זה.

אין בצה"ל בי"ס למפקדי קורסי טירונים, אלא
המפקדים הממונים יודעים להטיל תפקיד זה ב-
יחידותיהם על קצין שהכשרתו הקודמת לתפקיד זה
מבטיחה את הסיכוי הטוב ביותר להצלחה. הטלת
תפקיד זה על קצין צוער, שאת קצינותו רכש לא
מומן (לפי דברי הכותב) ולא היה לו נסיון הדרכתי
רב, היתה ללא ספק שגיאה.

כדאי היה, שכותב האגרת יפגש עם חברים
בדרגתו ביחידות אחרות ויוכח שברוב יחידות
המילואים שונה בהחלט נוהג הכנסת קצין-מילואים
לתפקיד אחראי בעת שירותו השנתי במילואים.

הדבר מתחיל מספר חדשים לפני השירות ה'
שנתי בהכנת תכניות ומערכי שיעור ע"י הדרג
הגבוה יותר, שהוא סדיר — מפקדת חטיבה. כש-

ועתה להצעתו של כותב המכתב:

איני מבין מה ענין הארגון של יחידות "טירונות טהורות". האם ההצעה באה כדי שקצינים חסרי נסיון ילמדו להתגלה על זקנן? אולי ההיפך הוא הנכון, והכנסת קצין צוער לתפקיד צריכה להעשות ע"י חברו הקצין הותיק?

מפליאה אותי חוסר הידיעה של הכותב לגבי חי"ר קשיש. מדבריו ניתן להסיק שחי"ר קשיש מורכב רובו מטירונים. הוא פשוט אינו יודע, כנראה, כי חייל ותיק, בעל-נסיון, "בוגר" מלחמת השחרור, בעת שנוי סוג בריאותו ל-כ"ל, למשל, או בהגיעו לגיל מסויים, עובר לחי"ר קשיש?

ומה פירושו: "הקצין הזוטר יגדל עם יחידתו ויכין במשך האימון השנתי שלו, שלב-שלב, את המ"כים שלו בעצמו"? האם הוא מתכוון לערוך קורס מ"כים במשך 10 ימי הכנת מפקדים, או שמתכוון הוא לאותו דבר שכבר הזכרתי, והנעשה בצה"ל, של הכנת מפקדים לקראת האימון השנתי?

דומני, איפוא, כי לא היה מקום למשפט המפורץ צי": "ולא, ילבישו' ביום פקודה מפקד על יחידה אשר אין לה כל עבר משותף של אימונים, תמרונים וכו'".

סגן-אלוף א. אלירז

יחידתו, גם היא חסרת שחר. מבלי לדבר על יחידות מילואים ותיקות הקיימות 5 שנים, אתיחס ליחידה שקיימת שנה בלבד. במשך שנה זו, בערכו ביחידה זו פגישות בכל הדרגים לשם הכרות ורישום, והיו ביקורים במקומות מפגש והתארגנות.

במקרה והיחידה אינה יוצאת באותה שנה לאימון שנתי, רשאי היה כל מפקד בכל דרג לזמן את אנשיו, בהתאם לחוק שירות הבטחון, לשם פגישה. וכלום המפקד הנ"ל יכול היה שלא להפגש עם אנשיו לפגישות אישיות לצורך שיבוצם הנכון והתאמתם לקורסים?

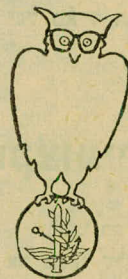
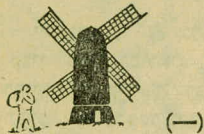
יהיה לבו של סגן י. ז. סמוך ובטוח, שברוב היחידות הדברים נעשים כך, ואין מקום להכליל ולומר שקצין-מילואים "אינו מכיר את אנשי יחידתו ואלה אינם מכירים אותו".

יש עוד לציין שפגישות המפקדים בדרגי פיקוד שונים, נעשות מתוך התנדבות ובלב שלם, נוסף לחיבתם לפי חוק שירות הבטחון, והוא אחד מעמודי התווך של צה"ל.

ואגב, לענין המדים: נכון שאין לצה"ל בגדים סוג א' לכל אנשי-המילואים, אך בגד עבודה נקי, נעלים מצוחצחות, ופרצוף מגולח, הם מצרכים שכל חייל-מילואים מקבל אותם או שהם בידו. הופעה נאה אינה מתבטאת דוקא במכנסים וחולצה חדשים.

על אף הינשוף - - -

אולם ינשוף זה שלכם יש לו יומרה להיות אינטליגנטי — ולראיה הוא מרכיב משקפיים. ונשאלת השאלה: מה מונע משקפיים אלה מלצנוח? רצוף בזה: דוגמת ינשוף עם אף בצורת "V" לטינית. נא תקנו את המעוות.

צורך נכבד, בחוברת צ"ד של "מערכות", בעמוד 67 מעל לרשימה בשם "טוב יכול להיות יותר-טוב" — מופיע ציור. בציור, ינשוף מרכיב משקפיים. לינשוף זה

אין אף. שמו של הינשוף בא לו מהעובדה שהוא נושף, פעולה המתבצעת אצלו באמצעות האף. ידוע לי שינשוף דומה לזה מופיע במאות מקומות אחרים כשהוא חסר-אף. כתוצאה מכך — בתוספת סיבות אחרות, אולי — הריהו נמצא לעתים במצב שאינו נושף ואינו שואף; היינו, אינו נושם בכלל: פשוט מת.

נ. ב. אם תמצאו לנכון לפרסם דברי אלה נא לחתום עליהם בשם "בעל-אף". נא לשחררני משכר-סופרים על יצירה זו.

המערכת נענית לבקשת הכותב לגבי בקשתו השנייה — לשחררו משכ"ס על יצירתו זו. אך לא ראתה לנכון לשנות את חזימתו: ואל-נא באפו עליה...

„טוראי - זאת דרגה ?“

דרגת-פיקוד. אפילו ההנחה, שהשם לרשימה נית על ידו תוך-הרגל ומבלי לבדוק בפרטים הקטנים מספיקה כדי להטיל ספק בבטחונו, שאמנם הטורא — מפקד הנהו.

אשר לעצם הענין — ודאי שהטוראי זאת דרגה צבאית; אולם אין לראות בה דרגת מפקד. נכון הוא, שהטוראי הטוב, המושלם, בעל התכונות הדרושות, יהיה במרוצת הזמן מפקד. בין אנ על ידי הבחירה המתמדת הקיימת בצבא, וההכשרה הניתנת בקורסים המיוחדים לכך, ובין אם על יד הוכחה מעשית בעתות חירום — בשדה הקרב. אולם בשני המצבים יעזוב הטוראי את שורת הטוראי ויעבור למשפחת המפקדים בצבא — וכלנו נראו בכך „עליה“ חיובית, שיש לעודדה.

אין לראות בחלוקה ממין זה מקור להתנשאו או התרברבות מצד המפקדים ולא יסוד לרגש נתינות בקרב הטוראים.

בשתי תופעות שליליות אלה יש ללחום במידו שיה, אולם באותו ההבדל, שלגבי המפקדים צריך להשקיע מאמץ מחנך רב ובלתי-פוסק, ובכל צורה שניתן להשקיע, כי עלינו לדרוש מאת המפקד שלנו התפתחות כללית העולה בהרבה מעל הממוצי הרגיל והמקובל; בעוד שלגבי הטוראי עלינו רי ולהשלים „ולכונן“ את המטען, אשר לרוב מביא הו עמו מן המוכן.

נראה לי שכאן אחת הסיבות לטענתו המוטעית של סא"ל ריבלין.

אל"מ נ. שרמ

ברשימתו שבחובי צ"ד של „מערכות“ מתריע סא"ל ריבלין על קיפוח דרגת הטוראי, ומנסה ל- הוכיח, שיש לראות דרגה זו כשלב ראשון בסולם הפיקוד.

תודות לצרוף מקרי של נושאי רשימות שונות באותה חוברת של „מערכות“, מסתמך סא"ל ריבלין גם על רשימתו של אל"מ וואלאך להוכחת טעוטי וטעותו של סא"ל פילבסקי, כפי שנתגלו, כביכול, ברשימותינו, שנתפרטמו אף הן באותה חוברת.

לאמתו של דבר, נהגו השניים האחרונים כפי שנהגו מאחר והנושא, כפי שכל אחד מהם טיפל בו, התייחס למפקדים בלבד; ואילו אל"מ פ. וואלאך נהג אחרת משום שהוא טיפל בכלל החיילים, וב- מיוחד בטוראי.

קראתי בעיות רב את רשימתו של אל"מ י. וואלאך ומצאתי בה חומר מאלף; אולם בשום אופן אין, לדעתי, להתרשם ממנה, כאילו כותב הרשימה רואה בדרגת הטוראי דרגת מפקד.

הערכת סא"ל ג. רבלין את הטוראי בדרך-כלל, ואת שלנו, בצה"ל, במיוחד — אינה נוגדת באופן כללי את השקפתי אני, והריני מאמין, שבשאלה זו, הנכבדה מאוד כשלעצמה, אין חילוקי דעות בציבור שלנו. אולם מכאן ועד למסקנה להכיר בדרגת הטוראי כדרגת מפקד — המרחק רב מאוד. ונוסף לכך אין זה מובן לגמרי, לצורך מה יש לתת את הפרס הזה? יש לי הרושם, שאף סא"ל ג. ריבלין אינו „חזק“ ביותר במסקנתו זו, כי אחרת היה מכתיר את רשימתו בשם המלא „טוראי — זאת

„שופטים מקצועיים ובלתי מקצועיים בביה"ד הצבאי“*

ברצוני רק להתייחס לנקודה אחת, שבה לא הבנתי, כנראה את כונתו של בעל המאמר.

איש מבין אלה, שלפחות פעם אחת נודמן להם להשתתן בבית-דין צבאי בתור שופטים, עדים או סתם משקיפים, אינ חולק על הנוהג אשר במינוי קצין בעל השכלה משפטיו כאב"ד.

תחת הכותרת „תפקידים שאין להטיל על שופט מקצועי כותב אל"מ זהר: „לעתים לא רחוקות, המשתתפים במשפו ובעיקר שני השופטים הבלתי מקצועיים, מעמידים לאב"ד — השופט המקצועי — דרישות מרחיקות לכת, אשר אי

יש להצטער על כך, שנושא כה חשוב ומענין כל חייל (קצין, חוגר וטוראי), כמו משפט צבאי, זוכה רק לעתים רחוקות לטיפול על דפי „מערכות“. יש לברך לכן את ה- מערכת על פרסמה את מאמרו של אל"מ זהר.

הנני מצטרף לתקות המערכת, שהמאמר (המסביר נושא מקצועי בצורה קלה, ובשפה פשוטה ונעימה לקריאה) יקל בודאי על אלה מאתנו, שיקראו להיות שופטים — את הבנת תפקידים.

(*) למאמרו של אל"מ ד"ר מאיר זהר „שופטים מקצועיים ובלתי מקצועיים בביה"ד הצבאי — „מערכות“ צ"ג.

מחובתו, ולפעמים גם לא ברשותו למלא אחריה".
דרישות אלה מחולקות לשלושה סוגים:

א. בעיות מקצועיות-צבאיות.

ב. נוהל ונהוג צבאי.

ג. התנהגות מבישה ובלתי הולמת.

האמנם זה כך?

בבעיות מקצועיות-צבאיות יעמדו השכלה ונסיון צבאי לימינו של השופט, ויעזרו לחרוץ משפט צודק. אבל הנני מרשה לעצמי להטיל ספק, באם הם תנאי כל יעבור עבור השופט. הרי ברשותו של אב"ד להזמין מומחים והללו יתבקשו להביע את דעתם המקצועית בכל נושא שבדיון, לפי דוגמאות שבמאמר: האם מטוח לנשק מסוים הבטיח אימון טוב ללא סכנת חיים? ישנן פקודות בנושא זה ואפשר לקרוא קצין ממחלקה מתאימה באה"ד שיביע את דעתו. וזה, בצירוף עדויות העדים, מספיק לשופטים בהבנה שלמה של העבירה.

כן בקשר לאכסון תחמושת, קיימות הוראות שלפיהן יש לאכסן תחמושת. בוחן התחמושת, או קצין מתאים ממפקדת קה"מ"ר יזמין לקבוע דעתו המקצועית במקרה הנדון, יענה על שאלות השופטים, יסביר את נוהל ושיטות האכסון, והשופטים יהיו לאתר זאת חפשים להוציא מסקנות ולפסוק פסק דין צודק. כנ"ל בענין נהיגת המטוס.

אל"מ זהר מציין את הדמיון הרב של משפט צבאי לאזרחי. באם אינני טועה הזמנת המומחים, עלימנת שיביעו את דעתם המקצועית בנושאים ספציפיים, היא שגרה יום יומית במשפט אזרחי. זאת ועוד. האם נדרשת ידיעת נהיגה במכונית משופט לעבירות תנועה בבית דין אזרחי? האם במשפט נגד עובד רכבת, שגרם לתאונה, נדרשת משופט אזרחי ידיעת מנועי דיזל או מערכת סימנים ואורות אוהרה, הקיימת על מסילות הברזל?

בעיות נוהל ונהוג צבאי. גם כאן אינני יכול להסכים, שאין ביכולתו של שופט משפטן למלא אחרי דרישות ש-הבעיות האלה מעמידות בפניו.

יתכן שאין בעיות נוהל, אפסנאי לדוגמה, המוגזפולין של השופט המשפטן. אבל אפשר ואפשר לדרוש ממנו שעל יסוד פקודות מטכ"ל ונהלים מיוחדים של החילות המספ" קים, לא רק שיתרשם בעצמו נכונה מן העבירה שבדיון, אלא, על סמך השכלתו המשפטית דוקא, יעזור לשני השופטים הבלתי מקצועיים. נקח שוב דוגמה ממשפט אזרחי. במשפט של עבירה על חוקי מס הכנסה (ויש ארצות שבהן, משום מה, עבירות מסוג זה הן מרובות למדי). האם על השופט להיות מומחה למס הכנסה? לפי עניות דעתי לא! קיים חוק של הכנסת, הקובע כמה אורח צריך לשלם. ישנן הוראות של משרד האוצר איך לשלם ומתי. כל אלה עומדים לרשותו של השופט. ואם העבירה היא מסובכת, בגלל מקרה מסוים, שהחוק אינו עונה עליו במאת האחוזים, קוראים למנהל משרד מס הכנסה הקרוב, גובים ממנו עדות בשבועה, או חותמת

מקצועית, ולאחר זאת השופט מוציא את מסקנותיו. למה לא יהא נוהל כזה מתאים גם לביה"ד הצבאי?

התנהגות מבישה ובלתי הולמת (הכונה בעיקר למפקדים). עלי להקדים כאן מלים מספר. בעל המאמר אומר, שעבירה זו היא בעלת חיקף רב ביותר וכדי לקבוע באם התנהגות מסוימת של קצין היא מבישה, חייב ביה"ד הצבאי, הן בדבר, לקבוע: מה הוא סטנדרד ההתנהגות הנדרשת מאותו סוג קצינים (ההדרגה שלי) עליהם נמנה הנאשם.

הנחה זו אינה נראית לי.

ראשית כל, נדמה לי שטוב היה לקבוע, פעם ולתמיד, סוגי התנהגות בלתי הולמת או מבישת את הקצין או מפקד, ושאינם מביאים כבוד לצה"ל. ספר חוקים כאלה קיים בצב"א אחרים. החלטה בענין זה, היא מסוג ההחלטות העק"ר ונזיית ביותר, ואין אני רואה את עצמי רשאי ומתאים להציע הצעות בנדון, ואסתפק רק בהערה כללית זו. ברצוני להתעכב על אותו סטנדרד ההתנהגות, הנדרש מקצין או מש"ק, באם הבנתי נכון, מתכוון בעל המאמר להגיד, שמכל סוג של קצין, נדרש סטנדרד אחר של התנהגות. ז"א שדבר, הנדרש מקצין חיל-אוויר, אינו מתאים במקרה של קצין חיל-הים. או אשר הולם את מפקד פלוגת חי"ר, אינו הולם קצין שלישות פיקודי. הנני מרשה לעצמי להביע ספק בנכונות הדבר. בעיני קיים — באם אפילו איננו כתוב — אך ורק סטנדרד אחד של התנהגות של חיל בכלל וקצין בפרט, וסטנדרד זה נדרש מכולם. ביה"ד צריך רק לקבוע האם קצין מסוים עשה, או לא עשה, דבר שלפי המושגים וההל"כ כות המקובלות הולם או אינו הולם, מביש או אינו מביש אותו כמפקד.

מה הן, איפוא, הדרישות מרחיקות-הלכת מאותו הקצין המקצועי המשמש כאב"ד? דורשים ממנו שיקבע את האלמנטים של אותה התנהגות (אפילו אם אינם מוגדרים ויציבים עדיין) לא קביעה טכנית משפטית כמו בעבירת גניבה — אלא קביעה המבוססת על ערכים מקובלים ומקודשים ב-חברה צבאית או אזרחית.

בעל המאמר מאמין שיש בידי (שופטים) קצינים, בעלי אותה הדרגה או מעמד (כמו הנאשם), כל הנתונים שישנם בידי השופט המשפטן, ולפעמים הם אף עולים עליו ל-קביעת סטנדרד-התנהגות כזה.

בכל הכבוד והמשמעת ירשה לי אל"מ זהר להגיד שיש בכך פגיעה (בלתי מכוונת בודאי) באותם השופטים-מקצועיים, המשפטנים. האם יתכן להניח שאב"בית-הדין, רס"ג, משפטן, הן סגן-משנה על עבירה מסוג זה, יצטרך להעזר על ידי שופט בלתי-מקצועי בדרגת הנאשם, כדי לקבוע באם התנהגותו של הנאשם, היתה הולמת או לא? האמנם אותו סג"מ, השופט, בן 20, המשרת בצבא שנתיים, עולה בשיקולו ובקביעת האלמנטים של העבירה, על אב"בית-הדין? אני משוכנע שלא!

רס"ן אשל יעקב, הת"ם

הזרקאור

לסגת בהצלחה. למארכים מסוג זה נוטלים לרוב בנשק אבטומטי קל ורימוני-יד. אך מפאת החשכה הפגיעות אינן תכליתיות ולכן קורה שהמסתננים מצליחים לברוח אפילו כשהם עוברים במרחק מטרים ספורים ממקום המארב.

וכאן יש ברצוני לעמוד על אמצעי התאורה, אשר חושבני יוכל לסייע לנו במידה רבה. כונתי ל-זרקאור-יד מופעל-סוללה, שיהיה חזק דיו להאיר היטב מרחק של 15—20 מטר. הזרקאור יופעל תוך כדי פתיחה-באש, על-מנת להשיג את התוצאות הרצויות. כמובן גם לאמצעי זה יתרונות ומגבלות משלו:

היתרונות:

- א. אפשרות לראות את המסתננים ברור, דבר שיאפשר לשומרים לדייק באשם.
- ב. סינוור המסתננים והפתעתם, אשר יביאום ל-מצב של הלם. ידוע הוא שאדם המואר לפתע נעצר לפרק-זמן ארוך יחסית.
- ג. בעוד האויב מואר, נשארים האורבים בלתי-נראים.

המגבלות:

- א. הסינוור לא ימנע את המסתנן מלאתר את מקום האורבים (הניתן להבחנה לפי רשף היריה).
- ב. האדם הנושא את הזרקאור ואת הסוללה לא יוכל להשתמש בנשקו, תוך כדי הפעלת הזרקאור. יש אפשרות להשתמש בזרקאור מסוג זה גם ב-מארכים בשדה. מנסיוני ידועים לי מארכי-לילה רבים שנכשלו רק מתוך כך שאש האורבים היתה בלתי-מדויקת, בעוד הזרקאור הנייד יכול היה לסייע לקליעה טובה.

תוצאות טובות אשר תושגנה בדרך זו יביאו את המסתננים לפקפק בכדאיות פריצתם למשקיננו.

סגן/מ י. יצחקי

אין בכונתי לכתוב ברשימה זו על אמצעי תאורה שונים כגון "הירח המלאכותי" — אור זרקאורים המוחזר ע"י העננים — אשר השתמשו בהם בהצלחה בקרבות לילה רחבי-ממדים. כונתי לאמצעי פשוט אשר יוכל לסייע לאנשי הבטחון בספר בלחיתתם בהסתננות.

אחת הבעיות העיקריות, המעסיקה את אנשי הבטחון היא ההסתננות, שמטרתה על-פירוב גניבה, ובמקרים חמורים יותר חבלה ורצח. המסתננים פועלים בשטח שמחוץ למשקים, ומגמתם גניבת צינור-רות-השקיה, חבלה בקוי מים ראשיים ורצח עובדים — ואף חודרים לתוך המשקים למטרות חבלה וגניבת בהמות ורכוש. ברוב המקרים פורצים המסתננים את גדר המשק, מבצעים את זממם ונסוגים לעבר אותה פירצה בגדר. כמעט תמיד הם מסמנים את מקום הפירצה בגדר בחפצים בעלי צבע בהיר, כדי להקל על בריחתם.

ישנם אמצעים שונים על-מנת להקשות על ה-מסתננים את פריצת הגדרות:

א. הנחת מוקשים נגד אנשים.

ב. הארת הגדר.

ג. הנחת מוקשי תאורה.

באמצעי הראשון ניתן להשתמש בין שתי גדרות וזאת על-מנת להבטיח את חיי אנשי-המקום. שני האמצעים האחרים כוחם יפה במידה שנוסף להם ישנה גם שמירה ערה. כמובן ישנם גם אמצעים אחרים.

באם ניה שמשק מסייג נקט בשלושת אמצעי הבטחון הנ"ל, עדיין תלויה הצלחה במלחמה במסתננים בשמירה, ובתכליתיות הפעולה נגדם לאחר הפריצה, זכורים לי מקרים בהם פרצו המסתננים את גדר המשק ולמרות שהשומרים הרגישו בהם ואף ארבו להם במקום הפירצה, הצליחו המסתננים

שלוש השגות - ותשובה

בעקבות:

„טיפוח הלוחם הרגלי“

א

התקפת האויב החלה עם אור ראשון בשעה 5 בבוקר; ההחלטה לסגת ננקטה ב-1000 לפנה"צ, לאחר 5 שעות הפגזה, ורק לאחר שבשעה האחרונה קרבו המשוריינים וצלפו באינ-מפריע וגרמו למספר האבידות הגדול. הנסיגה נמשכה מ-1000 ועד 1600 ז. א. 6 שעות, לאורך דרך של 5-6 ק"מ. ופרט נוסף להבהרה: אילו שאפה היחידה לנתק את המגע, היתה יכולה לעשות זאת במהירות רבה. ע"י עזיבת ציר הכביש לחולדה וכניסה לגבעות שמצפון; ולשם אמנם נשלח חלק מן היחידה, אותו חלק ש מחלקה אחת ממנו ראה אל"מ ואלאך. הכונה היתה להוציא חלק זה, שלא היה אורגני לשאר הגוף, לאגף, לשחררו מלחץ האויב ולמנוע ע"י כך אבידות מיותרות. אשר לגוף העיקרי, הלה המשיך לסגת לאורך הכביש עצמו, תוך תפיסת עמדות-חיפוי ברציפות, כשמגמתו העיקרית — עיכוב תנועת שריון האויב ומניעת פריצתו קדימה — כל זאת להבטחת שירת הפצועים. כי אכן היה הכביש ציר פינוי יחידי, ולארכו נעו לאטם כשלושים פצועים, בלויית מספר שוה לפחות של חברים שנשארו אתם, נוסף על נושאי ההרוגים. אגב, אותן יחידות-חיפוי שהבטיחו נסיגת גוף זה עמדו כמה פעמים תחת לחץ ישיר מצד האויב, ובלמו את התקדמות שדרתו ע"י פגיעה שפגעו באחד המשוריינים בצרור מקלע שחדר בעד אשנב פתוח, והפכוהו.

אולי תובהר עתה לאל"מ ואלאך תמונת הקרב שזכה לחזות רק בקצהו ה"שקט": היחידה שראה הוא נסוגה ראשונה, ובחיפוי הגוף העיקרי, אשר $\frac{2}{3}$ ממנו עסקו בהובלת פצועים והרוגים — או שהיו בעצמם כאלה; והשליש האחרון חיפה עד שעה מאוחרת על נסיגת כולם, ואף-על-פי-כן הגיע אף הוא במבנה מסודר למדי למגמתו.

אגב — אף תיאור הפיזור „שמיד התפורו והתפרקו ללא כל שליטה“... אינו נכון. יצוין לזכותו

ברצוני לתקן כאן כמה אי-דיוקים שנפלו ב-מאמרו המצוין של אל"מ ואלאך „טיפוח הלוחם הרגלי“. כוהו של אותו מאמר בכך, שעיקרו מושתת על לקח אישי שנתנסה בו כותבו. הדוגמאות ה-מובאות בו, יש בהן משום הבלטה יפה של ה"עשה" ו"אל תעשה" בלחימת חיל-הרגלים.

אלא שדוקא משום כך חושבני ששגה כותב המאמר כאשר ביקש לבסס חלק ממסקנותיו על כמה קרבות שלא שותף בהם אישית. אמנם מצטט הוא את ביסמרק: „רק כסיל למד מנסיונו הוא; אני תמיד למדתי מנסיונם של אחרים“ — אך מסתבר שקשה למדי להפיק נכונה לקח ממה שעושים האחרים, מאחר שדרושה לשם כך ידיעה מדויקת של העוב-דות; ואילו דבק אל"מ ואלאך בסייג ששם לעצמו „מאחר שאני רוצה רק להשתמש בדוגמאות שראיתי במו עיני וגוו“ היה מיטיב לעשות.

בכוונתי להעיר כאן על שני תיאורים, למען הדיוק העובדתי. התיאור האחד — תאור ה"הלם" בקרב לטרון הראשון (וכמובן נתחולל ה"הלם" והיחידה נסוגה בבהלה והגיעה במצב חמור מאד לבסיס היציאה...). ובכן — לא היה בקרב זה „הלם“ והיחידה לא „נסוגה בבהלה“. אינני מתכוון להביא כאן פרטי התחוללות הקרב, — הדברים יראו אור בספר חטיבת גבעתי לכשיופיע — אך זאת לדעת: היחידה החלה כנסיגתה לפי הוראת מפקדה, ובאישור הדרג הגבוה יותר, לאחר שנגרמו לה אבידות כבדות, בעיקר מהפגזות תותחי נ. ט. של משוריינים בריטיים, — ולא מאש תותחי-השדה. חשיפות המקום, הקפו המצומצם, שצר מהכיל מספר אנשים כה גדול וחוסר כל מחסה בו, עשוהו מטרה מצוינת לאותם תותחים, שכל פגז שלהם חרש לו נתיב בתוך גוש אנשים צפוף זה. היתה זאת תוצאה של שיקול טקטי גרוע של המפקד בבחירת עמדתו — ועתה ביקש להפסיק את הטבח ביחידתו ולאפי-שר יציאה למרחב מתוך המחנה הצפוף.

של מפקד־הבסיס אליו נסוגה היחידה — כי סידורי קליטת היחידות הנסוגות והטיפול המשמעתי והמנהלתי בהן תאמו יפה את הצרכים.

ועתה לתיאור השני — אף כאן „ברייחה“ ב־יחידה אחרת. הפעם גבעה 69. אמת נכון — הפעם מדובר בנסיגה בלתי מאושרת ובלתי מאורגנת, דבר שאפשר להגדירו במונח „ברייחה“. אך הברייחה — לא אשמת האנשים. אילו ארגנום — ודאי היו מאורגנים; אילו פקדו עליהם שישארו — היו נשארים; ויזכירו אותם שעמדו בראש הגבעה, ולא הגיעתם הפקודה, ונשארו במקומם ולחמו עד הסוף — אף טיווחו אש תותחיו על הגבעה בעלות האויב עליהם, וכשהם עצמם עודם יושבים בפסגתה. ב־גבעה 69 נעשה גם־כן משגה טקטי, בדומה ללטרון, בציפוף רב מדי של מספר אנשים גדול בתחום צר מאוד. אך היחידה לחמה, חלק ממפקדיה נפל, ורק עם החלטת מפקדה לסגת — החלה אותה נסיגה, שהפכה בריחה בשל העדר ארגון־חיפוי מתאים.

וזאת רציתי להעיר לאל"מ ואלאך, הערה עניינית לעצם מסקנותיו: לא תהיה בהן שלמות אם לא ידגיש למדי את אחריותו של המפקד לנעשה, בכל מצב ומצב. חיילינו — חיילים טובים הם, וילכו אחר מפקדיהם לאן שהללו יוליכום. בצוות המפקד לעמוד — יעמדו, גם אם יגבר הלחץ עד מאוד; ובצוותו להסתער — יסתערו. בעית־הבעיות היא חינוכו של אותו מפקד, החדרת מידה מתאימה של החלטיות, קור־רוח, ובעיקר — דמיון. עם יותר דמיון ומוקדם יותר — היה מסתים אחרת קרב לטרון; עם יתר החלטיות וקור־רוח אפשר היה גם לנהל ביתר יעילות את קרב 69, ולסבול פחות אבידות, תוך נסיגה מסודרת.

ולהשוואה עם אבדים — אני מניח שהלחץ על אבדים היה גדול מאד, אף כי בשני המקומות תקף כוח שוה. אלא שגבעה 69 היתה חוד דק של טריו בערפו המידי של האויב, שעה שאבדים נמצאה מאחורי גבה, והיותה את בסיס הטריו. אפשר עוד לחפש ולגלות הרבה דברים מעניינים בהשוואה — אך חושבני שמאום לא יגרע מכבוד מגיני אבדים אם נסתפק בהאדרת עמידתם שלהם, מבלי שיבנו מפילת 69.

ולסיכום — הערה אחרונה. מצער הדבר, שכותב המאמר כורך מקרה כשלון וממעיט דמות אותו גדוד לגבי התקופה שקדמה לקבלתו את הפיקוד עליו. מבלי שאבוא לחוסר הערכה להנהגתו המוצלחת את הגדוד, נראה לי שלא חסרו ליחידה פרשיות קרב יפות גם לפני כן. באותו גליון „מערכות“ עצמו נתפרסמה פרשת „בית הקקל“, אף היא מדבריי ימי אותו גדוד. חושבני שדי בפרשה זאת, בלי להביא שורת קרבות אחרים לחיזוק הדברים, כדי להוכיח שלא היה זה גדוד כושל, רפה רוח ומט לנפול — כפי שמציגו בעל המאמר. אף כאן — נבדיל בין המעוף שניתן להחדיר למבצעי יחידה על ידי החלפת מפקד שנתיעג במפקד רענן יותר — לבין נהגה של היחידה עצמה בקרב, עמידתם והעזתם של חייליה, והדרך בה נאבקו באויב.

אני תקוה שהערותי אלה תתקבלנה ברוח נכונה, כי אני תמים דעים עם עיקרי המסקנות שמביא אל"מ ואלאך במאמרו, אך מוטב היה אילו ביקש דוגמאותיו בתחום נסיונו האישי ממש.

אל"מ יובל נאמן

ב

הרפוגה זו הפעם הראשונה ע"י תותח־ישראל: וכמוכן נתחולל ההלם והיחידה נסוגה בבהלה (1) והגיעה במצב חמור מאוד (2) לבסיס היציאה. ראיתי אחת המחלקות האלו אחר שובה, הסמל, מפקד המחלקה נטל את הפיקוד לידיו, ושלא כדוגמת היחידות האחרות שמיד התפזרו והתפרקו (3) ללא כל שליטה — — —“. (סימני־הקריאה שלי — י. ה.).

אם כך היו פני הדברים באותה נסיגה, הרי תשאלנה מספר שאלות, והן:

1. מי ניהל את קרב הנסיגה לאורך כ־5 ק"מ תוך גרימת אבידות לאויב, כולל פגיעה והוצאה מ־

למקרא מאמרו המאלף של אל"מ יהודה ואלאך על חינוכו וטיפוחו של הלוחם הרגלי, התפלאתי שבהצגת עובדות מסוימות מאלו המשמשות כדוג־מאות במאמרו חלו שיבושים — אם מתוך אי־ידיעה או שכחה, ואם מתוך נטיה להתאימן להנחותיו, רבות־הענין כשלעצמן.

כמפקד פלוגה אשר שרת בגדוד המשמש נושא לרוב הדוגמאות שהמחבר מביא הריני רואה את הדברים באור קצת שונה.

דברו בבעית ה"הלם" מביא המחבר דוגמה מ־אחד הקרבות בלטרון, וכך הוא כותב: „היחידה

שימוש של משורין בריטי אשר היה שותף לכוח התוקף?

2. מי פינה את כל הפצועים וההרוגים שמספרם הגיע לעשרות בקרב זה?

3. איך זה היתה מסוגלת אחת הפלוגות (שנסוגו „בבהלה (!) ו—התפזרו והתפרקו“) להשתתף ב־לילה הבא בכיבוש אל־קובאב כאחת הפלוגות הראשונות להסתערות, במסגרת גדוד אחר, וזה לאחר שעמדה בעיקר המעמסה וסבלה את רוב האבידות יום קודם לכן בקרב לטרון?

בנוסף ארשה לעצמי לצטט את אלוף יצחק רבין, שבמסגרת פיקודו נתחולל אותו הקרב, בסכמו את קרבות אותה תקופה. וכך כותב הוא על היחידה שלחמה את אותו הקרב בלטרון: „על אף זעזוע ההתקפות הכבדות שעבר על לוחמיה, נסוגה היחידה בסדר מופתי, תוך חיפוי־הדדי וחילוף כל הפצועים ומרבית הרכב והציוד. הערבים ניסו לזנוב ביחידות ואף ניסו לחסום את דרך הנסיגה — אך ללא הצלחה.“

בדונו בנושא „על מה אני נלחם“ מביא המחבר שתי דוגמאות:

אחת — על הפלוגה ש„ברחה“ (!) מגבעה 69.

שניה — על הפלוגה שנלחמה בגבורה וללא רתיעה באבדיס, ומסיק את מסקנתו כאשר מסיק, ושוב תשאלנה מספר שאלות:

1. האם שני המקרים שוים הם, שאפשר להוציא מהם גזרה שווה אחת?

2. האם פלוגה, שנסוגה לפי פקודה לאחר שסבלה אבידות לא מועטות, כולל נפילת הסמ"פ ואחד המ"מ, מותר לקרוא לה ברחנית?

דומני שאילו חקר המחבר ביסודיות את פרשת הקרב בגבעה 69 ואילו קרא את מסקנות ועדת־החקירה שחקרה את פרשת נפילת גבעה 69 לא היה מגיע למסקנה: „הפלוגה ברחה“.

ועוד. — בהמשך דבריו כותב המחבר על אותו

הגדוד, אשר נתמנה קודם לכן מפקדו, את הדברים הבאים:

„בשלב מאוחר יותר של המלחמה הוטלה על גדוד זה משימה רצינית מאוד. כל חיילי הגדוד ידעו שבאם הגדוד לא יעמוד במשימה זו, לא תהיה לו עוד זכות קיום(!), ועלולים אפילו לפרק אותו ולפזר אותם בין היחידות האחרות.“

ותשאל שאלה נוקבת:

האמנם באמת ובתמים היו „כשלונות“ הגדוד כה רבים עד כי היה „מועמד לפירוק“ על אף כל פרשות־הקרב שהגדוד עמד בהן בכבוד ובהצלחה ושילם בעבורן באבידות רבות (ולא כאן המקום לפרט פרשות־קרב אלו)? ואם כך היו הדברים, מדוע לא היו חיילי הגדוד ומפקדיו, (אלה שהכרתי, ואלה שאתם שוחחתי — ורבים הם) שותפים להכרה זו? יתר על כן, מדוע מפקדת החטיבה לא היתה שותפת להכרה זו של המג"ד, קרי המחבר, ואיך מתישבים דבריו של המחבר עם דבריו של מפקד החטיבה אשר הועברו לאחת מפלוגות הגדוד לאחר פרשת קרב מסוימת, ואלה דברי מפקד החטיבה:

„נבחרתם לתפקיד זה בידענו את הפלוגה, כוחה, ומסורתה הטובה, ועמדתם בתפקיד. עמדתם בתפקיד באחריות ובהקרבה, למרות התקפותיו של האויב, ולמרות האבידות שסבלתם. לא היו לנו דוגמאות רבות של עמידה דומה בשום צבא רגיל. כך יכולים לעמוד רק בחורי ישראל הלוחמים למולדת הפשית ועצמאית.“

אנסה לסיים את דבריו בדבריו של המחבר ב־אותו מאמר, כאשר הוא דן בבעית העונש. וכך הוא כותב:

„כלל ראשון בענשים הוא שיהיו צודקים, שלא יהיה בהם משוא פנים ושתהיה בהם מידה אחידה לכולם.“ ואם כך הדבר באשר לעונש על אחת כמה וכמה כאשר באים לגולל עברה של יחידה, ולו גם בדוגמאות בודדות, אשר אנשיה חיים עמנו כיום ומתחנכים על דברי מפקדים.

סא־ל יוסף הרפז (יו"ש)

1

האמת, אשר בפרשות־קרב יש לה, בדרך כלל, פנים רבות. כלחייל בגדוד אשר מפעולותיו הובאו מרבית הדוגמאות, וכלמשתתף ברובן של הפעולות הללו, יורשה נא לי להעיר על אי־דיוקים אחדים. דומני כי בהערותי אלה ענין לא רק מצד עמידה על משמר

אלוף/מ י. ואלאך, במאמרו „טיפוח הלוחם ה־רגלי“ („מערכות“ חוב' צ"ד) מסתייג ואומר: „אני רוצה להשתמש רק בדוגמאות שראיתי כמו עיני, או כאלו שהיתה לי האפשרות לחקור אותן סמוך מאוד לאירוען...“ — וזאת כנראה, כדי שלא לסטות מן

הדיוק ההיסטורי, כי אם גם לעצם תוכנו ועניינו של המאמר.

בעמ' 32 נאמר על פלוגה שהחזיקה בגבעה 69, מול ניצנים, שהיא „ברחה“. האמת היא שהפלוגה הזאת קיבלה פקודת נסיגה ממפקד הפלוגה. המ"פ לא אירגן את הנסיגה, ולכן הפכה זאת לבריחה נוסח „אי-שאיש לנפשו“ (שכן סגנו נהרג קודם-לכן, ושני מפקדי-מחלקות היו פצועים); אלמלא פקודה זאת, לא היתה הפלוגה עוזבת את עמדותיה. הוכחה לכך היא המחלקה שנתרה על הגבעה והוסיפה להלחם עד הסוף, מאחר שלא הגיעה אליה פקודת-הנסיגה.

אגב, רוחה של הפלוגה הזאת לא נשברה כלל כתוצאה מנסיגתה. תוך כדי הנסיגה הקריבו אחדים מאנשיה את חייהם כדי להציל חבר פצוע, והיו שחזרו לעבר האויב המתקרב, כדי להביא את מפקד-מחלקתם, שנתר מוטל בשדה, ברדת הלילה נשלחו שרידי הפלוגה, לאחר הלילה הקשה והיום המפרך שעברו עליהם, להסתער על כפר ערבי אחד, והם כבשוהו, בסבלם אבידות נוספות. על הפעולה הזאת פיקד, אמנם, אותו מ"פ, אך בצדו פיקד עליה גם „הגנרל נקמה“.

לפי הידוע לי באה ההוראה „הפנפילובאית“ ה- זאת — לכבוש את הכפר על ידי פלוגה זאת דוקא — מן החטיבה; וחבל שלא נשלחה הפלוגה לכבוש מ- מחדש, אותו לילה, את הגבעה 69; יתכן שלא היתה מצליחה לכבוש אותה, אך אין ספק שהיתה לוחמת ל- כיבושה כשם שלחמה כעבור חודשים אחדים לכיבוש הצומת, קרב שנוהל בתוקפנות רבה ע"י מש"קים, טוראים, וסייר אחד, לאחר שמפקד הפלוגה, סגנו ושני קצינים נפגעו בתחילת הקרב. זו היתה פלוגה טובה, ככל פלוגה מן הפלוגות שהחזיקו באיבדיס; אלא שמפקדה ב-69 לא הגיע למדרגת מפקדי הפלוגות שהחזיקו באיבדיס. הם לא פקדו על פלוגותיהם לסגת, ואילו הוא — פקד, אין, איפוא, צידוק להציג את חיילי פלוגה זאת כברחנים, באיזה פרק-זמן ש- הוא, לעומת חיילי פלוגות איבדיס, שעמדו על עמדם, והשיבו מלחמה, גם לפלוגות הללו פרשות שקדמו לאיבדיס (תל-עריש, לטרון), אשר הן מבכרות ל- עבור עליהן בשתיקה.

והוא הדבר בקשר לנאמר בעמוד 35 על הגדוד כולו: „אותו גדוד... שהיה עליו כתם בעיני כל החטיבה (בגלל חרפת 69, — ש.ג.)... לאחר שהגיע לנצחון אחד רציני וממשי, בן-לילה ממש קפץ והת- עלה על עצמו והופיע כגדוד טוב ביותר, בעוד

שנערב לפני-כן ניתן היה לומר עליו כי הנו גדוד מפורק למדי“ (ההדגשה שלי).

דברים אלה, על אף יופים הדרמטי, טעונים תיקון, נכון, אמנם, שגורלה הטרגי של פלוגת-69 נחשב כמנת-חלקו של כל הגדוד, גם בעיני חייליו, (אך רק כשואה שהמיט עליהם מפקד מסוים) וגם בעיני אחדים ממפקדי מטה-הגדוד, המסייעת וה- פלוגות הרובאיות האחרות, שהיו מעורבים במידה זאת או אחרת בפרשת הגבעה, או שהיו מעוררים מאוד בגדוד והיו חשים „על גופם“ כל תמורה שחלה בו; ויפה שמפקד הגדוד החדש, היום אלוף/מ י. ואלאך, השכיל לומר (ואם זכרוני אינו מטעני, אז- ליח למסור את דבריו או ביתר דיוק ממני): „על דגלו של הגדוד יש כתם, ואני נשבע שאכבס אותו בדם מצרי“. אך אין זה „נקל להבין, שהמורל ורצון הלחימה ביחידה זו לא עמדו על רמה גבוהה“, כפי שהוא כותב במאמרו (עמ' 32). שכן, דבריו באו כשמן על מדורה, שבערה באש זלעפות כבר זמן רב לפני הגיעו לגדוד. לא היה כלל צורך „בשיטת ההלם“ (עמ' 32, שם) כדי לעורר את הגדוד לקרב. הגדוד היה משול או לסוס פרא המתפרץ קדימה, והוא לא היה זקוק אלא לרוכב אמיץ אשר לא יפחד להדהיר אותו אל האויב. משסים המג"ד החדש את נאום-ההיכרות שלו לפני הגדוד, כינינו בדרך שחוק את גדודנו „מכבסה“, והעירונו בסיפוק זה לזה, שהרושם הוא כי המג"ד החדש לא יהסס לדרוש בשביל הגדוד איזה „גיוב“ הגון. אותו אנו מבקשים זה מכבר.

הגדוד לא היה „מפורק למדי“ בערב נצחונו היפה. אולי נצטייר כך בעיני מפקדו החדש, ובעיני רמות-פיקוד גבוהות יותר, אך כל מי שהיה מעורה בשורותיו בימים שלפני הזינוק הגדול ידע, ללא שמץ של היסוס, כי כל יעדיו כמוהם ככבושים כבר לפני הקרב. אינני זוכר שבאה לגדוד עוד תקופה של רוממות-רוח וששון-קרב כזו שעברה עליו לפני נצחונו האמור.

זאת ועוד. לא פלוגת-69 היתה „נותנת הטון“ ב- גדוד, אלא פלוגה אחרת, אשר הצטיינה במשימות רבות במשך כל המלחמה, וזכתה בפקודת מבצע של החטיבה לכינוי „פלוגת קומנדו“ כבר בראשית ה- קרבות עם המצרים. שמה היה, בחטיבה, שם נרדף לעמידה איתנה („בית הקרן הקיימת“), לתנופת הס- תערות („113“) ולנסיגה תוקפנית („לטרון“). היא התברכה בקצינים ומש"קים מצויינים, והיה לה „חבר ותיקים“ שלא יסולא בפז, ועיקר העיקרים —

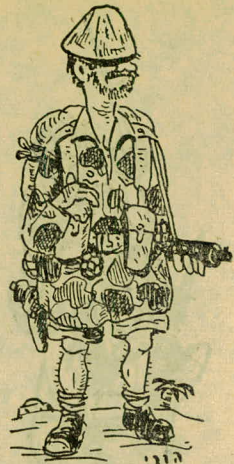
לאחר שההתקלות חיסלה את ההפתעה, עליה הת-
בססה הפשיטה.

יתכן שכונתו של המג"ד דאו היתה לשלוח ב-
לילה הבא אותה היחידה על אותו מפקד-הכוח ואותו
המ"מ, לבצע אותה הפשיטה, וזאת "על מנת לתת
למפקד ולאנשים את האפשרות להשתחרר מתחושת
הכשלון ומאותם מועקה ופחד שהיו להם בלילה ה-
קודם" (39, שם). למעשה יצאו בלילה השני אותם
החיילים ואותו חבלן מסכן, שרגליו כבר היו מכות-
תות מפשיטות אל-מעבר-לקוים במשך שלושה לילות
רצופים, לפני אותו לילה, ושעיניו היו כמעט נעצ-
מות, מעוצם תשוקתו לישון, גם בעת שהיה עליו
להצית את הפתיל. כל אלה היו משוכנעים, שכשלון
אמש לא בא באשמתם. מפקד-הכוח יצא, דומני, גם
בלילה השני, את הפיקוד על הכוח נטל הפעם
מפקד-הפלוגה. הלז ודאי שלא נשא עמו מטען של
"מועקה ופחד" מן הלילה הקודם, וממילא לא היה
זקוק להשתחרר ממנו. ולמען הסקרנים אוסיף, כי
הפעם עלתה הפשיטה יפה, אף כי לא נוקתה גם
הפעם מאקדמה של תקלות שונות, מאלפות מאוד.

אבל אל יגרע תיקון עובדות זה מנכונות העקרון
שמעלה אלוף/מ י. ואלאך, כי יחידה שנכשלה ב-
מילוי משימתה, יש לשלוח אותה שוב לבצע אותה
המשימה. אפס, אם היא עייפה ורצוצה, ואין שהות
להמתין עד אשר תחזור לאיתנה, יש רק לבדוק
תחילה, לתועלת המשימה, אם נגרם הכשלון על ידי
פחדנות האנשים, פחדנות המפקד, או שיקוליו ה-
מוטעים של המפקד. לאן נגיע, אם נרשה לחייל או
למפקד-משנה להמשיך במשימה על אף המפקד,
ולסלקו בעיצומו של קרב, בנוסח סילוקו של הקפיטן
קויג ב"המרד על קיין"? הרי הסיבות המדויקות
לנסיגה מתבהרות, בדרך כלל, רק לאחרית.

ואם מבקש אתה להעמיד במבחן חדש או לחנך
קצין שנכשל, אינך חייב לעשות זאת דוקא "על
חשבון" אנשיו אפוס-הכוחות, אשר היו כשלעצמם
"בסדר", ועל חשבון" הצלחת המשימה. רצונך,
עשה בו מה שעשה פאורג'אן טומישיאנלי, הקומפאט
ב"אנשי פאנפילוב", באחד מקציניו, שנכשל. הזדמ-
נויות לכך לא חסרות, וגם אנשיו של אותו קצין
ילמדו מזה לקח.

אין לי ספק, כי כל הדברים האלה אינם חדשים
לאלוף/מ י. ואלאך, ואגב, חושבני כי החליט לשלוח
שוב אותה פלוגה לאותה פשיטה לאו-דוקא בגלל
כשלון מפקדה בלילה הקודם, אלא, ובעיקר, מחמת

"היו לגדוד חבר ותיקים"

היה לה מ"פ "קופץ בראש". פלוגה זאת לא היתה
זקוקה כלל וכלל ל"שיטת ההלם". ופלוגה זאת, ולא-
דוקא פלוגת-69, היתה הנציגה האמתית של הגדוד
בכל הנוגע להלך-רוח ולששון-קרב.

ועוד נאלץ אני לתקן תיקון נוסף — בפרשת
הפשיטה הקצרה המתוארת בעמ' 39. השתתפתי בה,
נתקלנו או לפתע, בעלותנו על רכס, בלילה,
ב"אויב", שהתבטא בצעקות אחדות בערבית ממרחק
100—50 מטרים, ובאי-אילו יריות רובה; היינו
מוכנים ומזומנים להתגבר על ההפרעה הקלה הזאת;
מפקד-הכוח שלח מ"מ עם כיתה לעבר האויב, אך
מיהר להחזיר אותם, כנראה לאחר שניתנה לו ב-
אלחוט הרשות לסגת. אוראז פקד עלינו הוא להסתדר
בשורת חזית מאחרי גדר-אבנים סמוכה, ולירות
אש. זאת עשינו. משניתנה כעבור דקה-דקותיים
הפקודה "חדל!", נשתרר שקט גדול בכל היקום.
לאויב לא היה זכר. לאיש לא היתה "תחושת כשלון"
(39, שם), להוציא אולי, את מפקד הכוח, אשר
התנהג, אגב, בקור-רוח רב כל הזמן, על אף שיקוליו
המוטעים. אחרי-כן חזרנו על עקבותינו — וטעינו
בדרך. תוך-כדי טעיה נכנסנו, באחד הואדיות, למאהל
בדוי. שבינו את הבדוים שלא הספיקו להמלט, ו-
החרבנו את המאהל. אם היתה עדיין בלב אחדים
מהחיילים "תחושת כשלון", בודאי נמוגה לאחר
המעשה הזה, ומה עוד שהעמסנו על הבידואים
השבויים את הפיאט, פצצותיו ועוד זבילי תחמושת,
וכל הפץ מיותר — וירוח לנו. כל אחד מאתנו
סבר, דומני בצדק, כי ממילא היה עלינו לסגת,

הדעה, שהרבה מאנשי הגדוד היו שותפים לה, כי פלוגה זאת ירודה בטיבה לעומת הפלוגות האחרות וזקוקה ללקח מיוחד. וזאת משום שתי סיבות: ה' אחת — אנשיה היו מן הגיוסים המאוחרים יותר שנערכו בארץ, אנשים המתקרבים לגיל העמידה ומטופלים במשפחות; השניה — היא נכשלה חמור רות, לכאורה, בשתי התקפות שלה. ועל כך כדאי להתעכב:

לאחר אותו נצחון גדול, שהחזיר לגדודנו את שמו הטוב, נחל גדודנו שני כשלונות, זה אחר זה. בהבדל של יומיים, בהתקפות שערך על בנין מש-טרה אחת. בשתי הפעמים תקפה אותו אותה פלוגה. בהתקפתה הראשונה לא המיטה אותה פלוגה חרפה על עצמה — למעשה תקפה רק מחלקה אחת שלה, בסיוע חבלנים. כיתה אחת של המחלקה הזאת הס-טת תערה בעוז רב על בונקר-אויב, ונפגעה פגיעות קשות. אחד מאנשי הכיתה הזאת זכה באות-הגבורה על התנהגותו בהסתערות הזאת. הבונקר הוסיף לירות ולהטיל רימונים בחבלנים, כיתה שניה, עם החבלנים, הסתערה על הבונקר הקטלני הזה, הגיעה לטוח-מעג, חיסלה את אנשיו ברימונים, והתבססה עליו. מחוסר תחמושת, וכתוצאה מכך מחוסר חיפוי, החליט מפקד הפלוגה להפסיק, לפי שעה, את ה' פריצה, ולהסיג את המחלקה ואת החבלנים-הפורצים, וכך נסתימה הפעולה. זו לא היתה, איפוא, מפלה מפורשת. ובכלל, לפי גודלו המצומצם של הכוח התוקף, וגודלו הרב פי כמה וכמה של הכוח הנתקף, ניתן היה להגדיר את כל הפעולה הזאת כולה כ- "פטרול אלים", שאין מתפקידו לכבוש ממש, אלא רק "למשש את הדופק". כעבור שני לילות, נשלחה אותה פלוגה, מכיוון חדש, לכבוש יעד בלתי-רגיל וחזק זה, שהיטיב להלחם, ושכבר רשם לזכותו הדי-פתן של חמש התקפות. קצר המצע הזה מלספר את כל פרטי הקרב השני. הפעם נפרצה, בעוז בלתי מצוי, הכניסה המערבית של תחנת המשטרה, ונחסמה שוב — בלוע וירקאש של "וירקס". הפלוגה נהדפה.

גבורה אמנם לא חולקו שם, אבל הנהג של מחלקת-החבלה שלנו הסכים, וברצון רב, להסיע את משורינו ובו טונה ט"ט, אל קיר המשטרה, כדי לפוצצה. מחמת "אי-הסכמת" האויב למעשיו, והת-לקחות המשורין, הצליח לפוצץ "רק" את מגדל-המים, ולצאת מן ההתאבדות-למחצה "רק" ברגל שבורה, שלא להזכיר רסיסים הגונים בחלקים אחרים של גופו. אותות-גבורה הוענקו למעללים קטנים מזה. כדאי לזכור עובדות אלו גם בקשר לפסקאות אחרות במאמרו של אלוף/מ י. ואלאך, המציגות את הגדוד, או חלקים ממנו, כנחותים לעומת יחידות אחרות, בתקופה שלפני כיבוש 113 והצומת. הוא אשר אמרתי: הגדוד לא היה זקוק אלא לרוכב אמיץ, אשר לא יפחד להדהיר אותו אל האויב. ולא אשמת הגדוד היא, ש"רוכב" זה לא הקדים לבוא אליו.

בסיכום דברי יורשה-נא לי להביע את הנאתי למקרא מאמרו זה של אלוף/מ י. ואלאך, מאמר ש-הנו, כמדומני, נסיון גדול ראשון, בספרותנו הצבאית הצעירה, להרהר "עם עפרון ביד" בסוגיה חשובה כ"טיפוח הלוחם הרגיל", על סמך עובדות ממלחמת השחרור ומסיבות מקומיות של אומתנו וארצנו. הוא העלה נקודות מעניינות וראויות לשימת לב, ובודאי אף יושת אליהן לב בכל החוגים העוסקים בסוגיה הנ"ל.

סגן שרגא גפני

אלה העובדות, וחושבני, שאין להסיק מהן כי ה' פלוגה שתקפה היתה פלוגה ירודה. אדרבה, הודות לתנופת-ההתקפה שלה הגיע גדודנו, בשתי ההת-קפות הנ"ל, למה שלא הגיע אליו שום גדוד מגדודי הפלמ"ח וגבעתי, אשר תקפו את היעד הזה לפניו. כי גדודנו הוא גדוד החי"ר היחיד שהבקיע את קיר המשטרה, וחדר לתוכה, ושכלל חיסול בקרב-מעג, אחדים ממגיניה (בבונקר ובמסדרון). אותות-

תשובה למשיגים

ברור הוא שידיעת "על מה נלחמים" תלויה בראש וראשונה במפקדים.

לא היתה לי, כמובן, כל כונה (כפי ששלושת המגיבים חושדים בי) להאדיר יחידה אחת על חברתה. (ותורשה לי, במאמר מוסגר, הערה פרטית בנקודה זו: ביחידה האחת שירתתי כסגן-המפקד ובשניה כמפקד, וכל מי שמכיר אותי יודע שגישתי לשתייהן שוה, כי אני קשור בשתייהן בזכרונות היקרים לי עד מאוד), ואשר להסתמכות סא"ל הרפו על מסקנות ועדת החקירה בענין גבעה 69, הרי מסקנות הועדה אינן נוגעות בנקודה בה הסתייעתי בדוגמתי.

ולנקודה שניה של דברי ש. גפני: האם נפגעה רוחה של פלוגת גבעה 69 או לא? גם כאן לא היה סיפק בידי סמל-החבלה אשר שירת בפלוגה ה"מסיעת לראות מה שראה המג"ד. והיות והענין שייך במישרין לנושא בו עסקתי בהרצאתי, הרי אתן עוד דוגמה: בהפוגה לפני מבצע "יואב" (או "עשר המכות") ניתנו אימונים אינטנסיביים לגדוד, על יחידות-המשנה שלו. בשעת תדריך למ"כים לקראת תרגיל "הכיתה בנסיגה" בפלוגה הנדונה הסביר המ"פ החדש (לא זה שפקד בגבעה 69) את עקרונות התנועה לאחור בחיפוי הדדי. שני מ"כים העירו לו שיש מצבים בהם ריצה של כל הגוף, בלי חיפוי, עדיפה. המ"פ הסביר את השלילה שבמהלך כזה. שני המ"כים חייבו חיוך סלחני והעירו שיש להם נסיון בכך. בשעת ביקור באימוני הכיתות באותו תרגיל נתגלה לעינינו בכיתותיהם של שני המפקדים האלה מחזה כזה (מעין "תרגולת בריחה" הייתי אומר) שאילצני להדיח את שניהם מיד מתפקידם. ובכלל היה צורך לבצע בשכבת המפקדים של הפלוגה שינויים, בשל זכרונות העבר שהכבידו. ל"דעתי דוגמה זו לא נזקקת לשום תוספת הסברה. אך אין ספק כי הודות לכך שחיילי הפלוגה היו טובים ניתן היה לשקמה במהרה.

ש. גפני נלחם למען הדיוק והאמת ההיסטוריים. ועלי להביא הערות-שוליים לדבריו:

א. סגן הפלוגה בצומת לא נפצע, והיה שלם ובריא ופעל במשך כל הזמן.

ב. הקרב לא "נוהל ע"י מ"ש"קים, טוראים וסייר אחד", כדברי ש. ג. כי אם, על אף היותו פצוע,

ראשית כל, עלי להודות שנהייתי לקרוא את התגובות להרצאתי שהתפרסמה בגליון הקודם, שהגיעוני מאת המערכת, יעזיכי הן עדות לכך שהמאמר נקרא בעיון.

ברצוני להשיב לדברים, אך רק במידה שהערות המבקרים לא ירחיקו אותי מנושא המאמר, כי אין בכונתי לעסוק במסגרת תשובתי זו בחקר פרשות-קרב.

ראשית דבר ברצוני להעיר הערה כללית, אך חשובה ומאלפת, להשגותיו של סגן שרגא גפני, מי שהיה סמל-חבלה מעולה בגדודי בעת מלחמת ה"קוממיות. מאמת הוא בדבריו דבר הידוע זה מכבר, ואף מובן: זוית-הראיה של סמל את הנעשה בשדה-הקרב הנה שונה בהרבה מזו של המג"ד. ובשוני הזה טמונים השורשים של רבים מן ה"אי-דיוקים" שגילה ש. גפני בדבריו, אך בקשר לכך התברר לי עוד דבר מענין: כפי הנראה אדם שהיה חוגר ונעשה קצין והוא מוכשר כבר לנתח תהליכים צבאיים בהיקף רחב וכולל יותר, הרי בכל זאת איננו מסוגל לישם גישה זו לחיות שבאו עליו בהיותו חוגר, והוא מוסיף לראותם באספקלרית הימים ההם. כמה דבר רים אמורים? ניקח לדוגמה את פרשת גבעה 69 (שגם אל"מ יובל נאמן וסא"ל יוסף הרפו העירוני בנקודה זו). ש. גפני אומר: — באיזה זכות אתה מכריו שברחו מגבעה 69? ההיילים לא ברחו, גם אני, ש. גפני, הייתי שם ולא ברחתי, אלא המ"פ נתן פקודת נסיגה. לו היו אומרים להחזיק — היינו מחזיקים! ללא ספק ש. גפני צודק. הוא לא ברח. ולא רק הוא בלבד, אלא עוד עשרות חיילים מצוינים אשר הכרתי אותם אז"כ כשהיו פקודי כוחמים אמ"צים ומשובחים שלא ברחו, על-כל-פנים לא ביומתם הם! אך בראיה רחבה יותר העובדות הן שגבעה 69 נעזבה ע"י פלוגה מסוימת תחת מחץ אויב, מבלי שנתקבל אישור לכך. אם כן, איזה שם תקראו לזה? — לכן אמרתי, פלוגה ברחתי ולא אמרתי, פלוני ואלמוני ברחו. אין ספק שפרשת-הקרב המפורטת, אשר תופיע ב"ספר חטיבת גבעתי", תסביר מסיבות לתופעה אשר לא ראיתי כל צורך לגעת בהן כשהזכרתי את המאורע בקשר לנושא "על מה אני נלחם". דברי המגיבים רק מחזקים את דעתי ב"השוואה שהשויתתי, בקשר לנושא זה, שני קרבות, כי

נוהל עד סופו ועד ההחלפת הפלוגה ע"י המ"פ. ואין צורך לשם תפארת המליצה להקטין את זכותו וערכו.

ולענין נוסף: ש. ג. טוען נגד ביטויי שהגדוד היה ערב לפני הקרב מפוקפק ביותר והוא מוסיף ש- החיילים לא הרגישו בכך. זאת היא כמובן תמימות לחשוב שחייל בגדוד "מפוקפק" מתהלך כל היום במרה שחורה והוגה רעיונות התאבדות בגלל היותו בגדוד כזה. ההיפך הוא בדרך כלל הנכון. החייל לרוב אינו חש בכך או רק במעומעם. קביעת מצבו של גדוד נערכת ברמות הממונות לגבי הערכת שימושיותו של גדוד למשימות שונות. ואין בכונתי לתת כאן דוגמאות. השתמשתי בניסוח "ערב לפני- כן" משום שרק התוצאה של הקרב יכלה להוכיח באמת את השינוי. אך יורשה לי לצטט קטע מתוך ה"דף הקרבי" מיום 19.10.1948, אשר ממנו שאבתי את מה שאמרתי:

"...במסגרת הכוחות שפעלו בכיבוש שער- הגלב העלתה את עצמה אחת היחידות שלנו ל- מעלת לחימה שאין למעלה הימנה. יחידה זו - הנושאת עמה זכרונות דמים כבדים קרעה ב- קריעת גבורה אחת עבר דווי והגיעה לשיא של לחימה: כבשה את עצמה! הפכה חולשה ל- גבורה..."

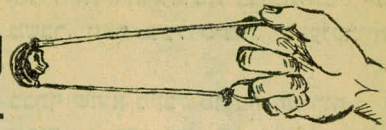
באשר לעברו של הגדוד, חלילה לי מלזלזל בו. אם קוראי ושומעיי-הרצאתי הבינוני כך, מצטער אני מאוד. כל אשר ציינתי הוא מצבו של הגדוד במועד מסוים, וסבורני שלגבי המועד הזה לא יחלקו עלי גם אל"מ נאמן וסא"ל הרפז, אם כי אולי סמל גפני בחיך הפלוגה המסיעת לא הרגיש בכך. אמנע מלתת דוגמאות בנקודה זו כי הן לא תשרתנה את הנושא. גם בדוגמת הפשיטה שש. ג. סותרה כביכול. השוני בינינו הוא בעיקר תוצאת זווית הראיה ה- שונות (מה גם שש. ג. מעיד על עצמו כסמל חבלה עייף מאוד בהזדמנות זו). והוא הדין במה שנוגע להערכתו את ההתקפה על משטרת עיראק סואידן. הכונה היתה לכיבוש המשטרה ולא "לפטרול אלים". לפי הידיעות שהיו ערב פעולה זו בידוני, דהיינו שהאויב בבנין הוא בעצמת מחלקה בלבד, היה כל היסוד להניח כי הכוח שהוקצב לכך (שתי מחלקות חבלנים, מחלקת רובאים אחת, סוללת תותח-שדה, סוללת מרגמות כבדות, פלוגת תותחי נ"ט 17 ליט- ראות, מחלקת מק"ב - כיתה על זחלילים קרובה ל- תוקפים - ומחלקת מרגמות 81 מ"מ) - יבצעו את המשימה. כינוי המבצע הזה כ"פטרול אלים" יש

לראות בו התחמקות וטשטוש האמת לאחר הכשלון, ורחוק אני מלהסכים לנסיגון זה של גפני.

עלי עוד להשיב לטענותיהם של אל"מ נאמן ו- סא"ל הרפז בקשר לפרשת לטרון. האמת היא ש- השתתפתי רק בשולי הקרב. לא היה בכונתי לתאר את הקרב עצמו. על אודות הקרב שמעתי מאוחר יותר בעת היותי מפקד הגדוד הנה בדיוק את אותם הדברים שאל"מ נאמן וסא"ל הרפז מתארים. אך אני תיארתי חזיון שהתרחש בתום הקרב, בבסיס הנסיגה, אשר ראיתו במו עיני והתרשמתי ממנו מאוד. רק לזאת התכוונתי. את תיאור פרשת-הקרב הנני משאיר להסטוריונים של "ספר חטיבת גבעתי". לאחרונה יורשה לי להביא כאן בפני הקוראים קטע ממכתב שהגיעני. מאת מי - תינכחו בעצמכם: "....מקרה אחד שנפגשתי אתך פנים אל פנים היה על גבעה 113 כאשר הופעת בעיצומו של הקרב ואני אז חזרתי עם פצועים מהואדי. שאלתני פרטים על הנעשה למטה. אז הרגשתי את ערך עצמי וזאת הודות לך. מקרה שני היה לא נעים לגמרי ובגלל זאת אני כותב אליך. זה היה סירובי למלא תפקיד סמל מחלקה. הובאתי לפניך לדין ואו חרצת לשלחני לבית הדין המחוזי.

אני מזכיר ענין זה מאחר שקראתי את מאמרך ב"מערכות" של חודש יולי. החוברת נקרתה לפני היום ומאחר שמצאתי את שמך מתנוסס בראש מא- מר, נסתקרנתי לדעת מה הם דבריך ומה אוכל לל- מוד מהם. עלי לציין שנהניתי ממאמרך כיון שנגעת בנקודה המיוחדת לצה"ל בלבד, וזהו גיבוש יוצאי כל הגלויות. כשהגעתי לפרק "ענשים" הכרתי מיד את עצמי בדוגמה שהבאת. עלי להגיד לך שאני שמח שעניני לימד ומלמד לקח (ההדגשה במקור). אני כשלעצמי למדתי את לקחו עוד לפני הכנסי לבית הסוהר, וכבר אז נתברר לי שמעשי היה קלות- ראש. אלא שאי-אפשר היה לחזור כבר. אם להיות אוב- יקטיבי, הרי צודק היית מבחינת כלל היחידה בצעד שעשיתי, ולידיעתך, אני אף פעם לא כעסתי עליך למרות סבלי בבית-הסוהר, כשנפלתי לחברת פוש- עים ומשתמטים. תגיד אמנם שאינך זקוק לאישורי לגבי דבר שעשית אי-פעם, - אך חובה ראיתי לעצמי לכתוב לך ולו יקל הדבר על מצפוני בלבד... בהזדמנות זו אספר לך שעברתי קורס קציני-מילוד- אים. הדחיפה לכך היה אותו ענין. לא יכולתי לסלוח לעצמי וחיפשתי דרכים איך לכפר עליו. - -

אל"מ י. ואלאך

רמת קליעה טובה לרובאי

כיצד להשיגה וכיצד לשמור עליה

מאת סגן אלוף א. אריאל

תנועה בשדה בכוח-אויב ועליה להתגבר עליו ב- כוחות עצמה ומבלי שיעמדו לרשותה, או שיהיו עומדים מוכנים לפעול לפי קריאתה, כלי-נשק- מסייעים. במקרה זה ברור, שקליעה מדויקת, ה- מוציאה חיילי אויב מפעולה ממש, תקל על המלאכה. ב. בהתקפה, ככהגנה, בגלל תחומי-בטחון וזוויות- בטחון, קיים שלב בו הטוח בין הכוחות הלוחמים הוא כזה, שכלי-הנשק-המסייעים (ללא יוצא מהכלל) אינם יכולים להמשיך לסייע, ואז ניכרת לקליעה המדויקת של הרובאי השפעה רבה ביותר על תוצ- אות הקרב.

מה נותנת לנו קליעה טובה ?

היות ומיותר לשכנע בצורך ברמה-גבוהה-של- קליעה, אסתפק בציון מספר סיבות עיקריות לכך: א. יריה הפוגעת בחיילי האויב משפיעה גם על רוחם של אלה מהם שלא נפגעו. ומפורסמת היא אימרתו של חייל אמריקאי שבע-קרבות: „אני מרגיש הרבה יותר טוב כשאני נמצא בעמדותי ו- מסביבי רעש של התפוצצויות וזמזום כדורים מאשר כששקט שורר סביבי, ורק בכל כמה שניות או דקות נשמע זמזום כדור בודד ולאחריו זעקת נפגע“.

ב. חייל הקולע היטב — גדלה הרגשת בטחונו העצמי, וגובר רצונו להלחם.

ג. חייל המיטיב קלוע יוציא פחות תחמושת מחברו שאינו יודע לקלוע, והסכון בתחמושת הוא עדיין עקרון נכבד מאוד בצהל“.

המוצבים בהם מפעיל החייל את נשקו

תוצאות טובות בתחרות קליעה המבוצעת בשדה- מטוחים מעידות על כושר-קליעה גבוה. אך האם זוהי המטרה אליה נשאף באימוני הקליעה? לא! גם בלי להכנס לניתוח טקטי של צורות הקרב האפ-

רבים שואלים: „האם באמת יש צורך חיוני ברמה גבוהה של קליעה ובהשקעת מאמצים כה רבים באימון החייל בנושא זה?“. יש המשיבים על שאלה זו תשובה שלילית, ומסבירים עמדתם בכך שלסיועו של החייל עומדים כלי-נשק מסייעים, החל מהמקלע וגמור במטוס, והם אשר ימנעו מהאויב את האפשרות להפריע להתקדמותנו, ואולי אפילו יסיימו את המלאכה ע“י כך שישמידו את האויב עוד לפני שהחייל יגיע לידי מגע אתו. עמדה זו התחזקה ביחוד לנוכח התעצמות כלי-הנשק-ההרסניים ה- מיועדים להשמדה המונית והמדייקים באופן מכני עד להפליא.

לדעת השוללים יגיע החייל אל היעד בחסות כלי-נשק אלה ובחסותם בלבד, ובכידוניו ישמיד את האויב או יגרשו. כנימוק שני לחיזוק דעתם זו, טוענים מחייביה שתפקידה של האש-המסייעת הוא „לנטרל“ את האויב, כלומר, להוריד את ראשו וע“י כך לאפשר לכווח-ההולם להתקרב אליו ללא הפרעה. לתפקיד זה, ממשיכים הם, מספיק כיסוי השטח התפוש בידי האויב, ע“י רעש פצצות, פגזים, זמזום כדורים (ואפילו אם כתוצאה מ„רעש“ זה לא נפגע איש). ומאחר שלשם כך אין צורך בקליעתו המדוי- יקת של החייל ברובהו, לכן אין גם צורך בהשקעת מאמצים מיוחדים לשם אימונו בכך.

אך דעה זו היא מוטעית מיסודה, כי הרי גם בתקופה-מימנית זו ועל אף כלי-הנשק המסייעים, ויהיו הרסניים ביותר ומכוננים מכנית באופן ה- מדויק ביותר, — לא תמיד יוכלו אלה לעזור לחייל- הרגלי, והעוזר היחידי שישאר לו הוא כלי-נשק- האישי. והרי שתי דוגמאות לביסוס דעה זו:

א. גם במאה ה-20 קיימים מצבים בהם יחידת חיל-רגלים, בפרט יחידה קטנה, נתקלת תוך כדי

„פחות אנשי אויב חיים על היעד — האם הוא תנאי להצלחת המשימה? כן, או לא?“

שריות, ניתן לקבוע את מצבי-היריה העיקריים, בהם עלול הרובאי להפעיל את רובהו. נאלה הם: —
א. הרובאי נמצא בתנוחה ובעמדה מוכנה, וה-
אויב נמצא בתנועה. זהו המצב הנח ביותר מבחינת יכולת כיוון כלי-הנשק. אימון לקליעה טובה במצב זה ניתן לביצוע בצורה יעילה למדי בשדה-מטותים ובתחרות קליעה רגילה.

ב. הרובאי, לאחר שנע מהר ולאחר שתפס ב-
מהירות עמדה-ארעית, צריך לקלוע באויבו. מצב זה, הקורה לרוב בהתקליות-פתע, הוא פחות נוח מהקור-
דם (היות והעמדה אותה תפס לא תאפשר לו, לרוב, להפעיל את כלי-נשקו בנוחיות וביעילות, כפי שזה ניתן מעמדה שהוכנה מראש ולאחר תכנון). ברור שלמגבלות אלו יש להוסיף את נשימתו ה-
מהירה של היריה לאחר ריצה או קפיצות ממחסה למחסה עד הגיעו לעמדה ממנה הוא יורה. אימון לקליעה טובה במצב זה אי-אפשר לבצעו במטוח אלא בתרגילי יריות בשדה ובתנאים הקרובים ב-
יותר למציאות.

ג. הרובאי צריך להפעיל את כלי-נשקו תוך כדי תנועה ובהחזקת הרובה ליד המותן, כלומר, כיוון הרובה שלא דרך הכנפות אלא על סמך הרגשת כיוון והגבהה כלליים של הקנה. מצב זה הוא ללא כל ספק הקשה ביותר ומחייב אימון רב ביותר. גם אימון זה אין יכולים לבצע במטוח, אלא בתרגילי יריות בשדה.

מה צריכה להיות שיטת האימון בקליעה של החייל, לאורך שלוש מסיבות היריה הנ"ל בהן יצ-
טרך הרובאי לפעול?

חמשת שלבי האימון

שלב א.

אימון החייל ביריה ברובה למען הקנות לו את יסודות הקליעה הטובה. בשלב זה מכיר החייל ל-
ראשונה את כלי-נשקו (וזהו השלב בו יש להקפיד על פרטי-הפרטים של השימוש הנכון בכלי, כי אחרת תהיה קליעתו בשלבים המאוחרים יותר — גרועה, והתוצאה — שהחייל יאבד את אמונו בכלי-
נשקו. דבר שאין צורך להפליג רחוק כדי להסיק את מסקנותיו ולבדוק את תוצאותיו). שלב זה חייב להסתים בבוחן שרק זה העומד בו יורשה לגשת לשלב הבא. יש להדגיש בפני החיילים שחייל לא יורשה לירות ברובהו מבלי שהשיג תוצאות מניחות את הדעת בשלב אימונים זה.

שלב ב.

מטוח-זעיר — (מטוח 25 מ'). לעתים קרובות יקרה

לחייל היריה את יריותיו הראשונות ברובה השירות, שעובר עליו משבר. וזאת בשל סיבות, שהעיקריות שבהן הן: —

1. המכה בכתף שהוא מקבל מרובה השירות.
 2. רעש היריה — דבר שלעתים קרובות גורם לעצימת עיניים דוקא בשלב הסופי של לחיצת ההדק.
 3. החשש לתוצאות הפגיעה.
- על-מנת להרגיל את החייל לעובדה שהרעש אינו מזיק לאיש, ושהכדור פוגע, — רצוי מאוד לבצע עם גמר האימונים המכניים, ולאחר קיום ה-
בוחן, מטוח-זעיר ברובה קליבר 0.22 מ"מ ("טוטר"), שהחבטה שהוא חובט בכתף כמעט ואין מרגישים בה, רעשו מועט וסיכויי הפגיעה טובים יותר. כ-
תוצאה מכך יגבר בטחונו של החייל בנשקו ובעצמו ואז ניתן גם להמשיך לאמנו ביתר קלות. במידה ואין אפשרות לבצע מטוח-זעיר ברובה 0.22, אין ערך רב למטוח-זעיר ברובה-שירות. גם בשלב זה יש להדגיש לחיילים שרק המגיע לתוצאות מניחות את הדעת במטוח-הזעיר יגש לשלב הבא.

שלב ג.

מטוח-פתוח. במסגרת האמצעים והשלבים ל-
השגת המטרה שהיא: "קליעה טובה בשלושת ה-
מסיבות שהוזכרו לעיל", מהוה המטוח-הפתוח שלב קתודי חשוב ביותר, אך עם זאת גם מסוכן ביותר. חשיבות שלב זה היא בכך שלמעשה זו הפעם ה-
ראשונה שניתנת לחייל בשדה-פתוח אפשרות לירות יריות ממש ברובה, שעד כה ראה אותו באימונים "יבשים" בלבד (שלא תמיד היו מעניינים אותו ביותר). כמו כן, ניתן כאן לחייל וגם למפקדיו לעמוד על כושרו בקליעה, ובאם יש צורך — אף לתקן שגיאות. למעשה, ניתן לראות בשלב זה את הפרק-המסכם של האימון-הבסיסי של החייל ברובה לקראת מעבר לאימון מתקדם יותר, תוך שילוב עם מה שלמד בשדאות.

הסכנות בשלב זה הן שתיים:

האחת נובעת מתוך השפעתו של כשלון במטוח על בטחונו העצמי של החייל לגבי המשך האימונים. ומאחר שמטרת המטוח אינה השילוב-הנכון של קליעה-תוך-ניצול-מושכל של הקרקע, אלא קליעה נכונה בלבד, — עלינו לתת לחייל, שעה שהוא יורה במטוח, תנאים טובים ככל האפשר, תוך עזרה, ייעוץ ופיקוח על אופן יריתו ועל פגיעותיו. תנאים טובים אלה מותנים בארבעה גורמים:

א. ארגון טכני יעיל ונוח של שדה-המטוחים

(נקודת-יריה טובה, חומת-מפגע טובה, כיוון יריות
 גזח מבחינת השמש וכד.).
 ב. ארגון מנהלתי יעיל של המטוח, דבר שמותנה
 בהכנות יסודיות, (ציוד החייב להיות במטוח וכד.)
 ופיקוח יעיל של האחראים על המטוח.
 ג. חניכה טובה ע"י איש מקצוע המתייחס אל
 היורה בסבלנות וב"אבהות" מסוימת.
 ד. תחמושת אחידה ורובים מאופסים וכשירים
 לירי.

כשלוך באחד מארבעת הגורמים הנ"ל, או בחל-
 קם, יעצבן את היורה, יעכר את רוחו, והתוצאה
 תהיה — פגיעות גרועות.
 הסכנה השניה שבמטוח טמונה בחששו, שהמפק-
 דים יראו בו שלב סופי באימון הקליעה, ויחשבו
 שעם סיום המטוח תם פרק אימון-הקליעה לגבי
 החייל, ויסיקו מסקנות מוטעות על כושר קליעתו
 של החייל, והרי יתכן שחייל שהשיג תוצאות טובות
 במטוח יתגלה כקלע גרוע לאחר ריצה, דבר שבסופו
 של ענין הוא הוא הקובע, וכאן המקום לחזור
 ולהדגיש למפקדים, שהמטוח (שלכשעצמו הוא חשוב
 ביותר) הוא רק שלב מתודי באימון הקליעה ואינו
 מטרה בפני עצמה. המטרה תושג רק בשני השלבים
 הבאים — (שלבים ד' ו-ה').

שלב ד'.

תרגילי יריות-שדה, שלב זה באימון הקליעה
 מאחד בתוכו גם יריות מהכתף וגם יריות מהמותן
 (זה כמו זה תוך כדי תנועה בקצבים שונים ועל
 פני קרקע שונים). שלב זה מקרב את החייל במידה
 רבה לתנאים מציאותיים, למצבים בהם החייל מפ-
 עיל את כלי-נשקו בקרב ובהם נודעת לקליעתו
 הטובה השפעה רבה ביותר על תוצאות הקרב. יש
 להשתדל גם בשלב זה (בו אין אפשרות לחנוך
 את היורה ולפקח על כל יריה-יוריה של הפרט),
 שתהיה אפשרות לבדוק את תוצאות פגיעותיו ב-
 מטרת-הדמות אליה ירה במשך התרגיל. אי-לכך
 יש לסמן את מטרות-הדמות ולהודיע לכל חייל
 לאיזו מטרה עליו לירות.

שלב ה'.

תרגילים טקטיים, בשלב זה יושם הדגש לא
 דק על הקליעה אלא גם על כל הנלמד בשדאות-
 הפרט-והיחידה. עם זאת אין לשכוח בשום פנים
 ואופן שלמרות שאי-אפשר בשלב זה לקבוע מי פגע
 ובאיזו מטרה פגע, ומי פגיעותיו מועטות, — יש
 לשים לב ולבדוק את רמת-הקליעה של היחידה
 בכללותה ובאיזו מידה פגעו אנשיה במטרות-הדמות

שהיו לפנייהם. למעשה, באימוני הקליעה בשלב זה
 השאיפה היא להגיע להיפגעותן של כל המטרות
 (כמובן, בתנאי שהמטרות מוצבות במקומות מתאי-
 מים ומקפצות בזמן מתאים במשך התרגיל).
 לחמשת השלבים הנ"ל יש גם להוסיף את
 אימוני-הקליעה בלילה, שיפללו בכל השלבים הנ"ל.
 ויש להגיע לידי כך שגם בלילה תהיה רמת
 פגיעותיו של החייל מניחה את הדעת.

*

עד כאן — כיצד מביאים את החייל לרמת-קליעה
 נאותה, אך משהגיע לרמת-קליעה זו יש להקפיד
 על שמירת-הרמה לבל תופסד. נכון הוא שכל מפקד
 אשר יבצע את חמשת השלבים שפורטו לעיל יגיע
 לתוצאות האופטימליות לגבי רמת-הקליעה של חי-
 ליו (כ"א בהתאם לכושרו האישי). הבעיה היא כיצד
 נשמור על רמת-הקליעה של החייל בצה"ל במשך
 כל תקופת שירותו, דהיינו: מגיל 18 עד גיל פרי-
 שתו משירות-המילואים, וכאן מתעוררת השאלה:
 האם, על-מנת לשמור על רמה חובה היא לחזור
 מדי פעם על קורס הקליעה במקוצר, או שמא
 מוטב לבצע מדי פעם תרגיל מסכם בנושא הנלמד?
 בנושא שאנו עוסקים בו כאן ברור דבר אחד: על-
 מנת להביא את החיילים, הן ביחידות סדירות והן
 במילואים, לרמה גבוהה בקליעה, יש לערוך את
 קורס-הקליעה על חמשת שלביו הנ"ל ברציפות,
 ביסודיות וללא הפסקות, ורק לאחר שהחיילים השיגו
 רמה שאפשר לראותה כרמה האופטימלית של כל
 אחד מהם, יש להתחיל בפרשת "שמירת הרמה".
 וכאן מתחיל מתבלט ההבדל בין היחידות-הסדירות
 לבין יחידות-המילואים. ביחידה-סדירה, בה מוקדש
 זמן רב יותר לאימונים, אפשר לשמור על רמת-
 קליעה ע"י ביצוע מטוחים ותרגילי יריות-שדה
 תקופתיים, ורק במידה ומתגלים ליקויים בקליעה
 נערכות חזרות על אותן נקודות בהן נתגלו ה-
 ליקויים. (לרוב יתברר שאצל כמה מהחיילים נש-
 תרשו שגיאות במשך התרגילים, שרק חזרה קצרה
 על יסודות הקליעה תעקור אותן מהם) לעומת
 זאת, ביחידות המילואים הבעיה קשה יותר, תקופה
 ארוכה למדי עוברת מעת סיום קורס-הקליעה, ועד
 שאישי-המילואים חוזר ומחזיק רובה בידו, לפתרון
 הבעיה קיימות שתי גישות: אחת — האומרת שאדם
 שבכל-ימות-השנה אינו עוסק בקליעה שוכח את
 אשר למד, ועל-מנת לשמור על רמתו יש לחזור מדי
 פעם וללמדו את היסודות מחדש; ושניה — האומרת
 שהאיש אינו שוכח אף פעם פעולה טכנית שלמד,

„קוריאה סיפקה לנו עדות מוחשית, כי היכולת לירות ברובה באורח מדויק הופכת ב" מהירוק לאמנות-שאבדה לנו. כדי להחיות יכולת זו העלה בית הספר במידה ניכרת את רמת-הקלעות הנדרשת, ומצא אמצעים תכליתיים יותר כיצד ללמד את הנושא. כל הנידן שאינו מגיע לרמת ההישג הדרושה מקבל הדרכה נוספת, ועוסק בחופשת-סוף-השבוע שלו ביריה למטרה, עד שיוגיע לאותה רמה רצויה. כדי להגביר את רוח ההתחרות ואת העניין בנושא מוענקים אותות-קלע. קשה לזכות באלה, וחזוכים בהם עוזרים אותם כגאווה ניכרת.“

ראשית, על-מנת שאפשר יהיה לבצע באימון השנתי-המרוכז רק את אותם האימונים שאין אפשרות לבצעם בקריאות-תלת-יומיות (בגלל המשכיותם והרציפות ההכרחית של אותם השיעורים), יש לבצע את שמירת „רמת הקליעה“ באימונים התלת-יומיים דוקא (אחת בשנה).

לשם שמירת הרמה כדאי לעשות את הפעולות הבאות:

- 1) בדיקה אם החיילים זוכרים את יסודות-הקליעה.
- 2) מטוח.
- 3) תרגילי יריות-שדה.

התרגילים בשלבים השני והשלישי ייראו תמיד מענינים בעיני החייל, וכתוצאה מכך ירגיש ניצול יעיל של זמנו. נשאר עוד הבעיה: כיצד לקצר ככל האפשר את השלב הראשון (הבדיקה אם ה" חיילים זוכרים את יסודות-הקליעה) ועם כך לודא שאיש אשר שכח את היסודות לא יגיע למטוח לפני שהספיק לחזור וללמד — ולמצוא דרך שהדבר יעשה בלי לבזבז את זמנם של אלה היודעים את היסודות והיכולים לעבור לשלבים המתקדמים?

ברור שאם נרצה (כפי שכבר נאמר לעיל) לחזור חזרה כללית עם כל היחידה, יתכן ש-50% מאנשי כיתה מסוימת יהיו זוכרים את החומר ובגלל החצי השני יצטרכו להתעכב. לכן, אין לבצע את החזרה במסגרת כיתות אלא בשיטת בדיקת ידיעותיו של כל חייל לחוד, ואז, אם החייל יודע — הוא עובר מיד למטוח; אינו יודע — הוא עובר לטיפולו האישי של מדריך העוזר לו לרענן את זכרונו ומביאו לרמת ידיעות מספקת למטוח. והיות ורמת הידיעות הדרושה לשם קליעה טובה מורכבת מ- מספר יסודות, יש צורך בבדיקתם ע"י מספר בודד קים ובסיוע לחייל ע"י מספר „מרעננים“. הבה נעמוד בפרוטרוט על פרטי שיטה זו.

היסודות מהם מורכבת ידיעת הקליעה הם: —

א. כושר ראייה.

ב. כיוון נכון — דהיינו: ידיעת חוק הכיוון.

אלא שחסר לו רק הליטוש בפעולת-משנה זו או אחרת, למשל: אדם שלמד והבין פעם את חוק הכיוון, יקרה ולא ידע להגדירו, אך לכשיותן בידו רובה, יכוננו למעשה לפי חוק הכיוון. או אדם שלמד והבין פעם כיצד מבצעים אחיזה ולחיצת-הדק נכונות — משיחויק שוב את הרובה ייזכר במה שלמד, ואין ספק שיחויק את הרובה נכון וילחץ על ההדק נכונה. לפעמים יהיה צורך במדריך שיעמוד לידו בפעם ראשונה ויעזור לו להזכר. אך גישה זו תתאמת רק אם החייל, לפחות פעם אחת בעבר, למד, הבין וקלט ביסודיות את החומר, וירה והשיג תוצאות מניחות את הדעת. במידה ותנאי זה אינו קיים, יהיה צורך, כל פעם שהאיש נקרא לשירות-פעיל, לחזור אתו שוב על שיעורי הרובה ועל כל שלבי אימון-הקליעה. וכאן המקום לציין עד כמה חשוב שמפקדים בצה"ל יזכרו ויקפידו שתוצאות הקליעה של חייליהם יירשמו ו"ילכו" אתם לכל מקום אשר לשם הם הולכים במשך שירותם במילואים, כך שמפקדיהם העתידים ידעו אם קויים תנאי זה לגבי האיש או לאו.

משך שירותו הפעיל של איש-המילואים הוא קצר (אנשי-המילואים אולי חושבים את ההיפך...) והמלאכה, אף בלי בעית הקליעה, היא מרובה. אי לכך, יש להקפיד בנושא הקליעה, כמו בנושאים אחרים, על ניצול מכסימלי של הזמן ועל אי-בזבוז בחזרות מיותרות. אך מאידך גיסא, יש להקפיד שהאיש לא יעבור לנושא-אימון-מתקדם יותר לפני שהוכיח את כשרו בנושא קודם. אם נתרגם זאת לשפת הקליעה, ברור שדרך בטוחה, אם כי ארוכה יותר, תהיה (בהתאם לגישה הראשונה לעיל), חזרה על שיעורי הרובה העיקריים, מטוח-זעיר, וכו', לפי שלבים. ברור ששיטה כזאת כרוכה בהשקעת זמן רב, וחלק ניכר מאנשי-המילואים, הרוצים בניצול יעיל של זמן שירותם, יצאו ממורמרים על כך שהנה „שוב ושוב חוזרים על אותו דבר“. לכן, שיטה עדיפה לשמירת רמת-קליעה ביחידות-מילואים איש צריכה להיות כדלהלן:

ג. אחיזה נכונה של הרובה.

ד. לחיצה נכונה על ההדק.

ה. הקפדה באלה בכל יריה ויריה.

חייל השולט ביסודות הנ"ל אין כל סיבה כי לא יפגע במטרה ולא יוכל לרכוז בה את כל פגיעותיו במקובץ.

כדי לבדוק רמת-ידעיות של חייל בקליעה, יש לבחון אותו רק ביסודות הנ"ל. דבר זה ניתן להיע-

שות בייעילות בשיטת ה"תחנות" אשר בכל אחת מהן נמצא מדריך הבוחן יסוד אחר. חייל הנכשל באחת ה"תחנות הבחנות" יעבור ל"תחנה-מלמדת". בכל אחת מה"תחנות המלמדות" ימצא מדריך אשר יסייע לחייל להזכר ביסוד אחד ולשננו לעצמו.

כיצד יבוצע הדבר ?

יש לרכז את היחידה ליד שדה-מטוחים, ולתת לכל חייל טופס, לפי הדוגמה דלהלן:

מספר אישי	שם החייל	דרגה	יחידה
תחנה מס' 1 —	בדיקת כושר הראיה —	בסדר / לא בסדר	
תחנה מס' 2 —	בדיקת המכון הנכון —	בסדר / לא בסדר	
תחנה מס' 3 —	לימוד המכון הנכון —	בסדר / לא בסדר	
תחנה מס' 4 —	בדיקת האחיזה ולחיצת-ההדק —	בסדר / לא בסדר	
תחנה מס' 5 —	לימוד אחיזה ולחיצת-הדק נכונים —	בסדר / לא בסדר	
תחנה מס' 6 —	בדיקת מקבץ יבש —	בסדר / לא בסדר	
תחנה מס' 7 —	מטוח-זעיר (מקבץ בלבד) בקליבר 0,22 —		
	תוצאות מקבץ א'		
	תוצאות מקבץ ב'		
תחנה מס' 8 —	מטוח-פתוח ברובה-שירות —		
	תוצאות מקבץ א' (100 מ') —		
	תוצאות מקבץ ב' (100 מ') —		
	תוצאות המיצוע (200 מ') —		

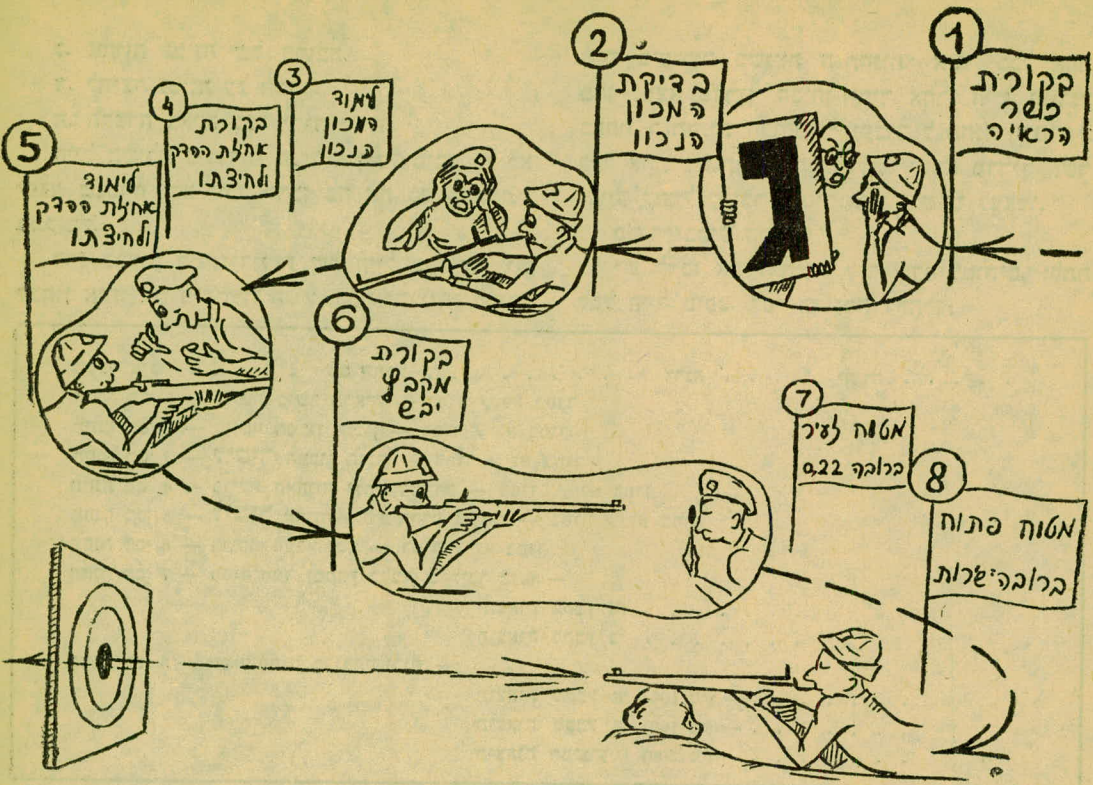
לתחנה 5, תחנת-הלימוד, — בה יחזור על "המקבץ היבש". מי שמצליח בכל שש התחנות (גם אם התעכב בתחנות המלמדות) יגש למטוח זעיר בקליבר 0.22 מ"מ ויבצע שם מקבץ. מסיבות ארגוניות יהיה צורך במטוח זה (תחנה מס' 7) לחכות עד שיצטבר קקצה שלם, לפי מספר נקודות-הירי שיש במטוח (מי שאינו משיג מקבץ מתקבל על הדעת במטוח-הזעיר כדאי לתת לו "הזדמנות" שניה למקבץ נוסף, על-מנת לתקן את תוצאותיו). רק מי שמצליח במטוח-הזעיר יעבור למטוח-הפתוח. במטוח-הפתוח יבצעו מקבץ מ-100 מ', וגם בו כדאי לתת למי ש"נכשל" הזדמנות למקבץ נוסף. אין לתת לחייל לגשת לתרגילי-יריה אחרים — מיצוי, אש-הירה וכו' — קודם שביצעו מקבץ המתקבל על הדעת.

לאחר שהחייל מצליח גם במטוח-הפתוח הרי הוא מוכן לתרגילי יריות-שדה. כדאי להורות ואף להקפיד על כך, שכל חייל שלא הצליח במטוח ואשר בגלל הצורך להמשיך בביצוע תכנית-האימון נים של היחידה יצטרך להשתתף בתרגילי-אש-טקטיים בשדה — יצא לתרגילים אלה ללא כדור-רים ולא יירה. פשוט חבל על התחמושת.

כפי שראינו מבוססת "שיטת התחנות" על מספר עקרונות שכדאי להקפיד עליהם.

כל חייל (כשהוא מצוייד בטופס זה) מתיצב קודם כל בפני הרופא הבודק את כושר-ראיתו (תחנה מס' 1). אם מתברר כי ראיתו לקויה — אין להמשיך ולהעבירו דרך התחנות ואין לתת לו לגשת למטוח, היות והדבר רק יגרום לבזבוז תחמושת ולעצבנותו המיותרת של האיש; בעוד שע"י הרכבת משקפים הוא עשוי להגיע גם לרמה-גבוהה של קליעה. אם הרופא יציין בגליונו של החייל את התוצאה "בסדר" — יעבור החייל לתחנה מס' 2, (בינ-תים יגיע חייל אחד לתחנה מס' 1). בתחנה מס' 2 יבחנו "מדריך התחנה" (בעזרת מוט-כיוון ובעזרת רובה הנתון בחצובה) במכון-הנכון. אם יעבור בוחן זה — יגש לתחנה מס' 4. ואם ייכשל, כלומר, יתברר ששכח את חוקי-הכיוון וכיצד לכוון, יעבור לתחנה 3 (תחנה ללימוד המכון-הנכון). שם יחכה לו "מדריך התחנה" שירענן את זכרונו במכון.

כשהמדריך בתחנה מס' 3 יציין בגליון "בסדר", יעבור הלאה לתחנה מס' 4, מקום בו יבחן באחיזה ולחיצת-הדק נכונות. חייל שייכשל שם יעבור ל-תחנה 5 שבה יחזור על הנושא בעזרת מדריך בנושא זה. חייל שיצליח בתחנה 4 או שיגמור את חזרתו בתחנה 5 יעבור לתחנה 6, בה יבחן במקבץ "יבש". מי שנכשל בתחנה זאת יעבור אף הוא

יש לבצע תרגיל או שנים ביריות-שדה, עלימנת לאמן את החייל ביריות תוך כדי ריצה (כשנשימתו בלתי קצובה) וביריות מהמותן. גם את תוצאות פגיעותיו בתרגילים אלה יש לרשום. אמנם, אי אפשר לרשום כאן תוצאות "מקבצים" אך אפשר וצריך לרשום את מספר פגיעותיו במטרת-הדמות שתוצב בשטח, והמיועדת לו. יש להקפיד שכל חייל יירה רק למטרתו הוא. בדיקת כושר הקליעה של החייל הלכה למעשה יכולה להעשות רק בתר-גילים אלה ולא במטוח הנערך בתנאים נוחים.

סיכום

על מנת להגיע לרמה גבוהה בקליעה, הכרחי לעבור את כל השלבים שצויינו לעיל ביסודיות וברציפות, ולודא שחייל לא יעבור לשלב מתקדם יותר לפני שעמד בבחינה או השיג תוצאות מת-קבלות על הדעת בשלב הקודם.

יש לקיים שמירה על רמת הקליעה של החיילים שלמדו כבר לקלוע, אך יש לעשות זאת בצורה הפחות משעממת וללא בבוז זמן, אך בו בזמן יש להקפיד הקפד היטב שחייל ששכח את משנתו יחזור על החומר מחדש. וזאת — ללא הגבלה בזמן.

עקרון א' — מהירות. חייל צריך לשהות בכל תחנה-בדוקת זמן קצר ביותר. המדריך אינו צריך להעיר לו הערות או ללמדו. זאת יעשה המדריך בתחנה-המלמדת (תחנות מס. 5, 3).

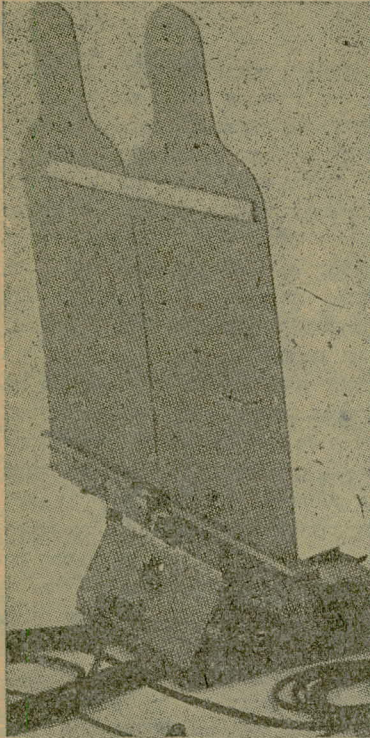
עקרון ב' — טיפול אישי בכל חייל. כל חייל נבחן ומודרך אישית ע"י טיפול והשגחה אישיים של המדריך. דבר זה מחייב שגם במטוחים (הזעיר והפתוח) יהיה חונך, הבקיא במלאכתו — לכל יורה, שיטפל ביורה ויתקן לו שגיאות.

עקרון ג' — אין לעכב חייל הבקי בפעולות ואין לעשות עמו חזרות מיותרות. חייל כזה יש לשלוח מהר ככל האפשר למטוח. אכן שם, בגלל סיבות טכניות, יצטרך לחכות עד ש"יתאסף" מקצה. ומאחר שיש להניח שתמיד ימצא מספר ניכר של חיילים "בקיאים" יתאסף המקצה מהר למדי.

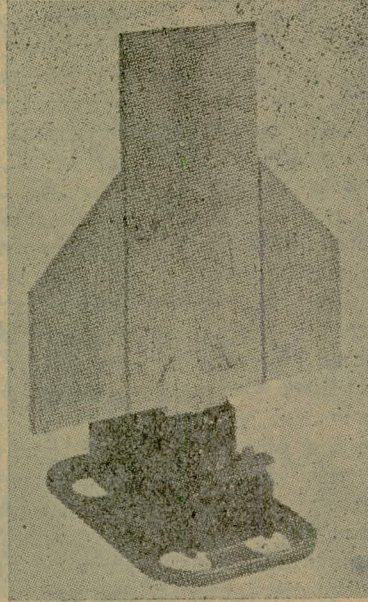
הנסיון הוכיח שפלוגה עוברת את "התחנות" ואת המטוח ב"4-3 שעות, וכי הכנה יסודית ונכונה של מדריכים וחונכים מביאה לתוצאות מטוח טובות ובזמן קצר ביותר.

אך כפי שכבר אמרנו, המטוח הוא שלב מתודי בלבד באימוץ-הקליעה, ולא מטרה בפני עצמה. אי-לכך, עם גמר המטוח (או עם גמר 8 "התחנות")

חידושי נשק וטכניקה

מטרות-דמות ה, אומרות בעצמן...

מתוך שאיפה לפתח סידורי אימון בקליעה שיאפשרו אי-מון מזורז-מאוד במקרה של גיוס-מלחמה, וקימוץ בזמן וכוח-האדם המוצאים לריצה אל המטרות, בחירתן, וכיובד — וכן בשביל להגביר את אופרת-המציאות בתרגילי-ירי זאת תחושת המתאמן לגבי הישגיו — פיתח מרכז-המחקר קרוהאימון של חיל-הרגלים האמריקאי דגמים אחדים של מטרות-דמות העשויות לקרר בו להשגת תכליות אלו.

מימין: מטרות-דמות מכנית, הנופלת משפגע בה קליע.

משמאל: שלב נוסף בשכלול — מטרה מטיפוס אבטומטי, הנעלמת הן משפגע בה קליע, והן משלחץ המפעיל על כפתור של מתקן-הפעלה הי-מחובר אליה.

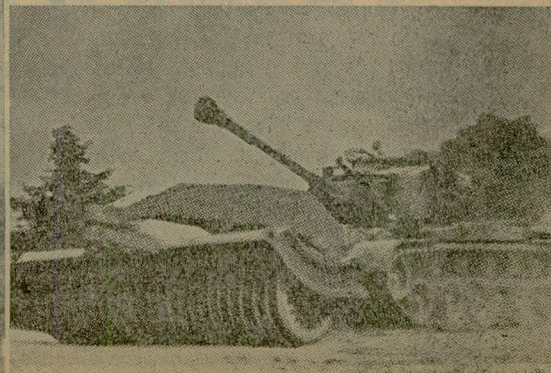
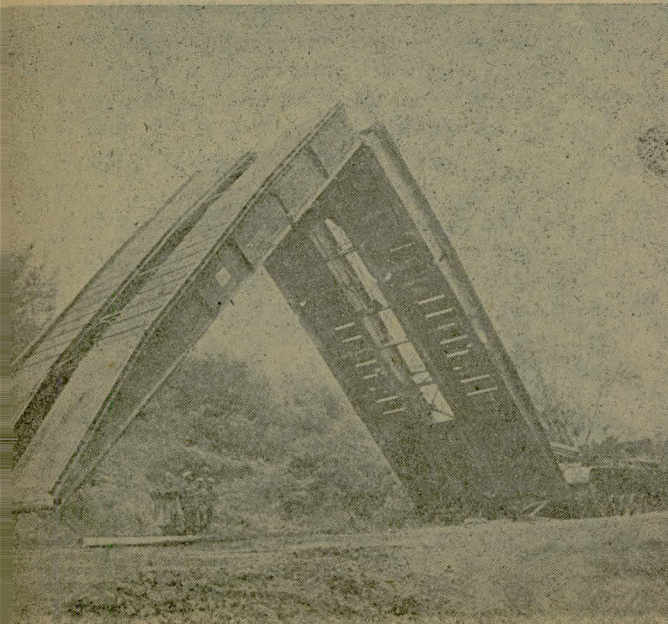
שתי דרכי-שימוש מיוחדות ברכב-שריון — למען רכב-שריון

לדוגמת-גשר זו קדמו נסיונות (והודמנויות-שימוש) לא-מעטות בשנות מלחמת-העולם.

למטה: תחבולת נסיונית לפיצוץ מוקשים עשויה דיסקי-פלדה מוצבים במקביל, נראית כאן נרחפת ומופעלת ע"י טנק אמ"ר קיאי M-46. בשנות מלחמת-העולם השניה נוסד לתכלית זו, במידת-הצלחה שונה (ומשתנה לפי-המסיבות), צורות שונות של גלילי-מכבש, משדות ו"מורגים" מתנופפים בסיבוב (הללו כבר הודגמו או מעל דפי "מערכות"). הי-תחבולת שניסויה מוצג כאן — משקלה כ-36 טון.

משמאל: גשר-נייד למעבר רכב-שריון, מהסוג המכונה "גשר-המספרים", מופגן תוך הקמתו ע"י רכב-שריון: — טנק M-46 האמריקאי, שהותקן לנשיאתו ולהצבתו.

אורכו — למעלה מ-18 מטר, והוא יכול לשאת משא עד קרוב ל-60 טון. ניתן להקימו במשך שעה-וחצי גם

צָרוֹר יִדְיָעוֹת מִן הַמְזַרְח־הַתִּיכּוֹן

מצרים

עַל הַמְסַדֵּר וְהַמְשַׁמֵּר

הסקירה שבג'ואיש אובסרבר אנד מידל'איסט רבין" (המסתכל-היהודי והשקפת-המזרח-התיכון) הלונדוני בעקבות מסדר "יום המהפכה" המצרי, מכילה כמה ציונים והערות בעלות ענין. המצעד הצבאי, לדברי הסקירה, "הראה כי מצרים לא בזוזה את הסכומים הגדולים אשר משטרו של קלוונל עבראל-נאצר הקצה לפיתוח הכוחות המזוינים — וכי הממשלה הבריטית לא נהגה קמצנות בהעבירה ציוד צבאי לרשות מצרים. מספרם של הטנקים הכבדים מסוג "צנטוריון" (אשר לעת עתה מונעים אותם מהישראלים) היה רב במידה ניכרת מזה שבמפגן של אשתקד; מערכם של טנקים "שרמן", האדירים פחות מאלה, היה גדול כמעט כפלים לעומת אשתקד — וכן גם מטוסי-הקרב הסילוניים... הצגת-השאלות המודאגת לפני זמן-מה בבית הנבחרים הבריטי בענין הרכישות המצריות האחרונות — אפשר והיתה מודגשת עוד יותר אילו ניתן לבית-הנבחרים לדעת את מלוא ההיקף של ציודים-מחדש של הכוחות המזוינים המצריים על ידי הממשלה הבריטית.

"ללא ספק, חש קולי נאצר גאווה מוצדקת על הישגי שלוש שנים אלה. היה זה צבא מסוג שונה מזה אשר קיבל לידיו ביולי 1952. כ־150 מיליון לירות שטרלינג הוצאו עליו מאז. בעל הסקירה מעלה את הסברה כי עבראל-נאצר ודאי שהרהר גם על כך "עד כמה יותר יכול היה הוא לעשות אילו היה ניתן לו להשתמש ב־150 מיליון ל"ש אלה לתכליות של ייצור ופיתוח. הוא תיאר תוך סיפוק את אשר פעלה "מועצת המהפכה" — אך בלב לבו ידע ודאי כמה עוד נותר להם לפעול; הם בנו — כך אמר להמון המריע — 350 בתי-ספר, אך ידע כי לשם התחלה בלבד נחוצים היו 100,000. הם הוציאו ששה מיליון לירות על בתי ספר ובתי-החולים; הם היו זקוקים ל־60 מיליון."

השנה יופעל מפעל-הפלדה הראשון של מצרים; היא תיצר נשק, תחמושת ומטוסים. זהו הישג. וכן — התקדמותה של החקלאות, וביחוד צמצום הצמיצום הארסיים וייצובם — דבר, אשר לפי טענת קלוונל נאצר נתן לפלח כוח קניה נוסף בהיקף של 250 מיליון ל"ש."

בעקבות טענות אלה מעיר בעל הסקירה: "ודאי שישנו הישג; והישג — בכיוון הנכון; אולם הדרך שיש לעבור בה הנה ארוכה עד כדי ליאש, והיא הופכת קשה יותר ובלתי נוחה יותר. כי על אף כל מאמצי נאצר, כמעט ולא עלה בידיו אלא לצעוד צעד בצעד עם עליית האוכלוסיה המתמזיזה של מצרים. כ־100,000 איכרים חסרי-קרקע נהגו מחלוקת האדמות לפי "חוק התיקונים-הקרקעיים" — אולם במשך

(1) הרושם הנו כי בעל הסקירה הפריז כאן ו"הוסיף" כמעט 100% על מספרי ההתנספות המציאותיים. ואשר לדברי נאצר עצמו על היקף "כוח-הקניה הנוסף" של הפלחים — לא נראה להם כל יסוד של ממש.

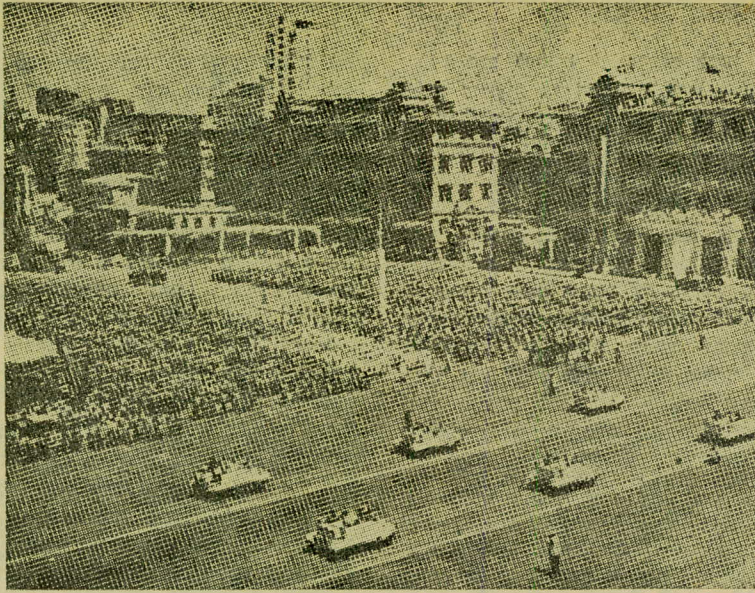
אותו זמן גדלה אוכלוסית מצרים 1,5 מיליון, שרובם עתידים להיות איכרים נוספים ועניים — ובעיתו של נאצר ביולי 1955 גדלה יחסית יחסית הגידול הנ"ל לעומת אשר היתה ביולי 1952; ותגדל עוד יותר ב־1956."

כאן באות השואות אחדות: "ההכנסה הלאומית לגולגולת של האוכלוסיה במצרים כמעט ולא נשתנתה השנה לעומת השנים הקודמות. עודנה 39 ל"ש לגולגולת — פחות מ־מחציתה של זו אשר לישראל". ואפילו מספר רשמי זה עלול מאוד להטעות. בוד"ח שהוכן על ידי לשכת המסחר הבריטית, ופורסם בקהיר במאי שנה זו, הוכח כי כ־16 מיליון מתוך 20 המיליון שבמצרים — ממוצע ההכנסה שלהם היה רק 17 לירות שטרלינג לגולגולת. רק בשביל לשמור על רמת-חיים-תוך-רעב זו, חייבת מצרים להכניס לעיבוד לפחות כ־250,000 דונם של האדמה החדשה כל שנה. לדברי אותו דו"ח.

מסדר "יום המהפכה"

מסדר "יום המהפכה" במצרים צוין ע"י כמה תופעות חדשות — וע"י כמה דברים אופייניים אשר נאמרו בהזדמנות זו. לאחר סיומו, הניח ראש הממשלה המצרי את אבן-הפנה למפעל ברזל ופלדה חדש בהלוא, לא הרחק מקהיר במעלה הנילוס. ואילו מפקד הצבא, עבראל-חכים אל-עאמר, שטען בנאומו כי מצרים בונה את צבאה סביב גרעין של חיל-שריון נידח, אשר אמנם "יסודות-עור" גדולים תומכים בו — סיפר כי מצרים מייצרת עתה "נשק קל ובינוני" (או לפי תרגום "בלתי רשמי" — "קלעים קלים ובינוניים" — ויתכן כי הכוונה כאן לתחמושת קלה ובינונית). במידה שניתן לציין עובדות ועצמים ולא דיבורים — הרי במסדר גופו בלטו 27 טנקים מסוג "צנטוריון", אשר לפי הכתובת בעתונות נמנו על הדגם האחרון של טנק זה ונקנו מ־בריטניה לא זומן (לעומת הדגם המוקדם של "צנטוריון", הנושא תותח פורץ-שריון בן 17 ליטרה, מוצב בטנק מהדגם המאוחר תותח בן 20 ליטרה). במצעד נראו 4 תותחי-שדה חדשים בני 155 מ"מ מתוצרת צרפת (יתכן, כי הכוונה ל"הוביצרים" מקוטר זה) וכן מספר מרגמות-כבדות מטיפוס "בראנדט" בנות 120 מ"מ, צרפתיות אף הן. מספר הטנקים מסוג "שרמן" היה 100. חיל התותחנים שבמסדר כלל 3 רגימנטים של כלי־25 ליטראות, בני 29 כלים כל אחד, וכן סוללה בת 8 כלי־25 ליטראות, בעלי-הסער-עצמי. ביחידות הנגד-מטוסיות נראו סוללות תותחי "ארליקון" בני 20 מ"מ ותותחי "בופורס" בני 40 מ"מ. ביחידות מטוסי-הסילון נראו 36 "ואמפירים" ו־24 "מטאורים".

באם נשוב להודעות שהושמעו בהזדמנות המסדר ב"חג המהפכה", יש לציין את הודעת נאצר כי "עם הרחבת החקר לגילוי נפט במדבר המערבי ורובת נאצר כי "עם הרחבת החקר היום בו תהיה מצרים בלתי תלויה בהספקה מבחוץ באשר לנפט"; "הממשלה מתכוננת לפתוח השנה את בית-החרושת הגדול שבמזרח התיכון למכשירי-ייצור מכניים" על-מנת שישימש גרעין לתעשייה-כבדה מצרית". בתי הרושת מצריים מצרים מטוסי-אימון במספר המספיק בשביל צרכי הארץ

הטנקים במסדר בקהיר

הארגון מטופח על ידי „ארגון השחרור“, שלוחתה של כת הקצינים השלטת. אין הוא רואה את חוג התענינותו כמוגבל בתחומיה של מצרים בלבד. באמצע חודש אבגוסט ש.ה. הגיעה לירושלים ולרבת-עמון משלחת בת 70 איש של ארגון הצופים המצרי שבחסות „ארגון השחרור“, בלויט נציגים של מיניסטריון החינוך המצרי, מזה, ושל „מחלקת יחסי הציבור“ של הכוחות המזוינים, מזה — צירוף אופיני. לדברי הנציגים „מייחסת ממשלת ההפיכה במצרים חשיבות רבה לתנועת הצופים ברפובליקה המצרית והיא רואה בה יסוד לחינוך ולתרבות למען כלל העם כולו“. לדבריהם הדרך „ארגון השחרור“ בעניני צופיות כ-3000 מורים ומספר הציופים מגיע עתה ל-100.000 איש. לפי התכנית לשנת 1956 יאומנו 5000 מורים ורבע מיליון צופים. בכל שכונה בקהיר וביתר ערי מצרים — מועדוני צופים, ואלו עוזרים לתושבי הסביבה בכל שטחי החיים, כגון שמירה על נקיון השכונה, הגשת עזרה לפצועים, סיוע למכביאש, ועזרה למשטרה משלחת דומות גם ללבנון וסוריה, „לחוק את קשרי הידידות ושתוף הפעולה בין הנוער בארצות ערב“. צד נוסף לפעולת ארגון הצופים הוא ענין צופייהים. מחנה האימון שבאבו קיר ליד אלכסנדריה עשוי לקלוט 500 צופים. אגודת צופי הים נתונה להנהלתם של קציני צי וצבא. תכנית ההדרכה הימית באותו מחנה כללה שיטסירות וספנות, קריאת מפה, הצלה בים, היסטוריה ימית — וכן תולדות הצופיות, מטרתה, ועוד. תכנית הלימודים העיוניים כללה — אסטרונומיה, והחי והצומח הימי. כן נלמדה עזרה ראשונה. התכנית ה„מעשית“ והספורטיבית הקיפה: שחיה, קליעה ל מטרה, דיג, שיט, טיפול בסירות-מפרש, אמודאות וצלילה.

נוסף על צופייהים קיים במצרים גם ארגון צופי-אוויר.

דבשביל יצוא למדינות ערביות אחרות. עוד 2 בתי-חרושת למטוסים עומדים בבנייתם, ובית-חרושת חדש עומד להתחיל השנה בייצור תחמושת כבדה. אכן, נסיונו הוא כי שורה של הודעות מעין אלו בפי ראשי מדינות ערביים חזרו ונשנו מדי שנה במשך שנים רבות... כי הגשמתן נדחתה והלכה. עם זאת אין לבטל את קצב הפיתוח במצרים, המתרכז בכמה שטחי תעשייה הקרובים ביותר אל מעגל ההספקה הצבאית. ודאי שאין הענינים שם צועדים כליל על מקום אחד. מדברי עבדאל-חכים אל-עאמר מן הראוי עוד לציין כי „25.000 צייסות מצריים הוחנו בחלק הדרומי של בסיס תעלת הסואץ, אשר כבר ניטל מידי הבריטיים, וכי תהליך מסירת שאר הבסיס מתנהל באופן חלק ובדיוק“.

חיפול ה„שיריים“ בציווד הצבאי הבריטי

באמצע אבגוסט נודע על מכירת „עודפי ציוד צבאי“ בריטי בשווי של חמישה מיליון לירות מצריות לממשלת מצרים. (בתוך זה — מכוניות, צמיגים, סוגי מכוניות וציוד שונים). לדברי העתונות המצרית קונים השלטונות המצריים את רוב החמרים המלחמתיים הראויים לשימוש; לפי ההסכם עם בריטניה, הובטחה לשלטונות המצריים זכות קדימה ל קנית כל ה„עודפים“ הנשארים באזור התעלה. עד ליולי 1955 הספיקו מסילות הברזל המצריות להעביר מאזור ה תעלה 226 אלף טון של „עודפי צבא“.

הארגון הצופי

ידיעות-עונות אחדות מן הזמן האחרון — יש בהן כדי ציון כל שהוא לאופיו ומגמותיו של ארגון הצופים במצרים.

.Machine tools (2)

על מצב בסחונה הפנימי של לבנון מעידות כנראה ברמקצת הידיעות על התמורות בחיל הגנדרמריה של מדינה זו. את החיל הזה, אשר נועד בראש וראשונה להתגברות על איסורים ומהומות בפנים המדינה (כידוע, אין מלאכתו בגבול עם ישראל מרובה כל כך), מתחילים לארגן בחלקו על בסיס של חימוש ומבנה חדשים. יונהג בו רכב שריון, שיהיה חמוש במקלעים — וכפי שטוענות העתונות, גם בתותחים קלים. בקשר עם כך תונהג גם מידה רבה יותר של פיקוח צבאי, לפחות על האימון בחיל זה. לאחר הדימוי האחרים בשדה דיכוי גידול החשיש במחוזות ידועים של הלבנון — נסינות שכמעט והביאו להסתלקותו של מפקד צבא לבנון מתפקודו, או סילוקו ממנו, לרגלי ההתנגדות והמהומות שעוררו — הגיעו כנראה שלטונות לבנון למסקנה כי מוטב לקיים כוח דיכוי רב יותר בתוך חיל הגנדרמריה, הנתון לעת עתה למרות אורחית (מיניסטריין הפנים) מבלי שיהא צורך להזדקק כל פעם לתמיכתו של הצבא, משתפרצנה מהומות פחות או יותר ניכרות. כך תפותח לאותה מטרה גם רשת קשר האלחוט בתוך הדימוי, כולל מכשירי אלחוט ברכביהם. לפי אותן ידיעות, צוידה הגנדרמריה גם במרגמות.

תקציב

בראשית אבגוסט נתפרסמו בעתונות לבנון הידיעות על כך כי תקציב 1956 יועמד על היקף של 150 מיליון לירות לבנוניות. חזיון מענין ניכר בהתפתחות התקציב — הוצאותיהם של מיניסטריינים שונים הוקטנו ב־6 מיליון לירות לבנוניות, אך לעומת זאת הוגדל ב־6 מיליון לירות תקציב ההגנה הלאומית.

ערב-הסעודית

מסדר-צבאי ומפגן צנחנים

באבגוסט ש.ה. נערך מפגן גדול של הצבא הסעודי, בשטח השמור לרשות הצבא והנמצא סמוך לדרך ג'דה-מכה. מתוך התיאורים הרשמיים הנמלצים אשר נתפרסמו, משתקפות עובדות מספר. במצעד השתתפו בתיספר צבאיים («לכוחות יבשה, ים ואויר», «בתיספר צבאיים יסודיים וטכניים»), יחידות חיל-רגלים, משטרה צבאית, פלוגת משוריינים, יחידות חיל-תותחנים, חיל-קשר, הנדסה, תובלה, אספקה ורפואה. בין המטוסים נראו גם מטוסי-סילון. «מסמר» המפגן היתה צניחתה של פלוגת צנחנים. בחלק המסיים של המצעד עברו בסך שלוש «חטיבות סמליות» של «צבא האחים הלוחמים» (השבטים שאורגנו בשעתו במסגרת מסדר ה«אחואן»), אשר לדברי מתאריהם מפגן «מונה בימי שלום 30 אלף איש». וחונה באזורים וצרים השונים שבמדינה. חיל זה, המהווה מעין «מליציה קווקית» של מדינת בני-סעוד, מתחיל כנראה בשלב הנוכחי של התפתחות החברתית-הפוליטית הפנימית להופיע כמעין משענת לכסא השושלת, אשר יצאו מערערים עליה מבין החוגים ה«מתמשכלים» שבסעודיה (ובעיקר — כנראה — בחג'או ובאזורי-הנפט). כן צעדה, בסיום המצעד, יחידת שומרי-הראש של המלך עצמו, שהופיעה על רקע סממני הלבוש הערבי, כלי-הנגינה המזרחיים המסורתיים וכיוב"ו.

(1) היינו — כ־42 מיליון דולר.

בידוע, כי מזה כמה זמן מנסה עברה-הירדן להציג את ה«משמר הלאומי» שלה כמעין «צבא ערבי משותף» לכל מדינות-ערב — דהיינו, כוח צבאי הנושא במשימה שהנה משותפת ונחוצה לכולן, והוכאי לקבל תמיכה חומרית מכולן. ודאי שהדבר נובע גם מן הרצון להרחיב את מקורה-הניקה של הכוחות המזוינים הירדניים, אשר היקפם עולה בהרבה על יכולתה של מדינה קטנה, וגם על-ימנת ל«און» במקצת את העובדה כי צבאה העיקרי של מדינת-הירדן, ה«לגיון הערבי», מקוים מבחינה תומרית על ידי בריטניה (הגם שאין ירדן בוהלת, חלילה, מללחוק על בריטניה גם להגדלת ההקצבה הבריטית ל«משמר הלאומי»). באמצע אבגוסט נודע כי ממלכת עיראק החליטה להקציב 100.000 דינר לתמיכה ב«משמר הלאומי». יצוין כי בשנה הקודמת היתה הקצבת עיראק לתכלית זו 150.000 דינר. אכן, עיראק — לא זו בלבד שתקציבה הרגיל גדול-הולך בהתמדה 6,5 מיליון דינר ב־1947 ועד לסכומים הקרובים ל־50 מיליון דינר, אלא שנוסף על-יכך גם שמורים לה עשרות-מיליונים דינרים רבות בקופות-בנק בלונדון, פרי הכנסותיה השופעות ממפעלי הנפט, למענם לא טרחה ולא עמלה ממשלתה — סכום המתקרב כבר להיקף 2 תקציבים שנתיים של המדינה — ואין היא מוצאת לעת-עתה צרכים נאותים להשתמש בו. אין לומר כי בתרומה ל«משמר הלאומי» הירדני מתגלה מאמץ-מפורז בגילוי ה«אחווה ההאש-מית».

סוריה

תקציב המדינה

באמצע אבגוסט אשר על ידי בית הנבחרים הסורי, ערב הבחירות לנשיאות, תקציב כפול: תקציב-שנה כללי רגיל בן 260 מיליון לירה סורית — ותקציב «חמש» מיוחד, שהגיע עד כדי 659 מיליון לירות סוריות, והוא נועד לתכניות פיתוח שונות בשטחי תעשייה, חקלאות, שירותים ציבוריים ועוד. יצוין, כי מתוך התקציב המיוחד הוקצבו 23 מיליון לירות סוריות להקמת שדה תעופה במרג'אס-סולטאן (12 ק"מ מדמשק) אשר מבטיחים כי תהיה לו «רמה בינלאומית». 10 מיליון לירות סוריות הוצאו לשיקום של שבטי בדוים נודדים (כנראה, במגמת העברתם לעיסוק חקלאי, חלקית לפחות; הדבר חל ללא ספק על «רצועת המעבר» שבין הארץ הנושבת לבין המדבר הסורי שממורה לה, ויתכן אף על סביבת הנהר פרת). 200 מיליון לירות סוריות שמורות להנחת הקו של מסילת ברזל שנועדה לחבר את דוקיה, נמלה היחיד של מדינת סוריה, עם אזור קאמישלי שב«משולש» בו נפגשים גבולות סוריה (ה«ג'וריה»), שבין הפרת לחידקל, עיראק ותורכיה.

אספורט בצבא

בימים אלה נסתיים הקורס הראשון לקציני האספורט, ש' נערך בצבא הסורי — כנראה במקביל להבלטת שטח-פעילות זה ברוב צבאות העולם בשנים האחרונות — והוסמך מחזור הניכים ראשון. בטכס הסיום הודגמו ההישגים בענפי אספורט שונים. מספר קצינים סוריים ביקרו במכוני-אספורט צבאיים בארצות-החוץ. לדברי העתונות הסורית החלו המאמצים ה' מושקעים בשטח זה לתת אותותיהם בתוצאות שזכו להן הספורטאים הצבאיים בתחרויות שונות.

הפרט היוצא דופן בציור

(אשר עליו שאלנו בחוברת הקודמת) הוא הגמל הדו-דבשתי המופיע בצד הימני העליון של הציור, אשר איזור-חיותו הוא אסיה המרכזית.

שמות הפותרים :

יעקב ינאי
סגן/מ י. עמיאל
בנימין שורץ
קלנשטיין אליהו

י. שלומי
סגן מ. מ. כהן
סגן נ. פישל
ז. אליאש

נוסף לפתרונות הנכונים הנ"ל נתקבלו תשובות רבות-דמיון, שאחדות מהן אנו מצטטים:

התמונה, לדעתי, מראה את השתלשלות המאורעות במזרח הקרוב בדור האחרון: אם נסמן את הפרצופים משמאל לימין — א', ב', ג' (פרצוף של ערבי), הרי א', שהוא הפרצוף המרוחק ביותר, (מבטא את העבר) ישן (z — סמן של נחרה). ב' האמצעי (הווה) תוהה (באנגלית Puzzle). ג' הקרוב ביותר (העתיד) כבוש ע"י מגן דוד, כלומר: הציונות, ישראל.

*

הערבי העליון משמאל נראה כעוס וזועף. ה-z יים מסמנים אולי מחשבות תוזית או סכך הרהורים מעיקים. אבל פניו עודן מביעות החלטיות. הדמות האמצעית נראית תוהה (האם למול האויב שלנגדה?) ואולי כבר גם מהססת. — סימני שאלה מעליה). הפרצוף השלישי הנו כבר "גמור". הבעת פניו כשל אחד שהלמו על ראשו מהלומת פתע כבדה וטמטמוהו לחלוטין.

*

שימו לב: היהודים אחרי שדפקו את המצרים (סימן טקטי: פירמידה) עיניהם נשואות למדבר גובי (סימן טקטי: גמל בעל דבשותיים).

*

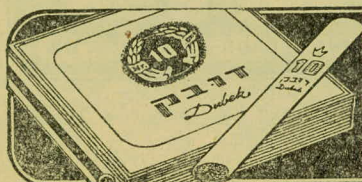
הצייר האמריקאי רואה את המלחמה בנגב כמלחמת בדואים בינם לבין עצמם (בדואים ישראלים ובדואים מצריים). ושם כעיסורים דמויות של שלשה לוחמים. השמאלי מצרי, הימני ישראלי והאמצעי הוא (הצייר) עצמו אינו יודע, ולכן צייר מעליו סימני שאלה.

*

ואולי פשוט תקע אותו צייר לתמונתו כל אותם העטורים והסמלים, הידועים לו בקשר לאותו נושא, וסדרם לפי טעמו? והרי לנו אוסף של: דקל וגמל במדבר, סהר וכוכב ומגן דוד, דמויות בדואים ופירמידות.

*

הצעת פתרון: קצה השמאלי העליון ישן בן המדבר בלילה, הוא מתעורר בתדהמה (במרכז הציור) ורואה "מגיני דוד" בעינים (על משקל "רואה כוכבים ביום").

דובקה 10

הסיגריה עשורת הפרט • DUBEK 10 THE CROWNED WINNER

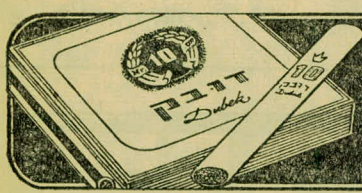
מקררים חשמליים ביתיים (8,1 דגל מעוקב) • מקררי ספיגה כיתיים • מקררי ילדים • מקררי קפואה • מקררי ראוה מסחריים • מקררי הקפאה • מקררי אגוז

אצלנו
אתה
בשדה
הקרור

המפיצים: אמפא בע"מ
 תל-אביב, דרך פתח תקוה 16, טל. 6083
 חיפה, רחוב ביאליק 8, טל. 67201
 ירושלים, בנין סטאורי, רחוב יפו,
 מול הדואר המרכזי.

תוצרת
אמקור בע"מ

דובקה 10

הסיגריה עשורת הפרס • DUBEK 10 THE CROWNED WINNER

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שא ברכתנו לשנה החדשה

בית
"סולל בונה"

חיפה. ערה"ש חשמ"ז

כוס חלב טרי
לחייל תמיד בריא

המחלבות המאוחדות בע"מ

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שאו ברכה לשנה החדשה

בנק הפועלים
בע"מ

לצבא הגנה לישראל

שא ברכת

„ארגמן" בע"מ

לשנה החדשה

לצה"ל

שא ברכת שנה טובה

„מגדל“
חברה לביטוח בע"מ

לצה"ל

ולותיקי ההגנה העברית

שאו ברכת שנה טובה

ביח"ר לשמנים „עץ הזית“
ח. ליבוביץ ובניו
ערב רה"ש תשט"ז

לצבא הגנה לישראל

שא ברכתנו לשנה החדשה

אחים גולדשטיין

חברה לשכון ופתוח בע"מ

רמת-גן, רח' ביאליק 45, סל. 72261

לצבא הגנה לישראל

שא ברכת שנה טובה

„לבידי ישראל" בע"מ

ערה"ש תשמ"ז

לצבא הגנה לישראל

שא ברכת שנה טובה

אגודת יצרני מרגרינה

„תטע" תוצרת סזון

חל'אביב, לבורה 2

ערה"ש תשמ"ז

לצבא הגנה לישראל

שא ברכת שנה טובה

עלליתי בע"מ
מפעלי אפכמט בישראל

לצבא הגנה לישראל

שא ברכת שנה טובה

רב גלזר בע"מ
בית הרושת לעורות

פ"ת, ערה"ש תשט"ו

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שאו ברכה לשנה החדשה

זחליל"

חברה לחריש, ישור וחפירת קרקעות בע"מ
תל-אביב, דרך פתח-תקוה 13, חדר 19
ת.ד. 820 טלפון 4559

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שלוחה ברכתנו לשנה החדשה

החברה הא"י לכותנה בע"מ

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שאו ברכת שנה טובה

**קפת מלוה וחסכון
של העובדים**
ירושלים

לצבא הגנה לישראל

שא ברכת שנה טובה

**קפת מלוה וחסכון
של העובדים**
חדרה

ערב ראש השנה תשט"ו

לצבא הגנה לישראל

שא ברכת שנה טובה

בנק „זרובבל“

לצבא הגנה לישראל

שא ברכת שנה טובה

לצבא הגנה לישראל

שא ברכת
„קרדיט גומלין“

לשנה החדשה

**קפת מלוה
של פועלי אגודת ישראל**
תל-אביב

לצבא הגנה לישראל

שא ברכת שנה טובה

הסתדרות הפועל המזרחי בארץ-ישראל

„משכנות“

חברה ליסוד שכונות דתיות בע"מ

תל אביב, רח' לילנבלום 27 סל. 4520, 2529

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה לשנה החדשה

„ארדיטי“ בע"מ

סוכנות למכונות וחלקי חילוף

לצבא הגנה לישראל

שא ברכה לשנה החדשה

„נור“ בע"מ

ביח"ר לגפרורים, חיפה

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שאו ברכת שנה טובה

אלסיד

מ. זיפר ושות' בע"מ

תל-אביב, רח' לילנבלום 30

ת.ד. 1749 ט 1975 5243

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שאו ברכת שנה טובה

„מסד“

המוסד הכספי של הסתדרות המורים

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שאו ברכתנו לשנה החדשה

ל. גליקמן בע"מ

בו"מ לחמרי בנין

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שאו ברכתנו לשנה החדשה

"מקורות"

חברת המים הלאומית בישראל

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שלוחה ברכת

תעשית לבני סיליקט

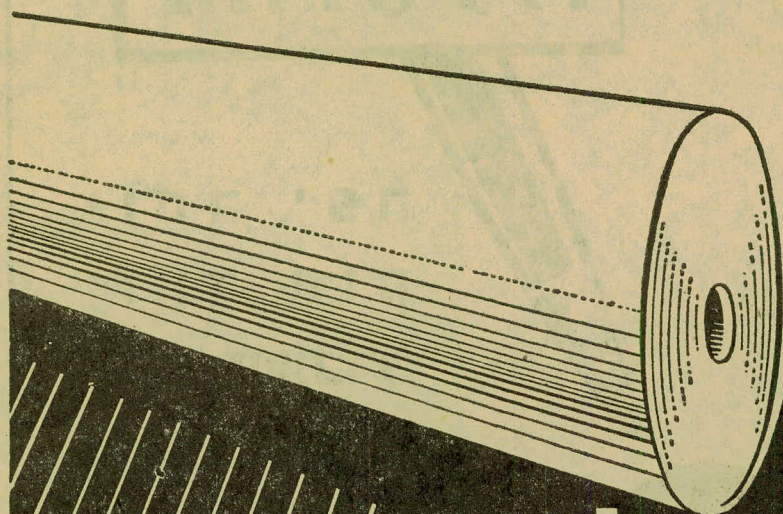
משרד המכירה ללבני סיליקט

יהודה הלוי 41, תל-אביב

מיטב הברכות

לקראת

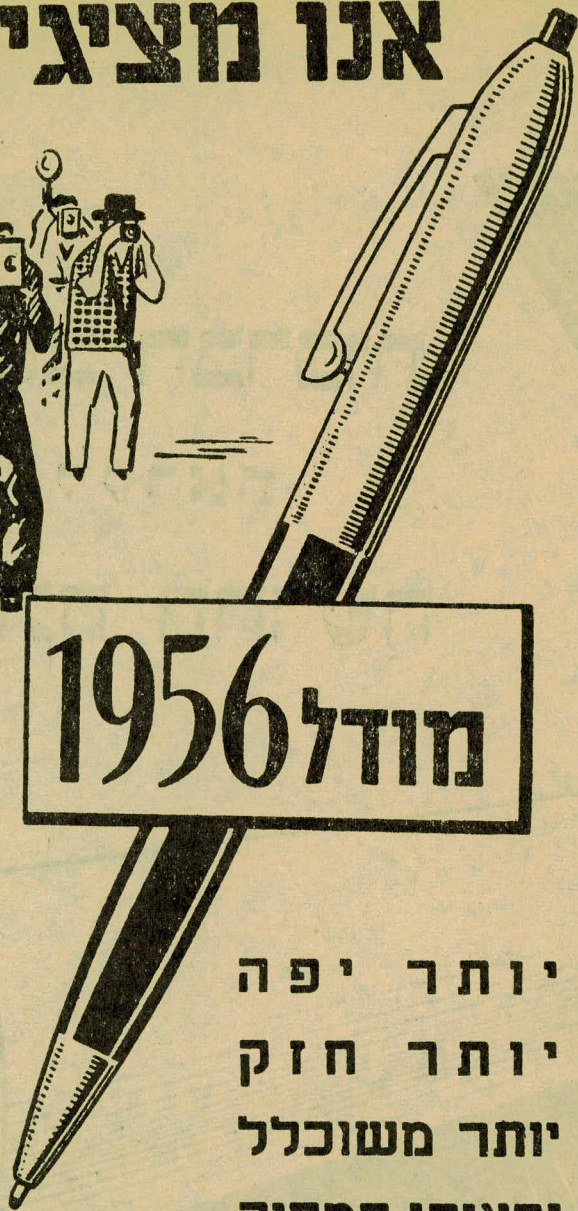
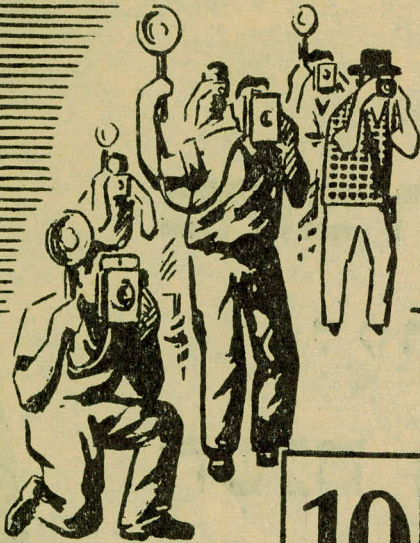
השנה החדשה

מפעלי ניר

אמריקאיים-ישראלים בע"מ חדרה

אנו מציגים:

מודל 1956

יותר יפה
יותר חזק
יותר משוכלל
ובאותו המחיר

2780 ל"י

דרוש לראותו ותתפעל מצורתו

בכרום — 3.250 ל"י

(כולל מ.מ.)

בלובוס

לצבא הגנה לישראל
ולותיקי ההגנה העברית

שאו ברכת שנה טובה

צבי סבירסקי

חברה קבלנית לבנין

רמת-גן, רחוב המעגל (פנת ארלוזורוב)

הסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל — הועד הפועל / המרכז לתרבות ולחינוך

מכון ישראלי להשכלה בכתב

בית-ספר

לחייל ולאזרח - בכל מקום - בכל עת !

7450

צעירים עובדים, חיילים מכל החילות, פקידים, חקלאים ובעלי מקצועות שונים

למדו עד כה במכון

באמצעות שעורי ההדרכה המיוחדים שהוכנו ע"י טובי המורים בארץ

מחלקות המכון

לימודים תיכוניים:

הכנה לבחינות הבגרות של אגף החינוך

מחלקה לטכנאות:

בשיתוף עם משרד העבודה והמחלקה להכשרה מקצועית

מדעי החקלאות:

בשיתוף עם משרד החקלאות והמדרשה על שם רופין

אולפן לעברית:

בשיתוף עם משרד החינוך והתרבות

פקידות ושפות:

בשיתוף עם הסתדרות הפקידים

הנחות לחיילים לפי הסכם מיוחד עם מטכ"ל/אכא

תכנית לימודים חנם לכל דורש — לפי הכתובת:

מכון ישראלי להשכלה בכתב, תל-אביב, ת.ד. 373

התייעצות והדרכה:

חיפה

בית הספרות

חדר 81

ירושלים

בית הספרות

חדר 37

תל-אביב

רח' אלנבי 115

בית הועד"פ הישן